

İL ÇEVRE DURUM RAPORU (2012)

HAZIRLAYAN
ÇED, İZİN VE DENETİM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ

KAHRAMANMARAŞ-2013

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İÇİNDEKİLER	Sayfa No:
ÖNSÖZ	8
GİRİŞ	9
A. Hava	12
A.1. Hava Kalitesi	12
A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar	12
A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar	16
A.4. Ölçüm İstasyonları	17
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü	25
A.6. Gürültü	25
A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar	27
A.8. Sonuç ve Değerlendirme	28
Kaynaklar	28
B. Su ve Su Kaynakları	29
B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli	29
B.1.1. Yüzeysel Sular	29
B.1.1.1. Akarsular	29
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	30
B.1.2. Yeraltı Suları	31
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	33
B.1.3. Denizler	33
B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi	33
B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu	34
B.3.1. Noktasal kaynaklar	34
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	34
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	35
B.3.2. Yayıllı Kaynaklar	36
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	36
B.3.2.2. Diğer	37
B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri	37
B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu	37
B.4.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	63
B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından kullanılma su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	63
B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	63
B.4.2. Sulama	64
B.4.2.1. Sulama salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	64
B.4.2.2. Damlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	64
B.4.3. Endüstriyel Su Temini	64
B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	65
B.4.5. Rekreatyoneel Su Kullanımı	67
B.5. Çevresel Altyapı	67
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve hizmeti alan nüfus	67
B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	68
B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri	68
B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	70
B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü	70
B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar	71
B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı	71
B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar	71
B.6.4. Tarımsal faaliyetler ile oluşan toprak kirliliği	71
B.7. Sonuç ve Değerlendirme	72
Kaynaklar	72

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

C. Atık	73
C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)	73
C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları	76
C.3. Ambalaj Atıkları	76
C.4. Tehlikeli Atıklar	77
C.5. Atık Madeni Yağlar	78
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler	79
C.7. Bitkisel Atık Yağlar	79
C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller	79
C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)	80
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar	80
C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar	80
C.12. Tehlikesiz Atıklar	80
C.12.1. Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları	81
C.12.2. Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	81
C.12.3. Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları	84
C.13. Tıbbi Atıklar	84
C.14. Maden Atıkları	85
C.15. Sonuç ve Değerlendirme	86
Kaynaklar	86
Ç. Kimyasalların Yönetimi	87
Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar	87
Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme	87
Kaynaklar	87
D. Doğa Koruma ve Biyolojik Çeşitlilik	88
D.1. Ormanlar ve Milli Parklar	88
D.2. Çayır ve Mera	90
D.3. Sulak Alanlar	94
D.4. Flora	95
D.5. Fauna	113
D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları	118
D.7. Sonuç ve Değerlendirme	118
Kaynaklar	119
E. Arazi Kullanımı	119
E.1. Arazi Kullanım Verileri	119
E.2. Mekânsal Planlama	123
E.2.1. Çevre düzeni planı	123
E.3. Sonuç ve Değerlendirme	124
Kaynaklar	124
F. ÇED, Çevre İzin ve Lisans İşlemleri	125
F.1. ÇED İşlemleri	125
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri	126
F.3. Sonuç ve Değerlendirme	126
Kaynaklar	126
G. Çevre Denetimleri ve İdari Yaptırım Uygulamaları	127
G.1. Çevre Denetimleri	127
G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi	130
G.3. İdari Yaptırımlar	131
G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları	131
G.5. Sonuç ve Değerlendirme	131
Kaynaklar	131

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

H. Çevre Eğitimleri	132
I. İl Bazında Çevresel Göstergeler	135
1. Genel	135
1.1. Nüfus	135
1.1.1. Nüfus Artış Hızı	135
1.1.2. Kentsel Nüfus	136
1.2. Sanayi	136
1.2.1. Sanayi Bölgeleri	136
1.2.2. Madencilik	138
2. İklim Değişikliği	138
2.1. Sıcaklık	138
2.2. Yağış	139
2.3. Deniz Suyu Sıcaklığı	140
3. Hava Kalitesi	141
3.1. Hava Kirleticiler	141
4. Su-Atıksu	143
4.1. Su Kullanımı	143
4.2. Belediye İçme ve Kullanma Suyu Kaynakları	144
4.3. Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler	144
4.4. Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Sayıları ve Nüfusu	145
4.5. Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı	146
5. Arazi Kullanımı	148
6. Tarım	148
6.1. Kişi Başına Tarım Alanı	148
6.2. Kimyasal Gübre Tüketimi	149
6.3. Tarım İlacı Kullanımı	149
6.4. Organik Tarım	150
7. Orman	151
8. Balıkçılık	152
9. Altyapı ve Ulaştırma	153
9.1. Karayolu ve Demiryolu Yol Ağı	153
9.2. Motorlu Kara Taşıtı Sayısı	153
10. Atık	154
10.1. Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı	154
10.2. Katı Atıkların Düzenli Depolanması	155
10.3. Tıbbi Atıklar	155
10.4. Atık Yağlar	155
10.5. Bitkisel Yağlar	156
10.6. Ambalaj Atıkları	156
10.7. Ömrünü Tamamlamış Lastikler	157
10.8. Ömrünü Tamamlamış Araçlar	157
10.9. Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar	157
10.10. Maden Atıkları	158
10.11. Tehlikeli Atıklar	158
11. Turizm	159
Yabancı Turist Sayıları	159
Mavi Bayrak Uygulamaları	160
EK-1: İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Araştırma Formu	161
Bölüm I.Hava Kirliliği	161
Bölüm II.Su Kirliliği	164
Bölüm III.Toprak Kirliliği	167
Bölüm IV.Öncelikli Çevre Sorunları	168
I,II,III,IV ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI	169
	170

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

RAPOR İÇİNDEKİ ÇİZELGE, RESİM, HARİTA VE GAFİKLERİN LİSTESİ

Çizelge	Rapor İçindeki Çizelgelerin Listesi	Sayfa
A.1	Hava Kalite İndeksi Karşılaştırma Tablosu	12
A.2	Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	14
A.3	Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	15
A.4	İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı	15
A.5	İlimizde 2012 Yılında Kullanılan Fueloil Miktarı	16
A.6	İldeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı	16
A.7	İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler	20
A.8	Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri (Merkez İlçe)	21
A.9	Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri (Elbistan İlçesi)	21
A.10	Hava Kirleticisi Gazların Ortalama Konsantrasyonları ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları	22
A.11	Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (2012) Yılında Hava Kalitesi Sınır Değerleri	22
B.1	İlimizin Akarsuları	29
B.2	Doğal Göller	30
B.3	Göletler	30
B.4	İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri	30
B.5	İlimizin Merkeze bağlı Ilıca Kasabası Süleymanlı sondaj alanında açılan sondaj kuyuları	31
B.6	İlimizin Yeraltısuyu Potansiyeli	32
B.7	Belediyeler Su Envanteri	32
B.8	İlçelere Göre Su Envanteri	33
B.9	Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları	34
B.10	İlimizde Arıtma Tesisi Bulunan Sanayi Kuruluşları Tablosu	37
B.11	Kahramanmaraş İli İşletmedeki Hes'ler	65
B.12	İlimizde (2012) Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu	67
B.13	İlimizdeki (2012) Yılı OSB'lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu	68
B.14	İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları	71
B.15	İlimizde (2012) Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb)	72
C.1	İl/İlçe Belediyelerce toplanan ve Birliklerce yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu	74
C.2	Katı Atık Düzenli Depolama Alanları ile ilgili yürütülen çalışmalar	74
C.3	İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri	75
C.4	İlimizde (2012) Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemleri	75
C.5	Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları	76
C.6	Ambalaj Atığı Tesisleri	76
C.7	Ambalaj Atığı Bildirim Ve Belgelendirmeler	76
C.8	İlimizdeki (2012) Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları	76
C.9	Taşıma Lisanslı Firma Araç sayıları	77
C.10	İlimizdeki Atık Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları	78
C.11	İlimizdeki (2012) Yılı İçin Atık Madeni Yağlarla İlgili Veriler	78

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

C.12	İlimizde (2012) Yılında Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler	79
C.13	İlimizde (2012) Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler	79
C.14	İlimizde 2009-2012 Yılları Arasında Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisanslı Araç Sayısı	79
C.15	Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar Listesi	81
C.16	İlimizdeki (....) Yılı Termik Santrallerde Kullanılan Kömür Miktarı Ve Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı	83
C.17	Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğe göre Termik Santral Atıkları	83
C.18	2012) Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar	85
C.19	İlimizdeki Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı	85
C.20	– İlimizdeki (....) Yılı Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı	85
Ç.1	SEVESO Kuruluşlarının Sayısı	87
D.1	4342 sayılı Mera Kanunu Çalışmaları İle İlgili Genel Bilgiler	90
D.2	Meraların İlçelere Göre Dağılımını Gösterir Tablo	91
D.3	Tahdidi Yapılan Meraların İlçelere Göre Dağılımını Gösterir Tablo	91
D.4	Tahsisi Yapılan Meraların İlçelere Göre Dağılımını Gösterir Tablo	92
D.5	İlimiz Genelinde Uygulanan Mera Islah Ve Amenajman Projeleri	93
D.6	İlimizin Belli Başlı Flora Listesi	96
D.7	İlimizin Belli Başlı Fauna Listesi	114
E.1	Kahramanmaraş İli ve İlçeleri Arazi Kullanım Değerleri	119
E.2	Kahramanmaraş İl Genelindeki Toprak Grupları	120
E.3	Kahramanmaraş İlçeleri Toprak Sınıfları	121
E.4	İşlenen Arazinin Kullanım Durumu	122
E.5	(2011) Yılı İlimizin Arazilerinin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması	123
F.1	İlimizde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından (2012) Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı	125
F.2	İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları	126
G.1	İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı	127
G.2	Kahramanmaraş Valiliği Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü 2012 Denetim Ve İdari yaptırım Verileri	127
G.3	İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM'e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları	130
G.4	İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı	131
Resim	Rapor İçindeki Resimlerin Listesi	Sayfa
A.1	Kahramanmaraş Merkez Hava Kirliliği Ölçüm Cihazı Resmi	18
A.2	Kahramanmaraş/Elbistan İlçesi Hava Kirliliği Ölçüm Cihazı	19
B.1	Düzenli Deplama Alanından görünüş	35
B.2	Katı atık sızıntı suları toplama havuzu	35
C.1	Tehlikeli Atık Depolama Alanından görünüş	77
C.2	Afşin-Elbistan Termik Santralı B-Termik Santrali	82
C.3	Afşin-Elbistan Termik Santralı A-Termik Santrali	82
C.4	Afşin-Elbistan Termik Santralı A ve B Üniteleri	82
C.5	Afşin-Elbistan A Termik Santralının Çoğulhan Kasabasından Görünüşü	83
C.6	Afşin-Elbistan A Termik Santralının Çoğulhan Kasabasından Görünüşü	83
Harita	Rapor İçindeki Haritaların Listesi	Sayfa
A.1	Kahramanmaraş İl Haritası	11
A.2	Kahramanmaraş İlinde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri	17
A.3	Elbistan Merkez Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu	18
B.1	Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi Yer Bukduru Haritası	69

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

C.1	Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)	73
Grafik	Rapor İçindeki Grafiklerin Listesi	Sayfa
A.1	Kahramanmaraş Merkez İstasyonu Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği	19
A.2	Elbistan İstasyonu Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği	20
A.3	Kahramanmaraş Merkez İlçe 2006- 2012 yılları ortalama yıllık PM ₁₀ alıcı ortam konsantrasyon grafiği	23
A.4	Kahramanmaraş Elbistan İlçesi 2008- 2012 yılları ortalama yıllık PM ₁₀ alıcı ortam konsantrasyon grafiği	23
A.5	Kahramanmaraş Merkez İlçe 2006- 2012 yılları ortalama yıllık SO ₂ alıcı ortam konsantrasyon grafiği	24
A.6	Kahramanmaraş Elbistan ilçesi 2008- 2012 yılları ortalama yıllık SO ₂ alıcı ortam konsantrasyon grafiği	24
A.7	İlimizde (2012) Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı	27
B.1	İlimizde (2012) Yılında Endüstrinin Kullandığı Suyun Kaynaklara Göre Dağılımı	64
E.1	Kahramanmaraş İli ve İlçeleri Arazi Kullanım Değerleri	120
E.2	Kahramanmaraş İlçeleri Toprak Sınıfları	122
E.3	Arazilerin Niteliklerine Göre Dağılımı	122
F.1	İlimizde (2012) Yılı ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı	125
F.2	İlimizde (2012) Yılı ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı	125
G.1	İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	128
G.2	İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	128
G.3	İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı	129
G.4	İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	129
G.5	İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı	130
G.6	İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Görev Dağılımı	131

ÖNSÖZ

Genel bir tanımla çevre, insan faaliyetleri ve canlı varlıklar üzerinde hemen yada süre içerisinde dolaylı yada dolaysız bir etkiye bulunabilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toplumsal etkenlerin belirli bir zamandaki toplamıdır.

İnsan, hayatını devam ettirebilmek için önce sağlıklı bir çevreye ihtiyaç duyar. Yaşamına devam edebilmesi, beslenebilmesi ve ihtiyaçlarını karşılayabilmesi tamamen sağlıklı bir çevreyle mümkün olabilmektedir.

Çeşitli uluslararası kuruluşlar tarafından “20. yüzyılın kanseri” olarak tanımlanan ve 21.yüzyılda da dünyadaki sorunların belki de ilk sırasında yer alan çevre ve çevre sağlığı sorunları, kalkınma ve yaşam standartlarını geliştirme gayreti içinde olan insanlığın yarattığı ve sonucunda da yine kendisinin etkilendiği bir sorundur.

Endüstriyel devrim ile birlikte, dünya çapında şehirlerin büyümesi, araç kullanımının artması, hızlı endüstrileşme ve buna karşılık planlama ve çevresel düzenlemelerdeki eksiklikler sonucu gittikçe artan hava kirliliği pek çok ülkede sağlık ve çevre sorunlarına yol açmıştır.

Rekreasyonel etkinliklerin büyük bir kısmı da doğada meydana gelmektedir. Rekreasyonel amaçla kullanılacak kaynakların çoğu da doğadadır. Diyebiliriz ki; insan bir taraftan hayatının devamı için doğaya ihtiyaç duyarken, diğer taraftan turizm, spor gibi rekreasyonel bir çok etkinlikleri gerçekleştirebilmesi için de doğaya ihtiyaç duymaktadır.

Çevre kirliliği dünyada olduğu gibi ülkemizde de her geçen gün artan boyutlarıyla hava, su ve toprak kirlenmesi olarak önemini korumaktadır. Belli bölgelerdeki aşırı nüfus yoğunlaşması, plansız sanayileşme ve çarpık kentleşme ile aynı zamanda kaynakların gereksiz ve aşırı kullanımı sonucu oluşan atık ve artık maddelerin miktarı çeşit ve özellikleri son yıllarda öylesine artmıştır ki hiç bir önlem alınmadan ve kontrolsüz bir şekilde alıcı ortamlara atılan bu atıkları, doğanın kendi kendine özümlemesi çoğu kez mümkün olmamakta ve çevre kirliliği günümüzde artarak sürmektedir.

Sağlıklı bir çevre ve yaşam kalitesi yüksek bir toplum oluşturmasının, ancak çevre sorunlarının çözülmesiyle mümkün olacağı, bugün dünyada kabul görmüş bir gerçektir. Bu nedenle öncelikle toplumda çevre bilincinin oluşturulması gerekmektedir.

21. yüzyıl dünyasında kentlerin gelişmişliği ve modernliği sahip olduğu temiz ve yaşanabilir çevre ile ölçülmektedir. Ülkemizde ve ilimizde çevre sorunlarının çözülebilmesi, toplumumuzun tüm kesimlerinin çevre konusunda bilinçli ve duyarlı olup herkesin kendi çevresinin kullanılabilmesi ve tahribe uğramamış çevrenin yeniden kazanılabilmesi için üstüne düşen sorumlulukları yerine getirmesiyle mümkündür.

Gelecek kuşaklara yaşanabilir bir çevre bırakabilmek için bilinçli ve duyarlı davranmak hepimize düşen önemli bir insanlık görevidir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü’nün uygulamadaki çalışmalarının ve yürüttüğü çabaların yanında istatistiki ve envanter çalışmalarının bir ürünü olarak “Kahramanmaraş İl Çevre ve Durum Raporu” önemli bir yer tutmakta ve ilimizin çevresel önlemler açısından ulaştığı seviyeyi göstermektedir.

Bilgiye sahip olmanın, çözüm üretmenin en önemli adımı olduğu bilinciyle, Daha temiz ve yaşanabilir bir çevre dileği ile...

Sayım ATA
Kahramanmaraş Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

GİRİŞ

14.346 km²'lik yüzölçümü ile ülkemizin 11. büyük vilâyeti olan Kahramanmaraş, Akdeniz bölgesinde yer almaktadır. Merkez ilçe deniz seviyesinden 568 metre yükseklikte olup, il genelinin arazi yüksekliği 350 metreden başlayarak 3.000 metreye kadar yükselir.

2012 yılı itibarı ile il nüfusu 1.063.174 kişi olup, İlde, merkez dâhil 10 ilçe, 62 belediye, 477 köy, 342 mahalle, 17 birlik mevcuttur. 14 Belediye ve 120 köy Merkez İlçeye aittir. İlçelerimiz, Merkez, Afşin, Andırın, Çağlayancerit, Ekinözü, Elbistan, Göksun, Nurhak, Pazarcık ve Türkoğlu'dur.

Maraş'ın bilinen tarihi Anadolu'da ilk siyasi birliği kuran Hititlere kadar dayanır. Hititler devrinde buraya Marxasi dendiği çevrede bulunan bu döneme ait birçok tarihi eser ve yazılardan anlaşılmaktadır. Daha sonra Romalılar ve Bizanslılar tarafından işgal olunan şehir, bu dönemde de Germanika ismiyle anılmaya başlanılmış ve Hz. Ömer zamanında da Müslümanlar tarafından feth olunmuştur. Bölgede uzun yıllar boyunca Emeviler, Abbasiler, Selçuklular ve Memlûklular hüküm sürmüştür. İslam hâkimiyetinin Suriye'den Anadolu'ya yayıldığı sırada, Maraş'ın Arap-Bizans nüfuz alanları arasında sınır bölgesi olması dolayısıyla Rumlarca sık sık yakılıp, tahrip edildiği görülmektedir. Yavuz Sultan Selim, Maraş'ı 1514 Çaldıran Savaşından sonra Osmanlı Devleti topraklarına katarak, burada merkezi Maraş olmak üzere Malatya, Antep, Karsulkadiriye ve Sumaysat Sancaklarının bağlandığı Dulkadiriye eyaletini kurmuştur. Şehir 1866 yılında da sancak olarak Halep Valiliğine bağlanmıştır.

Mondros Mütarekesinden sonra 22 Şubat 1919 'da İngilizlerin, Suriye İtilafnamesi gereği 29 Ekim 1919 'da da Fransızların işgaline uğrayan şehir, 12 Şubat 1920 tarihinde hürriyetine kavuşmuştur.

31 Ekim 1919 günü Uzunoluk Hamamından çıkan kadınların peçesine el uzatan Fransız üniforması giymiş Ermeni askerine karşı ilk kurşunu sıkan Sütçü İmam, kurtuluş mücadelesinin önderi olmuştur. 28 Kasım 1919 Cuma günü kalesinde bayrağının dalgalanmadığını gören halk, Ulucamii İmam Hatibi Rıdvan Hoca'nın *"Bayrağın dalgalanmadığı yer hür değildir, hür olmayana da cuma namazı farz değildir"* sözü üzerine Türk Bayrağını göndere çekerek ilk toplu hareketi başlatmıştır.

Gittikçe artan Ermeni mezalimine dayanamayan Maraş halkı 21 Ocak 1920'de başlayan ve 11 Şubat 1920'ye kadar 22 gün süren kurtuluş mücadelesi sonunda kendi şehrini kurtarma şerefine erişmiştir. Türk Kurtuluş Mücadelesinin önderi olan Maraş bu önder hareket nedeniyle 5 Nisan 1925 tarihinde dünyada ilk olarak tek kırmızı şeritli İstiklal Madalyası ile taltif edilmiş ve yine 7 Şubat 1973 gün ve 1657 Sayılı Kanunla ismi *Kahramanmaraş* olarak değiştirilmek suretiyle onurlandırılmıştır.

İl merkezinde ve nispeten gelişmiş olan Afşin ve Elbistan ilçelerinde sanayileşmenin ve dışa açılmanın getirdiği bir toplumsal değişim süreci yaşanmaktadır. Bu merkezlerde gelir düzeyindeki yükselmeye paralel olarak yaşam şekli de değişmeye başlamıştır.

Sanayileşmeye paralel olarak çevre il ve ilçelerden İl merkezine doğru yoğun bir göç yaşanmış olup, göçle beraber İl Merkezinde muazzam bir konut yapımı gözlenmiştir. Bu iç göç aynı zamanda bir altyapı sorununu da beraberinde getirmiştir.

İl merkezinde 117 000, il genelinde 200 000 dolayında konut bulunmaktadır. Haneye düşen ortalama nüfus miktarı 6'dır. Şehir ile kasabalarda betonarme ve kargir yapılar çoğunluktadır. Özellikle dağ köylerimizde taş ve topraktan yapılmış basit evler yaygın konut türüdür.

Sanayileşmede yaşanan hızlı gelişme sevindirici boyuttadır. Sanayileşme, kırsal alandan kopup gelecek nüfusu, istihdam edecek sektör olması bakımından önemini bir kat daha artırmaktadır.

Kahramanmaraş ilinin ekonomik yapısı genel haliyle 1950'li yıllarda tarıma dayalı bulunmaktaydı. Coğrafi durumu, arazi yapısı ve tarihi seyri içerisinde değerlendirildiğinde halkın gelir kaynağını tarım ve el sanatları oluşturmaktaydı. Bu el sanatlarından oymacılık, bakırcılık ve kuyumculuk halen devam etmektedir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Özellikle 1968 yılında İl'in Kalkınmada Öncelikli İller kapsamına alınması ile sanayileşmenin yapısında bir değişim görülmüş, mevcut küçük çaplı sanayi kuruluşlarından farklı olarak büyük çaplı pamuklu dokuma sanayi, iplik fabrikaları, süt ürünleri, dondurma, zeytin ve ayçiçeği yağı fabrikaları kurulmuştur.

Türkiye'de piyasa ekonomisinin yeni yeni benimsenmeye başlanmasıyla 1980'li yılların başından itibaren Kahramanmaraş, büyük bir iktisadi adım atarak sanayileşme ve çağdaş ticaret sürecine girmiştir. Böylece yıllarca gerçekleştirilemeyen büyüme ve değişme için alt yapı oluşturulmuş, bundan sonrası için geriye sadece sanayi tesislerini kurup işletmek kalmıştır. Devlet teşviklerini doğru kullanarak bu fırsatı iyi değerlendiren Kahramanmaraşlı girişimciler şehrin bugün sahip olduğu sağlam ekonomik yapının kurulmasında büyük rol oynamışlardır.

İlimizin iç ve dış ticaretinin başlıca konusunu tarım ürünleri ile tarıma dayalı sanayi ürünleri oluşturmaktadır. İlimizde toptan üretimi ve ticareti yapılan tarım ürünlerinden başta buğday, arpa, mısır ve çavdar, sanayi bitkilerinden; pamuk, şekerpancarı, ayçiçeği, kırmızıbiber, baklagillerden ise; nohut, fasulye ve mercimektir.

Sanayi ürünlerinden ilde üretimi yapılan başta dokuma ve giyim sektörü mamulleri olan iplik, örgü, kumaş ve hazır giyim üretimi ve ticareti yapılmaktadır. Metal sanayinde özellikle İl Merkezinde çelik mutfak eşyası imali ve ticareti göz doldurmaktadır.

Kahramanmaraş'ta el sanatları geniş ve zengin bir muhteviyata sahiptir. Başta ağaç oyma sanatı, bakırcılık, sim-sırma işlemeciliği, kuyumculuk ve dericilik (köşkerlik) eskiden günümüze yaşaya gelen belli başlı el sanatlarıdır. Özellikle ağaç oymacılığı, bakırcılık ve altın işlemeciliği (kuyumculuk) çok ünlüdür. İlin yoğun imalat ve ticaret potansiyeli içerisinde el sanatları önemli bir yer işgal eder.

Kahramanmaraş ilinin önemli yerleri: Kahramanmaraş Kalesi, Ulu Camii, Taş Medrese, Ceyhan Köprüsü, Afşin Ashab-ül kehf, Güvercinlik Su Mağarası, Savruk Mağarası, Döngel Mağraları, Ali Kayası, Süleymanlı / Kanlı Köprü, Çukurhisar Kaya Mezarları, Zeytin Ilıcası, Ekinözü (Cela) İçmeleri, Yavşan Yaylası, Başkonuş Yaylası, Meryemçil Yaylası, Yeşilgöz' dür.

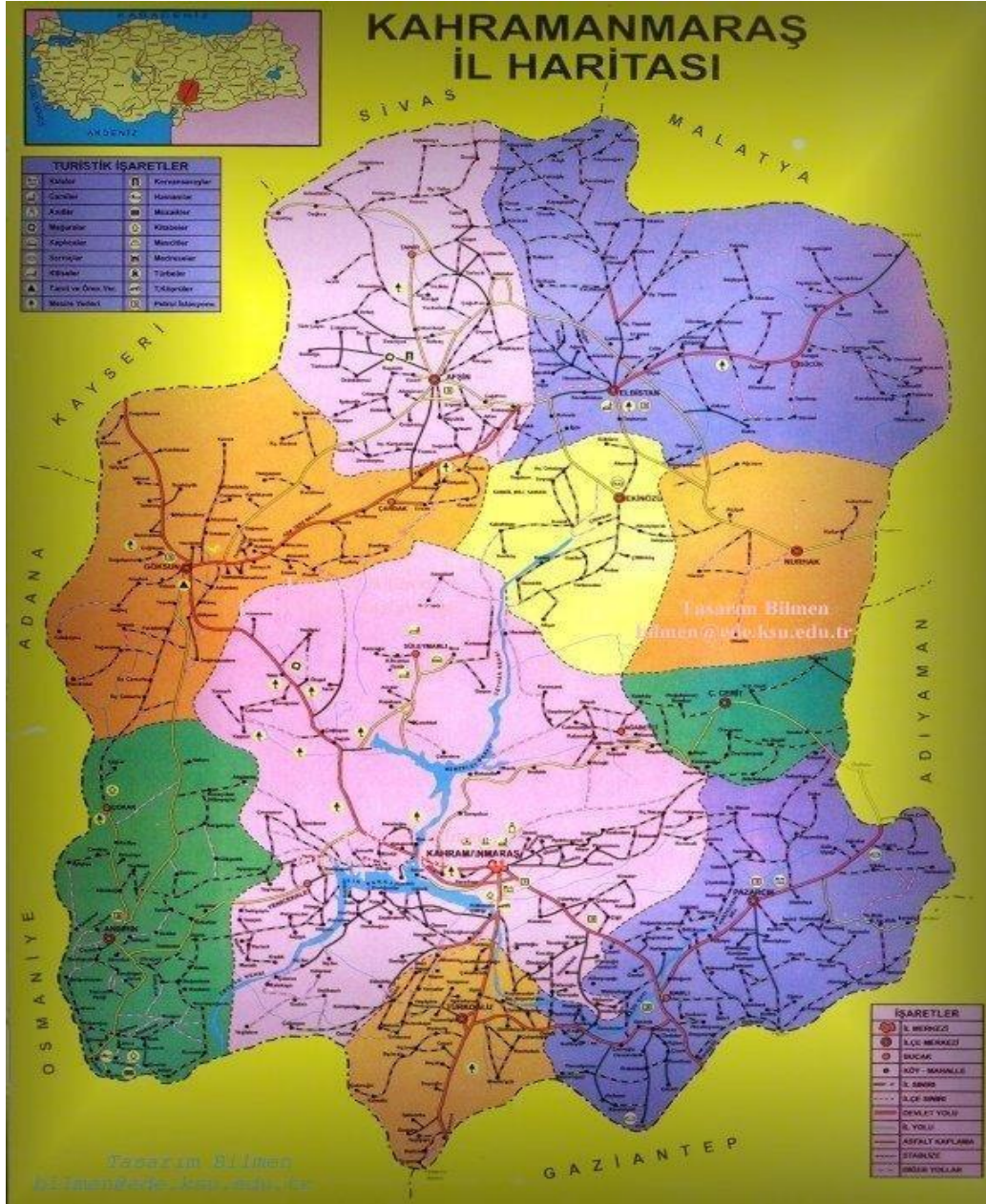
İl Müdürlüğümüzde Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü ve ÇED, İzin ve Denetim Şube Müdürlüğü olmak üzere iki adet şube müdürlüğü mevcuttur.

Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü;

- 1 adet Şube Müdür vekili,
- 1 adet Teknisyen,
- 1 adet memur

ÇED, İzin ve Denetim Şube Müdürlüğü;

- 1 adet Şube Müdür vekili,
- 7 adet Mühendis,
- 1 adet Uzman,
- 1 adet Biyolog
- 1 adet Kimyager
- 2 adet Tekniker olmak üzere toplam 13 personel bulunmaktadır.

Harita A-1: Kahramanmaraş İl ve İlçe Sınır Haritası.

İlin Coğrafi Durumu

Kahramanmaraş ili 14.346 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 11. büyük vilâyeti durumundadır. 37-38 kuzey paralelleri ile 36-37 doğu meridyenleri arasında yer alır. Merkez ilçe deniz seviyesinden 568 m. Yükseklikte olup, ilin kuzey kesimleri oldukça dağlıktır. Yeryüzü şekilleri genellikle Güneydoğu Torosların uzantıları olan dağlarla bunlar arasında kalan çöküntü alanlarından oluşmaktadır. Arazi yüksekliği 350 metreden 3000 metreye kadar çıkan ilimizde geniş ovalar vardır. Bunlar; Gâvur, Maraş, Göksun, Aşağı Göksun, Afşin, Elbistan, Andırın, Mizmilli, Narlı ve İnekli Ovalarıdır. İlimizin belli başlı dağları ise; Nurhak, Binboğa, Engizek, Uludaz ve Ahırdağıdır. Ceyhan Nehri ve Aksu Erkenez, Göksu, Göksun, Hurman, Söğütlü Çayları, Fırnıs, Körsulu, Tekir Dereleri ile Andırın ve Keşiş Suyu ilimizin başlıca akarsularıdır. Toprakların %59,7'sini dağlar, %24'ünü platolar ve %16,3'ünü de ovalar teşkil eder.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Türkiye’de özellikle kış sezonunda bazı şehir merkezlerinde meteorolojik şartlara da bağlı olarak hava kirliliği görülmektedir. Kış aylarında ısınmadan kaynaklanan hava kirliliğinin temel sebepleri; düşük vasıflı yakıtların iyileştirilme işlemine tabi tutulmadan kullanılması, yanlış yakma tekniklerinin uygulanması ve kullanılan yakma sistemleri işletme bakımlarının düzenli olarak yapılmaması şeklinde sıralanabilir. Ancak ısınmada doğal gazın ve kaliteli yakıtların kullanılması sonucu özellikle büyük şehirlerde hava kirliliğinde 1990’lı yıllara göre azalma olmuştur.

Şehirleşme ile sanayi tesislerinin yakın çevresindeki bölgelerdeki konutlaşmaların artması hava kirliliğinin olumsuz etkilerini artırmaktadır. Kömüre dayalı termik santrallerde kullanılan yerli linyitlerin yüksek kükürt oranı ve bazı tesislerde arıtma sistemlerinin olmaması nedeniyle kükürt dioksit (SO₂) emisyonları problem oluşturmaktadır. Çevre Mevzuatının kirletici vasfı yüksek tesisler olarak nitelendirdiği enerji üretim tesisleri için mevzuatta özel emisyon sınır değerleri bulunmaktadır. Söz konusu tesislerin kurulması ve işletilmesi için gerekli izinler, tesisten çıkan emisyonlar ve tesisin etki alanı içerisinde hava kirliliğinin tespitine ilişkin usul ve esaslar Çevre Mevzuatında belirlenmiştir. Katı, sıvı ve gaz yakıt kullanan bu tesisler için ilgili baca gazı sınır değerlerinin sağlanması yanında tesis etki alanlarında hava kalitesi sınır değerlerinin de sağlanması gereklidir. Bu nedenlerle söz konusu tesislerden kaynaklanan özellikle toz, kükürt dioksit (SO₂) ve azotoksit (NO_x) emisyonlarının giderilmesi ve azaltılması konusundaki tekniklerinin uygulanması gereklidir. Söz konusu azaltım teknikleri son yıllarda tesislerden kaynaklanan emisyon yüklerini önemli ölçüde azaltılabilmektedir. Söz konusu azaltım tekniklerinin hayata geçirilmesi ve yaygın olarak kullanılabilmesi içinde Çevre Mevzuatında bazı değişiklikler yapılmıştır.

Şehirlerde yaşanan hava kirliliğine, artan motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz gazları da katkı sağlamaktadır.

Çizelge A.1- Hava Kalite İndeksi Karşılaştırma Tablosu

Hava Kalitesi İndeksi	SO ₂	NO ₂	CO	O ₃	PM10
	1 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)	1 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)
1 (çok iyi)	0-50	0-45	0-1,9	0-35	0-25
2 (iyi)	51-199	46-89	2,0-7,9	36-89	26-69
3 (yeterli)	200-399	90-179	8,0-10,9	90-179	70-109
4 (orta)	400-899	180-299	11,0-13,9	180-239	110-139
5 (kötü)	900-1499	300-699	14,0-39,9	240-359	140-599
6 (çok kötü)	>1500	>700	>40,0	>360	>600

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava

kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO_2), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO_2 ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'den ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibarı ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM10), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM10- 10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM10 için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM10 solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM10'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM10 maruziyetine karşı hassastır. PM10 yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler % 100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO'nın global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Inversiyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nın ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'ye maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ısı ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Yakacak odun ilimizde ısınmak için yakıt olarak ve taş fırınlarda ekmek ve pide pişirimi için kullanılmaktadır. Yakacak odun ormanda yapılan üretim çalışmaları sonucunda temin edilerek, valilikle yapılan odun protokolü gereği resmi kurumlara ve halk ihtiyacı olarak belediyelere, odun depolarından, açık artırmalı satışlardan, orman idaresinin tahsisli satışlarından ve Orman Kanununun 31 ve 32. maddeleri kapsamındaki köylülere yönelik zati ihtiyaçlardan karşılanmaktadır.

İlimizde yıllık odun tüketim miktarı yaklaşık 75.000 ster civarındadır. Odunun cinsi ibrelilerde kızılçam, karaçam, göknar ve yapraklı türlerde ise meşe, kayın, çınar, gürgen gibi türlerdir. Son yıllarda halkın kömür kullanmaya yönelmesi nedeniyle odunu tutuşturucu olarak kullandığından, tüketim miktarı günden güne azalmaktadır. İlimize doğal gaz gelmesi nedeniyle, bu miktar daha da azalacaktır. Bazı fırınların elektrikle çalışması ve halkın ısınmada kömürü tercih etmesi nedeniyle, odun tüketiminde düşüş söz konusudur.

Çizelge A.2 – İlimizde (2012) Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Linyit	Rus-Afrika	145.000	6400	31	0,9	10	16
Yerli Linyit	Çeltek	31.500	4800		2	25	25
Odun		75.000					
Briket Kömür		15.000	6400	31	0,9	10	16

Isınmada Kullanılan Yakıtlar:

İlimiz merkezinde konut ve işyerlerinin ısıtılmasında, doğalgaz, katı yakıt olarak ithal linyit ve odun, sıvı yakıt olarak özel kalorifer yakıtı kullanılmaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İlimizde kalitesiz yakıt kullanımından kaynaklanan hava kirliliğinin önlenmesi için alınan etkin kararlar ve diğer resmi kurumlarla yapılan çalışmalar neticesi, hava kirliliği açısından ülke sıralamasında ilk beşin içinde yer almakta iken bugün son sıralarda yer almaktadır.

İlimizde, Merkez İlçe ve Elbistan İlçesinde birer adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu bulunmaktadır. Hava kirliliği ölçümleri sürekli yapılmakta ve www.havaizleme.com adresinden saatlik ölçüm değerleri görülmektedir.

Son yıllarda yapılan çalışmalar neticesinde İlimiz Merkez İlçede doğalgaz kullanımına başlanılmış olup, yeni sanayi sitesi, Gaziantep - Adana ve Kayseri yolu üzerinde bulunan bir çok sanayi tesisi ve meskenlerin % 40'ı doğalgaz kullanmaktadır.

İlimizde hava kirliliğini azaltmak ve kontrol altında tutabilmek amacıyla Bakanlığımız genelgeleri doğrultusunda alınan Mahalli Çevre Kurulu Kararı ile katı ve sıvı yakıt özellikleri ve satış şekilleri her yıl yeniden belirlenmektedir.

Merkez İlçenin tamamına doğal gaz verme imkânı oluştuğunda hava kirliliği açısından daha güzel, daha yaşanır bir kent görünümüne kavuşacaktır.

Çizelge A.3– İlimizde (2012) Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Linyit	Rus-Afrika		6400	31	0,9	10	16
Yerli Linyit	Çelteç		4800		2	25	2
Odun							5
Briket Kömür			6400	31	0,9	10	16

İlimiz sınırları içerisinde doğalgaz rezervine rastlanmamıştır. Ancak, İlimize BOTAŞ tarafından doğalgaz getirilmiş olup, ARMADAŞ firması tarafından Sanayi tesislerine ve konutlara doğalgaz verilmektedir.

Çizelge A.4 –İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı (Armadaş,2012)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
Konut	62milyon	9155
Sanayi	1.7milyon	9155
Serbest Kullanım	31milyon	9155

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge A.5 – İlimizde 2012 Yılında Kullanılan Fueloil Miktarı (Kaynak, Yıl)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut	-	10500	-
Sanayi	-	10300	-

Çizelge A.6- İlimizde (2012) Yılı İldeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	Toplam	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	Toplam
86.434	4348	8504	162.881	166.229					48.491

NOT: Egzoz-Emisyonu yaptıran araçlara ait ayrıntılı bilgi olmadığından verilmemiştir.

Egzoz gazı emisyonlarının kontrolüne yönelik ilimizdeki faaliyetler A.5. Bölümünde verilmektedir.

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

İlde hava kalitesinin kontrolü konusunda rapor yılı içerisinde gerçekleştirilen çalışmalardan söz edilmelidir. İlde bulunan hava kalitesi ölçüm istasyonu/istasyonları hakkında bilgi verilmelidir. Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon/İstasyonlarının yerleri aşağıdaki örnek haritada olduğu gibi harita veya uydu görüntüsü üzerinde gösterilmelidir. Çizelge A.8 İlde hava kalitesi ölçümü yapan istasyon/istasyonların ölçüm parametrelerini gösterecek şekilde doldurulmalıdır.

Hava Kalitesi:

İl merkezinde konut ve işyerlerinin ısıtılmasında, katı yakıt olarak ithal linyit ve odun, sıvı yakıt olarak özel kalorifer yakıtı ve doğalgaz kullanılmaktadır. Kalitesiz yakıt kullanımından kaynaklanan hava kirliliğinin önlenmesi için 1990 yılından bu yana alınan etkin kararlar ve diğer resmi kurumlarla yapılan çalışmalar neticesi, Türkiye’de hava kirliliği sıralamasında ilk beşin içinde olmasına karşın bugün son sıralarda yer almaktadır. İlde Afşin-Elbistan A-B Termik santralinden kaynaklanan emisyonlar ile diğer sanayi tesislerinden kaynaklanan emisyonlar kirlletici unsurlardır. Son 10 yılın sıcaklık ortalaması 17,5 °C olarak dikkate alındığında ilde ortalama sıcaklığın 1,3 °C arttığı görülmektedir.

İlde hava kirliliği en çok kış aylarında gözlenmekte olup bunun nedeni hızlı sanayileşme ve kentleşme olarak gözlenmektedir. 2007 yılında 1.004.414 olan il nüfusu 2012 yılı sonunda 1.063.174 olmuştur. Bu nüfusun 539.998’ si erkek, 523.176’ sı kadın nüfusu oluşturmaktadır. Son yıllarda, Kahramanmaraş’ta hızlı nüfus artışı sonucunda çarpık kentleşme, gecekondulaşma, motorlu araç sayısı ve sanayi tesislerinin sayısında artış gözlenmektedir. Kentlerde ısınmadan kaynaklanan kirlilik kadar, nüfus artışı ve gelir düzeyinin yükselmesine paralel olarak artan motorlu taşıtların neden olduğu zararlı egzoz gazları, özellikle nüfus ve trafiğin yoğun olduğu merkezlerde, hava kirliliğini artıran faktörlerin başında gelmektedir.

İlde hava kirlletici emisyonlarının azaltılmasına ilişkin tedbirler Mahalli Çevre Kurulu Kararlarınca belirlenmektedir. Bu kapsamda özellikle evsel ısınmadan kaynaklanan SO₂ emisyonlarının azaltılması için

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

yakıtlarda kükürt miktarının azaltılarak en fazla %1,5 olarak belirlenmesi en önemli faaliyettir. İl için Düzenli Katı Atık Depolama Tesisi ÇED işlemleri bitmiştir. Katı Atık Transfer İstasyonu inşaatı devam etmekte olup, atık toplama çalışmalarına başlanacaktır. Mevcut kullanılan Çöp Depolama Sahası Rehabilitasyon çalışmaları devam etmektedir. İldeki konutlarda ve sanayilerde doğalgaz kullanımı hızla artmaktadır. Bu da Şehirdeki hava kirliliğinin azalmasında olumlu bir etkidir.

İl kent merkezinde hava kirliliğinin artışıyla trafikten kaynaklanan kirlilik önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle trafiğe çıkan araçların egzoz gazı ölçümlerini yaptırmalarının sağlanması ve çevre yolları inşa edilerek şehir içi trafiğin bir bölümünün şehir dışına taşınması ve hızlandırılması hedeflenmektedir. Son yıllarda yenilenebilir enerji konusunda özellikle rüzgar enerjisi üretimine yönelik yatırımlar sayesinde ildeki toplam elektrik tüketiminin bir kısmının rüzgar enerjisi ile karşılanabileceği beklenmektedir.

İlde enerji verimliliğinin artırılması amacıyla verimli kullanımı teşvik edecek afişler ve bilgi broşürleri hazırlanmış ve kamu binalarında, okullarda ve özel işletmelerde halkın ilgisine sunulmuştur. Hava Kirliliğinden kaynaklanan olumsuz etkilerin giderilmesi ve iklim değişikliğine neden olan CO₂ emisyonlarının azaltımı amacıyla ilde inşa edilen çevre yolları boyunca kent içinde ve civarında ağaçlandırma ve yeşil alan çalışmaları yapılmıştır.

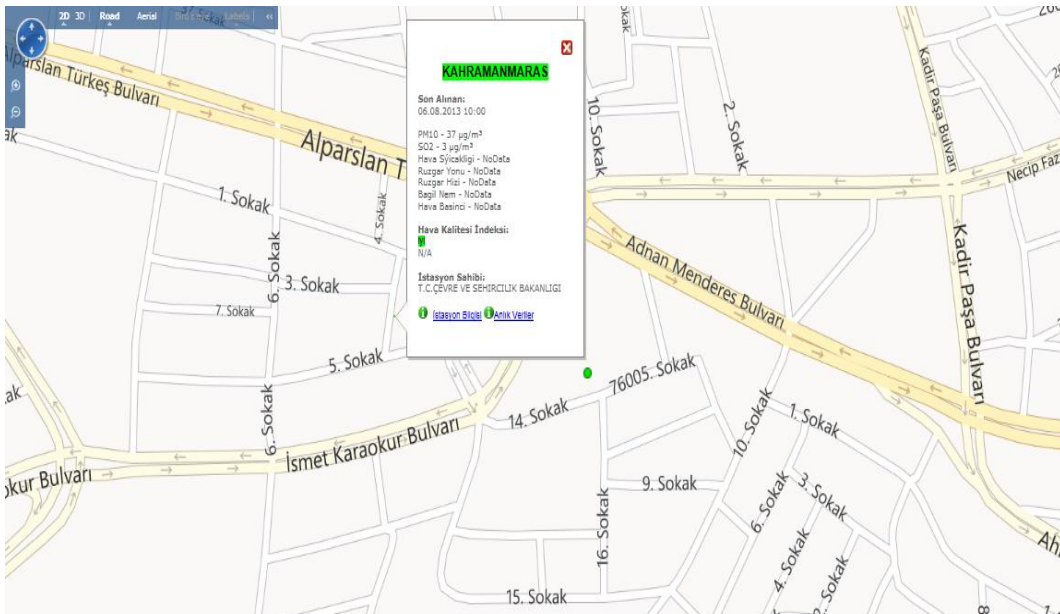
İlimize 2005 yılında hava kalitesi izleme istasyonu kurulmuş, 2006 yılından itibaren Merkez ilçede, 2008 yılından itibaren de Elbistan İlçesinde ölçümler yapılmaktadır. Ölçüm verileri anlık olarak www.havaizleme.gov.tr adresinden yayınlanmaktadır.

Hava İzleme İstasyonlarından alınan veriler anlık olarak takip edilmektedir.

Kahramanmaraş kent merkezinde ısınma ihtiyaçlarını gidermek için son yıllarda doğal gaz kullanımının artması ile il merkezindeki hava kirliliği azalmaya başlamıştır. Ancak ildeki sanayi kuruluşlarından kaynaklanan baca gazları ilin hava kirliliği üzerinde bir baskı unsuru oluşturmaktadır. Hava kirliliğinin azaltılması amacıyla sanayi tesisleri rutin olarak denetlenmekte ve izne tabi tesislere ölçümler yaptırılarak emisyon izinleri verilmektedir. İl genelindeki 5 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu ile (3'ü Afşin Elbistan Termik Santralleri etki alanında) hava kalitesi sürekli izlenerek hava kalitesi kontrol altında tutulmaktadır.

A.4. Ölçüm İstasyonları

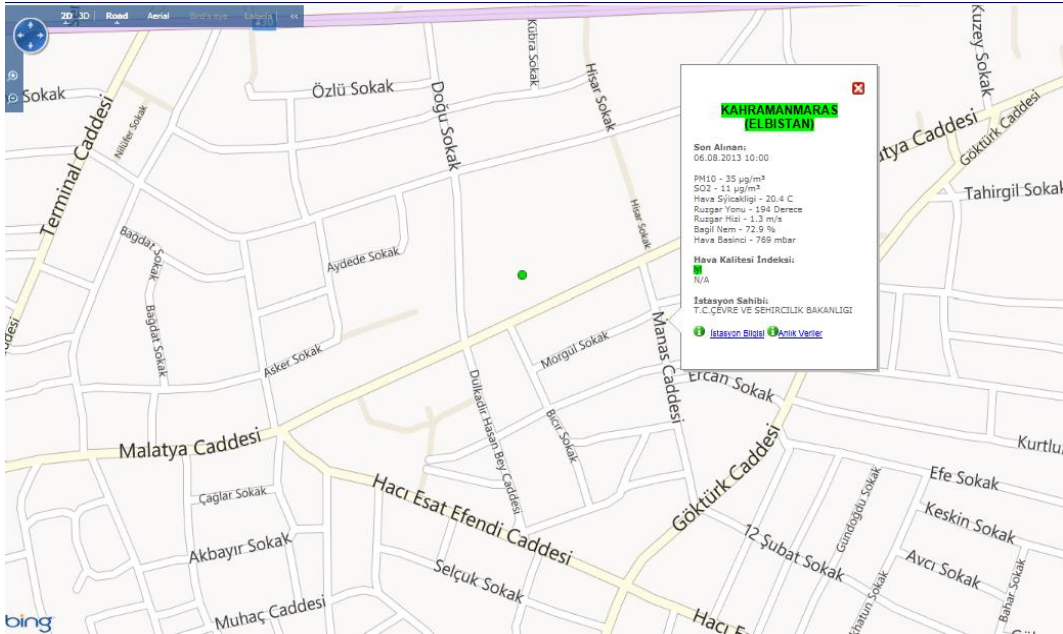
Harita A.2 – Kahramanmaraş İlinde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı VEB Sitesi, 2012)

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Resim A.1-Kahramanmaraş Merkez Hava Kirliliği Ölçüm Cihazı

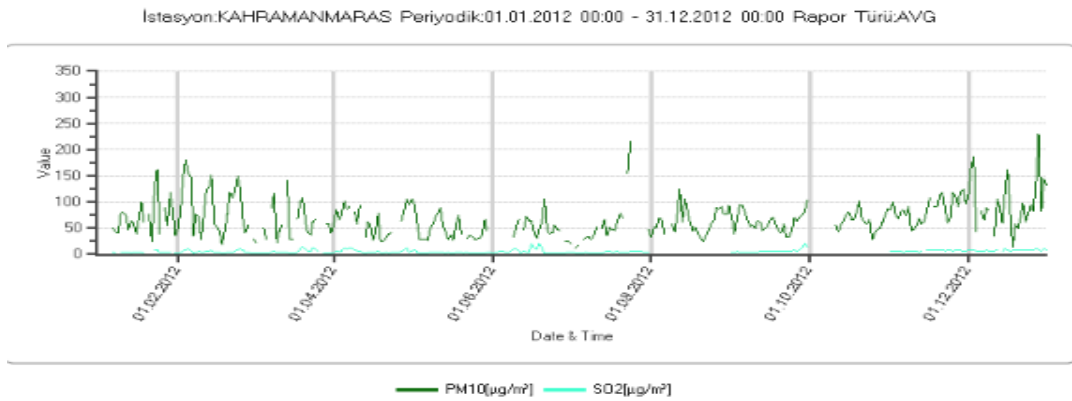
Harita A.3- Elbistan Merkez Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu

Resim A.2-Kahramanmaraş/Elbistan İlçesi Hava Kirliliği Ölçüm Cihazı

Çizelge A.7- İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler (Kaynak,Yıl)

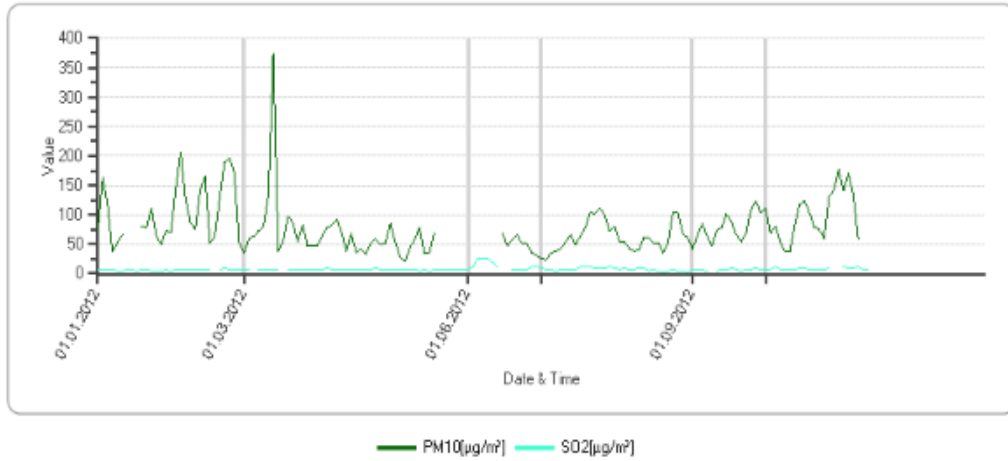
İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ	
		SO ₂	PM
Merkez İlçe		6	69
Elbistan İlçesi		14	75

Grafik A.1- İlimizde Kahramanmaraş Merkez İstasyonu Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İstasyon:KAHRAMANMARAŞ(ELBİSTAN) Periyodik:01.01.2012 00:00 - 31.12.2012 00:00 Rapor Türü:AVG

Grafik A.2- İlimizde Elbistan İstasyonu Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği

Çizelge A.8- İlimizde (2012)Yılı Merkez İlçesi Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012)

MERKEZ İLÇE	O ₂	S*	PM10	GS*	O	GS*	O	GS*	O ₂	GS*	O _x	AGS *
Ocak	4		70									
Şubat	6		91									
Mart	5		61									
Nisan	6		63									
Mayıs	4		51									
Haziran	6		50									
Temmuz	4		76									
Ağustos	4		61									
Eylül	7		62									
Ekim	6		63									
Kasım	7		85									
Aralık	7		95									
ORTALAM A	6		69									

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge A.9- İlimizde (2012)Yılı Elbistan İlçesi Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri
(Çevre Şehircilik Bakanlığı, 2012)

ELBİSTAN İLÇESİ	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*
Ocak	6		82									
Şubat	7		129									
Mart	6		89									
Nisan	7		59									
Mayıs	7		50									
Haziran	14		51									
Temmuz	8		65									
Ağustos	7		58									
Eylül	7		77									
Ekim	8		88									
Kasım	48		104									
Aralık	43		47									
ORTALAMA	14		75									

Çizelge A.10 İlimizde (2012) Yılında Hava Kirletici Gazların Ortalama Konsantrasyonları ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı,2012)

(2012)	SO ₂	AGS *	PM 10	AGS *	CO	AG S*	NO	AGS *	NO ₂	AGS *
Ocak		-		-						
Şubat		-		-						
Mart		-		1						
Nisan		-		1						
Mayıs		-		-						
Haziran		-		-						
Temmuz		-		5						
Ağustos				-						
Eylül		-		-						
Ekim		-		-						
Kasım		-		-						
Aralık		-		1						
ORTALAMA		0		8						

AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge A.11 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (2012) Yılında Hava Kalitesi Sınır Değerleri

SO₂: kükürtdioksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	1 saatlik ortalama sınır değer (mg/m ³)	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	500	125	3	0	6
HKDYY ¹	-	150 ²	-		

NO₂: azotdioksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	1 saatlik ortalama sınır değer (mg/m ³)	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	200	-	18		40
HKDYY	-	300	-		68 ³

Partikül Madde 10

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	50	35		40
HKDYY	140 ⁴	-		78

CO: karbon monoksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	-	-		-
HKDYY	14 ⁵	-		10

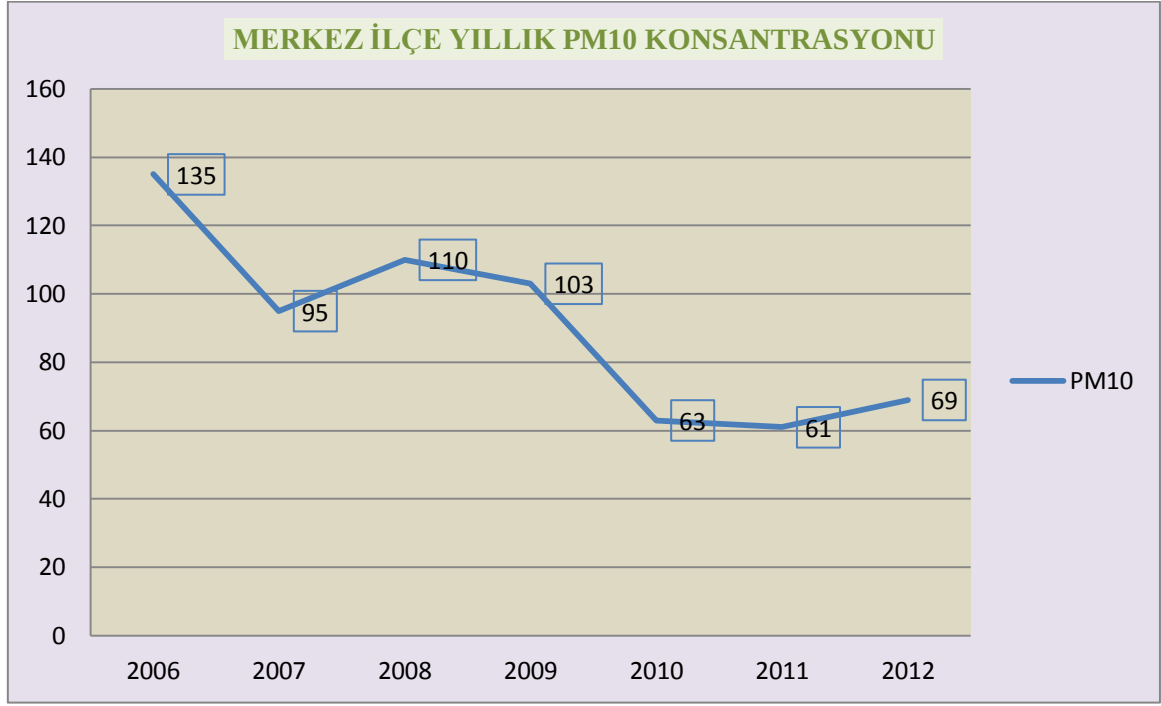
¹ HKDYY: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği

² HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

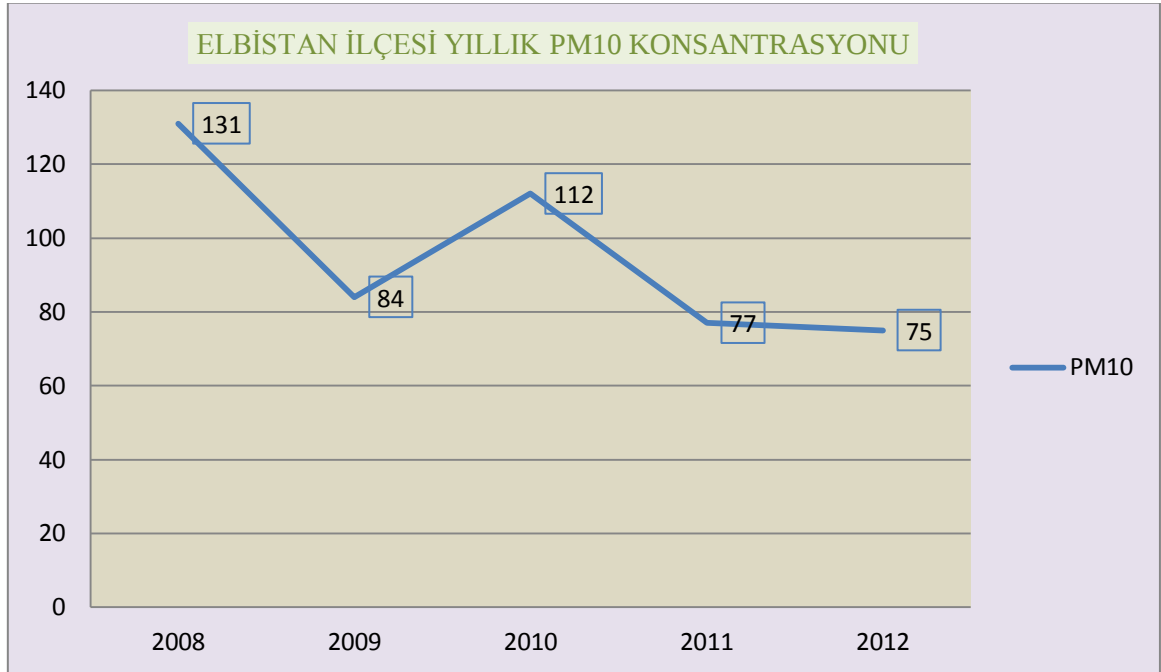
³ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

⁴ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

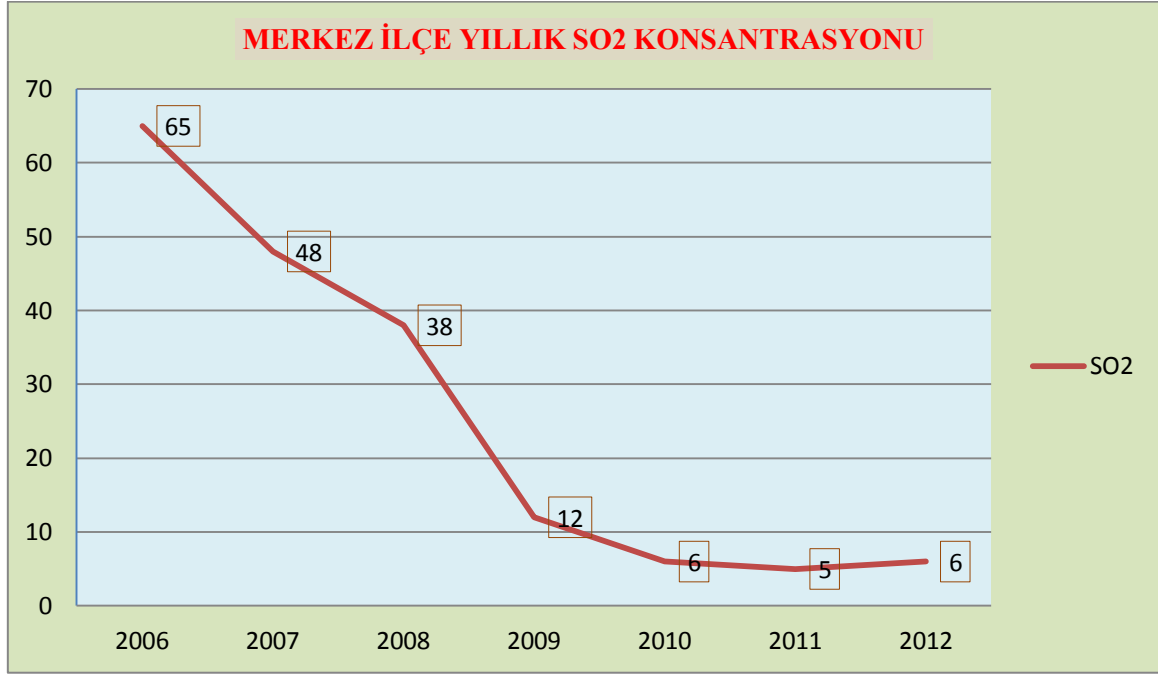
⁵ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

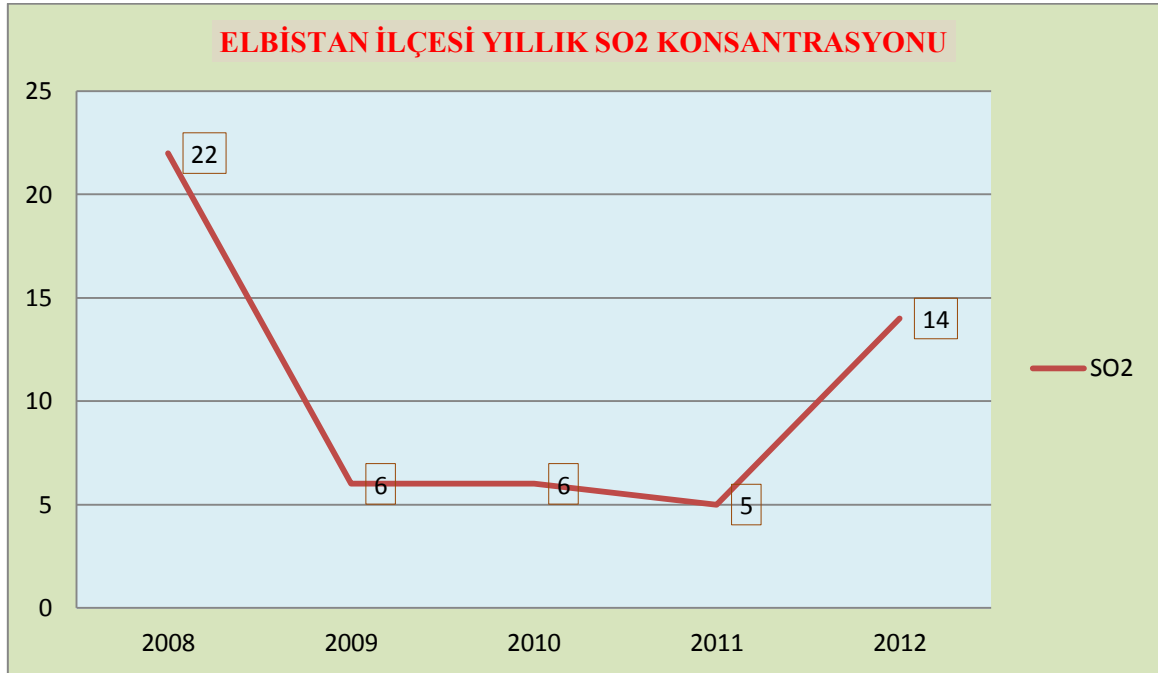
Grafik A.3- Merkez İlçe 2006- 2012 yılları ortalama yıllık PM₁₀ alıcı ortam konsantrasyon grafiği

Grafik A.4- Elbistan İlçesi 2008- 2012 yılları ortalama yıllık PM₁₀ alıcı ortam konsantrasyon grafiği

Grafik A.5- Merkez İlçe 2006- 2012 yılları ortalama yıllık SO₂ alıcı ortam konsantrasyon grafiği

Grafik A.6- Elbistan ilçesi 2008- 2012 yılları ortalama yıllık SO₂ alıcı ortam konsantrasyon grafiği

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

İlimizde 16 adet istasyona emisyon ölçüm yetki belgesi verilmiş olup 2012 yılında 48.491 adet aracın egzoz emisyonu ölçülerek egzoz emisyon ölçüm pulu ile 20.276 adet egzoz emisyon ruhsatı verilmiştir.

A.6. Gürültü

Gürültü konusunda kısa bir bilgi verilebilir. Ayrıca İl Müdürlüğüne ulaşan gürültü şikâyetlerinin konu bazında dağılımı Grafik A.2' deki gibi verilmelidir. Ek olarak bu şikâyetler hakkında neler yapıldığı konusunda bilgi verilmelidir.

Gürültü Kaynakları

Teknolojinin ilerlemesiyle çevresel gürültü kirliliği de artmaktadır. Gürültü kirliliği canlılar üzerinde işitme ve algılama problemleri ve fiziksel ve psikolojik etkiler yapmaktadır. Çalışanlarda iş performansının azalması, çevrenin doğal sakinliğinden uzaklaşması, önemli bir çevre kirliliği yaratan, gelişi güzel ses spektrumu ya da rahatsız edici ses biçimidir.

Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında 30.11.2011 tarih ve 2010/5 sayılı Mahalli Çevre Kurulu Kararında çok hassas alanlar da gürültü kirliliğiyle ilgili şikâyetler dikkate alınarak gürültü kirliliği giderilmeye çalışılmaktadır.

Gürültünün Fiziksel Çevreye olan Etkileri

Köyden kente göçün artması ve şehirde çarpık kentleşme ve yerleşim yerlerinin yeterli gelmemesinden ötürü insanlar verimli tarım arazileri ve orman arazilerine kayması neticesinde hava kirliliği ve gürültü kirliliğinin bu alanlarda büyük etki göstermesi kaçınılmazdır. Hastane, okul ve resmi kurumların şehir merkezinde kalarak bu kirliliklere maruz kalması kaçınılmazdır.

Gürültünün Sosyal Çevreye Etkileri

İnsanların dikkatlerinin dağılması, çalışan insanların iş veriminin azalması, iş kazalarına sebebiyet vermesi, stres, yorgunluk hissi, işitme kayıplarının yaşanması gibi etmenler sosyal çevreyi etkilemektedir.

Gürültünün İnsanlar Üzerine Olan Etkileri

Fiziksel Etkileri

Gürültünün fiziksel etkisi geçici veya işitme hasarları şeklinde görülür. Ani ve yüksek sesin kulak zarını parçalaması hassas korti tabakasını düzelmeyecek şekilde hasara uğratması başlıca etkilerdir. Ani zarar oluşturmayacak düzeydeki gürültüde uzun süre kalan kişilerde sürekli işitme kayıpları görülebilir. Yüksek ses, tüy hücrelerini zedeleyerek, korti organında çökme oluşturarak yada işitme hücrelerini zedeleyerek işitme duyusuna zarar verir. Bu durum işitme kaybı ve işitme eşiğinin kaybına sebep olur.

Fizyolojik Etkileri

İnsan vücudu, ani ve yüksek seslere karşı otomatik ve bilinçsiz olarak tepki göstermektedir. Sürekli fizyolojik parametreleri (frekans kardiyak) ve elektroansefalogramları kaydedilen kişilerde yapılan bilimsel değerlendirmeler, gürültü kaynaklı fizyolojik etkilenmeleri açıkça göstermiştir. Gürültü ile kardiyovasküler hastalıklar arasında ilişkiler konusunda sürdürülen çalışmalar ve deneyler, gürültünün;

- Yüksek Kan Basıncına
- Hızlı Kalp Atışına
- Kolesterol Artışına
- Adrenalin Yükselmesine
- Solunum Hızlanmasına
- Adele Gerilmesine
- İrkiilmelere neden olabildiği kanıtlanmıştır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Bu etkiler uyku sırasında daha belirgindir. Hamilelikte gürültünün etkileri konusunda Japonya’da yapılan çalışmalarda düşük ağırlıklı bebek doğumları ile gürültü ilişkisi bulunmuştur. Doğmamış bebekler gürültüden korunmamışlardır ve annenin tepkisi onlara da geçmektedir. İnsanların gürültüye alışabildikleri düşüncesi, aslında doğru değildir. Alışıldığı düşünülse bile biyolojik değişiklikler önlenememektedir.

Psikolojik Etkileri

Bilimsel araştırmalarda gürültüye maruz kalmış kişilerin hemen hemen tümünde psikolojik rahatsızlıklar bulunmuştur. Gürültülü yerlerde yaşamının en belirgin karşılığı “annoyance” olarak tanımlanan rahatsızlık, sıkıntı ve gerilim duygusudur. Gürültü yeteri kadar yüksekse ve kaynağı belirsiz ise veya neden olduğu gerilim yeteri kadar fazla ise aşağıdaki davranış bozuklukları görülmektedir:

- Rahatsızlık, aşırı tepkilere ve davranışlara dönüşebilir: Ani parlamalar, öfkeye hakim olamama ve kendini kaybetme gibi. Çeşitli ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de gazetelerde ve polis kayıtlarında gürültü nedenli aşırı davranışların özellikle gürültü yapanlara karşı cinayetlere kadar vardığı görülmektedir.
- Kızgınlık ve öfkenin içe yöneltilmesi: Kendini suçlama ve aşırı sessizlik ve içe kapanma.
- Kızgınlık ve öfkenin dışa vurumu: Tartışmacı ve karamsar olma durumu.
- Sakinleştirici kullanımı: Uyku hapi tüketiminin artması.
- Hoşgörünün azalması.
- Yardım isteğinin azalması.
- Davranış Bozuklukları
- Öfkelenme
- Rahatsızlık Duygusu
- Sıkılma
- Diğer tepkiler: Doktorunu ziyaret etme, penceresini kapatma, dışarıda az zaman geçirme veya şikayetini bildiren yazılar yazma gibi.

Performans Üzerine Etkileri

İnsanların evlerinde, işyerlerinde ve çeşitli aktiviteleri sırasında maruz kaldıkları gürültünün performanslarını (verimini) ne yönde etkilediği araştırılmıştır. En önemli performans etkileri şunlardır:

a) Karşılıklı konuşmanın etkilenmesi

- Dinleme ve anlama güçlüğü ortaya çıkar.
- Konuşma kesintiye uğrar.
- Yüksek sesli konuşmak gerekir.
- İnsan iletişimi bozulur.
- Telefon konuşmaları etkilenir.
- Radyo, TV ve müzik dinleme etkilenir

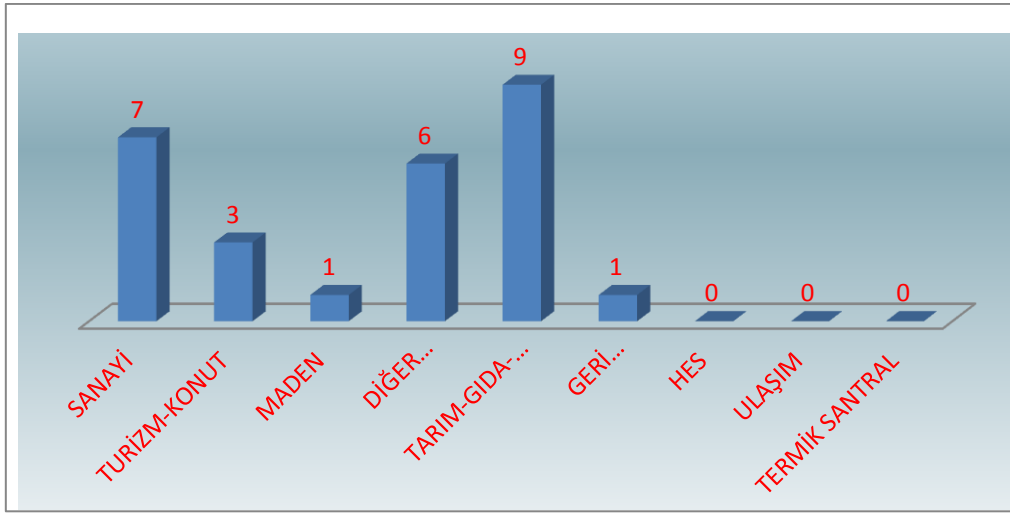
b) Okuma ve öğrenmenin olumsuz etkilenmesi: Dikkat gerektirici, hafıza ve sözcüklerle ilgili çalışma ve öğrenimler gürültü ile olumsuz etkilenirler. Arka plandaki bir sözlü müzik, kelime hafızasını bozucu etki yapar. Okul çağında çocuğun öğrenme sağlığı ve düşünsel aktiviteleri ile çakışmayacak bir çevre gerekir. Okullarda 2 tür etkilenme gözlenmektedir.

- Konsantrasyonun etkilenmesi.
- Öğretmenlerin etkilenmesi.

c) İş performansının etkilenmesi: Çalışma hayatında yüksek düzeyli ve ani veya kesikli gürültüler iş verimini

çeşitli biçimlerde etkileyebilir:

- İşin zamanında yapılması
- İşin doğru olarak yapılması
- İş kazaları

Grafik A.7– İlimizde (2012) Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı (Çevre ve Şeh. İl Müd., 2012)

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı'nda bulunan sektörel hedefler kapsamında ilde yapılan kısa, orta ve uzun vadeli çalışmalara değinilecektir.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

“Küresel ısınma” denince, bütün dünyada sıcaklığın sistematik bir şekilde artması süreci anlaşılmaktadır. Bu yolla bir iklim değişikliği meydana gelmektedir. Çünkü sıcaklık artınca buharlaşma artar, yağışlar ve hava hareketleri değişir. Küresel iklim değişikliğini; belirli olmayan zamanlarda meydana gelen hava halleri değişikliği ile karıştırmamak gerekir. Örneğin belirsiz zamanlarda veya herhangi bir mevsimde meydana gelen kuraklık (örneğin bizde kış kuraklığı) veya yaz kuraklığı olan bölgelerde yağışlı yazlar olayı “hava değişikliği” olarak nitelenir yani iklim değişikliği değildir. O nedenle son 10-15 yıl içinde, sıcaklığın bütün dünyada sistematik olarak artışı, 1983 yılından itibaren ölçmelerle belirlenmiştir. Son yüzyılın en sıcak ve en kurak yazları son 8 – 10 yıl içinde yaşanmıştır. Sıcaklık ölçümleri ile elde edilen bu sonuçları, bazı buzul erime olayları da desteklemektedir. Örneğin, güney kutbundan şimdiye kadar görülmemiş büyüklükte buzul parçalarının koparak ayrılması, İzlanda Buzul'larının son 30 yılda şimdiye kadar görülmeyen bir hızla erimeleri, Himalaya ve Alpler'de cereyan eden buzul erimesi süreçleri gibi dünya üzerinde yaygın olarak görülen süreçler “Küresel Isınma” gerçeğinin yadsınamaz kanıtlarıdır.

Bilim insanları, küresel ısınmada en etkili faktörün, “sera gazları” denen bazı gazların son yıllarda atmosferde hızla artması olduğu üzerinde fikir birliğine varmışlardır. Başlıca sera gazları; karbondioksit, metan, kloroflor karbon, ozon ve azot oksitleridir. Bunlar içinde karbondioksit %50 ile en etkili sera gazı olarak bilinmektedir.

Küresel ısınmanın birçok olumsuz sonuçları olacağı tahmin edilmektedir. Bunların başlıcaları şunlardır:

- Sıcaklık arttıkça yeryüzündeki karalardan ve su yüzeylerinden buharlaşma da artacaktır. Bu da bazı bölgelerde aşırı yağışlara, bazı bölgelerde de kuraklığa neden olacaktır.
- Kutuplardaki buzullar eriyecek, denizler ve okyanuslarda su düzeyleri yükselecek ve taşkınlar, su basmaları ve seller meydana gelecektir.
- Siklon ve fırtına afetleri artacaktır.

Bütün bunlar bitkisel ürünler üzerinde olumsuz etki yaratacağı gibi, hayvansal canlılar üzerinde de zararlı olacaktır. O nedenle bilim insanları tarafından, küresel ısınma ve iklim değişimi, “yeni bir atmosferik tehlike” veya “artık dünyanın ateşi yükseliyor” şeklinde nitelenmektedir. Bu ifadeler gelecek tehlikeler için bir uyarı olarak kabul edilmelidir.

Alınabilecek Koruma Önlemleri

Bilim insanlarının hepsi, fosil yakıt (kömür, petrol, doğalgaz, vb.) kullanımı yerine, atmosferin karbondioksit yoğunluğunu arttırmayan yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanılmasını önermektedirler. Bu konu, birçok Dünya Zirvesi Toplantıları'nda tartışılmış ve uluslar arası protokol ve sözleşeler düzenlenmiştir (1992 Rio, 1997 Kyoto, 2002 Johannesburg gibi). Ayrıca karbondioksit harcayan yeşil örtünün, özellikle ormanların tahrip edilmemesi, enerji tasarrufu sağlanması, enerji harcayan ev alet ve gereçlerinde standartların geliştirilmesi, çarpık kentleşmeye son verilmesi de alınması gereken önlemler arasında sayılmaktadır.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

Hava kirliliği; atmosfere bırakılan toz, gaz, duman, koku ve su buharı gibi kirleticilerin havanın doğal bileşimini bozarak canlılara zarar verecek yapıya dönüşmesidir. Hava kirliliğinin en büyük sebebi sanayi tesisleri ve meskenlerde yakıtların yanması sonucu atmosfere verilen atık gazlardır. Kahramanmaraş'ta da özellikle kış aylarında gerek ısınma ve sanayi bacalarından çıkan emisyonlar, gerekse motorlu taşıtların emisyonları hava kirliliğine katkı sağlayan önemli faktörlerdendir.

04.07.2012 tarih ve 8873 sayılı Bakanlığımızca yayınlanan 2012/16 sayılı genelgesi ile, hava kalitesinin belirlenmesine yönelik uygulamalarda birlikteliği sağlamak için yönetmelikte belirlenen tanımlanmış metotları ve kriterleri esas alarak tam bir hava kalitesi değerlendirmesinin sağlanması, diğer taraftan da hava kalitesi sınır değerlerinin aşılmaması için alınması gerekli önlemlerin belirlenmesi ile hava kalitesi ve hava kirliliğinin önlenmesi konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi konusunda destek sağlanması istenmiştir.

Kahramanmaraş İl bazında hava kirliliğini önleyici olarak yapılan ve yapılacak çalışmalar ve alınacak tedbirleri içeren detaylı çalışmaların (alınması gereken önlemlerin uygulanması konusunda sorumlu kurum/kuruluşun belirlenmesi, uygulama zamanının belirlenmesi, varsa yatırım programındaki maliyeti ve fizibilite çalışmaları vs.) Mahalli Çevre Kurulunda karara bağlanarak Bakanlığımıza gönderilmesi sağlanmıştır.

Kaynaklar:

- ÇŞİM(2012)
- Meteoroloji İstasyon Müdürlüğü(2012)

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Çizelge B.1 –İlimizin Akarsuları(DSİ 20. Bölge Müdürlüğü,2012)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Aksu Çayı	110	110	31,408	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji+içme suyu
Andırın Suyu	14	14	3,260	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji
Bertiz Çayı	19	19	2,297	Ceyhan Nehri	Sulama
Cemrengeç Suyu	18	18	2,066	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji
Ceyhan Nehri	425	190	82,895	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji+içme suyu
Erkenez Çayı	31	31	1,715	Ceyhan Nehri	Sulama+İçme suyu
Fırmız Deresi	11	11	4,500	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji+içme suyu
Göksu Çayı	145	35	10,900	Fırat Nehri	Sulama+Enerji+içme suyu
Göksun Çayı	60	60	12,282	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji+içme suyu
Hurman Çayı	50	50	10,300	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji+içme suyu
Keşiş Suyu	28	28	3,274	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji
Kısık Deresi	11	11	3,676	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji
Körsulu Çayı	40	40	4,650	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji+içme suyu
Nargile Deresi	10	10	2,380	Ceyhan Nehri	Sulama
Sarsap Çayı	25	25	0,274	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji
Söğütlü Çayı	60	60	3,892	Ceyhan Nehri	Sulama+enerji+içme suyu
Tekir Deresi	19	19	4,580	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji
Zeytin Suyu	10	10	1,880	Ceyhan Nehri	Sulama+Enerji
TOPLAM	1.086	741	186,229		

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Hidrografik açıdan en önemli akarsu Ceyhan Nehridir. Ceyhan Nehri Kahramanmaraş' ın en önemli akarsusudur. Toplam uzunluğu 425 km olan Ceyhan Nehrinin 190 km lik bölümü, Kahramanmaraş il sınırları içinden geçer. Nehrin ortalama debisi 82.9 m³/s dir. Ceyhan Nehrinin dar ve derin vadilerden akması, yüksek debiye sahip olması nedeniyle üzerine Menzelet, Sır ve Kılavuzlu Barajları inşa edilmiştir. En önemli kolları Aksu Nehri, Orçan, Söğütlü, Nergile, Hurman, Göksun ve Körsulu Çayları ile Keşiş, Fırnız, Tekir, Törbüzek Dereleridir.

Ulaşım, taşımacılık ve su sporlarına uygun akarsular mevcut değildir. İçme suyu, Kültür balıkçılığı ve elektrik enerjisi üretimi ile sulamada kullanılmaktadır.

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

İlde bulunan doğal göllerden, göletlerden ve rezervuarlardan söz edilmelidir. Bunların yerini gösteren harita rapora eklenmelidir. Kullanım amaçlarından sözedilmelidir.

Çizelge B.2 Doğal Göller

Göl Adı	Bulunduğu İlçe	Yüzölçümü (km ²)	Denizden Yüksekliği	Özelliği
Gavur Gölü	Türkoğlu	0,76	450	Bataklık
Kumaşır Gölü	Merkez	0,09	480	Bataklık

Çizelge B.3- Göletler

Gölet Adı	Bulunduğu İlçe	Max Göl Hacmi (m ³)	Sulanan Alan (ha)	Yüksekliği (m)
Düzbağ	Çağlayancerit	3.761.815	502,00	24,70
Kamışcık	Göksun	1.395.000	290,00	23,20
Kemalli	Göksun	1.242.185	254,00	22,70
Esence	Afşin	3.090.000	25,00	27,80
Büyük yapalak	Elbistan	3.066.000	20,00	26,20
Çardak	Göksun	4.135.000	136,00	28,00

Çizelge B.4-İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri (D.Sİ. 20. Bölge Müdürlüğü, 2012)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Kızılönü Göleti	Zonlu Toprak Dolgu	3.300.000	323		Sulama
İncecik Göleti	Homojen Toprak Dolgu	420.000	52		Sulama
Düzbağ Göleti		3.761.815	502		Sulama
Kamışcık Göleti		1.395.000	290		Sulama
Kemalli Göleti		1.242.185	254		Sulama
Esence Göleti		3.090.000	25		Sulama
Büyük Yapalak		3.066.000	20		Sulama
Çardak Göleti		4.135.000	136		Sulama

B.1.2. Yeraltı Suları

İlimizin su kaynaklarını; akarsular, yeraltı suları, baraj ve suni göletler oluşturmaktadır. Şu anda su ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılan bu kaynaklar aynı zamanda il genelinde üretilen atık sular yer üstü ve yer altı sularına karışarak kirlenmelere neden olmaktadır.

Bu suların tarımsal amaçlı kullanılması hem bitkiler vasıtasıyla canlılara hem de toprak kirliliğine neden olmaktadır. Toprak belli bir süreden sonra bu kirliliği tutamaz olmakta ve yer altı suyuna karışmasına neden olmaktadır.

İlimizin yazın sıcak ve kurak bir iklime sahip olması atık suların buharlaşmasına neden olmaktadır.

Maraş Ovasında bir çok tarımsal amaçlı kuyu mevcuttur. Bunun yanında sanayi tesislerinin yeraltı suyu kullanımının çoğalması yer altı su seviyesini olumsuz etkilenmiştir. Bazı bölgelerde artezyen kaynak olarak çıkan sular kaybolmuştur.

Jeotermal Sahalar:

İlimizdeki jeotermal alan, Kahramanmaraş merkeze bağlı Ilıca kasabasında, Döngel Belediyesi ve Hartlap Köyünde bulunan jeotermal alanıdır. Alanda genel kırık doğrultuları KB-GD ve DKD-BGB'dir. Ana rezervuar kaya mesozoyik yaşlı kristalize kireçtaşlarıdır.

Bölgede sondajlar yapılmadan önce üç farklı sıcak su kaynağı varken, yapılan sondajlardan sonra bu kaynaklardan ikisi kurumuş, sadece dere içindeki kaplıcaı besleyen dere kaynağı kalmıştır. Bu kaynağın sıcaklığı 41 °C, debisi 3.44 l/s dir.

Çizelge B.5- Süleymanlı sondaj alanında açılan sondaj kuyuları.

Kuyu No	Tarih	Derinlik (m)	Sıcaklık (°C)	Debi (l/s)	Üretim Şekli
Süleymanlı-1	1985	425.3	43.5	-	Üretim yok
Süleymanlı-2	1991	437.85	43	30-40	P
Ilıca-3 (KI-3)	1996	387	43.5	80-90	K
KI-4	2004	278	49	25	K
KI-5	2004	407	49	30	K

P:pompa, K:Kompresör

Süleymanlı'daki (Ilıca Beldesi) sıcak su kaynakları gazlı, berrak, demiroksit ve kükürt tortuludur. Toplam debi 6,5 lt/sn. sıcaklık ise 41-42 °C 'dir. Toplam mineralizasyon 327,55 mg/lt olup, "Mineralce fakir sıcak sular" kapsamına girmektedir.

MTA tarafından 1984 yılında yapılan sondajda 43,5 °C ve 55 lt/sn artezyen halinde sıcak suya rastlanmıştır. Sonraki yıllarda kuyu yıkılmıştır.

1991 yılında yapılan sondajda 43 °C ve 14 lt/sn debide sıcak suya rastlanmıştır.

2003-2004 yılında yapılan iki sondajda 47,2 °C ve 20 lt/sn debide sıcak suya rastlanmıştır. 2008-2009 yıllarında Döngel Belediyesi ve Hartlap Köyünde yapılan sondaj çalışmaları sonucu sıcak su yüzeye çıkarılmıştır. Ancak herhangi bir tesisleşme başlanamamıştır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge B.6– İlimizin Yeraltısuyu Potansiyeli (2012) İçme Kullanma Suyu Yer Altı Ve Yüzeysel Su Kaynakları Sayısı

Kaynağın İsmi	Su kaynakları sayısı
AFSİN	81
ANDIRIN	58
ÇAĞLAYANCERİT	14
EKİNÖZÜ	20
ELBİSTAN	93
GÖKSUN	83
MERKEZ	176
NURHAK	13
PAZARCIK	50
TÜRKÖĞLU	49

İçme ve Kullanma Suları:

İlimiz merkez içme ve kullanma suyu Pınarbaşı Mevkiinde bulunan Büyükgöz, Kırkgöz ve Baharpınarı adı ile bilinen kaynak suları ve Kahramanmaraş Ovasında bulunan iki terfi merkezinden beslenmektedir. Pınarbaşı Mevkiindeki kaynak sularının bir kısmı cazibe ile diğer bir kısmı ise terfi vasıtası ile şebekeye verilmektedir. Kuyulardan 600 lt/sn. ve Pınarbaşı Mevkiindeki su kaynaklarından ise 500 lt/sn. olmak üzere toplam 1.100 lt/sn. su temin edilmektedir. Şehrimizin şu andaki su ihtiyacı ise 2.000 lt/sn'dir. Mevcut içme suyu depolarının 77.365 m³ su toplama kapasitesi bulunmakta, şebeke uzunluğu ise 585,7 km'dir.

Aradaki içme suyu açığını kapatmak için, Merkez Belediyesince yaptırılan Andırın ilçe merkezinin 15 km. doğusunda Gökgedik köyü sınırları içerisindeki 1.200 lt/sn. debili, Karasu İsale Hattı çalışmaları sona ermiş olup şehre su dağıtımını yapmıştır.

Çizelge B.7- Belediyeler Su Envanteri

İLÇELER	BELEDİYELİK YERLER			
	Şebeke	Kaynak	Depo	Diğer(kuyu vs.)
MERKEZ	33	48	71	17
AFŞİN	20	19	17	
ANDIRIN	7	10	9	
Ç.CERİT	3	4	7	
EKİNÖZÜ	3	2	3	
ELBİSTAN	14	16	15	
GÖKSUN	9	15	14	
NURHAK	4	6	4	
PAZARCIK	5	17	9	10
TÜRKÖĞLU	8	7	10	
TOPLAM	106	144	159	27

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge B.8 -İlçelere Göre Su Envanteri

İLÇELER	NEHİR	SU HAVUZU REZERVUAR	GÖL	KAPLICA- İÇMECE	YÜZME HAVUZU
AFŞIN					
ANDIRIN	5		1		
ELBİSTAN	6		3		
EKİNOZÜ	1			1	
GÖKSUN	14	2			
MERKEZ	12	2	3	3	3
NURHAK					
PAZARCIK	1	4	1		2
TÜRKOĞLU	2				1
Ç.CERİT					
TOPLAM	41	8	8	4	6

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

İlimizin su kaynaklarını; akarsular, yeraltı suları, baraj ve suni göletler oluşturmaktadır. Şu anda su ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılan bu kaynaklar aynı zamanda il genelinde üretilen atık sular yer üstü ve yer altı sularına karışarak kirlenmelere neden olmaktadır.

Bu suların tarımsal amaçlı kullanılması hem bitkiler vasıtasıyla canlılara hem de toprak kirliliğine neden olmaktadır. Toprak belli bir süreden sonra bu kirliliği tutamaz olmakta ve yer altı suyuna karışmasına neden olmaktadır.

İlimizin yazın sıcak ve kurak bir iklime sahip olması atık suların buharlaşmasına neden olmaktadır.

Maraş Ovasında bir çok tarımsal amaçlı kuyu mevcuttur. Bunun yanında sanayi tesislerinin yeraltı suyu kullanımının çoğalmasından dolayı yer altı su seviyesini olumsuz etkilemez. Bazı bölgelerde artezyen kaynak olarak çıkan sular kaybolmuştur.

B.1.3. Denizler

(KAHRAMANMARAŞ'IN DENİZE KİYİSİ BULUNMAMAKTADIR.)

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

İlimiz merkez içme ve kullanma suyu Pınarbaşı Mevkiinde bulunan Büyükgöz, Kırkgöz ve Baharpınarı adı ile bilinen kaynak suları ve Kahramanmaraş Ovasında bulunan iki terfi merkezinden beslenmektedir. Pınarbaşı Mevkiindeki kaynak sularının bir kısmı cazibe ile diğer bir kısmı ise terfi vasıtası ile şebekeye verilmektedir. Kuyulardan 600 lt/sn. ve Pınarbaşı Mevkiindeki su kaynaklarından ise 500 lt/sn. olmak üzere toplam 1.100 lt/sn. su temin edilmektedir. Şehrimizin şu andaki su ihtiyacı ise 2.000 lt/sn'dir. Mevcut içme suyu depolarının 77.365 m³ su toplama kapasitesi bulunmakta, şebeke uzunluğu ise 585,7 km'dir.

Aradaki içme suyu açığını kapatmak için, Merkez Belediyesince yaptırılan Andırın ilçe merkezinin 15 km. doğusunda Gökgedik köyü sınırları içerisindeki 1.200 lt/sn. debili, Karasu İsale Hattı çalışmaları sona ermiş olup şehre su dağıtımı yapılmıştır.

Ayvalı Projesi ile Kahramanmaraş ilinin 2040 yılına kadar olan içme kullanma ve endüstri ihtiyacını karşılamak için 52 hm³/yıl içme suyu verilecektir. Proje kapsamında 1 adet baraj, 24800 m. uzunluğunda isale hattı ve arıtma tesisi bulunmaktadır. Söz konusu ünitelerin inşaatı tamamlanmış olup 17/05/2010 tarihinde K.Maraş Belediyesi'ne devri gerçekleştirilmiştir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge B.9 - İlimizde (....) Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları (Kaynak, yıl)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanıma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlemlenilen istasyon kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Bu konuda bilgiye ulaşılamamıştır.										

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İlimiz genelinde endüstrinin yayıldığı alanlarda, endüstride kullanılan su kaynağından ve alıcı ortama deşarj noktası koordinatları, atıksu deşarjları, sektörü ve deşarj edilen atıksu miktarı m³/yıl gibi veriler bulunmamaktadır.

Sanayi Tesislerinden Kaynaklanan Su Kirliliği:

Su kirliliği yönünden ilimizin en önemli sorunu şehir kanalizasyonunun ve Organize Sanayi Bölgesindeki atık suların hiçbir bir arıtma işlemine tabii tutulmadan Sır Barajına dökülmektedir. Kahramanmaraş Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisi Çed onayı yapılmış ve Organize Sanayi Bölgesi Atıksu Arıtma Tesisleri proje onay aşamasındadır.

İşletmeler tarafından alıcı ortama verilen atıksular işletmelere ait atıksu arıtma tesislerinde fiziksel, kimyasal ve biyolojik arıtma işlemlerine tabii tutularak alıcı ortama verilmektedir.

Sanayi Tesislerinden Kaynaklanan Toprak Kirliliği:

Sanayi tesislerinin yer seçimi aşamasında, her yerde karşılaşıldığı gibi ilimizde de yanlışlıklara rastlanmaktadır. İlin yakın civarında, anayol kenarlarında sanayi tesisleri yerlerini almıştır.

Atıksu arıtma tesisi olmaması nedeniyle kirli sular akarsulara karışmakta ve oradan da sulama suyu olarak tarım arazilerine taşınmaktadır.

Sanayi Tesislerinden Kaynaklanan Gürültü Kirliliği:

Sanayi tesisleri ve Küçük Sanayi işyerleri ile ilgili şikâyetler değerlendirilerek gürültüye neden olan kaynakla ilgili yalıtım tedbirleri alınması sağlanarak gürültü düzeyleri asgari seviyede tutulması konusunda çalışılmaktadır.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Kısaca su kaynakları üzerine evsel kirlilik baskısından söz edilebilir. Alıcı ortama deşarj edilen atıksu miktarı m³/yıl, deşarj noktası koordinatlarına değinilmelidir. Ayrıntılar “C.5.” bölümünde verilebilir.

Evsel Atıklar

Kahramanmaraş İli, Merkez İlçesi, Kürtül Kasabası, Eyüp Sultan Mahallesi, Deli Ömer Mevkii, 322.594,05 m²'lik (32,26 ha) kısmında MARAŞÇEBBİR (Kahramanmaraş Belediyesi ve Çevre Belediyeler Katı Atık Bertaraf Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği) tarafından Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri faaliyete geçirilmiştir.

MARAŞÇEBBİR üyesi 1 merkez belediye, 4 ilçe belediyesi ve 6 belde belediyesinden oluşan evsel katı atıklar, evsel nitelikli endüstriyel katı atıklar, ticari ve kurumsal kaynaklı katı atıkların toplanması, taşınması, geri kazanılması, biyolojik olarak işlenmesi, düzenli olarak depolanması, tıbbi atıkların sterilize edildikten sonra düzenli olarak depolanması, sızıntı sularının toplanması ve sızıntı suyu arıtmaya tâbi tutulması, depo gazlarının toplanarak yakılması gibi temel bileşenleri içeren bütünleşmiş bir yönetim sistemidir. Kentsel katı atık tanımına girmeyen, tehlikeli atıklar, inşaat ve hafriyat atıkları proje kapsamının dışında tutulmuştur. Birlik üyelerinin nüfusu 2010 yılı TÜİK verilerine göre toplam 511.118 kişidir. TÜİK verilerine göre bir kişiden 1,15 kg/gün katı atık oluştuğu verisi dikkate alındığında birlik üyesi belediyelerden günde yaklaşık 587,78 ton/gün katı atık oluştuğu sonucuna varılmıştır.

Resim B.1-Düzenli Deplama Alanından görünüş

Resim B.2-Katı atık sızıntı suları toplama havuzu

Kuzey İlçeler

Kahramanmaraş İl Özel İdaresi ve Belediyeler Çevre-Altyapı Temel Hizmetler Birliği tarafından AB Katılım Öncesi Hibe Destek Programı Çerçevesinde, Afşin İlçesi ve 9 Belde için Afşin İlçesi Suluk Mevkiinde 9,9 hektarlık alanda yapılacak olan Katı Atık Düzenli Depolama ve Bertaraf Tesisi için Mahalli Çevre Kurulunun 26.07.2007 tarih ve 06 nolu kararı ile uygun görüş verilmiştir. Ancak; Afşin ilçemizle birlikte Elbistan, Göksun, Ekinözü ve Nurhak ilçelerimizin de katı atıklarının depolanıp bertaraf edileceği tesisin bölgesel olması nedeniyle, mevcut alan 38,4 hektara çıkarıldığından bahisle AB Katılım Öncesi Hibe Destek Programı çerçevesinde Afşin ilçesi Suluk Mevkiinde yaptırılacak olan Bölgesel Katı Atık Düzenli Depolama ve Bertaraf Tesisi yerinin İlimiz Mahalli Çevre Kurulunda yeniden değerlendirilmesi istenmiş olup Mahalli Çevre Kurulunun 30.04.2013 tarih ve 12 sayılı kararı ile 38,4 hektarlık alanda yaptırılacak olan Bölgesel Katı Atık Düzenli Depolama ve Bertaraf Tesisi yerinin uygunluğuna karar verilmiştir.

2012 yılı içerisinde ilimizde oluşan 584.136 kg tıbbi atık, lisanslı firma tarafından toplanarak Taşıma lisanslı araçlarla sterilizasyon tesislerine taşınmıştır.

Tehlikeli atık kapsamında bulunan atıklar Bakanlığımızın yetkilendirmiş olduğu kuruluş ve işletmeler tarafından taşınarak bertaraf edilmektedir.

İldeki hızlı nüfus artışı, kentleşme ve refah seviyesinin yükselmesi ve buna paralel tüketim alışkanlıklarında meydana gelen değişimler atık miktarının artmasına atık kompozisyonunun da değişmesine neden olmuştur. Nitekim 2007 yılında 1.004.414 olan il nüfusu 2012 yılı sonunda 1.063.174 olmuştur. Bu dönemde nüfusa paralel olarak atık da artmıştır. Atık kompozisyonunda da yıllara göre değişiklikler olmuştur. İl sınırları içerisinde çok sayıda sanayi tesisinin bulunması tehlikeli atıklar üzerinde önemle durulmasını gerektirmektedir. Oluşan tehlikeli atık, Atık Geri Kazanım ve Bertaraf Tesislerine gönderilmektedir.

Bu konuda Bakanlığımızca başlatılan TABS (Tehlikeli Atıkların Beyan Sistemi) ile sanayiden kaynaklanan tehlikeli atıkların online ortamda atık üreticileri tarafından Bakanlığımızca verilen şifreler yardımıyla girişinin yapılması çalışmaları başlatılmıştır. Ayrıca sanayi kuruluşlarının hazırladığı Tehlikeli Atık Yönetim Planları Müdürlüğümüzce incelenerek değerlendirilmektedir.

ÇED olumlu kararı alınmış olan Düzenli Depolama Tesisinin hayata geçmesiyle birlikte 1.300.000 nüfusa hizmet vermesi yılda 1.000.000 ton /yıl atık depolanması beklenmektedir.

B.3.2. Yayıllı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimizde **375.309** hektar tarım ve 180.539 ha çayır-mera arazisi bulunmaktadır. Tarım arazisinin yaklaşık **195.318** hektarını işlenen kuru tarım alanları oluşturmaktadır.

İlimizin sulanabilir **353.580** hektar alanın DSİ tarafından etüt edilen **227.534** ha arazinin **163.927** ha alanı ekonomik olarak sulanabilir arazilerdir. Şu anda sulanan arazi miktarımız ise; DSİ tarafından 40.555 ha, KHGM tarafından sulanan arazi ise 23.510 ha, halk sulamaları 90.739 ha, toprak su kooperatifleri tarafından sulanan alan 4.132 ha olup Toplam 162.329 hektarlık arazimiz sulanmaktadır. Sulanan arazilerin % 25'i DSİ tarafından (devlet sulaması) sulanmakta, % 56'lık kısmı ise halk tarafından sulanmaktadır. Sulanan alan toplam sulanabilecek alanın % 46'sını teşkil etmektedir.

Kahramanmaraş il bütününde temel ekonomik sektör tarım'dır. Bu sektörün istihdam edilen nüfus içindeki payı 2009 yılı itibarıyla % 59,2' dir. İl genelinde istihdam edilen nüfusun en yoğun olduğu ilçeler; merkez ilçe (% 18), Elbistan (% 3,4) ve Afşin (%1,5) ilçeleridir.

İlçelere göre sektörel dağılım verileri incelendiğinde; Merkez İlçe (% 42.1) ve Elbistan (% 59.8) hariç; tüm ilçelerde, Tarım Sektörü'nde çalışanların oranı il ortalamasının (% 59.2) üzerindedir. Merkez İlçe ve Elbistan hariç Tarım Sektörü'nde çalışanların oranının en yüksek olduğu ilçe % 80.9 ile Çağlayancerit, en düşük

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

olduğu ilçe ise % 68.2 ile Afşin'dir. Geriye kalanlar içinde Andırın (% 79.8) hariç diğerleri % 70-75 aralığında yığılmış benzer özelliklere sahip ilçelerdir.

2000 yılı verilerine göre istihdamda önemli bir paya sahip olan tarım sektörü, 2001 yılı Kahramanmaraş GSYİH' nın sadece % 22'sini yaratabilmektedir. Bu değer tarımsal ürünlerin katma değerinin düşük olduğunu yada üretim faaliyetlerinin aile işletmeleri şeklinde küçük, verimsiz işletmelerce gerçekleştirildiğini ve potansiyellerini yeterince kullanamadığını göstermektedir.

Kaynak DSİ, İl Özel İdaresi Müdürlüğü ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Müd.

B.3.2.2. Diğer

İl içerisinde vahşi depolama sahaları bulunmaktadır. Bu sahalardan özellikle Merkez İlçeye ait olan alan rehabilite edilmiştir. Alanın bir kısmı üzerine katı atık transfer istasyonu kurulmuştur. Diğer belediyelerin alanları da proje kapsamında rehabilite edilmesi planlanmaktadır.

B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

Geniş bir su ağına sahip olan Kahramanmaraş'ın su kaynakları yer altı, yer üstü, baraj ve suni göletlerden oluşmaktadır. İlin başlıca akarsu kaynakları; Ceyhan Nehri, Aksu Çayı, Körsulu Deresi, Erkenez Çayı, Göksun Çayı, Hurman Çayı, Söğütlü Çayı, Göksu Çayı, Fırınız Deresi, Tekir Deresi, Andırın Suyu ve Keşiş Suyu dur.

İlin başlıca yer altı su kaynakları: Büyükgöz, Kırkgöz, Baharpınarı, Çağsak, Kozludere, Karaahmet, Yeşilgöz, Fırınız, Değirmengözü, Obaönü ve Mehmetbey dir. Büyükgöz, Kırkgöz, Baharpınarı Kaynakları Kahramanmaraş İlinin içme suyu ihtiyacını karşılamak için kullanılmakta olup, bu üç kaynağın debisi ortalama 500 l/s dir. Değirmengözü ve Obaönü Kaynakları Andırın İlçesinin kuzeydoğusundadır. Her iki kaynak ta Kahramanmaraş merkezin içme suyu ihtiyacı için kullanılmaktadır.

Çizelge B.10-İlçelere Göre İçme Suyu Kaynakları

AFŞİN İLÇESİ İÇMESUYU MENBAA DURUMU					
KÖY ADI	ÜNİTE ADI	NÜFUS	SU İHTİYACI Lt/sn.	KAYNAK ADI	DEBİSİ LT/SN.
Ağcaşar	Merkez	52	0.25	Etligöz Pn.	0.50
"	İğdemlik	20	0.09	Köyüçü Pn.	0.01
"	Kepez	58	0.28	Olukpn.+Çalılık Pn.	0,10+0,40
Alemdar		2503	11.87		Belediyelik
Alimpınar		392	1.86	Gedik Pn.	2.50
Altaş		1179	5.59	Sondaj	6.00
Artaş	Merkez	5512	26.14		Belediyelik
"	Çayırbağ	404	1.92		Belediyelik
"	Ferhatlı	239	1.13		Belediyelik
"	Göllüce	1378	6.53		Belediyelik
"	Gözübenli	827	3.92		Belediyelik
"	Kayaaltı	202	0.96		Belediyelik
"	Yeşilyurt	128	0.61		Belediyelik
Bakraç	Merkez	818	3.88		Belediyelik
"	F.Sul.Mehmet	136	0.64		Belediyelik
"	Güzelyurt	273	1.29		Belediyelik

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

“	Menzioğlu	164	0.78		Belediyelik
Başüstü	Merkez	313	1.48	Gökçayır Pn.	7.00
“	Davutpınar	28	0.13	Köyiçi Pn.	0.15
“	Gavurtluk	24	0.11	Adi Kuyu	
“	Gökçayır	31	0.15	Köyiçi Pn.	7.00
“	Gölbeyinyurdu	38	0.18		Boş
“	Hasankahyalar	31	0.15		Boş
“	İğdecik	21	0.10	Köyiçi Pn.	0.50
“	Keklicecek	17	0.08	Keklicecek Pn.	0.50
“	Körpınar	46	0.22		Boş
“	Memolar	35	0.17		Boş
“	Taciyolu	46	0.22	Köyiçi Pn.	0.80
“	Tumacık	42	0.20		Boş
“	Ufacıklı	28	0.13	Kökçayır Pn.	7.00
Binboğa	Merkez	308	1.46	Suruçoğlu Dere Pn.	1.50
“	Tomas	62	0.29	Tomasgözü Pn.	0.50
By.Sevin	Merkez	741	3.51	Kışarmudunsuyu Pn.	2.30
“	Kızılkaya	49	0.23	Üçpınar	0.30
Çağılhan		175	0.83	Sondaj	3.00
Çobanbeyli	Merkez	1345	6.38		Belediyelik
“	Aydınlar	672	3.19		Belediyelik
“	Bahçelievler	672	3.19		Belediyelik
“	Fatihler	897	4.25		Belediyelik
Çoğulhan	Merkez	1588	7.53		Belediyelik
“	Cumhuriyet	1192	5.65		Belediyelik
“	Kurtuluş	794	3.76		Belediyelik
“	Turnapınar	1191	5.65		Belediyelik
Çukurpınar		296	1.40	Şelale Pn.	1.00
Deveboynu	Merkez	228	1.08	Yazıkilise,Cinlidere Pn.	0,7+1,2
“	Yeşildere	163	0.77	Alimpınar	0.70
Emirli	Merkez	348	1.65	Çoban Pn.	2.00
“	Gerger	261	1.24	Ortagül Pn.	1.40
Emirilyas		580	2.75	Sondaj	5.00
Erçene		725	3.44	Sondaj	3.00
Esence	Merkez	579	2.75		Belediyelik
“	Tülüçe	386	1.83		Belediyelik
Gözpınar		76	0.36	Köyiçi Pn.	2.00
Höyükü		1379	6.54	Gerger Mevkii Pn.	0.50
İğdemlik		425	2.02	Termik santralından alıyor.	
Kabaağaç	Merkez	690	3.27	Sondaj	10.00
“	Akçırı	405	1.92	Sondaj	20.00
Karagöz	Merkez	789	3.74	Sondaj	5.00
“	Kapılı	263	1.25	Sondaj	5.00
Kargabükü		328	1.56	Derepınarı	2.00
Kötüre	Merkez	168	0.80	Alangöz Pn.	20.00
“	Aliler	10	0.05	Harmanyeri Pn.	2.00
“	Göncü	34	0.16	Elmalı Pn.	2.00
Kuşkayası		596	2.83	Köyiçi Pn.	1.90
Nadir köy		986	4.68	Sondaj	4.50
Ortaklı		496	2.35	Sondaj	5.00
Ördekköy		450	2.13	Balcı, Üçtepearası Pn.	0,5+0,5
Örenderesi		110	0.52	Kavak Pn.	0.30
Soğucak		256	1.21	Köksögüt, Karaözlü Pn.	1,00+0,50
Türkçayırı		438	2.08	Serkizmevki Pn.	2.30

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Türksevin		695	3.30	Isırganlı Pn.	2.20
Yazıdere		352	1.67	Sondaj	2.40
Yazıköy		120	0.57	Kaymaklı Pn.	0.50
Tanır	Merkez	3147	14.92		Belediyelik
“	Çağlayan	140	0.66		Belediyelik
“	Karşıyaka	321	1.52		Belediyelik
“	Önder	84	0.40		Belediyelik
“	Yeşiloba	245	1.16		Belediyelik
Altunelma	Merkez	2089	9.91		Belediyelik
“	Kalealtı	183	0.87		Belediyelik
“	Yeşilyurt	209	0.99		Belediyelik
“	Yenimahalle	339	1.61		Belediyelik
Armutalanı		212	1.01	Köseoluk Pn.	1.00
Büget		504	2.39	Sondaj	20.00
By.Tatlar	Merkez	2831	13.42		Belediyelik
“	Alıçlı	142	0.67		Belediyelik
“	Fatih	236	1.12		Belediyelik
Çomudüz	Merkez	612	2.90	Sondaj	2.50
“	Alimpınarı	88	0.42	Köyiçi Pn.	0.20
Dağlıca	Merkez	1428	6.77		Belediyelik
“	Altınevler	125	0.59		Belediyelik
“	Bahçelievler	54	0.26		Belediyelik
“	Fevziçakmak	89	0.42		Belediyelik
“	Kayabaşı	107	0.51		Belediyelik
“	Kurtuluş	71	0.34		Belediyelik
Dokuztay		283	1.34	Kılkoz Pn.	1.20
Haticepınarı		68	0.32	Köyiçi Pn.	0.10

İnciköy		171	0.81	Tanır Beldiyesinden Alıyor	
İncirli		254	1.20	İncirli Pn.	0.45
İngal		203	0.96	Kilise Pn.	0.95
Kaşanlı		1594	7.56	Mamaraş Pn., Sondaj	1,00+12,00
Koçovaşı	Merkez	330	1.56	Dılav Pn.	1.00
“	Görenler	41	0.19	Şiho Pn.	0.20
“	Tilkiler	83	0.39	Şiho 2 Pn.	0.40
Oğlakkaya		217	1.03	Köyiçi Pn.	0.45
Örenli		105	0.50	Çetinsulak Pn.	0.20
Söğütdere		102	0.48	Köseoluk Pn.	0.60
Tarlacık		349	1.65	Sondaj	2.00
Tatlar		995	4.72	Kale, O, Kuz Pn.	1,2+0,6+1,5
Topaktaş	Merkez	219	1.04	Şarlak Pn.	1.00
“	Sergen	110	0.52	Köyiçi Pn.	0.35
Yazıbelen	Merkez	672	3.19	Çogulhan Bel. Alıyor.	
	Kabakulak	185	0.88	Çogulhan Bel. Alıyor.	
	Tepebaşı	344	1.63	Adi Kuyu	

ANDIRIN İLÇESİ İÇMESUYU MENBAA DURUMU

KÖY ADI	ÜNİTE ADI	NÜFUS	SU İHTİYACI Lt/sn.	KAYNAK ADI	DEBİSİ LT/SN.
Akçakoyunlu	Merkez	394	1.87	Sondaj	13.00
“	Fatmalı	301	1.43	Sondaj	
Akgümüş		565	2.68	Uzunöz ve Paşa Pn.	3.00
Alameşe	Merkez	290	1.38	Karapınar	250.00

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

“	Ateşler	48	0.23	Karapınar	
“	Bozalan	97	0.46	Karapınar	
“	Ğökçekaynak	97	0.46	Karapınar	
Alanlı	Merkez	58	0.28	Uludere Pn.	0.30
“	Asmaüstü	58	0.28	Uludere Pn.	0.30
“	Ayvalık	105	0.50	Suluyayla Pn.	0.60
“	Dereyeri	116	0.55	Köyiçi pn.	0.65
“	Kercili	35	0.17	Köyiçi pn.	0.25
“	Kızıltaş	70	0.33	Karabahçe Pn.	0.40
“	Orçan	93	0.44	Uludere Pn.	0.50
Alınoluk	Merkez	130	0.62	Andırın Beldiyesinden alıyor.	
“	Eşref	73	0.35	Andırın Beldiyesinden alıyor.	
“	Fakılar	110	0.52	Gümüdüklü Pn.	0.60
Altınyayla		909	4.31	Gümüşoluk Pn.	6.50
Anacık	Merkez	492	2.33	Betceğiz, Fetene, Sondaj	25,00+4,00+13,00
“	Çağıltepe	92	0.44	Betceğiz, Fetene, Sondaj	
“	Haşimler	62	0.29	Betceğiz, Fetene, Sondaj	
Arıklar	Merkez	319	1.51	Oluk, Sıtmalı Pn.	5,5+1,3
“	Kıraç	213	1.01	Dikenli Pn	0.60
Ayşepınarı	Merkez	142	0.67	Köyiçi pn.	0.70
“	Ahmetli	69	0.33	Köyiçi pn.	0.40
“	Aynacı	58	0.28	Kuzgun Pn.	0.30
“	Bayramlı	31	0.15	Daşlı Pn.	
“	Şabanlı	65	0.31	Oba Pn.	0.40
Başdoğan	Merkez	225	1.07		Susuz
“	Çınar	62	0.29	Adi kuyu	Susuz
“	Sarıbıyıklı	226	1.07	Cennet Pn.	0.35
“	Soku	141	0.67		Susuz
Bektaşlı	Merkez	60	0.28	Terli Pn.	1.00
“	Cıncıklar	75	0.36	Terli Pn.	Karapınar grubu içine alınacak.
“	Demirciler	112	0.53	Terli Pn.	Karapınar grubu içine alınacak.
“	H.Alağalar	89	0.42	Terli Pn.	Karapınar grubu içine alınacak.
Beşbucak	Merkez	319	1.51	Betceğiz Pn.(Beşbucak 40ızık grub)	25.00
“	Dereboğazı	88	0.42	Betceğiz Pn.(Beşbucak 40ızık grub)	
“	Eskiciler	219	1.04	Betceğiz Pn.(Beşbucak 40ızık grub)	
“	Gökömerli	109	0.52	Köyiçi pn.	0.30
“	İspirli	88	0.42	Betceğiz Pn.(Beşbucak 40ızık grub)	
Beşbucak	Kabalcılar	175	0.83	Betceğiz Pn.(Beşbucak 40ızık grub)	
“	Kerimler	61	0.29	Betceğiz Pn.(Beşbucak 40ızık grub)	
Boğazören	Merkez	247	1.17	Alişenli Pn.	1.25
“	Işıkdibi	49	0.23	Köyiçi pn.	0.30
“	Senir	247	1.17	Gürlek, Yayacık, Elifoluk Pn.	0,5+0,1+0,13
Bostanlı	Merkez	80	0.38	Koca Pn.	1.20
“	Gönarlı	70	0.33	Koca Pn.	
“	Güssek	66	0.31	Kocaoluk, Fındıklı, Kocatarla Pn.	0,2+0,1+0,3
“	Yanalak	60	0.28	Koca Pn.	
Boynuyoğunlu	Merkez	129	0.61	Yassı Pn.	5.50

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

“	Ağmecerli	138	0.65	Yassı Pn.	
“	Karaçalılık	37	0.18	Yücedağ Pn.	0.10
Boztopraklı	Merkez	280	1.33	Kozlu Pn.	2.00
“	Armutkuyusu	210	1.00	Adi kuyu	Susuz
“	Karahıdır	140	0.66	Kozlu Pn.	
“	Küstük	210	1.00	Köyiçi pn.	0.50
Bulgurkaya	Merkez	181	0.86	Gürlevik Pn.	0.40
“	Karadut	380	1.80	Adi kuyu	Susuz
“	Kargılık	121	0.57	Cinli Pn.	0.30
Camuzluk	Merkez	162	0.77	Işıkdibi, Akpınar	0,6+0,5
“	Gedikkuyu	33	0.16	Betceğiz Pn.(Beşbucak 41ızık grub)	
“	İncirli	54	0.26	Köyiçi pn.	0.30
“	Recepli	81	0.38	Çınar Pn.	0.50
“	Soğancılar	162	0.77	Betceğiz Pn.(Beşbucak 41ızık grub)	
Çiçekli	Merkez	200	0.95	Köyiçi pn.	1.00
“	İspirli	107	0.51	Adi kuyu	Susuz
“	Kafalı	40	0.19	Haseki Pn.	6.00
“	Karahamzalı	80	0.38	Adi kuyu	Susuz
“	Yalmanlı	53	0.25	Adi kuyu	Susuz
Çuhadarlı	Merkez	189	0.90	Fındıklı Pn.	1.30
	Güzeloba	188	0.89	Odaçınarı Pn.	1.30
Darıovası	Merkez	174	0.83	Uludere Pn.	0.30
“	Bahçeciler	99	0.47	Köyiçi pn.	0.60
“	Çingirli	150	0.71	Uludere Pn.	
“	Çotlu	75	0.36	Köyiçi pn.	0.40
“	Doburlu	99	0.47	İncirli Pn.	2.00
“	Gedik	75	0.36	Haşlı Pn.	0.40
“	Köleballı	124	0.59	Kozarası Pn.	0.30
“	Kundakçılar	149	0.71	Köyiçi pn.	0.25
Efirağızlı	Merkez	210	1.00	Kara Pn.	1.70
“	Çatak	84	0.40	Kaya Pn.	0.45
“	Çingirli	101	0.48	Yar Pn.	0.55
“	Kadirli	117	0.55	Kabaklar Pn.	0.60
“	Karaveliler	101	0.48	Uludere Pn.	0.50
Efirağızlı	Sazak	126	0.60	Karapınar	
Emirler	Merkez	288	1.37	Halbur Pn.	2.50
“	Bostandere	93	0.44	Köyiçi pn.	0.50
“	Halburt	34	0.16	Halbur Pn.	
Erenler	Merkez	218	1.03	Betceğiz Pn.(Beşbucak 41ızık grub)	
“	Kızılkaya	97	0.46	Betceğiz Pn.(Beşbucak 41ızık grub)	
Geben	Merkez	2666	12.64		Belediyelik
“	Çamlıca	311	1.47		Belediyelik
“	Fevziye	178	0.84		Belediyelik
Gökahmetli	Merkez	187	0.89	Sondaj	
“	Avanlar	69	0.33	Sondaj	
“	Baklılar	48	0.23	Sondaj	
“	Kılılar	55	0.26	Sondaj	
Gökçeli	Merkez	336	1.59	Andırın Beldiyesinden alıyor.	1.00
“	Fakıuşağı	97	0.46	Andırın Beldiyesinden alıyor.	
Gökgedik	Merkez	215	1.02	Hayret, Yapılı Pn.	0,80+0,25
“	Değirmenbaşı	54	0.26	Adi kuyu	Susuz
“	Eroğlu(Fertler)	226	1.07	Değirmenbaşı Pn.	0.20

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

“	Kabacalar	43	0.20	Tekneli, Baytar Pn.	0,30+0,20
“	Kasımlı	21	0.10	Köyiçi pn.	0.15
“	Müminli	27	0.13	Saraçoluğu Pn.	0.30
Haciveliuşağı	Merkez	165	0.78	Haştırın Pn.	1.00
“	Çakırcılar	85	0.40	Haştırın Pn.	
“	Karataşlı	105	0.50	Haştırın Pn.	
“	Kızılcaoba	40	0.19	Haştırın Pn.	
“	Yahyalar	120	0.57	Haştırın Pn.	
Kabaağaç	Merkez	190	0.90	Küstük Pn.	1.00
“	Gölcük	60	0.28	Küstük Pn.	
“	Karamustafalar	23	0.11	Küstük Pn.	
“	Kartallı	247	1.17	Küstük Pn.	
Kabaklar		216	1.02	Akpınar	2.80
Karapınar	Merkez	110	0.52	Soğuk Pn.	0.60
“	Armutboynu	133	0.63	Adi kuyu	
	Karadut	88	0.42	Köyiçi pn.	0.50
Kargaçayırı	Merkez	208	0.99	Halbur Pn.	1.50
“	Kaleboynu	151	0.72	Nalçeken Pn.	1.00
“	Sıtmalı	38	0.18	Köyiçi pn.	0.05
“	Varyanlı	132	0.63	Ahmet Öldüren Pn.	0.90
Kıyıkçı	Merkez	179	0.85	Gökahmetli Kumarlı Gr.	
“	Abuzarlı	22	0.10	Gökahmetli Kumarlı Gr.	
“	Kumarlı	81	0.38	Gökahmetli Kumarlı Gr.	
“	Ümmetli	43	0.20	Gökahmetli Kumarlı Gr.	
Kızık	Merkez	830	3.94	betceğiz Pn.(Beşbucak 42ızık grub)	
“	Ceritli	107	0.51	betceğiz Pn.(Beşbucak 42ızık grub)	
Kızık	Kaya	102	0.48	betceğiz Pn.(Beşbucak 42ızık grub)	
Köklü	Merkez	145	0.69	Batak Pn., Koca Pn.	6,00+1,00
“	Çakalcılar	90	0.43	Batak Pn., Koca Pn.	
“	Emlikler	208	0.99	Batak Pn., Koca Pn.	
“	Güllüler	48	0.23	Batak Pn., Koca Pn.	
Köleli	Merkez	27	0.13	Ormaniçi Pn.	0.25
“	Akyıldız	89	0.42	Kamışlı Pn.	1.00
“	Kayaönü	75	0.36	Suludere Pn.	2.00
“	Süleymanlı	36	0.17	Ekizoğlan Pn.	1.20
Kumarlı	Merkez	486	2.30	Gökahmetli Kumarlı Gr.	
“	Çebişler	52	0.25	Gökahmetli Kumarlı Gr.	
“	M.Aliler	104	0.49	Gökahmetli Kumarlı Gr.	
“	Musalı	52	0.25	Adi kuyu	Susuz
“	Süllüler	53	0.25	Gökahmetli Kumarlı Gr.	
Kuzgun	Merkez	281	1.33	Koca Pn.	2.50
“	Çamlık	188	0.89	Koca Pn.	
“	Karaaliuşağı	94	0.45	Koca Pn.	
“	Muratlar	31	0.15	Kuzmevki Pn.	0.12
Sumaklı	Merkez	227	1.08	Koruca Pn.	1.10
“	Bössek	142	0.67	Pınargözü	0.70
“	Güdenli	283	1.34	Kalanın Pn.	1.40
“	Tırtatlı	170	0.81	Meyre Pn.	10.00
Torlar	Merkez	163	0.77	Ağdere Pn.	2.00
“	Baytarlı	189	0.90	Ağdere Pn.	
“	Çukurkoz	379	1.80	Kankışık Pn.	0.50
“	Kuşcular	135	0.64	Üceoluk Pn.	0.15
Torun		425	2.02	Demirölük Pn.	0.70

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Yeniköy		226	1.07	Alaardıç Pn.	2.00
Yeşilova	Merkez	1885	8.94		Belediyelik
"	Kesim	415	1.97		Belediyelik
"	Yeni(Tecceğiz)	151	0.72		Belediyelik
"	Yeşiltepe	377	1.79		Belediyelik
Yeşilyurt	Merkez	285	1.35	Kümbetir Pn., Kuşolugu Pn.	1,80+0,60
"	Keleşli	86	0.41	Kümbetir Pn., Kuşolugu Pn.	
Çokak		536	2.54	Çampınarı	2.23
Akifiye	Merkez	348	1.65	Kişolugu Pn.	2.00
Akifiye	Kırıtlı	130	0.62	Okçu Pn.	0.75
Altınboğa		178	0.84	Çatal Pn.	3.00
Canbaz	Merkez	293	1.39	Kızıloluk Pn.	1.00
"	Gedik	147	0.70	Hacepoğlu Pn.	0.80
"	Güzelbeyli	235	1.11	Köyü pn.	1.20
Çiğsar	Merkez	150	0.71	Höbek Pn.	5.00
"	Beyoğlu	90	0.43	Bayeoğlu Pn.	0.50
"	Savrunğözü	59	0.28	Köyü pn.	0.30
Orhaniye	Merkez	303	1.44	Almanınderesi Pn.	3.00
"	İskenderli	121	0.57	Afacan Pn.	2.00
Osmancık	Merkez	65	0.31	Güroluk Pn.	6.80
"	Bahçelievler	34	0.16	Güroluk Pn.	
"	Cinliler	65	0.31	Adi kuyu	
"	Fenk	26	0.12	Güroluk Pn.	
"	Kızıloluk	107	0.51	Kızıloluk Pn.	1.00
Rıfatiye	Merkez	232	1.10	Adi kuyu	
"	Güney	83	0.39	Adi kuyu	
"	İmirler	33	0.16	Adi kuyu	
"	Kurupınar	70	0.33	Adi kuyu	
"	Serintepe	27	0.13	Adi kuyu	
Yeşiltepe		254	1.20	Haydar Pn.	1.40

ÇAĞLAYANCERİT İLÇESİ İÇMESUYU MENBAA DURUMU

KÖY ADI	ÜNİTE ADI	NÜFUS	SU İHTİYACI Lt/sn.	KAYNAK ADI	DEBİSİ LT/SN.
Boylu	Merkez	253	1.20	Günpınarı	2.00
"	Demiroluk	51	0.24	Elmacık Pn.	12.00
"	Gülegüç	76	0.36	Elmacık Pn.	
"	Kadirler	25	0.12	Elmacık Pn.	
"	Yassıpınar	46	0.22	Elmacık Pn.	
Bozlar	Merkez	898	4.26		Belediyelik
"	Bayırlı	665	3.15		Belediyelik
"	Güzelyurt	333	1.58		Belediyelik
Bölükdamlar		46	0.22	Çınar Pn.	6.00
Düzbağ	Merkez	4519	21.43		Belediyelik
"	Karadağ	2260	10.72		Belediyelik
"	Yeşiloba	2636	12.50		Belediyelik
Emiruşağı	Merkez	51	0.24	Küçük Pn.	9.80
"	Harabe	31	0.15	Küçük Pn.	
Hombur	Merkez	399	1.89	Çatal Pn.	7.00
"	Akbaş	232	1.10	Çatal Pn.	
"	Dere	186	0.88	Çayrı Pn.	0.50
Kaleköy	Merkez	125	0.59	Kırkgöz Pn.	30.00
"	Cemal	209	0.99	Kırkgöz Pn.	
"	Çınar	126	0.60	Kırkgöz Pn.	
"	İndızlar	167	0.79	Kırkgöz Pn.	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

"	Topallar	84	0.40	Kırkgöz Pn.	
Küçükcerit	Merkez	975	4.62	Gözlüdere Pn.	1.32
"	Aksu	487	2.31	Aksugözü Pn	3.00
"	Dağdibi	98	0.46	Aksugözü Pn	
"	İncecik	78	0.37	Aksugözü Pn	
"	Karaçalılık	49	0.23	Aksugözü Pn	
"	Oluk	97	0.46	Aksugözü Pn	
Küçüküngüt		906	4.30	Üngüt Pn.	7.48
Oruçpınar	Merkez	585	2.77	Kuruğöl Pn.	1.00
"	Bozali	31	0.15		
"	Keklice	20	0.09		
"	Kuşuluğu	23	0.11		
"	Tesbili	27	0.13		
"	Yıkık	20	0.09		
Zeynepuşağı	Merkez	83	0.39	Kololuğu Pn.	1.20
"	Anbar	31	0.15		
"	Gökkamalak	10	0.05		

ELBİSTAN İLÇESİ İÇMESUYU MENBAA DURUMU

KÖY ADI	ÜNİTE ADI	NÜFUS	SU İHTİYACI Lt/sn.	KAYNAK ADI	DEBİSİ LT/SN.
Ağlıca		399	1.89	Doğan Gr.	
Akarca		181	0.86	Soğuk Pn.	15.00
Akbayır	Merkez	1856	8.80		Belediyelik
"	Yavuzselim	409	1.94		Belediyelik
Akören		692	3.28	Evcihöyük Gr.	
Alembey		919	4.36	Doğan Gr.	
Alkayoğlu		141	0.67	Sondaj	2.50
Balıkçıl	Merkez	535	2.54	Doğan Gr.	
"	Karaçayır	115	0.55		
Beştepe	Merkez	72	0.34	Köypınarı	2.80
"	Şerefli	12	0.06	Köypınarı	
Beyyurdu	Merkez	154	0.73	Köyiçi Pn.	2.10
"	Ören	71	0.34	Köyiçi Pn.	
By.Yapalak	Merkez	2075	9.84		
"	Gültepe	1037	4.92		
"	Menderes	778	3.69		
"	Yeni	415	1.97		
"	Yk.Pınar	882	4.18		
Çatova		1484	7.04		
Çıtlık	Merkez	104	0.49	Evcihöyük Gr.	
"	Yeşilyurt	84	0.40	Evcihöyük Gr.	
Çiçekköy		1957	9.28	Sondaj	12.00
Dağdere	Merkez	334	1.58	Sondaj	5.00
"	Malatça	482	2.29		
Demircilik	Merkez	1194	5.66		Belediyelik
"	Uğurmumcu	299	1.42		Belediyelik
Doğan		5003	23.72		Belediyelik
Eldelek		456	2.16	Evcihöyük Gr.	
Elmalı		114	0.54	Elmalı Pn.	3.00
Evcihöyük		621	2.94	Sondaj	5.00
Fakioğlu	Merkez	168	0.80	Yukarıyurtlak Pn.	1.20
"	Kızıleyrek	87	0.41	Ortapınar	0.80

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Gökçek	Merkez	325	1.54	Gözpınarı	50.00
"	Kökez	126	0.60	Akpınar	8.00
Gümüşdöven		148	0.70	Kom, Keklik Pn.	0,50+1,00
Gündere		519	2.46	Sondaj	3.40
Güblüce		272	1.29	Bozodere Pn.	1.00
Güvercinlik		514	2.44	Doğan Gr.	
Hacıhasanlı	Merkez	121	0.57	Sondaj	3.00
"	Aşılık	27	0.13	Sondaj	
"	Kuyucak	43	0.20	Sondaj	
Hasankendi		453	2.15	Doğan Gr.	
Horhor	Merkez	10	0.05	Simo Pn	0.76
"	Çevirme	35	0.17	Poyraz Pn.	0.85
Izgın	Merkez	2423	11.49		Belediyelik
"	Şehpaşa	551	2.61		Belediyelik
İğde	Merkez	1851	8.78		Belediyelik
"	Cami	585	2.77		Belediyelik
"	Tekke	487	2.31		Belediyelik
İkizpınar	Merkez	200	0.95	Karasu Pn.	20.00
"	Tepeler	104	0.49	Sülo Pn.	0.75
İncecik		697	3.30	Sondaj	6.00
Kalaycık	Merkez	167	0.79	Sondaj	25.00
"	Kelkara	13	0.06	Sondaj	
"	Tekepınarı	30	0.14	Sondaj	
Kalealtı		951	4.51	Sondaj	20.00
Kangal	Merkez	70	0.33	Karasu Pn.	20.00
"	Aktepe	67	0.32	Karasu Pn.	
Karaelbistan	Merkez	1030	4.88		Belediyelik
"	Cumhuriyet	3348	15.88		Belediyelik
"	Fatih	515	2.44		Belediyelik
Karahüyük	Merkez	778	3.69	Doğan Gr.	
"	Beştepe	86	0.41	Doğan Gr.	
"	Lebuhur	65	0.31	Adi Kuyu	
Karamağara		692	3.28	Sondaj	15.00
Kavaktepe		166	0.79		
Kayageçit		386	1.83	Peynirli Pn.	20.00
Keçemağara		337	1.60	Başpınar	2.20
Kışlaköy	Merkez	523	2.48	Köyiçi Pn.	1.80
	Kç.Kışla	45	0.21		
Körücek		96	0.46		
Köşkköy		221	1.05	Harebe Pn.	1.25
Kç.Yapalak		401	1.90	Evcihöyük Gr.	
Ovacık	Merkez	131	0.62	Köyiçi Pn.	0.20
"	Erikli	49	0.23		
"	Ferhatpınarı	88	0.42		
"	Üçkilise	77	0.37		
Özcanlı		66	0.31	Sondaj	4.00
Sarıyatak		138	0.65	Karaçayır, Kılıçlı Pn.	3,00+1,400
Söğütlü	Merkez	1904	9.03		Belediyelik
"	Fatih	550	2.61		Belediyelik
"	Yeşilyurt	466	2.21		Belediyelik
Taşburun		959	4.55	Elmalı Pn.	5.00
Türkören		623	2.95	Malkaya Pn.	2.21
Uncular	Merkez	159	0.75	Mahalle Pn.	1.00
"	Akkaya	96	0.46	Mahalle Pn.	
"	Armutsuyu	159	0.75	Hidirellez 1 Pn.	15.80
"	Höblek	160	0.76	Hidirellez 1 Pn.	
Uncular	Körpınar	128	0.61	Hidirellez 1 Pn.	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Uzunpınar	Merkez	62	0.29	Hacımemet Pn.	0.32
"	Sarıçiçek	24	0.11	Hacımemet Pn.	
Yalıntaş	Merkez	102	0.48	İkiz Pn.	1.20
"	Kocapınar	13	0.06	Kocapınar	0.98
"	Serçekuyusu	21	0.10	Kocapınar	
Yapılı		120	0.57	Köypınarı	0.92
Yapraklı	Merkez	1140	5.41		
"	Üçgöz	211	1.00		
Gücük		236	1.12	Sondaj	7.00
Aksakal		64	0.30	İkizpınar	1.00
Armutalan		105	0.50		
Atmalıkışanlı	Merkez	142	0.67	Oluk, İkiz Pn.	2,00+1,200
"	Birimuşağı	38	0.18	Oluk, İkiz Pn.	
"	Çakıl	25	0.12	Oluk, İkiz Pn.	
"	Micolar	51	0.24	Oluk, İkiz Pn.	
Bakış	Merkez	1304	6.18		Belediyelik
"	Hüyücek-Güneşli	389	1.84		Belediyelik
"	Soğucak	333	1.58		Belediyelik
Devrişçimli		39	0.18	Köypınarı	0.28
Günaltı	Merkez	120	0.57	Çevlik Pn.	1.00
"	Han	34	0.16	Çevlik Pn.	
Hasanalili	Merkez	89	0.42	Taktak Pn.	1.24
"	Ortaköy	36	0.17	Taktak Pn.	
"	Remiler	32	0.15	Taktak Pn.	
"	Tatolar	25	0.12	Taktak Pn.	
Kantarma	Merkez	72	0.34	Soğuk Pn.	4.00
"	Kızılkandil	29	0.14	Soğuk Pn.	
K.Hasanuşağı	Merkez	1475	6.99	Sondaj	30.00
"	Çöplü	147	0.70	Sondaj	
Köseyahya		169	0.80	Gözpınarı	2.53
Özbek		88	0.42	Köypınarı	1.00
Sevdilli	Merkez	212	1.01	Sevdili Pn	1.80
"	Büyükköy	36	0.17	Dendo Pn.	0.68
"	Gülpınar	33	0.16	Dendo Pn.	
"	Han	28	0.13	Dendo Pn.	
"	Mülk	35	0.17	Soguk Pn.	8.75
"	Pasolar	35	0.17	Soguk Pn.	
"	Şahinler	47	0.22	Soguk Pn.	
"	Tahtalı	47	0.22	Soguk Pn.	
"	Tilkitepe	28	0.13	Soguk Pn.	
Sünnetköy		50	0.24	Karaoluk Pm.	0.99
Tapkiran	Merkez	237	1.12	Köyüstü Pn.	4.00
Tapkırankale	Merkez	137	0.65	Pınarbaşı	3.00
"	Tosun	117	0.55	Pınarbaşı	
Tepebaşı	Merkez	58	0.28	Başpınar	0.95
"	Afetevler	60	0.28	Başpınar	
Topallı	Merkez	55	0.26	Hacer Pn.	8.20
"	Deretopallı	22	0.10	Hacer Pn.	
Toprakhisar		201	0.95	Kaya Pn.	1.08
Yalakköy	Merkez	45	0.21	Çevik Pn.	0.30
"	Yukarıyalak	25	0.12	Çevik Pn.	
Yapılıpınar		35	0.17		
Yoğunsöğüt	Merkez	102	0.48	Söğüt Pn.	20.00
	Karakuyu	26	0.12	Söğüt Pn.	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

GÖKSUN İLÇESİ İÇMESUYU MENBAA DURUMU					
KÖY ADI	ÜNİTE ADI	NÜFUS	SU İHTİYACI Lt/sn.	KAYNAK ADI	DEBİSİ LT/SN.
Acılma		38	0.18	Cennetdere Pn.	1.50
Ahmetcik		231	1.10	Soğukpınar	1.35
Alıçlıbucak	Merkez	151	0.72	Gömpınar	2.00
"	Armutlu	28	0.13	Köyiçi Pn.	0.50
Altınoba		101	0.48	Köyiçi Pn.	0.20
Aslanbeycik	Merkez	294	1.39	Gözpınarı	5.00
"	Kabayar	114	0.54	Gözpınarı	
Bozhüyük	Merkez	1391	6.60		Belediyelik
"	Akboyun	243	1.15		Belediyelik
"	Fatih	1043	4.95		Belediyelik
By.Çamurlu		283	1.34	Hırlavuk Pn.	12.00
By.Kızılcık	Merkez	2016	9.56		Belediyelik
"	Apıklar	387	1.84		Belediyelik
"	Güller	419	1.99		Belediyelik
"	Kurtuluş	807	3.83		Belediyelik
Çağlayan	Merkez	704	3.34	Törbüzek Pn.	5.00
"	Elekler	93	0.44	Bld. İsalesinden alıyor.	
"	Tokat	167	0.79	Törbüzek Pn.	
Çamdere		147	0.70	Kabaklık Pn.	1.50
Değirmendere	Merkez	1842	8.73		Belediyelik
"	Akpınar	727	3.45		Belediyelik
"	Cumhuriyet	1095	5.19		Belediyelik
"	Güller	628	2.98		Belediyelik
Doğankonak		135	0.64	Sondaj	10.00
Elmalı		153	0.73	Kışladeresi Pn.	2.80
Esenköy (Kç.Kızılcık)	Merkez	1368	6.49	İbolu Pn.	1.91
"	Bozarmutlu	232	1.10	Taşoluk Pn.	1.20
Fındıklıkoyak	Merkez	544	2.58	Orman Pn.	5.00
"	Bahçedere	50	0.24	İçliyurt Pn.	0.50
"	Sırapınar	81	0.38	Koyak Pn.	0.50
Gölpınar		153	0.73	Kundakçı Pn, Kırkgöz Pn.	12,00+13,00
Göynük		144	0.68	Sondaj	10.00
Hacıkodallı		707	3.35	Kocabor Pn.	6.00
Hacımirza		416	1.97	Törbüzek Pn.	3.00
Hacıömer		306	1.45	Sondaj	30.00
Hoğtaş	Merkez	102	0.48	Gözpınarı	0.60
"	Başkaya	72	0.34	Ahrazınçesmesi Pn.	1.25
Kaleboynu	Merkez	281	1.33	Kuyruk Pn.	2.25
"	Aybaş	80	0.38		susuz
"	Kazandere	337	1.60	Köyiçi Pn.	0.60
Kaleköy	Merkez	134	0.64	Ziyarettepe Pn.	0.75
"	Salyan	200	0.95	Akpınar	1.20
Kanlıkavak	Merkez	3160	14.98		Belediyelik
"	Fatih	718	3.40		Belediyelik
"	Yavuzsultan selim	929	4.41		Belediyelik
Karaahmet		170	0.81	Köyiçi Pn.	1.20
Kavşut	Merkez	899	4.26	Karamolla Pn.	2.50
"	Ayşeören	120	0.57	Muratlarınkışlası Pn.	1.14
"	Güladağ	180	0.85	Ağdere Pn.	2.00

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

"	Köyleri	95	0.45	Başpınar, Keklik Pn.	0,3+0,5
Keklikoluk		132	0.63	Binboga Pn.	3.00
Kınıkkoz	Merkez	423	2.01	Haniyazı Pn.	2.00
"	Aş.Kınıkkoz	169	0.80	Şarlakdere Pn.	1.00
Kızılöz		331	1.57	Harlık Pn.	1.80
Kireçköy		102	0.48	Köyiçi Pn.	0.65
Kömürköy	Merkez	438	2.08	Kamışlıöz Pn.	2.50
"	Kötühatice	47	0.22	Köyiçi Pn.	0.30
Kç.Çamurlu	Merkez	238	1.13	Alkaya Pn.	1.40
"	By.Kutu	119	0.56	Köyiçi Pn.	0.56
"	Kç.Kutu	147	0.70	Kocabozdoğan Pn.	5.00
Mahmutbey		130	0.62	Köyiçi Pn.	250.00
Mehmetbey		214	1.01	Porbizek Pn.	1.24
Mürsel		238	1.13	Bezirgan, Ziyaret Pn.	0,75+0,25
Ortatepe		230	1.09	Alışlıbucak,Ortatepe Pn.	1.50
Saraycık		156	0.74	Yayla Pn.	1.95
Sırmalı		87	0.41	Köyiçi Pn.	1.20
Soğukpınar		189	0.90	Oluk Pn.	3.00
Tahirbey		132	0.63	Çatalpınar	5.00
Taşoluk	Merkez	1524	7.23		Belediyelik
"	Mevlana	589	2.79		Belediyelik
"	Yenimah.	832	3.95		Belediyelik
Temurağa		233	1.10	Sondaj	10.00
Yağmurlu	Merkez	206	0.98	Köykenarı Pn.	1.20
"	Kazmadere	41	0.19	Taşoluk Pn.	0.60
Yantepe	Merkez	200	0.95	Zorkudere Pn.	30.00
"	Yeşilhüyük	67	0.32	Belediye Şeb. Alıyor	
	Soğuksu	35	0.17	Soguksu Pn.	2.00
Yeniyapan	Merkez	579	2.75	Tekne,Dere Pn.	2,00+2,00
"	Kazez	39	0.18	Tekne,Dere Pn.	
Yeşilköy	Merkez	101	0.48	Köyüstü Pn.	0.15
"	Karasoku	45	0.21		Ünite Boş
"	Taşkesen	18	0.09		Ünite Boş
Yiricek	Merkez	359	1.70	Çarşap Pn.	3.00
"	Kuluçtaş	72	0.34	Büyükgöz Pn.	3.00
Yoğunluk		45	0.21	Köycivar Pn.	0.80
Çardak	Merkez	1526	7.24		Bucak
"	Fatih	480	2.28		Bucak
"	Yunusemre	414	1.96		Bucak
Ericek	Merkez	2175	10.31		Belediyelik
"	Cumhuriyet	914	4.33		Belediyelik
"	Kurtuluş	696	3.30		Belediyelik
Fındık	Merkez	266	1.26	Boğazyeri Pn.	1.50
"	Bucak	37	0.18		Ünite Boş
"	Çakmak	38	0.18		Ünite Boş
"	Çamlıkavak	40	0.19	Sondaj	5.00
Gücüksu		280	1.33	Alıçlıyayla Pn.	1.40
Kamışcık		339	1.61	Karaçamur Pn.	1.70
Karadut	Merkez	399	1.89	Gözpınar	5.00
"	Ağıloba	532	2.52	Yaralı Pn.	2.60
"	Dağoba	159	0.75	Köyiçi Pn.	0.80
Karadut	Doluşağı	398	1.89	Köyiçi Pn.	1.20
"	Karaerik	80	0.38	Köyiçi Pn.	0.70
"	Köyoba	213	1.01	Gözpınar	1.60
Karaömer	Merkez	420	1.99	Soğukpınar	5.00

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

"	Düğünürdu	147	0.70	Bekir Pn.	0.80
"	Kızılıcsuyu	126	0.60	Alıçlıoturum Pn.	0.60
Kemalpaşa		185	0.88	Taşpınar	1.00
Korkmaz		487	2.31	Gözpınar	2.50
Tombak	Merkez	1897	8.99	Yaralı Pn.	400.00
"	Oručlar(Selçuklu)	108	0.51	Taşpınar	2.00
"	Sarıgül(Tıbıklar)	131	0.62	Yaralı Pn.	
"	Yeşiloba	92	0.44	Taşpınar	
		45801			

MERKEZ İLÇESİ İÇMESUYU MENBAA DURUMU

KÖY ADI	ÜNİTE ADI	NÜFUS	SU İHTİYACI Lt/sn.	KAYNAK ADI	DEBİSİ LT/SN.
Abbaslar		515	2.44	Gökpınar	100.00
Altınoba		567	2.69		
	Sökünburnu	304	1.44		
Avşar	Merkez	190	0.90		
"	Bağlarbaşı	47	0.22		
Akyar		256	1.21	Çağşar Pn.	50.00
Ayaklıcaoluk	Merkez	933	4.42	Kayapınarı	30.00
"	Sarıkızlar	311	1.47	Kayapınarı	
"	Üçdüt	50	0.24	Kayapınarı	
Beşenli	Merkez	1328	6.30	Gücük Pn.	10.00
"	Yenimah.	352	1.67	Gücük Pn.	
Bulanık	Merkez	1020	4.84	Alımpınarı	10.00
"	Bağarası	99	0.47	Alımpınarı	
Bulutoglu	Merkez	534	2.53	Sondaj	3.00
"	Güney	205	0.97		
"	Gavırtarla	68	0.32		
"	Kavkut	103	0.49		
"	Menzelet	123	0.58		
Büyüksır	Merkez	326	1.55	Kozcağız Pn.	5.00
"	Güney	138	0.65	Kozcağız Pn.	
"	Kavak	325	1.54	Kozcağız Pn.	
"	Siteler	325	1.54	Kozcağız Pn.	
Cüceli	Merkez	788	3.74	Dere Pn.	2.50
Çağırğan	Merkez	206	0.98	Yılanyurt,Deligeyik Pn.	0,68+3,22
"	Bağrıaçıklar	154	0.73		
"	Erikler	154	0.73		
"	Kikiler	206	0.98		
Çağlayan	Merkez	469	2.22	Büklük Pn.	4.00
"	Bucak	165	0.78	Fınız Pn.	92.00
Çevrepınarı		401	1.90	Çınaroluk Pn.	2.05
Çiğli		546	2.59		
Çokran	Merkez	75	0.36		
"	Belen	56	0.27		
"	Doğutepe	112	0.53		
"	Gücük	30	0.14		
"	Kargı	56	0.27		
"	Munsuz	45	0.21		
Çokyaşar	Merkez	376	1.78	Çatal 1.2 Pn.	1,00+0,80
"	Acarköy	134	0.64	Sondaj	10.00

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

"	Dedeömer	161	0.76	Sondaj	
"	Elbistan	123	0.58	Sondaj	
"	Kaymakamçift.	54	0.26	Sondaj	
Çukurhisar	Merkez	1235	5.86		
"	Bektaşlı	74	0.35	Kayaözü Pn.	50.00
"	Deliosmanlar	40	0.19	Kayaözü Pn.	
"	Halilcikler	39	0.18	Kayaözü Pn.	
Dadağlı	Merkez	470	2.23	Gökpınar	10.00
"	Afetevleri	679	3.22	Gökpınar	
"	Değirmen	157	0.74		
"	Söğütcük	156	0.74		
"	Çamtoruğu	89	0.42		
Dereboğazı	Merkez	683	3.24		
"	Kadılı	835	3.96		
Dereköy	Merkez	821	3.89		
"	Köprübaşı	99	0.47	Sondaj	7.00
Dereli	Merkez	1062	5.04	Kayapınarı	15.00
"	Afetevleri	413	1.96		
"	Alıçsekisi	59	0.28		
"	Balıca	47	0.22		
"	Durnalı	59	0.28		
"	Güzlek	89	0.42		
"	İncirlişar	71	0.34		
"	Kandil	59	0.28		
"	Kocabekirli	59	0.28		
"	Sulubelen	47	0.22		
Döngel	Merkez	790	3.75	Evren Pn.	30.00
"	Eskidöngel	148	0.70	Evren Pn.	
	Narlıseki	102	0.48	Suçıktı Pn.	10.00
Fatih(Dönüklü)	Merkez	1428	6.77		Belediyelik
"	Bağrıaçık	1320	6.26		Belediyelik
"	Fatihler	1360	6.45		Belediyelik
"	Konukevler	1238	5.87		Belediyelik
Ekberoğlu		186	0.88		
Elmalar	Merkez	2241	10.63	Alicikli Pn.	2.50
"	Çınar	99	0.47		
"	Edikli	133	0.63		
"	Göktaşlar	81	0.38		
"	Gözükaralar	108	0.51		
Çakıroğlu		143	0.68	Sondaj	7.00
Fatmalı	Merkez	696	3.30		
"	Karabörk	580	2.75		
"	Kışfli	464	2.20		
"	Yavuzselim	581	2.75		
"	Yeşilkent	581	2.75		
Gafarlı	Merkez	510	2.42	Çağşak Pn.	50.00
"	Eskiakyar	182	0.86	Çağşak Pn.	
Göllü	Merkez	530	2.51	Kayapınarı	25.00
"	Fakılar	76	0.36	Gökdere Pn.	2.77
Gölpınar	Merkez	179	0.85	Ortaoluk,Isırgan,Akarca Pn.	3.50
"	Gafarlı	73	0.35		
"	Kiraz	268	1.27		
Güzelyurt	Merkez	604	2.86		
"	Nacarlar	671	3.18	Sondaj	20.00
Hacıağlar		599	2.84	Hanımın, Bogazlı Pn.	0,90+0,87

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Hacılar	Merkez	617	2.93	Gürleyen Pn.	4.50
"	Afacanlı	118	0.56		
"	Arıklı	235	1.11		
"	Dingilli	112	0.53		
"	Eşkiler	270	1.28		
"	Tepe	105	0.50		
Hacımustafa	Merkez	607	2.88	Humaşır Pn.	50.00
"	Boyunkışla	135	0.64	Humaşır Pn.	
"	Gölbaşı	173	0.82	Humaşır Pn.	
"	Yenimahalle	675	3.20	Humaşır Pn.	
Halkaçayırı		149	0.71	Sondaj	5.00
Hartlap		2133	10.11	Sondaj	8.00
Hasancıklı	Merkez	537	2.55	Çatalgöz Pn.	5.00
"	Bekirkahyalar	161	0.76		
"	Eskiköy	130	0.62		
"	Kıllı	150	0.71		
İsmailli	Merkez	348	1.65	Durmuşun Pn.	1.50
"	Boğnaklı	74	0.35		
"	Tekişli	83	0.39		
Kale	Merkez	959	4.55		Belediyelik
"	Mimarsinan	959	4.55		Belediyelik
"	Mevlana	958	4.54		Belediyelik
"	Selçuklu	719	3.41		Belediyelik
Kalekaya	Merkez	215	1.02	Şarлак Pn.	3.25
"	Beremetli	179	0.85	Şarлак Pn.	
"	Karasu	162	0.77	Şarлак Pn.	
Kapıçam		393	1.86	Sondaj	25.00
Karacasu	Merkez	2301	10.91		Belediyelik
"	Kırım	2761	13.09		Belediyelik
"	Karaziyaret	1266	6.00		Belediyelik
Karadere	Merkez	648	3.07		Belediyelik
"	Harmancık	831	3.94		Belediyelik
"	Kocaseki	391	1.85		Belediyelik
"	Yanıklar	549	2.60		Belediyelik
Kartal		329	1.56	Taşlıalan Pn.	1.00
Kavıaklı	Merkez	1056	5.01		Belediyelik
"	Mimarsinan	792	3.76		Belediyelik
"	Yunusemre	792	3.76		Belediyelik
Kaynar	Merkez	436	2.07	Yasaman Pn.	4.00
"	Doksanlar	396	1.88	Taşlıdere Pn.	3.00
Kazanlıpınar	Merkez	324	1.54	Koyun yatağı Pn.	1.21
	Toklu	76	0.36		
Kılavuzlu	Merkez	1030	4.88	Taşdere Pn.+ Sondaj	2,00+8,00
"	Beşen	232	1.10	Taşpınarı	2.00
"	Gedemen	322	1.53	Kazma Pn	0.47
Kızıldamlar		542	2.57	Yapılı Pn.	1.20
Kızılseki		876	4.15	Çerkez Pn.	2.00
Kocalar	Merkez	145	0.69	Yukarı, Suludere Pn.	1,00+1,50
"	Çolaklı	23	0.11	Yukarı, Suludere Pn.	
"	Ökkeşler	48	0.23	Yukarı, Suludere Pn.	
Kozludere	Merkez	421	2.00	Başgöz Pn.	3.50
"	Alicikli	169	0.80		
"	Edikli	101	0.48		
Köseli	Merkez	231	1.10	Başpınar	1.35
"	Aşıklar	138	0.65	Todumlu Pn.	0.70

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

"	Bekirli	139	0.66		
"	Çatalharman	92	0.44		
"	Devrişler	93	0.44		
"	İshaklar	139	0.66		
"	Müdürler	139	0.66		
Kumarlı	Merkez	238	1.13	Söğütlü, Kayagöz Pn.	1,00+0,62
"	(Dangi)Çınar	36	0.17		
"	Fenk	107	0.51		
"	Kumrular	59	0.28		
"	Kırankaya	178	0.84		
Kurtlar	Merkez	832	3.95	Yalankoz Pn.	20.00
Kurucaova	Merkez	378	1.79	Akdere Pn	2.00
"	Çörten	28	0.13	Özbek Pn.	0.80
"	Karagöz	250	1.19		
"	Karakütük	84	0.40		
Kuzucak	Merkez	487	2.31	Sugözü Pn.	3.00
"	Dereobası	39	0.18		
"	Karaağaç	78	0.37		
Küçüknacar	Merkez	565	2.68	Kalegözü, Ak Pn.	2,50+3,50
"	İbolar	87	0.41		
Küçüksır	Merkez	232	1.10	Çitilgöz Pn.	6.20
"	Bucaklı	290	1.38	Çitilgöz Pn.	
"	Sarısirt	174	0.83	Çitilgöz Pn.	
Kümperli		978	4.64	Atoluğu,Kapbaoluğu Pn.	1,55+1,60
Küpelikiz		471	2.23	Sondaj	41.00
Kürtül	Merkez	1046	4.96		Belediyelik
"	Fatih Sultan	686	3.25		Belediyelik
"	Gaziosmanpaşa	525	2.49		Belediyelik
Maksutlu	Merkez	202	0.96	İkizoluk Pn.	1.25
"	Araplar	34	0.16	İkizoluk Pn.	
"	Dönükler	169	0.80	İkizoluk Pn.	
"	İmirzeler	135	0.64	Kanarga Pn.	1.46
"	Kölözler	67	0.32	Kanarga Pn.	
Mimarsinan		477	2.26		
Nevruzlu		123	0.58	Eşkilik Pn.	1.00
Orhangazi	Merkez	490	2.32		
"	Akçakoyunlu	245	1.16	Ekşilik Pn.	1.00
Osmanbey		406	1.93		
Öksüzlü		268	1.27		
Önsen	Merkez	3168	15.02		Belediyelik
"	Pınarbaşı	586	2.78		Belediyelik
"	Yeşilyurt	317	1.50		Belediyelik
Öşlü		383	1.82	Çatal Pn.	2.50
Öztürk		299	1.42		
Peynirdere	Merkez	630	2.99	Kayalık Pn.	5.00
"	Çileşeler	126	0.60	Sondaj	25.00
Pınarbaşı	Merkez	379	1.80	Başpınar	5.00
"	Çavuşlu	103	0.49	İğdeli Pn.	1.00
Sadıklı	Merkez	333	1.58	Ortaradiç Pn.	10.00
"	Hopurdağ	55	0.26	Ortaradiç Pn.	
	Yusuflar	222	1.05	Ortaradiç Pn.	
Sarıçukur	Merkez	470	2.23	Pirsultan, Taşkuyu Pn.	1,00+0,20
"	Kertel	104	0.49		
Sarıkaya		289	1.37	Kayapınarı	15.00
	Yeşilvadi	36	0.17	Kayapınarı	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Sivricehüyük	Merkez	221	1.05	Kanlıoğlu Pn.	0.50
"	Terolar	180	0.85		
Suçatı	Merkez	533	2.53	Şarlak Pn.	1.00
"	Fırnız	80	0.38		
"	İsaveliler	80	0.38		
"	Şadalak	48	0.23		
"	Karadut	80	0.38		
Şahinkayası	Merkez	1483	7.03		Belediyelik
"	Şehitali	494	2.34		Belediyelik
"	Yeşilova	395	1.87		Belediyelik
"	Yüceyurt	485	2.30		Belediyelik
Şerefoğlu	Merkez	1298	6.15	Sondaj	54.00
"	Küpeli	86	0.41	Sondaj	
Şerefoğlu	Uzunkışla	346	1.64	Sondaj	
Tekir	Merkez	1518	7.20		Belediyelik
"	Alaçayır	1096	5.20		Belediyelik
"	Fidan	337	1.60		Belediyelik
"	Haciveliler	557	2.64		Belediyelik
Tevekkeli		440	2.09	Sondaj	10.00
Türkoğlu(Araplar)	Merkez	617	2.93	Sondaj	17.00
"	Efirağızlı	370	1.75		
"	Elbistançayırı	93	0.44		
Ulutaş		425	2.02	Kayapınarı	15.00
Yeniyurt		348	1.65		
Yeşildere	Merkez	56	0.27	Gozluk, Fındıklı Pn.	2,00+2,30
"	Ağlar	28	0.13	Gozluk, Fındıklı Pn.	
"	Akçınar	-		Gozluk, Fındıklı Pn.	
"	Değirmen	-		Gozluk, Fındıklı Pn.	
"	Dereobası	22	0.10	Gozluk, Fındıklı Pn.	
"	Eğreli	112	0.53	Gozluk, Fındıklı Pn.	
"	Eşekkabırlığı	-		Gozluk, Fındıklı Pn.	
"	Karaçalılı	28	0.13	Gozluk, Fındıklı Pn.	
"	Koç	-		Gozluk, Fındıklı Pn.	
"	Köseli	28	0.13	Gozluk, Fındıklı Pn.	
"	Mehen	11	0.05	Gozluk, Fındıklı Pn.	
"	Mestanlı	42	0.20	Gozluk, Fındıklı Pn.	
"	Sarıseki	140	0.66	Gozluk, Fındıklı Pn.	
"	Yaşakaya	-		Gozluk, Fındıklı Pn.	
"	Yolaltı	168	0.80		
Yeşilgöz	Merkez	421	2.00		
"	Kısıık	295	1.40		
"	Yenimahalle	202	0.96		
Yusufhacılı	Merkez	543	2.57	Akça Pn.	10.00
"	Bakacak	78	0.37	Akça Pn.	
"	Başpınar	62	0.29	Akça Pn.	
"	İncirli	52	0.25	Akça Pn.	
Zeytindere		831	3.94	Yukarıgöz Pn.	0.70
Alibeyli	Merkez	794	3.76	Karapınar	10.00
"	Mahmutlar	185	0.88	Karapınar	
"	Ortaköy	264	1.25	Karapınar	
Başdevrişli	Merkez	1562	7.41	Çat Pn.1	14.65
"	Akpınar	51	0.24	Çat Pn.1	
"	Bazlamaç	63	0.30	Çat Pn.1	
"	Çınar	63	0.30	Çat Pn.1	
"	Elmacık	169	0.80	Çat Pn.1	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

"	Gedikarası	42	0.20	Çat Pn.2	2.50
"	Kazeyisi	106	0.50	Çat Pn.2	
Başdevrişli	Kç.Merk	34	0.16	Çat Pn.2	
"	Yonusoğlu	42	0.20	Çat Pn.2	
Baydemirli	Merkez	570	2.70		Belediyelik
"	Bahçelievler	447	2.12		Belediyelik
"	Başpınar	656	3.11		Belediyelik
"	Fatihler	570	2.70		Belediyelik
"	Sahil	580	2.75		Belediyelik
"	Serinyol	504	2.39		Belediyelik
Boyalı	Merkez	218	1.03	By. Göz Pn.	10.00
"	Balıkçılar	47	0.22	By. Göz Pn.	
"	Dalbaz	39	0.18	By. Göz Pn.	
"	Hasanoğlu	47	0.22	By. Göz Pn.	
"	Köşkerler	39	0.18	By. Göz Pn.	
"	Yemşen	47	0.22	By. Göz Pn.	
Budaklı	Merkez	99	0.47	Ölüm, Çataloluk Pn.	1,00+6,50
"	Çay	75	0.36	Ölüm, Çataloluk Pn.	
"	Dere	124	0.59	Ölüm, Çataloluk Pn.	
"	Haydarlar	74	0.35	Ölüm, Çataloluk Pn.	
"	Kahveciler	198	0.94	Ölüm, Çataloluk Pn.	
"	Karaaliler	124	0.59	Ölüm, Çataloluk Pn.	
"	Köseler	248	1.18	Ölüm, Çataloluk Pn.	
"	Mamara	100	0.47	Ölüm, Çataloluk Pn.	
"	Topallar	99	0.47	Ölüm, Çataloluk Pn.	
Bahçeli-Camuzlu	Merkez	34	0.16	Paşa(Almaca) Pn.	6.25
"	Boğazlıyer	54	0.26	Paşa(Almaca) Pn.	
"	Gültepe	25	0.12	Paşa(Almaca) Pn.	
"	Karataş	49	0.23	Elmacık Pn.	5.00
"	Yalnızbağ	196	0.93	Elmacık Pn.	
Çatmayayla	Merkez	447	2.12	Sarıpınar	1.10
"	Gedik	74	0.35	Düpyurdu Pn.	0.50
"	Gülpınar	112	0.53		
"	Kalaycık	74	0.35		
"	Ümmetli	74	0.35		
"	Omarha	112	0.53		
Çobanlı	Merkez	81	0.38	Kocaoluk Pn.	1.50
"	Aliköseler	28	0.13	Diğışoğlu Pn.	0.65
"	Aynalı-Oynak	101	0.48	Diğışoğlu Pn.	
"	Bozkoyun	41	0.19		
"	Dereli	81	0.38		
"	Deveciler	122	0.58	Fırıñoğlu Pn.	0.42
"	Karakız	162	0.77		
"	Sarımus	81	0.38		
"	Taşlıçukur	20	0.09		
"	Uncular	41	0.19		
Hacıyüplü	Merkez	55	0.26	Geçioğlu Pn.	0.95
"	Aydınlar	42	0.20		
"	Gündoğdu	138	0.65		
"	Karaaliler	28	0.13		
"	Şaşar	46	0.22		
Kabasakal	Merkez	46	0.22	Tikilik Pn.	1.00
"	Gökçeler	46	0.22		
"	Kangal	55	0.26		
"	Karaahmet	27	0.13		

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Karamanlı	Merkez	325	1.54	Yoğunluk Pn.	7.00
"	Cavgalar	46	0.22	Yoğunluk Pn.	
"	Çamsekisi	37	0.18	Yoğunluk Pn.	
"	Çınarlar	121	0.57	Yoğunluk Pn.	
"	Gökgedik	70	0.33	Yoğunluk Pn.	
"	İğdeli	18	0.09	Yoğunluk Pn.	
"	Karaçalılık	70	0.33	Yoğunluk Pn.	
"	Karalar	139	0.66	Yoğunluk Pn.	
"	Keş	93	0.44	Yoğunluk Pn.	
"	Kışla	37	0.18	Yoğunluk Pn.	
"	Kuzey	93	0.44	Yoğunluk Pn.	
"	Sarılar	93	0.44	Yoğunluk Pn.	
"	Tura	28	0.13	Yoğunluk Pn.	
Kemallı	Merkez	672	3.19	Kırkoz Pn.	15.00
"	Egiller	135	0.64	Kırkoz Pn.	
"	Zorkun	58	0.28	Kırkoz Pn.	
Kılağlı	Merkez	77	0.37	Kadiroğlu Pn.	1.00
"	Musluoğlu	58	0.28	Akpınar	3.00
Kılağlı	Seyrekli	174	0.83	Akpınar	
"	Söbece	58	0.28	Akpınar	
"	Şanlı	58	0.28	Akpınar	
"	Taşlıtarla	155	0.73	Akpınar	
Yenipınar	Merkez	226	1.07	Büğlek Pn.	2.50
"	Yenioba	19	0.09	Büğlek Pn.	
Süleymanlı	Merkez	578	2.74	Tekke Pn.	2.00
"	Kışla	270	1.28		
"	By.Çınar	30	0.14		
Avcılar	Merkez	463	2.20	Gürleyen Pn.	4.50
"	Börklüler	28	0.13		
Beşen	Merkez	181	0.86	Oynak Pn.	0.45
"	Akfakı	130	0.62	Yoğunluk Pn.	4.30
"	Demirkapı(Kürtler)	281	1.33	Çevik 1.2 Pn.	1.00
"	Eleman(Kaletepe)	105	0.50	Gözpınar	5.60
"	Hırvalık(Akgün)	226	1.07	Gözpınar	
"	Türküzü(Mirolar)	50	0.24	Gözpınar	
Çakırdere	Merkez	133	0.63	Fakının Pn.	0.14
"	Ataçlar	80	0.38		
"	Cinler	16	0.08		
"	Gölceğiz	21	0.10		
"	Hüsolar	43	0.20		
"	Koçlar	21	0.10		
"	Narlı	85	0.40		
Çamlıbel	Merkez	187	0.89	Gözpınar	5.00
"	Alabozan	87	0.41	Sincar Pn.	1.00
"	Dikkulak	62	0.29		
"	Sultanbağı	37	0.18		
"	Uğrak (Fenk)	186	0.88		
Hacıbudak	Merkez	126	0.60		
"	Avşartepe	25	0.12	Kavurma Pn.	59.00
"	Boyun	59	0.28	Kavurma Pn.	
"	Demirciler	169	0.80	Kavurma Pn.	
Hacıbudak	Katırcılar	126	0.60		
"	Kendizler	52	0.25		
"	Muratlar	84	0.40		
"	Toyalan	84	0.40		

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

"	Ümmetler	93	0.44		
H.İbrahimoğlu	Merkez	898	4.26	Susakır Pn.	8.00
"	Büğüleyen	-			
"	Kengerli	32	0.15		
"	Okkayası	89	0.42		
Hacınıoğlu	Merkez	334	1.58		
"	Engizek	128	0.61	Keş 1.2 Pn.	0,85+0,50
"	Topallar	52	0.25		
"	Uludere	154	0.73		
Ilıca	Merkez	3283	15.57		Belediyelik
"	Gölgeli	525	2.49		Belediyelik
"	Sünbül	1094	5.19		Belediyelik
"	Şifa	219	1.04		Belediyelik
"	Yeniyapan	591	2.80		Belediyelik
"	Zorkun	438	2.08		Belediyelik
Kapıkaya	Merkez	69	0.33	Gürleyen Pn.	4.50
"	Ağaçtıllığı	57	0.27		
"	Çolaklar	57	0.27		
"	Hazerik	40	0.19		
"	Kocadere	51	0.24		
"	Tabdiller	29	0.14		
Kertmen	Merkez	219	1.04	Çınar Pn.	1.40
"	Eliksen	44	0.21		
"	Kahyalar	51	0.24		
Kertmen	Kilisecik	219	1.04		
"	Salanınsuyu	22	0.10		
"	Tilkiler	182	0.86	Çınar Pn.	1.40
"	Üşüklükler	146	0.69		
Kozcağız	Merkez	319	1.51	Çağlık Pn.	1.93
"	Baluşağı	106	0.50		
"	Hocalar	53	0.25		
"	Kızıldağ	53	0.25		
Sarıgözel	Merkez	296	1.40	B. armut Pn.	1.50
"	Çakı	296	1.40	İsapınarı	2.00
"	Domurlar	85	0.40		
"	Evcibağ	25	0.12		
"	Fakılar	42	0.20		
"	Gökoğlanlar	17	0.08		
"	Gürbük	17	0.08		
"	Karabaşlar	21	0.10		
"	Kozdere	381	1.81		
"	Payamlı	296	1.40		
"	Taşlıyurt	22	0.10		
"	Tıbbışlar	42	0.20		
"	Yassılar	30	0.14		
Yeniköy	Merkez	336	1.59		
"	Bekirli	116	0.55		
"	İlgadin	168	0.80		
"	Kötekli	134	0.64		
Çınarpınar	Merkez	112	0.53	Kozludere Pn.	1.00
"	Çardaklı	22	0.10	Çağsar Pn.	2.00
"	Dedeler	26	0.12	Çağsar Pn.	
"	Hasanlı	56	0.27	Çağsar Pn.	
"	Karbasan	149	0.71	Çağsar Pn.	
"	Kıllı	74	0.35	Çağsar Pn.	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

"	Musalı	74	0.35	Çağşar Pn.	
Demrek	Merkez	261	1.24	Dergin Pn.	8.00
"	Dere	25	0.12		
Döngeler	Merkez	1084	5.14		Belediyelik
"	Çağlayan	912	4.32		Belediyelik
"	Durdular	807	3.83		Belediyelik
"	Kızıltaş	980	4.65		Belediyelik
Kerimli	Merkez	121	0.57	Fındıklı Pn.	3.00
"	Örencik	15	0.07	Fındıklı Pn.	
"	Yolboyu	84	0.40	Fındıklı Pn.	
Kısıklı	Merkez	90	0.43	Akpınar	2.00
"	Kayabaşı	13	0.06	Güneyin Pn.	0.37
"	Mullaşağı	39	0.18	Güneyin Pn.	
Kısıklı	Taslaklı	129	0.61	Akpınar	
Muratlı	Merkez	263	1.25		
"	Hıdırlı	164	0.78		
Rahmacılar		329	1.56	Gözpınar	1.50
Reyhanlı		94	0.45		
Sarımollalı	Merkez	113	0.54	Altıparmaklı Pn.	3.00
"	Altıparmaklı	136	0.64	Altıparmaklı Pn.	
"	Kürtbekirli	118	0.56	Altıparmaklı Pn.	
"	Taslaklı	32	0.15	Altıparmaklı Pn.	
"	Taşınarası	14	0.07	Altıparmaklı Pn.	
Saygılı	Merkez	185	0.88	Söğütolugu Pn.	3.00
"	Bel	154	0.73	Söğütolugu Pn.	
"	Daranda	129	0.61	Söğütolugu Pn.	
"	Kalebaşı	103	0.49	Söğütolugu Pn.	
"	Özer	77	0.37	Söğütolugu Pn.	
Suluyayla	Merkez	154	0.73		
"	Ayvazlı	127	0.60		
"	Bekirli	108	0.51		
"	Karaköseli	154	0.73		
"	Say	88	0.42		
Topçalı	Merkez	339	1.61	Alibey Pn.	25.00
"	Çakallı	169	0.80	Pınarbaşı Pn.	7.00
"	Göçerli	203	0.96	Pınarbaşı Pn.	
"	Hökmanlı	102	0.48	Pınarbaşı Pn.	
Yaylaüstü	Merkez	303	1.44	Pınarbaşı Pn.	15.00
"	Araplı	115	0.55	Pınarbaşı Pn.	
"	Avkasır	272	1.29		
Yenidemir	Merkez	293	1.39	Kayadibi Pn.	1.00
"	İkizler	55	0.26	Tavşancı Pn.	0.35
"	Mercan	102	0.48	Başpınar	0.82
"	Süller	239	1.13	Ziyarettepe Pn.	1.50
Yeniyapan		505	2.39	Sondaj	13.00
Yolyanı		630	2.99	Dere Pn.	3.00

NURHAK İLÇESİ İÇMESUYU MENBAA DURUMU

KÖY ADI	ÜNİTE ADI	NÜFUS	SU İHTİYACI Lt/sn.	KAYNAK ADI	DEBİSİ LT/SN.
Ağcaşar	Merkez	300	1.42	Kalfa 2.3 Pn.	1.80
"	Küllü	20	0.09	Söğütlü 1.2 Pn.	0.90
Barış	Merkez	1402	6.65		Belediyelik

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

“	Değirmenkaya	371	1.76		Belediyelik
“	Derbent	618	2.93		Belediyelik
“	Hançıplaklar	412	1.95		Belediyelik
Yeşilkent (Kullar)	Merkez	2722	12.91		Belediyelik
“	Koziçi	202	0.96		Belediyelik
Kullar Tatlar	Merkez	742	3.52		Belediyelik
“	Battalgazi	1548	7.34		Belediyelik
“	Pınarbaşı	805	3.82		Belediyelik
Gürsel	Merkez		Boş	Yazlak Pn.	0.32
“	Ada		Boş	Söğüt Pn.	0.34
“	Başpınar		Boş	Söğüt Pn.	
“	Kurudere		Boş	Söğüt Pn.	
“	Yazaksulağı		Boş	Söğüt Pn.	
Umutlu	Merkez		Boş	Aptal Pn.	2.00
“	Ayranpınar		Boş	Aptal Pn.	
“	Çatalardıç		Boş	Aptal Pn.	
“	Kengeralan		Boş	Aptal Pn.	
“	Tomurcuk		Boş	Aptal Pn.	

PAZARCIK İLÇESİ İÇMESUYU MENBAA DURUMU

KÖY ADI	ÜNİTE ADI	NÜFUS	SU İHTİYACI Lt/sn.	KAYNAK ADI	DEBİSİ LT/SN.
Akçalar		214	1.01	Payamlıbağ Gr.	
Alibeuşağı		534	2.53	Adi Kuyu	
Armutlu	Merkez	171	0.81	Şekerci Pn.	1.10
"	Şekerci	57	0.27	Şekerci Pn.	
Aş.Mülk		844	4.00	Sondaj	6.00
Aşıklar		10	0.05	Payamlıbağ Gr.	
Bölükçam	Merkez	74	0.35	Kç. Gök Pn.	6.20
"	By.Dehliz	46	0.22	Kç. Gök Pn.	
"	Kç.Dehliz	51	0.24	Kç. Gök Pn.	
By.Nacar	Merkez	1463	6.94		Belediyelik
"	Fatih	549	2.60		Belediyelik
"	M.A.Ersoy	439	2.08		Belediyelik
"	Yavuzselim	512	2.43		Belediyelik
Çamlıca	Merkez	104	0.49	Elmalı, Gökdere Pn.	1,00+1,00
"	Kocalar	17	0.08	Elmalı, Gökdere Pn.	
"	Nasırlı	36	0.17	Elmalı, Gökdere Pn.	
Çiçekalan		139	0.66	Ak Pn.	0.23
Eğrice		657	3.12	Hürriyet Gr.	
Ganıdağ		395	1.87	Hürriyet Gr.	
Göçer		46	0.22	Köyiçi Pn.	0.26
Göynük		375	1.78	Bozlar Pn.	1.50
Harmancık		64	0.30	Kavaklı Pn.	1.00
Hasankoca		97	0.46	Payamlıbağ Gr.	1.50
Hürriyet	Merkez	217	1.03	Kırk Pn.	8.00
"	By.Rezzolar	65	0.31	Kırk Pn.	
"	Çatalyurt	73	0.35	Kırk Pn.	
"	Kç.Rezzolar	73	0.35	Kırk Pn.	
"	Payamlı	87	0.41	Kırk Pn.	
İncirli		35	0.17	Payamlıbağ Gr.	
Karaağaç	Merkez	322	1.53	Sondaj	20.00

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

"	Oruçlar	39	0.18	Payamlıbağ Gr.	
"	Velikler	59	0.28	Payamlıbağ Gr.	
Karagöl		586	2.78	Hürriyet Gr.	
Kelleş		101	0.48	Hürriyet Gr.	
Kızıkanlı	Merkez	173	0.82	Payamlıbağ Gr.	
"	Gözlügöl	74	0.35	Payamlıbağ Gr.	
"	Gözolar	74	0.35	Payamlıbağ Gr.	
"	Hasaraçlar	25	0.12	Payamlıbağ Gr.	
"	Haydolar	35	0.17	Payamlıbağ Gr.	
"	Hökkeşler	50	0.24	Payamlıbağ Gr.	
"	Karahacılar	34	0.16	Payamlıbağ Gr.	
Kızıkanlı	Karahaso	59	0.28	Payamlıbağ Gr.	
"	Konak	50	0.24	Payamlıbağ Gr.	
"	Mullaarap	40	0.19	Payamlıbağ Gr.	
"	Tozolar	99	0.47	Payamlıbağ Gr.	
"	Tünaydın	50	0.24	Payamlıbağ Gr.	
Kızirli	Merkez	417	1.98	Kafa Pn.	0.45
"	Abdullahevler	150	0.71	Köyiçi Pn.	0.35
"	Torolar	83	0.39		
Kuzkent		196	0.93	Payamlıbağ Gr.	
Kurtdere (D.Taş)	Merkez	339	1.61	Ak Pn.	2.00
"	Körkuyu	52	0.25	Ak Pn.	
Memişkahya		294	1.39	Payamlıbağ Gr.	
Mezere		505	2.39		
Payamlıbağ	Merkez	392	1.86	Payamlıbağ Gr.	2.50
"	İlyaslar	97	0.46	Payamlıbağ Gr.	
Sadakalar	Merkez	223	1.06	Payamlıbağ Gr.	
"	Çarşı	123	0.58	Payamlıbağ Gr.	
"	Çelik	41	0.19	Payamlıbağ Gr.	
"	Çöçenhişo	144	0.68	Payamlıbağ Gr.	
"	Gençler	45	0.21	Payamlıbağ Gr.	
"	Kömeçler	33	0.16	Payamlıbağ Gr.	
Sakarkaya	Merkez	952	4.51	Aş. Akkaya Pn.	3.00
"	Dokuzçınar	37	0.18		
"	Kısıık	238	1.13		
Salmanıpak	Merkez	148	0.70	Köy Pn.	1.00
"	Aralık	66	0.31		
"	İncirli	43	0.20		
"	Kabar	29	0.14		
Sarıköy(Sarıl)		709	3.36	Sondaj	5.00
Soku	Merkez	281	1.33	Payamlıbağ Gr.	
"	Zompolar	69	0.33	Payamlıbağ Gr.	
Sultanlar		470	2.23	Payamlıbağ Gr.	1.00
Şahintepe	Merkez	416	1.97	Kavaklı Pn.	1.00
"	Ortaköy	156	0.74	Kavaklı Pn.	
Sallıuşağı		308	1.46	Payamlıbağ Gr.	1.00
Taşdemir		487	2.31	Sondaj	4.50
Tetirlik	Merkez	994	4.71	Karahasan Pn.	0.65
"	Bahçeçiftliği	224	1.06		
Tilkiler	Merkez	91	0.43	Sondaj	5.00
"	Avlık	61	0.29		
"	Bektaş	46	0.22		
"	Halatuto	21	0.10		
"	Hındo	21	0.10		
"	Hörük	36	0.17		

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

"	Karagöl	61	0.29		
"	Kartolar	46	0.22		
"	Körhalo	24	0.11		
"	Kulu	24	0.11		
"	Musto	33	0.16		
"	Papasilo	39	0.18		
"	Uzunçarşı	82	0.39		
"	Zorbalar	45	0.21		
Turunçlu	Merkez	53	0.25	Payamlıbağ Gr.	
"	Kadimen	18	0.09	Payamlıbağ Gr.	
"	Karakuyu	18	0.09	Payamlıbağ Gr.	
"	Mağara	38	0.18	Payamlıbağ Gr.	
Ufacıklı		955	4.53	Sondaj	5.00
Ulubahçe		423	2.01	Payamlıbağ Gr.	
Yarbaşı		72	0.34	Dere Pn.	0.50
Yiğitler		263	1.25	Köy Pn.	0.30
Yolboyu	Merkez	52	0.25	Köy Pn.	0.48
"	Kantarma	12	0.06		
Yk.Höcükü	Merkez	137	0.65	Hürriyet Gr.	
"	Aş.Elifler	69	0.33	Hürriyet Gr.	
"	Boyunkaralar	55	0.26	Hürriyet Gr.	
"	Çatallar	27	0.13	Hürriyet Gr.	
"	Göl	32	0.15	Hürriyet Gr.	
"	Kırkpınar	69	0.33	Hürriyet Gr.	
"	Yk.Elifler	92	0.44	Hürriyet Gr.	
Yk.Mülk		578	2.74	Sondaj	6.00
Yumaklıcerit	Merkez	1236	5.86		
"	Kayabaşı	431	2.04		
"	Yeşilyurt	345	1.64		
Narlı	Merkez	4399	20.86		Belediyelik
"	Cumhuriyet	2815	13.35		Belediyelik
"	İsmetpaşa	1584	7.51		Belediyelik
Akçakoyunlu		234	1.11	Sondaj	6.00
Akdemir	Merkez	370	1.75	Sondaj	12.00
"	Hemizkanlı	86	0.41	Sondaj	
Aslanbey		244	1.16		
Bayramgazi	Merkez	188	0.89	Sondaj	15.00
"	Çakmak	164	0.78	By. Cennet Pn.	2.00
Beşçeşme		926	4.39	Kozdere, Kılık Pn.	1,00+0,70
Cennetpınar	Merkez	183	0.87	Bayramgazi Gr.	
"	Kç.Cennetpınar	110	0.52		
Çınarlı	Merkez	284	1.35	Sondaj	25.00
"	Oruçlar	91	0.43	Musa Pn.	10.00
Çiçekköy		64	0.30		
Çöçelli	Merkez	242	1.15	Sondaj	16.00
"	Bağlama	73	0.35	Sondaj	
"	Boyun	121	0.57	Sondaj	
"	Tilki	133	0.63	Sondaj	
Çiğdemtepe		820	3.89	Sondaj	15.00
Dedepaşa		66	0.31		
Denizli		361	1.71	Ortatepe Pn.	1.20
Doğanlı	Merkez	129	0.61	Sondaj	16.00
"	Coşmalar	42	0.20	Sondaj	
"	Çatalhöyük	130	0.62	Sondaj	20.00
"	Dehlizburnu	129	0.61	Sondaj	
"	Harabe	64	0.30	Sondaj	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

D.Karahasan	Merkez	172	0.82	Sondaj	25.00
"	Davutlar	319	1.51	Çamlık Pn.	0.75
"	Haydarlı	37	0.18	Çamlık Pn.	3.00
"	Kuruçay	98	0.46	Kurudere Pn.	0.70
"	Yenioba	25	0.12	Kurudere Pn.	
Eğlen		166	0.79		
Emiroğlu		621	2.94	Sondaj	20.00
Eskinarlı	Merkez	196	0.93	Tavşantepe Pn.	0.48
"	Bertizler	157	0.74		
Evri	Merkez	1445	6.85		
"	Pınarbaşı	1108	5.25		
"	Taşbiçme	1205	5.71		
Hanobası		89	0.42	Sondaj	5.00
İğdeli	Merkez	402	1.91	Sondaj	5.00
"	Abdullah	113	0.54	Sondaj	
"	Yeşiloba	87	0.41	Sondaj	
Kadıncık		245	1.16		
Karabıyıklı		452	2.14	Cami, Kahve, Ak Pn.	0,50+0,70+1,00
Karaçay		265	1.26	Sondaj	20.00
Karahöyük		563	2.67	Akdemir Gr.	
Kelibişler		194	0.92	Sondaj	7.00
Köprüağzı		190	0.90	Gökpinar	0.50
Maksutuşağı		364	1.73	Sondaj	20.00
Osmandede		314	1.49	Sondaj	20.00
Ördekdede	Merkez	542	2.57	Osmandede Gr.	
"	Tan	29	0.14	Osmandede Gr.	
Salmanlı		335	1.59	Köy Pn.	4.50
Sarıerik		110	0.52	Sondaj	20.00
Seyrantepe		289	1.37	Köy Pn.	3.00
Söğütlü		205	0.97	Ziyaretyurde Pn.	1.00

TÜRKOĞLU İLÇESİ İÇMESUYU MENBAA DURUMU

KÖY ADI	ÜNİTE ADI	NÜFUS	SU İHTİYACI Lt/sn.	KAYNAK ADI	DEBİSİ LT/SN.
Akçalı		507	2.40	Akçalı, Maraş Pn.	1,00+8,00
Avşarlı		917	4.35	Tekir Pn., Sondaj	1,36+20,00
Aydıncavak		552	2.62	Sarıkan Pn., Artezyen	1,00+10,00
Beyoğlu	Merkez	2125	10.08		Belediyelik
"	Cumhuriyet	1916	9.09		Belediyelik
"	İnekhane-yenimh.	379	1.80		Belediyelik
"	İnönü	1214	5.76		Belediyelik
"	Karapınar	968	4.59		Belediyelik
"	Kemalpaşa	664	3.15		Belediyelik
"	Sarılar	987	4.68		Belediyelik
Ceceli		1442	6.84	Zorkunlu,İncecik Pn.	1,00+20,00
Çakallıçullu	Merkez	425	2.02	Kerkez, Gök Pn.	5,00+7,00
"	Gökpinar	36	0.17	Kerkez, Gök Pn.	
Ç.Hasanağa		965	4.58	Gök Pn.	6.00
Çakıroğlu	Merkez	547	2.59	Camiönü Pn.	0.23
"	Pazaralan	61	0.29		
Çobantepe	Merkez	616	2.92	Sondaj	10.00
"	Esmalar	56	0.27		

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Dedeler		1180	5.60	Orçan, Çat, Sedaroğlu, Höcüre ,Karahak Pn.	1,20+1,00+0,3 5+1,40+1,25
Doluca		1481	7.02	Çatal Pn.	50.00
Göllühüyük	Merkez	99	0.47	Sondaj	25.00
"	Çamrak	224	1.06	Sondaj	
"	Körkoca	198	0.94	Sondaj	
Hacıbebek		1078	5.11	Sondaj	8.00
Hopurlu	Merkez	1113	5.28	Yalangoz Pn.	3.00
"	İbrecik	56	0.27		
By.İmalı	Merkez	1374	6.52	Kuruoluk Pn.	2.00
"	Çakmak	515	2.44	Kengercik Pn.	1.00
Kadioğluçif.		577	2.74	Sondaj	7.00
Kaledibi		177	0.84	Kale Pn.	0.60
Kılılı	Merkez	2456	11.65		Belediyelik
"	Fatih	1474	6.99		Belediyelik
"	Şehitşeref	1719	8.15		Belediyelik
Kırmakaya		1216	5.77	Hatın Pn.	8.00
Kızılениş		299	1.42	Sondaj	13.00
Kumçatı	Merkez	267	1.27	Sondaj	6.00
"	Aş.Kumçatı	187	0.89	Sondaj	
Kuyumcular	Merkez	162	0.77	Sondaj	10.00
"	Aş.Kuyumcular	77	0.37	Sondaj	
"	Camızoğlu	58	0.28	Sondaj	
"	Varto	39	0.18	Sondaj	
Kç.İmalı	Merkez	930	4.41	Kabirin Pn., Sondaj	3,67+2,00
"	Bozdoğanlı	74	0.35	Sondaj	2.00
Minehüyük		1022	4.85	Sondaj	20.00
Önsenhopuru	Merkez	565	2.68	Sondaj	15.00
"	Çadırcı	57	0.27	Sondaj	
Özbek	Merkez	429	2.03	Köyüçü Pn., Sondaj	1,70+10,00
"	Kadırağalar	37	0.18	Köyüçü Pn., Sondaj	
Pınarhüyük		293	1.39	Sondaj	2.50
Şekeroba	Merkez	726	3.44		Belediyelik
"	Keklikotluğu	1227	5.82		Belediyelik
"	Numuneveri	2454	11.64		Belediyelik
"	Yeşiloba	1818	8.62		Belediyelik
Tahtalıdedeler	Merkez	147	0.70	Sondaj	32.00
"	Arifağa-Balduş	86	0.41	Sondaj	
Uzunsöğüt		1805	8.56	Tıbık Pn., Sondaj	0,50+10,00
Yavuzlar		489	2.32	Kırkgöz Pn.	10.00
Yeniköy		250	1.19		
Yenipınar		438	2.08	Sondaj	10.00
Yeşilyöre	Merkez	1609	7.63		Belediyelik
"	Çamlıca	874	4.14		Belediyelik
"	Çiçekli	909	4.31		Belediyelik
"	Fatihler	805	3.82		Belediyelik
Yolderesi		955	4.53	Ardıç, Kurt Pn.Sondaj	1,00+12,00
Yeşilyurt		205	0.97	Topuk Pn.	0.59

Not:2005 yılı verileri
Kaynak: İl Özel İdaresi

B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

1.Kahramanmaraş İçmesuyu (Ayvalı) Projesi: Ayvalı Projesi Kahramanmaraş İlının 2040 yılına kadar olan içme kullanma ve endüstri ihtiyacını karşılamak için projelendirilmiştir. Proje kapsamında 1 adet baraj, 24800 m. uzunluğunda isale hattı ve arıtma tesisi bulunmaktadır. Söz konusu ünitelerin inşaatı tamamlanmış olup 17/05/2010 tarihinde K.Maraş Belediyesi'ne devri gerçekleştirilmiştir. Kahramanmaraş İline Ayvalı Barajından 26 hm³/yıl su sağlanmaktadır.

2.Kahramanmaraş Afşin İçmesuyu Tesisleri (İsale Hattı) Projesi: Afşin Projesi Afşin İlçe Merkezi, güzergah üzerindeki civar yerleşimler ile Altınelma,Tanır,Bakraç,Çobanbeyli,Aritaş Beldelerine ve Büğet,Çomudüz,Berçenek,Emirilyas,Erçene,Hüyükülü,Ördek,Kötüre,Başüstü köylerinin 2045 yılı içme ve kullanma suyu ihtiyacı belirlenerek Hurman Çayı yatağındaki kurudere kaynaklarından alınacak su ile karşılanacaktır. İsale hattı 127496.28 m. uzunluğundadır. İnşaat işi ihalesi tamamlanmış olup, 16 hm³/yıl su sağlanması düşünülmektedir.

3. İğde Projesi Elbistan İlçesi İğde Kasabasına içme suyu götürme üzere sondaj kuyusundan pompa ile alınan su basınç düşürücü vanadan geçerek mevcut olan iğde kasabası su deposuna götürmektedir. İsale hattı 5.34 km. dir. 1.5 hm³/yıl su sağlanmaktadır.

B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Kahramanmaraş İçmesuyu (Ayvalı) Projesi: Ayvalı Projesi Kahramanmaraş İlının 2040 yılına kadar olan içme kullanma ve endüstri ihtiyacını karşılamak için projelendirilmiştir. Proje kapsamında 1 adet baraj, 24800 m. uzunluğunda isale hattı ve arıtma tesisi bulunmaktadır. Söz konusu ünitelerin inşaatı tamamlanmış olup 17/05/2010 tarihinde K.Maraş Belediyesi'ne devri gerçekleştirilmiştir. Kahramanmaraş İline Ayvalı Barajından 26 hm³/yıl su sağlanmaktadır.

Kaynak: DSİ ve Kahramanmaraş Belediyesi (2012)

B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb. konularından bahsedilmelidir.

Geniş bir su ağına sahip olan Kahramanmaraş'ın su kaynakları yer altı, yer üstü, baraj ve suni göletlerden oluşmaktadır. İlin başlıca akarsu kaynakları; Ceyhan Nehri, Aksu Çayı, Körsulu Deresi, Erkenez Çayı, Göksun Çayı, Hurman Çayı, Söğütlü Çayı, Göksu Çayı, Fırınz Deresi, Tekir Deresi, Andırın Suyu ve Keşiş Suyu dur.

İlin başlıca yer altı su kaynakları: Büyükgöz, Kırkgöz, Baharpınarı, Cağsak, Kozludere, Karaahmet, Yeşilgöz, Fırınz, Değirmengözü, Obaönü ve Mehmetbey dir. Büyükgöz, Kırkgöz, Baharpınarı Kaynakları Kahramanmaraş İlının içme suyu ihtiyacını karşılamak için kullanılmakta olup, bu üç kaynağın debisi ortalama 500 l/s dir. Değirmengözü ve Obaönü Kaynakları Andırın İlçesinin kuzeydoğusundadır. Her iki kaynak ta Kahramanmaraş merkezin içme suyu ihtiyacı için kullanılmaktadır.

İnceleme alanındaki tek jeotermal alan, Kahramanmaraş merkeze bağlı Ilıca Köyünün 500 m güneyinde bulunan Süleymanlı Jeotermal alanıdır.

İnceleme alanında bulunan göller, Gavur ve Hümaşır Gölleridir. Gavur Gölü,Türkoğlu İlçesi'nde, 0.76 km² yüzölçümünde, denizden yüksekliği 450 m dir. Hümaşır Gölü merkezde, 0.09 km² yüzölçümünde, denizden yüksekliği 480 m dir. Her iki alanda bataklık konumundadır.

İlde toplam 12 adet gölet bulunmakta olup bunlar; Düzbağ, Kamışcık, Kemal, Esence, Büyükyapalak, Çardak, Kızılınış, İncecik, Zorkun, Merk, Meydan Ve Sarsap göletleridir. Bu göletlerden 3' er tane Çağlayancerit, Göksun ve Elbistan ilçelerinde,1'er adet Merkez, Türkoğlu ve Afşin ilçelerinde bulunmaktadır. Bu göletler sulama amaçlı kullanılmaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İlde Kartalkaya, Menzelet, Adatepe, Ayvalı ve Kılavuzlu olmak üzere toplam 5 adet baraj bulunmaktadır. Kartalkaya, Kılavuz ve Ayvalı barajları içme ve sulama suyu amaçlı kullanılmakta olup, Adatepe Barajı yalnız sulama amaçlı ve Menzelet Barajı da enerji amaçlı kullanılmaktadır.

B.4.2. Sulama

İlimizde 375.309 hektar tarım ve 180.539 ha çayır-mera arazisi bulunmaktadır. Kişi Başına Tarım Alanı 0,353 ha. Tarım arazisinin yaklaşık 195.318 hektarını işlenen kuru tarım alanları oluşturmaktadır.

İlimizin sulanabilir 353.580 hektar alanın DSİ tarafından etüt edilen 227.534 ha arazinin 163.927 ha alanı ekonomik olarak sulanabilir arazilerdir. Şu anda sulanan arazi miktarımız ise; DSİ tarafından 40.555 ha, KHGM tarafından sulanan arazi ise 23.510 ha, halk sulamaları 90.739 ha, toprak su kooperatifleri tarafından sulanan alan 4.132 ha olup Toplam 162.329 hektarlık arazimiz sulanmaktadır. Sulanan arazilerin % 25'i DSİ tarafından (devlet sulaması) sulanmakta, % 56'lık kısmı ise halk tarafından sulanmaktadır. Sulanan alan toplam sulanabilecek alanın % 46'sını teşkil etmektedir.

Not: Kaynak DSİ ve İl Özel İdaresi Müdürlüğü

B.4.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Yerüstü su kaynaklarından hali hazırda faydalanılan Tarımda Kullanılan Su Miktarı: 213 milyon m³ ve 375.309 hektar tarım alanı bulunmaktadır.

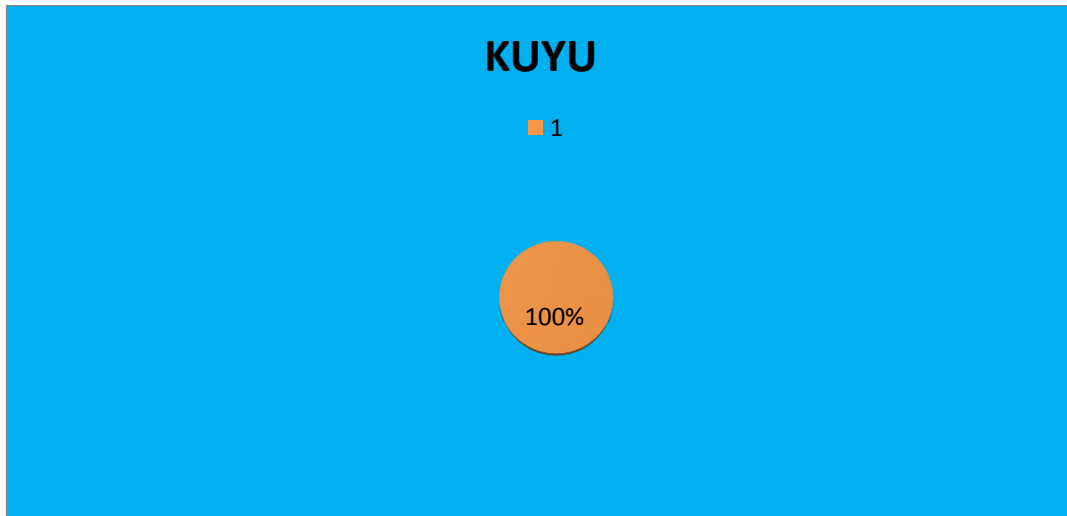
B.4.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarıyla ilgili verilere ulaşılamamıştır.

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

İçme ve Kullanma Suyu : İlimiz İçme suyu ihtiyacı Pınarbaşı (750 lt/sn) ve Karasu (1750 lt/sn) kaynaklarından karşılanmaktadır. 2010 Yılında tamamlanan Ayvalı İçmesuyu Arıtma Tesisi(1.Etap 1000 lt/sn) ile birlikte toplam içme suyu üretim miktarı 3500 lt/sn kapasiteye ulaşmaktadır. Kaynakların yeterli olması sebebiyle, Ayvalı içmesuyu arıtım tesisinin işletilmesine gereksinim duyulmamaktadır.

Not: Sanayi suyu sanayicinin kendi kuyularından ürettikleri suyla karşılanmaktadır.

Grafik B.1- İlimizde (2012) Yılında Endüstrinin Kullandığı Suyun Kaynaklara Göre Dağılımı
(Kaynak: Kahramanmaraş Belediyesi 2012)

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Su kaynakları üzerinde enerji üretme amacıyla kurulan hidroelektrik santrallerinden, kapasitelerinden ve özelliklerinden söz edilmelidir.

Su kaynakları üzerinde enerji üretme amacıyla kurulan hidroelektrik santralleri, kapasiteleri ve özellikleri.

Çizelge B.11-Kahramanmaraş İli İşletmedeki Hes'ler

SIRA NO	TESİS ADI	KURULU GÜÇ (MW)	TOPLAM ENERJİ(GWh)	SU ALMA YAPISI
1	Andırın Enerji Grubu(Kargılık Reg.ve HES)	23,00	71,00	Regülatör
2	Değirmenüstü Regülatörü ve HES	38,72	114,26	Regülatör
3	Fırınz Regülatörü	9,26	36,00	Regülatör
4	Güneşli Regülatörü ve HES	1,80	6,86	Regülatör
5	Karasu İçme Suyu HES	2,40	18,72	Diğer
6	Kısıklı Regülatörü ve HES	9,26	32,00	Regülatör
7	Kozak Bendi ve HES	4,40	13,34	Regülatör
8	Suçatı Bendi ve HES	7,00	28,41	Baraj
9	Teleme Regülatörü ve HES	1,57	10,86	Regülatör
10	Süleymanlı Regülatörü ve HES	4,50	18,88	Regülatör
11	Tahta Regülatörü ve HES	12,00	48,29	Regülatör
12	Tayfun Kanal HES (Alameşe Regülatörü)	0,82	5,28	Regülatör
13	Çataloluk Regülatörü ve HES	9,54	31,00	Regülatör
14	Kale Regülatörü ve HES	34,13	107,28	Regülatör
15	Andırın Enerji Grubu(Andırın Göleti)	40,50	105,66	Regülatör
16	Kesme Regülatörü ve HES	4,61	16,77	Regülatör
17	Kandil-Hacınınoğlu Regülatörü ve HES	142,28	382,64	Regülatör
18	Poyraz HES(Andırın Regülatörü)	2,66	9,98	Regülatör
19	Yaşıl HES	3,79	14,92	Regülatör
20	Köyobası Regülatörü ve HES	1,07	4,60	Regülatör
21	Avcılar Regülatörü ve HES	16,74	46,40	Regülatör
22	Zeytin Regülatörü ve HES	5,20	18,28	Regülatör
23	Gökgedik Regülatörü ve HES	24,27	53,63	Regülatör
24	Kartalkaya Brj.Dipsavak HES-revize	8,00	29,51	Regülatör
25	Üçkaya Regülatörü ve HES	1,40	4,59	Regülatör
26	Torlar Regülatörü ve HES	14,83	34,48	Regülatör
27	Dağdelen Regülatörü ve HES	8	24,257	Regülatör
	TOPLAM	431,75	1287,90	

KAMU HES

1	Menzelet Barajı ve HES	124	466	Baraj
2	Sır barajı ve HES	283,5	725	Baraj
3	Kılavuzlu Barajı ve HES	54	144	Baraj
	Toplam	650,77	1988	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

KAHRAMANMARAŞ İLİ İNŞAAT

SIRA NO	TESİS ADI	KURULU GÜÇ (MW)	TOPLAM ENERJİ(GWh)	SU ALMA YAPISI
1	Kandil Barajı ve HES	207,92	435,658	Baraj
2	Kandil-Sarıgözel Barajı ve HES	102,54	235,85	Baraj
3	Söğütlü Regülatörü ve HES	18,32	30,01	Regülatör
4	Çakmak -1 Regülatörü ve HES	18,75	55,97	Regülatör
5	Çakmak -2 Regülatörü ve HES	8,63	12,78	Regülatör
	TOPLAM	356,16	770,268	

KAHRAMANMARAŞ İLİ FİZİBİLİTE

SIRA NO	TESİS ADI	KURULU GÜÇ (MW)	TOPLAM ENERJİ(GWh)	SU ALMA YAPISI
1	Aksu Regülatörü ve HES	3,2	10,41	Regülatör
2	Damlasu Regülatörü ve HES	6	23,7	Regülatör
3	Değirmen Barajı ve HES(Berke Barajı)	5	16,497	Regülatör
4	Kantarma Regülatörü ve HES	2,8	10	Regülatör
5	Sisne Regülatörü ve HES	4,7	14,37	Regülatör
6	Sivritaş Regülatörü ve HES	3,47	11,02	Regülatör
7	Tecde Regülatörü ve HES	8,5	37,25	Regülatör
8	Teytur Regülatörü ve HES	2,2	7,51	Regülatör
9	Uzuntepe Regülatörü ve HES.	1,9	12	Regülatör
10	Sazak HES	8,8	30,014	Regülatör
	TOPLAM	46,57	172,771	

KAHRAMANMARAŞ İLİ SKHA

SIRA NO	TESİS ADI	KURULU GÜÇ (MW)	TOPLAM ENERJİ(GWh)	SU ALMA YAPISI
1	Akpınar Regülatörü ve HES	9,1	36,087	Regülatör
2	Çatalkaya Regülatörü ve HES	16,32	52,1	Regülatör
3	Karapınar Regülatörü ve HES	8,7	33,59	Regülatör
4	Bulgurkaya Bendi ve HES	2,57	9,318	Regülatör
5	Umutlu Bendi ve HES	9,07	40,687	Regülatör
6	Nur Regülatörü ve HES	17,71	53,12	Regülatör
7	Söğütlü-1 Regülatörü ve HES	3,91	11,813	Regülatör
8	Aşağı Fırın Regülatörü ve HES	5,9	17,688	Regülatör
9	Çamlık Regülatörü ve HES	9,832	26,584	Regülatör
10	Güvercin Regülatörü ve HES	15,83	42,49	Regülatör
11	Okkayası Regülatörü ve Şehitlik HES	22,71	56,826	Regülatör
12	Karapınar Regülatörü ve HES	4,48	19,084	Regülatör
	TOPLAM	126,132	399,387	

Kaynak : DSİ 20 Bölge Müdürlüğü

B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

İl genelinde rekreatiyonel amaçlı kullanılan su miktarı ve suyun kaynaklara göre dağılımına ait bilgiler bulunmamaktadır.

B.5. Çevresel Altyapı**B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus**

Kahramanmaraş Belediyesi imar sınırları içinde nüfusun %99'u kanalizasyon sisteminden faydalanmaktadır.

Temiz Su Sistemi :

İle Verilen Temiz Su Kaynakları :

Karasu : 1500 l/sn

Pınarbaşı : 500 l/sn

Kuyular : 600 l/sn [İhtiyaç halinde kullanılacak (kuraklık, arıza vb)]

Ayvalı Barajı ve Arıtma Tesisi : 1000 l/sn [İhtiyaç halinde kullanılacak (kuraklık, arıza vb)]

Su Şebeke Uzunluğu 845 252 mt

Atık Su Sistemi, Kanalizasyon ve Arıtma Sistemi :

İlimizde genel olarak ayrık sistem kullanılmaktadır.

Bileşik Sistem Şebeke Uzunluğu : 149 000 mt

Kanalizasyon Şebeke Uzunluğu : 956 976 mt

Yağmursuyu Şebeke Uzunluğu : 192 184 mt

Çizelge B.12 – İlimizde (2012)Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi,2012)

Yerleşim Yerinin Adı		Belediye Atıksu Arıtma Tesisi/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisleri Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı(m ³ /sn)	Deşarj Noktası koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/gün)
		Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
İl Merkezi	Merkez İlçe		X				X						
İlçeler	Elbistan		x			x							

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Entegre Su Projeleri Teknik Yardım Projesinin ihalesini kazanan Grontmij firması ile 10.01.2013 tarihinde 30 aylık süreyi kapsayan sözleşme imzalanmıştır.

Kentsel atıksu arıtma tesisi yoktur. OSB ve Kentsel atıksu arıtma tesisleri yapımı ihale aşmamasındadır.

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

OSB'lerin hem çalışmakta olan hem de inşaat ya da proje aşamasında olan atıksu arıtma tesisleri ile ilgili bilgiler verilerek Çizelge B.5 hazırlanmalıdır. Ayrıca, OSB'lerin atıksu arıtma tesisinden çıkan arıtma çamurunun analizi de verilmelidir.

OSB ve Kentsel atıksu arıtma tesisleri yapımı ihale aşmamasındadır.

Çizelge B.13 – İlimizdeki (2012) Yılı OSB'lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu(ÇŞİM,2012)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı	Deşarj Koordinatları
Kavlaklı OSB	YOK	-	-	-	-	-

B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri

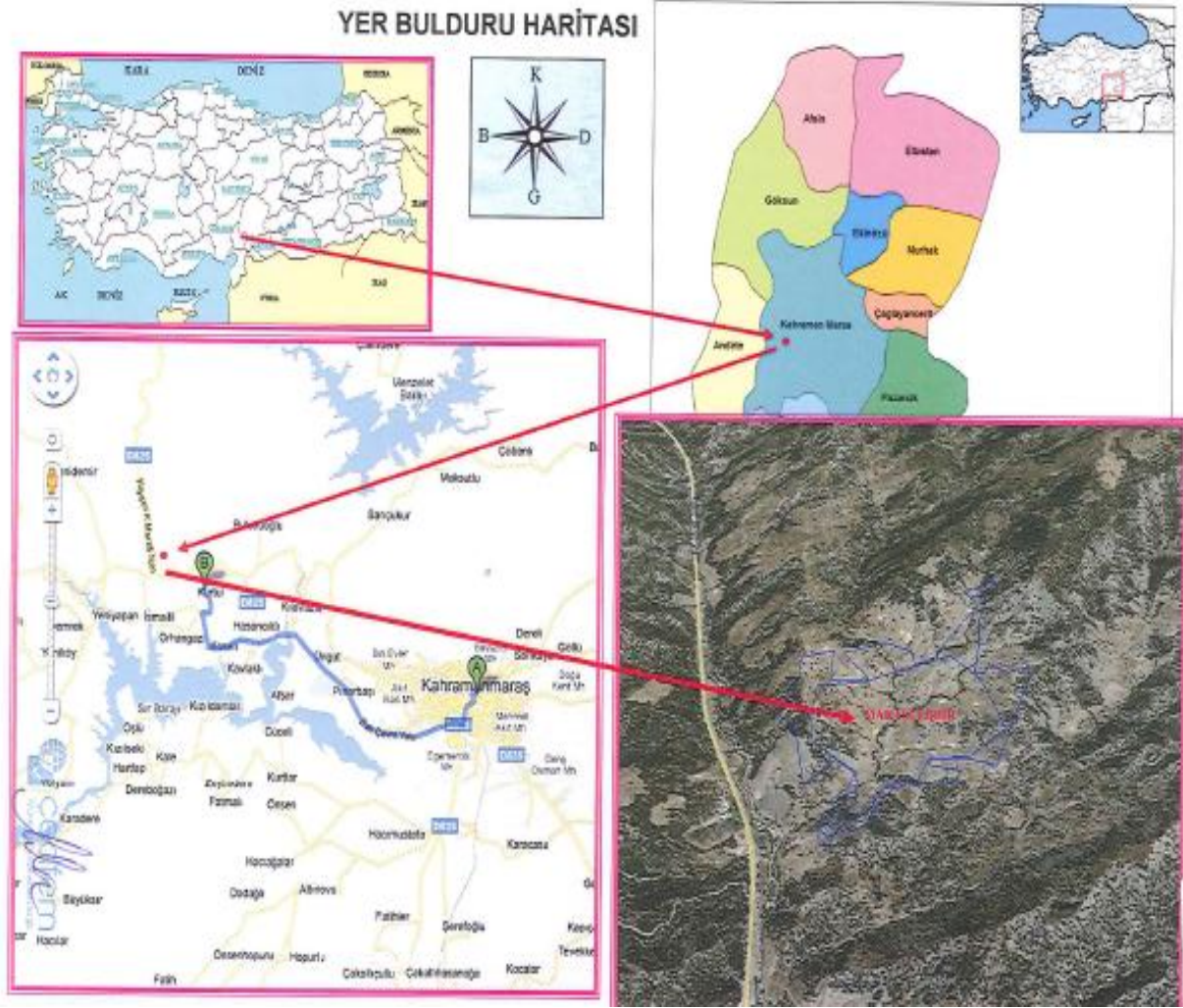
İldeki katı atık düzenli depolama tesislerinin yerleri ve suların kirlenmemesi için alınmış önlemler belirtilmelidir. Eğer mevcut ise haritada gösterilmelidir.

2013 yılı için;

Kahramanmaraş İli, Merkez İlçesi, Kürtül Kasabası, Eyüp Sultan Mahallesi, Deli Ömer Mevkii, M37-d2 paftada 532.920,51 m²'lik (53,29 ha) alanda MARAŞÇEBBİR (Kahramanmaraş Belediyesi ve Çevre Belediyeler Katı Atık Bertaraf Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği) tarafından Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi kurulmuştur.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Harita B.1-Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi Yer Bulduru Haritası

Katı atık düzenli depolama sahalarında çevre kirliliği açısından en önemli problem sızıntı sularının zemin içerisinde bulunan çatlaklardan sızması ile doğal su kaynaklarının kirlenmesidir. Katı atık yığınları iyi bir geçirgendir. Yığından geçen yağış suları, geçiş sırasında suyun çözebileceği ve atıkların bileşiminde bulunan suda çözünebilir maddeleri beraberinde taşımakta, yüzeysel ve yeraltı sularına karışarak su kirliliğine neden olmaktadır. Bu nedenle depo tabanının zemin geçirimsizliğinin iyi sağlanmıştır. İlk önce gerekli hafriyat ve dolgu işlemleri yapıldıktan sonra geosentetik kil döşenmiştir. Geosentetik kil üzerine 2 mm HDPE Jeomembran ve koruyucu amaçlı geosentetik tekstil örtülmüştür. Bu sayede tabanın geçirimsizliği sağlanmıştır. Daha sonra çöplerden ve depolama sahasına üzerine düşecek yağışlardan kaynaklanacak sızıntı sularının toplanması amacıyla 400 mm çaplı dren boruları döşenmiştir. Dren borularının üzerine filtre görevi yapacak olan 50 cm kalınlığında çakıl tabakası döşenmiştir.

Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinde oluşan sızıntı sularının toplandığı sızıntı suyu havuzu inşa edilmiştir. Sızıntı suyu havuzunda biriken sızıntı suları püskürtme yöntemiyle katı atık depolama sahasına geri devir yaptırılmaktadır.

Kahramanmaraş Belediyesi adına günlük ortalama 400 ton evsel ve evsel nitelikli endüstriyel atık oluşmaktadır. Oluşan atıklar Aksu Transfer istasyonunda MARAŞÇEBBİR'e teslim edilmektedir. MARAŞÇEBBİR Kahramanmaraş Belediyesinden oluşan evsel ve evsel nitelikli tüm atıkları (% 100) Düzenli Depolama Tesisine nakledip bertaraf etmektedir.

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

ilde bu kapsamda çalışma yapılmamıştır.

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

Toprak Kirliliği:

Kahramanmaraş İli birinci derecede, ikinci grup hava kirliliği yaşanan iller arasında yer almasına rağmen il topraklarının atmosferik kirlenmesi konusunda herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

İl genelinde gübre ve ilaç kullanımı yoğun ve kontrolsüzdür. Aşırı ve bilinçsiz gübreleme ve sulama toprakta başta tuz birikmesi olmak üzere toprak kirlenmesine yol açmaktadır. Gübre ve ilaç kullanımının toprakta meydana getirdiği kirlilikle ilgili bir çalışma mevcut durumda yapılmadığından ilde kimyevi gübre ve ilaç kullanımı düzeyi ve bunun olumsuz etkileri bilinmemektedir.

Kahramanmaraş bölgesi içme, sulama ve elektrik üretimi amacıyla kullanılan ve çoğunluğu Ceyhan Nehir Havzasında bulunan tatlı su kaynakları bakımından oldukça zengindir. Kahramanmaraş bu bakımından ülkemizin en çok su kaynaklarına sahip ili durumundadır. Ancak akarsular, yeraltı suları, baraj ve suni göletlerden oluşan bölgedeki su kaynakları yerleşim, tarımsal alanlar ve sanayi kuruluşlarından kaynaklanan kirlenmeye baskıların etkisi altında bulunmaktadır.

İlde bulunan akarsu, göl, rezervuar gibi tüm su kütlelerinin kirlilik durumları ile ilgili yeterli veri bulunmamaktadır. İlde bulunan sanayi tesislerinden gelen endüstriyel atıksu deşarj baskısı altına bulunan Karaçay Deresi, Aksu Çayına, Aksu Çayı da Sır Baraj Gölü'ne döküldüğünden sahip olduğu kirliliği bu göle taşımaktadır. Akarsuyun fiziksel özelliği gözle görülür ölçüde kötü durumdadır. Karaçay, içinde yoğun askıda madde içermesi nedeniyle oldukça bulanıktır. Yine ilin evsel atıksuları arıtılmadan Oklu Dere'si vasıtasıyla Sır Baraj Gölü'ne deşarj edilmektedir. Bu baskılar yüzünden Sır Baraj Gölü yoğun olarak yoğun olarak kirlenmekte ve önlem alınmazsa daha da büyük zararların oluşmasına yol açacak konumdadır. Kartalkaya Baraj Gölü'nden çıkarak Narlı ve Türkoğlu ovalarını geçen Aksu Çayı evsel, hayvansal ve tarımsal kirlenme ile karşı karşıyadır. Aksu Çayı'nın NO₂ konsantrasyonu evsel kirlenmelerin akarsuya bırakılması sebebiyle limit değerin üzerinde bulunmaktadır. Maraş Ovası tarımsal faaliyetler kapsamında yapılan doğal ya da yapay gübre kullanımından dolayı nitrat kirliliği ile karşı karşıyadır. Tarım arazilerinin sanayileşme amacı ile kullanılması; kentleşmenin düz ovalık alanlara kayması verimli tarım arazilerinin yok olmasına neden olmaktadır.

Kahramanmaraş'ta 2012 yılı içerisinde Aksu-Erkenez mevkiinde Vahşi Depolama yapılmaktaydı. 2013 yılının Mayıs ayında Kürtül' de kurulan Düzenli Depolama Tesisi açılarak düzenli depolama yapılmaktadır.

Kahramanmaraş Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün yaptığı rutin gürültü denetimleri ile özellikle eğlence yerlerine ses düzeylerinin denetim altında tutulması sağlanmaktadır. İlde alt yapısı tamamlanmış alanların yapılaşmaya açılması, sel ile mücadele eksikliği ve kent içinde kalmış sanayi kuruluşlarının varlığı çarpık kentleşme sorununu oluşturmaktadır.

Kahramanmaraş Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün çevresel sorunlar ile mücadelede amacıyla yaptığı sıkı denetimler ve Kahramanmaraş Belediyesi'nin atık ve atıksuların arıtılmasına yaptığı yatırımları çevre sorunlarının kontrol altına alınması ve azaltılması yönünde yapılan önemli çalışmaları oluşturmaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliği Temizleme Yöntemleri

Biyoremediasyon
Fitoremediasyon
Parsel arıtımı
Buharlaştırma
Biyo havalandırma
Elektrokinetik arıtma
Yerinde oksidasyon
Solvent ekstraksiyonu
Hava ile dağıtma (Air sparging)
Buharlaştırma
Termal arıtma
Reaktif Barrier teknolojisi
Yerinde yıkama (In-situ Flushing)

Not: İlde bu kapsamda çalışma yapılmamıştır.

B.6.2.Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı

İlimize Bağlı Belediyelerde Arıtma Tesisi olmadığından ve Sanayiden kaynaklı atık çamuru oluşmadığı beyan edildiğinden grafik oluşturulamamaktadır.

B.6.3.Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında yapılan çalışmalara değinilmelidir. Madencilik Faaliyetleri İle Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği kapsamında, yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten bu yana İlimizde Doğaya Yeniden Kazandırma Planları Orman Bölge Müdürlüğü ve Maden İşleri Genel Müdürlüğüne verildiğinden bu konuda bilgi bulunmamaktadır.

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge B.14 – İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (Gıda Tarım ve Hayvancılık Müd. 2012)

Bitki Besin Maddesi (N,P,K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	31.965	375.309
Fosfor	10.393	
Potas	1.761	
TOPLAM	44.104	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge B.15- İlimizde (2012) Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (Gıda Tarım ve Hayvancılık Müd., 2012)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler Herbisitler Fungisitler Rodentisitler Nematositler Akarisitler Kışık ve Yazlık Yağlar	bitki türü, ekolojik ve meteorolojik değişiklikler, etkili madde içeriği ve formülasyonu v.b etmenlere bağlı olarak geniş bir spektrumda olabilir.	233	29.886
TOPLAM		233	29.886

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizin su kaynaklarını; akarsular, yeraltı suları, baraj ve suni göletler oluşturmaktadır. Şu anda su ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılan bu kaynaklar aynı zamanda il genelinde evsel ve endüstriyel kullanımlar sonucu oluşan atık sular yer üstü ve yer altı sularına karışarak kirlenmelere neden olmaktadır.

Bu suların tarımsal amaçlı kullanılması hem bitkiler vasıtasıyla canlılara hem de toprak kirliliğine neden olmaktadır.

İlimizin yazın sıcak ve kurak bir iklime sahip olması atık suların buharlaşmasına neden olmaktadır.

Maraş Ovasında bir çok tarımsal ve sanayi amaçlı kuyu mevcuttur. Bunun yanında sanayi tesislerinin yeraltı suyu kullanımının çoğalması yer altı su seviyesini olumsuz etkilemiştir. Bazı bölgelerde artezyen kaynak olarak çıkan sular kaybolmuştur.

Kaynaklar

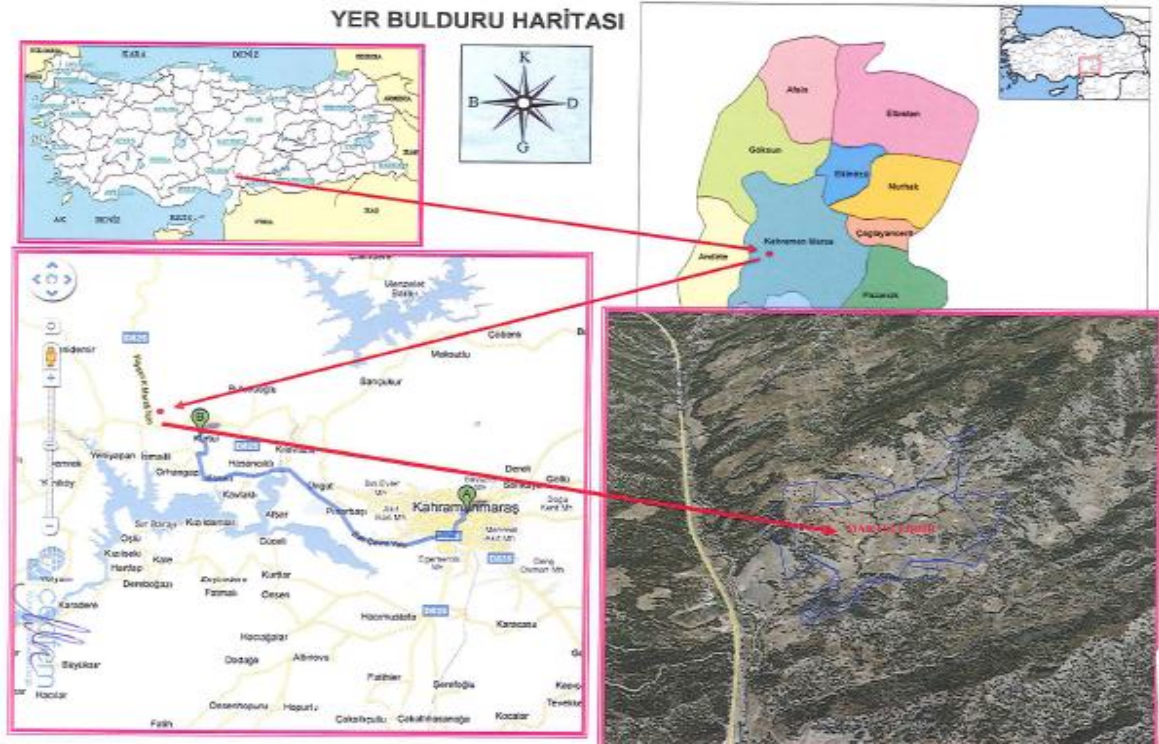
-ÇŞİM.2012

-Gıda Tarım ve Hayvancılık Müd. 2012

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

Harita C.1- Katı Atık Yer Bulduru Haritası

Katı atık düzenli depolama sahalarında çevre kirliliği açısından en önemli problem sızıntı sularının zemin içerisinde bulunan çatlaklardan sızması ile doğal su kaynaklarının kirlenmesidir. Katı atık yığınları iyi bir geçirgendir. Yığından geçen yağış suları, geçiş sırasında suyun çözebileceği ve atıkların bileşiminde bulunan suda çözünebilir maddeleri beraberinde taşımakta, yüzeysel ve yeraltı sularına karışarak su kirliliğine neden olmaktadır. Bu nedenle depo tabanının zemin geçirimsizliğinin iyi sağlanmıştır. İlk önce gerekli hafriyat ve dolgu işlemleri yapıldıktan sonra geosentetik kil döşenmiştir. Geosentetik kil üzerine 2 mm HDPE Jeomembran ve koruyucu amaçlı geosentetik tekstil örtülmüştür. Bu sayede tabanın geçirimsizliği sağlanmıştır. Daha sonra çöplerden ve depolama sahasına üzerine düşecek yağışlardan kaynaklanacak sızıntı sularının toplanması amacıyla 400 mm çaplı dren boruları döşenmiştir. Dren borularının üzerine filtre görevi yapacak olan 50 cm kalınlığında çakıl tabakası döşenmiştir.

Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinde oluşan sızıntı sularının toplandığı sızıntı suyu havuzu inşa edilmiştir. Sızıntı suyu havuzunda biriken sızıntı suları püskürtme yöntemiyle katı atık depolama sahasına geri devir yaptırılmaktadır.

Kahramanmaraş Belediyesi adına günlük ortalama 400 ton evsel ve evsel nitelikli endüstriyel atık oluşmaktadır. Oluşan atıklar Aksu Transfer istasyonunda MARAŞÇEBBİR'e teslim edilmektedir. MARAŞÇEBBİR Kahramanmaraş Belediyesinden oluşan evsel ve evsel nitelikli tüm atıkları (% 100) Düzenli Depolama Tesisine nakledip bertaraf etmektedir.

Kaynak: Kahramanmaraş Belediyesi 2012

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge C.1 – İlimizde (2012) Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu (ÇŞİM, 2012)

İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Geri Kazanılan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Atık Kompozisyonu (yıllık ortalama, %)					
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Organik	Kağıt	Cam	Metal	Plastik	Kül
İlimiz güney İlçeleri için Katı Atık Birliği (Maraş Cebbir)	Kahramanmaraş			400				0,378		%100					
	Pazarcık														
	Türkoğlu														
	Çağlayancerit														
	Türkoğlu														
	Andırın														
İl Geneli		1.056.000													

Çizelge C.2- Katı Atık Düzenli Depolama Alanları İle İlgili Yürütülen Çalışmalar:

SIRA NO	KATI ATIK BİRLİĞİNİN YAPISI	SON DURUM (2012 tarihi itibarıyla)
1	İlimiz güney İlçeleri için Katı Atık Birliği; KAHRAMANMARAŞ, PAZARCIK, TÜRKÖĞLU, ÇAĞLAYANCERİT VE ANDIRIN BELEDİYELERİ tarafından, “Kahramanmaraş Belediyesi ve Çevre Belediyeler Katı Atık Bertaraf Tesisi (MARAŞ CEBBİR) Adı Altında Birleştirilmiştir.	Depo Alan İnşaatı Tamamlanmış olup, atık kabulüne başlanacaktır. 2013 yılı itibarı ile atık kabulüne başlanılmıştır.
2	İlimiz Kuzey İlçeleri için Katı Atık Birliği; ELBİSTAN, AFŞİN GÖKSUN, EKİNÖZÜ, VE NURHAK BELEDİYELERİ tarafından İl Özel İdaresi ve Belediyeler Çevre-Altyapı Temel Hizmetler Birliği adı altında birleştirilmiştir.	Katı Atık Master Planı Nihai Rapor hazırlanmış olup, çalışmalar devam ediyor.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge C.3 – İlimizde (2012) Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri(ÇŞİM,2012)

İl/ilçe Belediye Adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Varsa Transfer İstasyonu Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?*			Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi				
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Toplama	Taşıma	Bertaraf	Düzensiz Depolama	Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
K.Maraş	x	x		1	B	B			x			
Afşin	x	x			B	B		x				
Andırın	x	x			B	B			x			
Göksun	x	x			B	B		x				
Ekinözü	x	x			B	B		x				
Elbistan	x	x			B	B		x				
Pazarcık	x	x			B	B			x			
Türkoğlu	x	x			B	B			x			
Çağlayancerit	x	x			B	B		x				
Nurhak	x	x			B	B		x				

* Ofis işyeri dahil.

** Belediye (B), Özel Sektör (ÖS), Belediye Şirketi (BŞ)

Çizelge C.4- İlimizde (2012) Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Bilgi (ÇŞİM, 2012)

Birlik adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu varsa sayısı	Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi			
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
Maraş Cebbir	x	-	-	1	1	-	-	-

* Ofis işyeri dahil.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

“Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında yapılan çalışmalara değinilmelidir. Eğer mevcut ise, oluşan inşaat, hafriyat toprağı ve yıkıntı atığı miktarları da verilmelidir.

Çizelge C.5-_Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

2012 yılı sonu itibariyle toplam sayı	
Hafriyat Atığı Depolama Sahası	2
Hafriyat Atığı Geri kazanım Tesisi	-

C.3. Ambalaj Atıkları

AMBALAJ ATIKLARININ KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ

2007 yılında yayınlanan ve 2011 yılındaki değişiklik ile yürürlüğe giren Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, ilimiz genelinde oluşan ambalaj atıklarının oluşumunun önlenmesi, önlenemeyen ambalaj atıklarının tekrar kullanım, geri dönüşüm ve geri kazanım yolu ile bertaraf edilecek miktarının azaltılması ve ambalaj atıklarının çevreye zarar verecek şekilde doğrudan ve dolaylı olarak alıcı ortama verilmesinin önlenmesi hedeflenmiştir.

Çizelge C.6- Ambalaj Atığı Tesisleri

2012 yılı sonu itibariyle toplam sayı	
Lisanslı Ambalaj Atıkları Toplama Ayırma Tesisi	3
Lisanslı Ambalaj Atığı Geri Dönüşüm Tesisi	2

Çizelge C.7- Ambalaj Atığı Bildirim Ve Belgelendirmeler

	2012 yılı sonu itibariyle toplam sayı
Ambalaj Atıkları Bildirim (Piyasaya Süren+Ambalaj Üreticisi) Sayısı	203
Ambalaj Atıkları Belgelendirme Sayısı	139

Çizelge C.8- İlimizdeki (2012) Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları
(ÇŞİM, 2012)

Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı (kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	6.900.808	10.844.308	40	1.159.386	1.635.212	100
Metal	-	351.976	40	9.400	9.400	100
Kompozit	-	166.520	40	-	-	0
Kağıt Karton	18.580.026	18.930.830	40	1.119.901	876.193	78,2
Cam	-	19.097.350	40	29.531	-	0
Toplam	25.480.834	76.792.045	40			

C.4. Tehlikeli Atıklar**Resim C.1- Tehlikeli Atık**

2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince, her türlü atık ve artığın çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama verilmesi, depolanması, taşınması, uzaklaştırılması ve benzeri faaliyetlerde bulunulması yasaktır. Hükmü doğrultusunda tehlikeli atıkları taşıyacak araçlara Atık Taşıma Lisansları Çevre Yönetimi Şubesi tarafından düzenlenen belge ile Tehlikeli Atık taşımalarına izin verilmektedir.

Çizelge C.9- Taşıma Lisanslı Firma Araç sayıları

Taşıma Lisansı Konusu	Firma	Araç
Tehlikeli Atık Taşıma Lisansı	3	3
Atık Yağ Taşıma Lisansı	3	3
Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisansı	3	3
Tıbbi Atık Taşıma Lisansı	1	1
Atık Akü Taşıma Lisansı	-	-

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

(TABS'dan (Tehlikeli Atık Beyan Sistemi) elde edeceğiniz veriler ile doldurunuz)

Aktivite kodu *	Atık Kodu **	(....) Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi

Not: Herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

* Atık Yönetiminin Genel Esasları ya da tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde tanımlanan 2 rakamlı aktivite tipini gösterir.

** Aynı yönetmeliklerde her bir aktivite için sıralanan tehlikeli atık kodu (6 rakamlı).

C.5. Atık Madeni Yağlar

Çizelge C.10 – İlimizdeki Atık Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları(Kaynak, yıl)

Yıl	Geri kazanım (ton)	İlave yakıt (ton)	Nihai bertaraf (ton)
2008	99.276	-	99.276
2009	128.099	-	128.099
2010	138.823	-	138.823
2011	73.241	-	73.241
2012	78.838	-	78.838

Çizelge C.11 – İlimizdeki (2012) Yılı İçin Atık Madeni Yağlarla İlgili Veriler(ÇŞİM, 2012)

Atık Madeni Yağ Üreten Resmi ve Özel Kurum/ Kuruluş Sayısı	Toplanan Atık Yağ Beyan Form Sayısı	Toplam Atık Madeni Yağ Miktarı (ton/yıl)		Atık Madeni Yağ Taşımak Üzere Lisans Alan		Geri Kazanım Tesisi		
		Atık Motor Yağ	Atık Sanayi Yağ	Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı		Yok
						Lisanslı	Lisanssız	
92	520	15.008	63.830	-	-	-	-	-

C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge C.12- İlimizde (2012) Yılında Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler(ÇŞİM, 2012)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER							
APA Taşıyan Lisanslı Araç Sayısı	Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
	Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
-	2	10	--	-	-	-	

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

Çizelge C.13 – İlimizde (2012) Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler(ÇŞİM, 2012)

Bitkisel Atık Yağlar İçin Geçici Depolama İzni Verilen Toplam Depo		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (ton)				Bitkisel Atık Yağ Taşımak Üzere Lisans Alan		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
Sayısı	Kapasitesi (ton)	Kullanılmış Kızartmalık Yağ	Diğer (Belirtiniz)		Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
-	-	17.000			-	-	-	-	

Çizelge C.14- İlimizde 2009-2012 Yılları Arasında Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisanslı Araç Sayısı (Kaynak, yıl)

	2009	2010	2011	2012
Lisanslı Araç Sayısı	--	--	---	--

Not: Herhangi bir bilgi ulaşılamamıştır.C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller

12 Kalıcı Organik Kirleticilerden biri olan PCB'ler bir grup aromatik klorlu bileşik olan poliklorlu bifenillere verilen genel isimdir. PCB'lerin zararlı etkileri, bu maddelerle kirlenmiş gıda ve içecekler tüketildiğinde veya bu maddeler tenefüs edildiğinde, yutulduğunda ya da deriyle temas ettiğinde ortaya çıkmaktadır. PCB'ler bertaraf veya başka herhangi bir amaçla yakıldıklarında tam bir yanma meydana gelmezse, çok daha zararlı etkilere sahip furanlar (PCDF) ve dioksinler (PCDD) yan ürün olarak ortaya çıkmaktadır.

İlimizde "Poliklorlu Bifenillerin (PCB) ve Poliklorlu Terfenillerin (PCT) Kontrolü Hakkında Yönetmelik" kapsamında PCB ve PCB içeren madde ve ekipmanların bertarafını sağlamak amacıyla faaliyet gösteren lisanslı tesis bulunmamaktadır.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

İlde “Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında yapılan herhangi bir çalışma olmamıştır.

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE).

Avrupa Birliği’nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında “Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği” hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere),oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

Not: İlimizde bu konuyla ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

Not: İlimizde bu konuyla ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

C.12. Tehlikesiz Atıklar

“Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik” 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile atıkların oluşumlarından bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanmasına yönelik genel esaslar belirlenmiştir. Aynı zamanda Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Avrupa Birliği mevzuatının ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması sağlanmıştır.

Yönetmelikte “atık”, “üretici”, “sahip”, “yönetim”, “toplama”, “bertaraf” ve “geri kazanım” tanımları yapılmakta, atık yönetimi ilkeleri sıralanmakta, geri kazanım ve bertaraf faaliyetlerini yapan işletmeler için lisans ve kayıt tutma zorunluluğu getirilmekte, atık yönetim maliyetinin finansmanı ile ilgili hükümlere yer verilmektedir. Ayrıca atık kategorileri, atık bertaraf ve geri kazanım faaliyetleri ile 839 atık türü liste olarak verilmiştir.

Söz konusu 839 atık türünden 434 tanesi tehlikesiz atık özelliğindedir. Bu atıklardan tehlikeli atıklar, ambalaj ve evsel atıklar gibi atık türlerinin yönetimine ilişkin usul ve esaslar ilgili Yönetmeliklerle belirlenmiştir. Ancak, üretimden kaynaklanan bazı tehlikesiz atıkların yönetimi boşlukta kalmıştır. Bu aşamada bazı tehlikesiz atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden geri kazanım faaliyetlerinin yönetilebilmesi amacıyla Bakanlığımızca “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği” hazırlanmış ve 17 Haziran 2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tehlikesiz atıkların düzenli depolama faaliyetleri, 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik” kapsamında yürütülmektedir. Yönetmeliğin Ek-2 kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre atıklar, I. Sınıf, II. Sınıf ya da III. Sınıfı Düzenli Depolama Sahalarında bertarafı sağlanmaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Türkiye’de tehlikesiz atık statüsünde olan ve miktar olarak oldukça fazla olan demir çelik sektöründen kaynaklanan, cüruf atıkları; Termik santrallerden kaynaklanan, kül atıkları ve daha çok biyolojik arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları bu atık grubunda değerlendirilmektedir.

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar, 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik”in Atık Listesinde; 10 02 koduyla, “Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar” olarak belirtilen başlık altında yer almaktadır. Söz konusu atık sınıflandırılması Çizelge C.21’de gösterilmektedir.

Çizelge C.15 – Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar Listesi

ATIK KODU	ISIL İŞLEMDEN KAYNAKLANAN ATIKLAR	KATEGORİ
10 02	Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar	
10 02 01	Cüruf işleme atıkları	
10 02 02	İşlenmemiş cüruf	
10 02 07*	Tehlikeli maddeler içeren gazların arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar	M
10 02 08	10 02 07 dışında gaz arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar	
10 02 10	Haddehane tufalı	
10 02 11*	Soğutma suyunun arıtılmasından kaynaklanan yağ içerikli atıklar	M
10 02 12	10 02 11 dışındaki soğutma suyu arıtma atıkları	
10 02 13*	Gaz arıtımı sonucu oluşan ve tehlikeli maddeler içeren çamurlar ve filtre kekleri	M
10 02 14	10 02 13 dışındaki gaz arıtımı sonucu oluşan çamurlar ve filtre kekleri	
10 02 15	Diğer çamurlar ve filtre kekleri	
10 02 99	Başka bir şekilde tanımlanmamış atıklar	

Not: Herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlde kömürle çalışan termik santral mevcut olup kül ve cüruf lar kömür çıkarılan alanda depolanarak üzeri bitkisel toprakla kapatılarak ağaçlandırılmaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU
Afşin-Elbistan Termik Santralı A ve B Üniteleri
Resim C.2- B-Termik Santrali

Resim C.3- A Termik Santrali

Resim C.4- A ve B Ünitelerinin birlikte görünümü

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge C.16 – İlimizdeki (...) Yılı Termik Santrallerde Kullanılan Kömür Miktarı Ve Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı(Kaynak, yıl)

Termik Santralin Adı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)
Herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.		
TOPLAM		

Resim C.5- Afşin-Elbistan A Termik Santralının Çoğulhan Kasabası'ndan Görünüşü

Çizelge C.17 – Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğe göre Termik Santral Atıkları

ATIK KODU	ISIL İŞLEMDEN KAYNAKLANAN ATIKLAR	KATEGORİ
10 01	Enerji Santrallerinden ve Diğer Yakma Tesislerinden Kaynaklanan Atıklar (19 Hariç)	
10 01 01	(10 01 04'ün altındaki kazan tozu hariç) dip külü, cüruf ve kazan tozu	
10 01 02	Uçucu kömür külü	
10 01 03	Turba ve işlenmemiş odundan kaynaklanan uçucu kül	
10 01 04*	Uçucu yağ külü ve kazan tozu	A
10 01 05	Baca gazı kükürt giderme işleminden (desülfizasyon) çıkan kalsiyum bazlı katı atıklar	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

10 01 07	Baca gazı kükürt giderme işleminden (desülfrizasyon) çıkan kalsiyum bazlı çamurlar	
10 01 09*	Sülfürik asit	A
10 01 13*	Yakıt olarak kullanılan emülsifiye hidrokarbonların uçucu külleri	A
10 01 14*	Atıkların birlikte yakılmasından (co-incineration) kaynaklanan ve tehlikeli maddeler içeren dip külü, cüruf ve kazan tozu	M
10 01 15	10 01 14 dışındaki birlikte yakılmadan (co-incineration) kaynaklanan dip külü, cüruf ve kazan tozu	
10 01 16*	Atıkların birlikte yakılmasından (co-incineration) kaynaklanan ve tehlikeli maddeler içeren uçucu kül	M
10 01 17	10 01 16 dışındaki birlikte yakılmadan (co-incineration) kaynaklanan uçucu kül	
10 01 18*	Tehlikeli maddeler içeren gaz temizleme atıkları	M
10 01 19	10 01 05, 10 01 07 ve 10 01 18 dışındaki gaz temizleme atıkları	
10 01 20*	Saha içi atıksu arıtımından kaynaklanan tehlikeli maddeler içeren çamurlar	M
10 01 21	10 01 20 dışındaki saha içi atıksu arıtımından kaynaklanan çamurlar	
10 01 22*	Kazan temizlemesi sonucu çıkan tehlikeli maddeler içeren sulu çamurlar	M
10 01 23	10 01 22 dışındaki kazan temizlemesi sonucu çıkan sulu çamurlar	
10 01 24	Akışkan yatak kumları	
10 01 25	Termik santrallerin yakıt depolama ve hazırlama işlemlerinden çıkan atıklar	
10 01 26	Soğutma suyu işlemlerinden çıkan atıklar	
10 01 99	Başka bir şekilde tanımlanmamış atıklar	

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

İlimizde sanayi kuruluşları ve belediyenin sanayi/evsel/ kentsel atıksu arıtma tesislerinden arıtma çamurları oluşmamaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

2012 yılı içerisinde ilimizde oluşan 584.136 kg tıbbi atık, lisanslı firma tarafından toplanarak Taşıma lisanslı araçlarla sterilizasyon tesislerine taşınmıştır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge C.18– (2012) Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar(ÇŞİM, 2012)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Gaziantep	x	-	x	-	2	-	-	-	x	-	x	-

Çizelge C.19- İlimizdeki Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı(ÇŞİM,2012)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	-	-	-	-	-	584.14

C.14. Maden Atıkları

Çizelge C.20– İlimizdeki (....) Yılı Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı (Kaynak, yıl)

Tesis Adı	İşlenen Cevherin Adı	Atık Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi	Depolama sınıfı
Herhangi bir bilgiye ulaşılammıştır.				

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince, her türlü atık ve artığın çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama verilmesi, depolanması, taşınması, uzaklaştırılması ve benzeri faaliyetlerde bulunulması yasaktır.

İlimizde üretilen başlıca tehlikeli atıklar, kimyasal içerikli sanayi atıkları, boya atıkları, yağlı metal çamuru, yağlı metal talaşları, atık yağ, atık tiner, akü ve pil, kontamine variller, bez, üstübu vb. olarak sıralanabilir.

İlimiz genelinde faaliyetleri sonucu tehlikeli atık ürettiği belirlenen sanayi kuruluşlarına Bakanlığımızın internet sitesinde açılan ve yılda bir kez bir önceki yıla ait tehlikeli atık beyanı bilgilerinin yer aldığı Tehlikeli Atık Beyan Sistemi'ne girişler için gerekli olan kullanıcı adı ve şifrelerin dağıtımı yapılmıştır. Her yıl sitenin açılması ile birlikte ilgili tesislere bilgi girişi yaptırılmaktadır.

Ayrıca, Yönetmelik gereğince faaliyetleri sonucu oluşan tehlikeli atıklarını lisanslı bertaraf tesislerine veren tesislere "Ulusal Atık Taşıma Formu" verilmektedir.

Sanayi kuruluşlarında oluşan tehlikeli atıkların geçici depolanması için gerekli olan atık depo alanlarının teşkili için, kuruluşlar gerek denetimler esnasında gerekse yazılı olarak bilgilendirilmiştir.

KAYNAKLAR:

-ÇŞİM

Ç. KİMYASALLARIN YÖNETİMİ

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

Çizelge Ç.1 – İlimizdeki (....) Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı(Kaynak, yıl)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	
Üst Seviye	
TOPLAM	

Not: Herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

Sanayi tesislerinin atıklarından geridönüşü mümkün olanlar değerlendirilirken, evsel nitelikli olanlar belediye sınırları içerisindekiler belediye imkanları ile dışında olanlar ise kendi imkanları ile bertaraf alanlarına taşınmaktadır. Kimyasal atıklar ve atık yağlar mevzuat doğrultusunda usulüne uygun olarak geri dönüşüm tesislerine verilmektedir.

Kaynaklar

- ÇŞİM.

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Ormanlar ve Milli Parklar

İlimiz ormanlık alan olarak Türkiye’de 11. Sırada olup %35’i ormanlarla kaplıdır. Topoğrafik yapı değişken ve kırıktır. Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu ve Akdeniz Coğrafi Bölgelerinin birleşme noktası üzerinde bulunmaktadır. Bu nedenle ilimizde bitki türü zenginliği görülmektedir. Kahramanmaraş, Andırın işletmelerimiz deniz ikliminin etkisinde olup; relik olarak bulunan kayın dahil çok çeşitli bitki topluluklarının bulunduğu ormanlara sahiptir. Göksun Orman İşletme Müdürlüğümüz ile Kahramanmaraş ve Andırın İşletme Müdürlüklerimizin kuzeyi, karaçam - sedir zonunda yer almaktadır.

İlin Orman Envanteri

İlimizde hakim ağaç türü kızılçam olup, 88.735 ha alanda yayılış göstermektedir. Bunu karaçam, sedir, göknar ve diğer türler takip etmektedir. İlimiz sınırları içerisindeki tüm ormanlar devlet ormanıdır.

Kahramanmaraş İlindeki 501.980 Ha ormanlık alanın 152672 Ha’ı Normal Koru, 306389 Ha’ı Bozuk Koru, 6498 Ha’ı Normal Baltalık ve 36421 Ha’ı Bozuk Baltalıktır.

İlimiz orman alanı önceki envantere göre 504435 Ha iken , 505822 ha ‘çıkımtı ve % 0,27 ‘lik bir artış söz konusuydu. Bunun nedeni yapılan ağaçlandırma çalışmaları idi. Ancak 3842 Ha ormanlık alan Osmaniye Düziçi İşletme Şefliğine aktarıldığından alan 501980 Ha’a düşmüştür.

Orman Varlığının Yararları

- Ormanlar yaşantımızın her safhasında ihtiyaç duyduğumuz yapacak ve yakacak hammadde kaynağıdır. Bunun yanı sıra bitkisel nitelikli tohum, çiçek, kozalak vb. ile mineral nitelikli çakıl, kum vb. hammadde kaynaklarının bir kısmı da ormanlardan elde edilmektedir.
- Ormanlar, bitkiler ve hayvanlar için doğal bir su kaynağıdır. Kar ve yağmur biçimindeki yağışı yapraklı, dalları, gövdesi ve kökleri ve tutarak sellerin ve taşkınların oluşmasını önler. Ayrıca yeraltı sularının oluşmasına yardım eder.
- Ormanlar erozyonu önler. Ormanlar rüzgarın hızını azaltır, toprağı kökleri ile tutarak yağışların ve akarsuların toprağı taşımasını önler.
- Ormanlar, yaban hayatı ve av kaynaklarını korur. Nesli tükenmekte olan hayvanların üretimi, korunması ve barınmasında koruma alanları oluşturur. Bu sahalar milyonlarca canlının yuvasıdır.
- Ormanlar bitki örtüsü ve toprak içerisinde büyük miktarda karbon depoladıklarından, iklim üzerinde olumlu etkiler yapar. Aşırı sıcaklıkları düzenler, bir ısı tamponu gibi görev yapar. Sıcaklığı soğutma dengeler, yaz sıcaklığını azaltırken, kış sıcaklığını artırır, radyasyonu önler.
- Su buharını yoğunlaştırarak yağmur haline gelmesini sağlar. Rüzgar hızını azaltarak toprak ve kar savurmalarını ve rüzgarın kurutucu etkisini yok eder. Bu nedenle açık alanlara oranla ormanlarda gündüzler serin geceler ise sıcaktır.
- Ormanlar, eğlenme, dinlenme ve boş zamanları değerlendirme imkanı sağlar. Havası, suyu, doğal görünüşleri ve sakin ortamı ile özellikle şehirlerde yaşayan insanları kendisine çeker. Bu yönüyle insanların beden ve ruh sağlığı üzerinde olumlu rol oynar.
- Yerleşim alanları çevresindeki hava kirliliğini ve gürültüyü önlemesi ile insan sağlığı bakımından büyük önem taşır. Ormanların insan sağlığı üzerindeki bütün bu olumlu yararları nedeniyle büyük kentlerin çevresinde ormanlar yetiştirilmekte, dinlenme yerleri kurulmaktadır.
- Ormanlar, orman içinde ve dışında yaşayan insanlara çeşitli iş alanları sağlar, işsizliği önlemede etkin rol oynar, böylece köyden kente göçü azaltır.
- Ormanlar, ulusal savunma ve güvenlik bakımından da çok önemlidir. Askeri birliklerin savaş tesisleri ile

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

araç ve gereçlerinin gizlenmesinde, savaş ekonomisi bakımından değer taşıyan reçine, katran ve tanenli maddelerin elde edilmesini sağlar,
- Ayrıca ormanlar barajların ekonomik ömrünü uzatır, doğal afetleri önler, ülke turizmine katkıda bulunur,
- Ormanlar, doğal güzellikleri ve sayılmayacak kadar çok faydalarıyla iyi baktığımız takdirde tükenmez bir doğal kaynaktır.

İlimizde rekreasyon ve peyzaj değeri yüksek olan yerlerin halkın kullanımına açılması için Kahramanmaraş Kent Ormanı ve çeşitli yerlerde piknik ve mesire yerleri oluşturulmuştur. Yaban hayatının korunması amacıyla özellikle Başkonuş'ta geyik üretim alanları oluşturulmuştur.

Orman Kadastro ve Mülkiyet Konuları

Yıl içerisinde yapılacak Orman Kadastro ile ilgili program 65.000 Ha'dır.

İlimizde şu ana kadar toplam 520 köyde (484.979 Ha) orman kadastro çalışması yapılmıştır. Kalan köy sayısı 22'dir.

Yıl içerisinde 2/B ile orman sınırı dışına çıkarılan alan miktarı, 1060 Ha'dır. Şimdiye kadar 2/B ile orman sınırı dışına çıkarılan alan miktarı toplam 7168 Ha'dır. Bunun 1904 Ha'ı tescil edilmiş, 5264 Ha'ı ise tescilsizdir.

Tescili yapılmış orman alanı miktarı 205.893 Ha'dır. 279.087 Ha orman alanının ise tescili yapılmamıştır.

Yıl içerisinde yapılan Tapulu Kesim miktarı 323 m³'tür. Bunlardan 41 m³ yapacak odun ve 506 ster yakacak odun elde edilmiştir.

İlimizde Özel Orman bulunmamaktadır. Tüm ormanların mülkiyeti devlete aittir. 6831 sayılı Orman Kanununun 16., 17., ve 18. maddelerine göre verilen izin adedi miktarı 106'dır.

İlimiz sınırları içerisinde Milli Park ve Tabiat Anıtı bulunmamaktadır. İlimiz sınırları içerisinde 1 adet Tabiatı Koruma Alanı, 2 adet Tabiat Parkı bulunmaktadır.

DOĞAL KAYNAK DEĞERLERİ: Jeolojik özellikleri; 1/500 000 ölçekli Türkiye Jeoloji Haritası'na göre, Çimen Dağı, jeolojik oluşum bakımından yeni çağın (neozoik) 3. zamanın tersiyer devrinin Miosenepok'una aittir. Anakaya miosen deniz fasiyesine ait kum tabakası, konglomera ve kalkerden oluşmuştur.

Jeomorfolojik Özellikler Çimen dağının zirvesi olan Ulu ziyaret tepesi 2259m yükseltiye sahiptir. Dağ sahip olduğu bu yükselti ile jeomorfolojik arazi oluşum şekillerinden "yüksek dağlık arazi" sınıfına girmektedir. Alanın denize olan yatay uzaklığı ise 70 km civarındadır.

Klimatolojik Özellikler Çimen Dağı, Türkiye'deki makro iklim tiplerinden "Akdeniz iklimi"nin "Asıl Akdeniz iklimi" tali tipinde bulunmaktadır. Bu tali tip; oldukça yüksek yıllık yağış miktarlarına rağmen, karakteristik ve tipik şiddetli yaz kuraklığı ile tanımlanan Akdeniz iklimi içerisinde, kar yağışı ve donun nadir olarak meydana gelmesi, çok yüksek yaz sıcaklığı, çok şiddetli buharlaşma ve düşük bulutluluk oranı ile diğer tali tip olan "Marmara iklimi"nden ayrılmaktadır.

Hidrolojik ve Hidrojeolojik özellikleri: Resmi veri mevcut yok. Ancak saha içerisinde doğal su kaynakları var.

Toprak özellikleri: Toprak su Genel Müdürlüğü'nce Kahramanmaraş ili için hazırlanan 1/100 000 ölçekli toprak özelliklerini gösterir haritaya göre, Çimen Dağının %85-90'ı orman arazisi olup, "sarp meyilde, çok sığ, taşlı, şiddetli erozyonlu topraklar" olarak nitelendirilmektedir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

FloraYavşan yaylasını içine alan bölge Akdeniz bölgesinde ve C6 karesi içerisinde yer almaktadır. Bölgenin %80'ini orman vejetasyonu, geriye kalan kısmını da step ve yüksek dağ stebi teşkil etmektedir. Ömer VAROL tarafından yapılan doktora çalışmasında bölgede 67 familyaya ve 287 cinse dağılmış 529 tür ve tür altı seviyede takson tespit edilmiştir.Tespit edilen bu 529 taksonun 65 tanesi endemiktir.Ayrıca 54 taksonda C6 karesi için yenidir.Ajuga reptans adlı bitki dünya üzerinde sadece pekmez pınarı denilen mevkide bulunmaktadır.Yörede tespit edilen üç adet Allium türünün bilim dünyası için yeni olduğu tahmin edilmektedir.Yavşan yaylası ülkemizde doğal olarak yetişen ağaç türlerimizden Toros Göknarı Abies Cilicia'nın kuzey yarım küredeki yayılış alanının en doğusunu oluşturur.Ayrıca dünya üzerindeki yayılışı çok daralan Cedrus Libani'nin saf ve karışık en güzel meşcerelerinin bulunması nedeniyle ülkemizin en çarpıcı yerlerinden birisidir.

Fauna Bir çalışma mevcut değil. Ancak sahada av yaban hayatı için uygun olup yabancı hayvanların (keklik, tavşan, vb.) olduğu görülmektedir.

Sosyolojik özellikler Saha yayla özelliğine sahip olup bazı bölümlerde mevsimsel olarak Yaylacılık yapılmaktadır. Ayrıca sahanın sahip olduğu doğal yapıdan dolayı bölge halkının sahayı sağlık amaçlı kullandıkları görülmektedir.

D.2. Çayır ve Mera

İlimizde çayır, mera ve yaylak alanı 184 614,2 hektardır. İlimizde büyükbaş ve özellikle küçükbaş hayvancılığın gelişmesinde önemli yeri olan mera alanları yeterli seviyede olmayıp, mevcut çayır, mera ve yaylakların ot verimi düşüktür.

Çizelge D.1- 4342 sayılı Mera Kanunu Çalışmaları İle İlgili Genel Bilgiler

İlçeler	İlan Yapılan	Tespiti Yapılan		Aplikasyonu İlan Edilen		Aplikasyonu Tamamlanan		Tahsis Yapılan		
	Köy Sayısı	Köy Sayısı	Mera Varlığı (ha)	Köy Sayısı	Mera Varlığı (ha)	Köy Sayısı	Mera Varlığı (ha)	Köy Sayısı	Mera Varlığı (ha)	
									Tapu Alanı (ha)	Koord. Alanı (ha)
Afşin	57	57	27698,1	16	5330,5	16	5330,5	0	0,0	0,0
Andırın	55	55	237,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Ç. Cerit	12	12	9583,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Ekinözü	18	18	6847,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Elbistan	79	79	102188,0	31	28047,8	31	28047,8	30	24950,1	24950,1
Göksun	60	60	5082,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Merkez	136	136	18734,1	49	7458,4	49	7458,4	49	6054,02	6054,02
Nurhak	8	8	9579,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
Pazarcık	82	82	2504,6	40	1811,8	40	1811,8	35	1168,7	1168,7
Türkoğlu	37	37	2160,07	24	1829,1	24	1829,1	23	1818,1	1818,1
TOPLAM	544	544	184614,2	160	44477,6	160	44477,6	137	33990,92	33990,92

Mera Tespit, Tahdit ve Tahsis Çalışmaları

28/02/1998 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4342 Sayılı Mera Kanunu çerçevesinde İlimizde bulunan mera, yaylak ve kışlaklarda; tespit, tahdit ve tahsis çalışmaları yürütülmektedir.

Mera Tespit Çalışmaları İlimiz genelinde 544 yerleşim biriminin 544 ünde mera tespit çalışmaları tamamlanmış olup; bunun sonucunda 335 yerleşim biriminde toplam 184.614,2 hektar mera alanı tespit edilmiştir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge D.2- Meraların İlçelere Göre Dağılımını Gösterir Tablo

İLÇE ADI	TOPLAM YERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	TESPİTİ BİTİRİLEN YERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	MERASI OLAN YERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	TESPİT EDİLEN MERA ALANI (ha)
Afşin	57	57	50	27698,1
Andırın	56	55	15	237,2
Ç.Cerit	12	12	7	9583,1
Ekinözü	18	18	16	6847,4
Elbistan	79	79	78	102188,0
Göksun	60	60	35	5082,6
Merkez	136	136	76	18734,1
Nurhak	8	8	4	9579,1
Pazarcık	82	82	31	2504,6
Türkoğlu	37	37	23	2160,07
TOPLAM	544	544	335	184614,2

Mera Tahdit Çalışmasıİlimiz genelinde Mera Tespiti Tamamlanan 544 yerleşim biriminin 160 ında toplam 44477,6 ha. alanda tahdit çalışmaları tamamlanmıştır.

Çizelge D.3- Tahdidi Yapılan Meraların İlçelere Göre Dağılımını Gösterir Tablo

İLÇE ADI	TESPİTİ BİTİRİLEN YERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	TAHDİDİ BİTİRİLEN YERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	TAHDİDİ YAPILAN TOPLAM MERA ALANI (ha)
Afşin	57	16	5330,5
Andırın	55	0	0.0
Ç.Cerit	12	0	0.0
Ekinözü	18	0	0.0
Elbistan	79	31	28047,8
Göksun	60	0	0.0
Merkez	136	49	7458,4
Nurhak	8	0	0.0
Pazarcık	82	40	1811,8
Türkoğlu	37	24	1829,1
TOPLAM	544	160	44477,6

Mera Tahsis Çalışmaları

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İlimiz genelinde tahdit işlemleri tamamlanan 160 yerleşim biriminin 137'sinde toplam 33990,92 ha. alanda tahsis çalışmaları tamamlanmıştır.

Çizelge D.4- Tahsisi Yapılan Meraların İlçelere Göre Dağılımını Gösterir Tablo

İLÇE ADI	TAHDİDİ BİTİRİLEN YERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	TAHSİSİ BİTİRİLEN YERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	TAHSİSİ YAPILAN TOPLAM MERA ALANI (ha)
Afşin	16	0	0.0
Andırın	0	0	0.0
Ç.Cerit	0	0	0.0
Ekinözü	0	0	0.0
Elbistan	31	30	24950,1
Göksun	0	0	0.0
Merkez	49	49	6054,02
Nurhak	0	0	0.0
Pazarcık	40	35	1168,7
Türkoğlu	24	23	1818,1
TOPLAM	160	137	33990,92

ISLAH ÇALIŞMALARI HAKKINDA BİLGİ

Çayır ve meralar ülkemiz hayvancılığına hizmet eden en önemli doğal yem kaynaklarıdır. Kaliteli kaba yemin en ucuz ve en kolay temin edildiği kaynaklar çayır ve meralarımızdır. Ülkemizin büyük bir bölümünde hayvancılığın meraya dayalı olarak yapıldığı düşünülürse bu alanların önemi daha da artmaktadır.

Hayvancılığımızın gelişmesi, bu sektörü etkileyen tüm şartların iyileşmesiyle mümkün olur. Uzun yıllar devam eden düzensiz otlatma ile ıslah ve bakımlarının yapılamaması ve bu alanların korunmaması nedeniyle verimlerinde de önemli azalmalar meydana gelmiştir. 1998 yılında çıkarılan 4342 sayılı Mera Kanunu ile bu alanlar sahihsiz olmaktan çıkmış, Ülke ekonomisine katkı sağlayan doğal kaynaklar haline gelmeye başlamıştır. İlimizdeki çayır ve meraların önemli miktarı, yağış yetersizliği, yanlış kullanım ve bakımsızlıktan dolayı zayıf mera sınıfındadır.

4342 sayılı Mera Kanunu gereğince, bu alanlarda ot verimi ve kalitesinin artırılması, uygun yönetim tekniklerinin uygulanması ve toprak erozyonunun önlenmesi amacıyla mera ıslah ve amenajman projeleri uygulanmaktadır.

Mera Islah ve Amenajman Projesi Çalışmaları

4342 Sayılı Mera Kanunu gereğince, Mera Islah ve Amenajman Projeleri, İl Müdürlüğümüz ile Çukurova Tarımsal Araştırma Enstitüsü teknik elemanları ve Erciyes Üniversitesi Ziraat Fakültesinde görevli öğretim üyeleri tarafından ortaklaşa yürütülmektedir.

Mera Islah ve Amenajmanı Projesi onaylanan meralarda, gübreleme, sulama, suni mera tesisi, yabancı ot mücadelesi, temizlik biçimi, mera çevresine hendek veya tel çit yapımı, otlatmanın kontrol altına alınması ve otlatma sistemi uygulaması gibi çalışmalar yapılmaktadır. İlimizde Mera Islahı ve Amenajmanı Projelerinin Uygulanmasına 2004 yılında başlanmıştır. Söz konusu projenin başlangıcından günümüze kadar toplam 12 yerleşim birimi ve 12298 dekar mera alanı ıslah kapsamına alınmıştır. Şu ana kadar toplam 8 köyde 9832 dekar alanda Mera ıslah ve Amenajmanı projesi tamamlanmıştır. Hâlihazırda 4 köyde ve toplam 2466 dekar alanda ise ıslah çalışmaları devam etmektedir.

Bu kapsamda 2010 yılı içerisinde toplam 58700 kg. kimyevi gübre kullanılmıştır. Söz konusu ıslah projesi kapsamında İlimiz Merkez İlçeye bağlı Sivricehüyük köyünde 320 dekar suni mera tesis edilmiştir. Ayrıca İlimiz genelinde tespit, tahdit ve tahsis işlemleri tamamlanan ve ekonomik mera varlığı

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

bulunan toplam 24 adet yerleşim biriminde mera yönetim birliği kurulmuştur. İlimiz genelinde 4 yerleşim biriminde toplam 2004,56 dekar mera alanı ıslah edilerek hayvancılık amaçlı kullanmak üzere talepte bulunan şirketlere 25 yıllığına kiraya verilmiştir.

Çizelge D.5- İlimiz Genelinde Uygulanan Mera Islah Ve Amenajman Projeleri (2004-2011)

İLÇESİ	KÖY ADI	PROJ E ALANI (da)	TOPLAM HARCAMA TUTARI (TL)	PROJELERİN BAŞLANGIÇ VE BİTİŞ TARİHLERİ	PROJELERİ N DURUMU
MERKEZ	KOCALAR	650	46.989	2004-2008	Bitmiştir
	EKBEROĞLU	560	31.511	2006-2010	Bitmiştir
	SİVRİCEHÜYÜ K	740	66.875	2009-2014	Devam ediyor
	ABBASLAR	1.013	27.465	2010-2013	Devam ediyor
TÜRKOĞLU	ŞEKEROBA	1.396	139.593	2004-2008	Bitmiştir
	ÇOBANTEPE	313	37.092	2005-2009	Bitmiştir
	ÖZBEK	208	9.225	2010-2013	Devam ediyor
PAZARCIK	ÖRDEKDEDE	560	51.290	2005-2009	Bitmiştir
	HANOBASI	273	28.886	2005-2009	Bitmiştir
ELBİSTAN	HASANKENDİ	361	61.571	2004-2008	Bitmiştir
	ÇİÇEK	5.478	68.718	2004-2008	Bitmiştir
	ÇITLIK	505	42.659	2007-2011	Devam ediyor
TOPLAM		12.298	611.874		

Mera İşgalleri İle İlgili Yapılan Çalışmalar

4342 sayılı Mera Kanunu'nun 19 uncu maddesine göre (Muhtarlar ve Belediye Başkanları, mera yaylak ve kışlaklara tecavüz olduğu takdirde durumu derhal Bakanlık İl veya İlçe müdürlüğüne, İl İlçe müdürlükleri de Valilik veya Kaymakamlığa bildirmekle yükümlüdürler. Bu makamlarca 3091 sayılı taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun veya 2886 sayılı Devlet İhale Kanunun 75 inci maddesi uyarınca gerekli işlemler yapılır) İlimiz genelinde mera işgalleri takip edilmektedir. Konuyla ilgili Kanun maddesi kapsamında, Belediye Başkanlıklarına ve Köy Muhtarlıklarına, mera parsellerine işgal olduğu takdirde Müdürlüğümüze bilgi vermeleri hususunda yazılı olarak bilgi verilmiştir.

Orman Genel Müdürlüğü ve şahıslar tarafından mera sınırlandırmalarına yapılan itirazlar mahkeme kanalıyla devam etmektedir. Davalarla ilgili olarak Mahkemelerle yazışmalarımız devam etmekte olup; konuyla ilgili olarak Muhakemat Müdürlüğü ile koordineli olarak çalışılmaktadır. Mahkeme Kararına göre Meralık vasfı kaldırılan parsellerle ilgili işlemler takip edilmektedir.

İlimiz genelinde tespiti yapılan meraların 21876 hektarının, 4342 sayılı Mera Kanunu'nun 5 inci maddesinin (d) bendine göre tespitinin yapıldığı, yani daha tespit aşamasında iken işgalli olduğu görülmektedir. Toplam mera alanı ile kıyaslandığında ise meralarımızın % 11,8 inin işgalli olduğu görülmektedir.

İLİMİZDE MERALARLA İLGİLİ KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

* Meralar işgal ediliyor ve yeterince korunamıyor.

Meraların sınır işaretlerinin konularak gerekirse tel çit veya kalıcı sınır tesisi yapılarak mera işgallerinin önlenmesi.

* Meralar köylü ve üreticiler tarafından yeterince sahiplenilmiyor.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Meraların köy veya belediyelere tahsis işlemlerinin bir an evvel tamamlanması ve mera yönetim birliklerinin kurularak meraların sahiplenilmesi sağlanmalıdır. Mera yönetim birlikleri gerek meraların korunması gerekse de ıslah ve amenajman planlarının uygulanmasında aktif hale getirilmelidir.

* Meraların zemin etütlerinin uzman heyet tarafından zamanında yapılamaması,

Meraların durum ve sınıflarının sağlıklı olarak zemin etüdü sonucunda uzman heyetlerce belirlenememesi neticesinde, bakım, ıslah, koruma, kontrol ve uygun kullanımını sağlamak, otlatma zamanının belirlenmesi, kullanma sistemi gibi hususlarda gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bunun içinde uzman heyetin yerel kuruluşlardan oluşturulması çalışmalara işlerlik kazandıracak, iş ve işlemlerin ivedilikle yapılması sağlanabilecektir.

* Meralarda kontrolsüz bir şekilde ağır otlatma yapılıyor.

Meraların kapasitesine göre ne kadar hayvanla kaç gün süreyle ve ne şekilde otlatmanın yapılacağını planlanması ve uygulamaya konulması gerekmektedir.

* İhtiyacı karşılayacak şekilde suyun temin edilememesi nedeniyle mera ve yaylaklardan verimli bir şekilde yararlanılamamaktadır.

Mera ve yaylakların otlatma kapasitesi ve otlatma süresi dikkate alınarak hayvanların ve yaylakta konaklayacak göçerlerin de dikkate alınarak su ihtiyaçlarının belirlenmesi, sulama yerlerinin belirlenmesi, gerektiğinde sıvat ve sulakların yapılması, suyu bulunmayan yaylak ve meralardan yararlanmayı sağlamak amacıyla su temini kuyu açma, gölet yapma vs. gibi çözüm yollarının bulunması gerekmektedir.

* Meralardan yararlanan çiftçi aileleri yeterince eğitilemiyor.

Meralardan yararlanan çiftçi ailelerine yönelik eğitim faaliyetleri düzenlenmeli, mera yaylak ve kışlakların bakım, ıslah ve koruma işlemlerine üreticilerin katılımı bizzat sağlanmalı, sonuç olarak üreticilerin meraları sahiplenmesi sağlanarak meraların yönetiminin tamamının üreticilerle ve konu uzmanları ile işbirliği içerisinde yapılmasının sağlanması gerekmektedir.

İlde mevcut çayır ve mera alanlarından, bunların özelliklerinden [isimleri ve alanları (ha)], kullanımlarından, çayır ve mera alanlarının yıllar bazında azalmasından veya artmasından söz edilmelidir.

D.3. Sulak Alanlar

İlde mevcut sulak alanlardan, bunların özelliklerinden [isimleri ve alanları (ha)], niteliklerinin zaman içerisinde nasıl değiştiğinden söz edilmelidir.

İlimizde sulak alan olarak tescilli ve Ramsar Sözleşmesi ile koruma altına alınmış alan bulunmamaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

D.4. Flora

Çizelge D.10 -İlimizin Belli Başlı Flora Listesi

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FTC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHÜKE SINIR	
Ranunculus milefolius Banks e1 Sol. Ssp millefoius	Düğünçiçeği		Kayabk Yamaç Açık Çaldık. Tarta Yol Kenan			
Ranunculus sphaerospermus Boiss. El Baiane he	Düğünçiçeği		Sulak Yer			
Cefatocephalus falcatus (L) Pere.	-		xStep			
Ceratocephalus testice latus (Crantz Roth	-		Stop			
Thaictum lucidum L	Çayr sedefi		Hendek			
PAPAVERACEAE						
Glaucium grand'rflorum Boiss. et Huel var. grancflorum	Göğündürme	İran-Turan	Tarla. KayaM Yamaç			
Roemeria hybrida (L.) Do Ssp. hybrida	Cin Haşhaşı		Bozuk Alan. Tarta			
Papaver persicum Lindl. Ssp. pereicum	Geincik		Yamaç			
Papaver persicum Lindl. Ssp. fulvum Kit Tan et Sorger	Gelnck	İran-Turan	Step			
Papaver syriacum Boiss. ot Blanche	Geincik		Tarla			
Papaver clavatum Boiss. et Hausskn. ex Boiss	Gelincik		Yamaç, Tarla	Y	nt	
Corydalis soida (L) Swartz ssp. solida	Kazgagası		Yamaç			
Fumaria kraükî Jordan	Şahtereotu	Akdeniz	Kayalık Yamaç, Tarla			
Fumaria asépala Boiss.	Şahtereotu	iran-luran	Tarta, Yamaç			
BRASSICACEAE						
Brassica deflexa Boiss.		İran-Turan	Yamaç, Ekii Alan			
Calepino reguláis (Asso) Thellung			Yol Kenan, Ekin Tarlası. Çalılık. Yamaç, Su Kenan			
Crambe tataria Sebeök var. tafana			Step, Taşık Yamaç, Nadas Tarla			
Cr ambe orientale L var. orientate		ran-Turan	Ekii Alan. Nadas Tarla. Kurak Yamaç			
Conringia planisâ'iqua Fisch, et Mey..	Burun Otu	ran-Turan	Kayakk Yamoç			
Conringia perfoltala (CA.Mey.Er) Busch	Burun Otu		Ekili Alan, Yol Kenan, Kayalık Yamaç			
Leptcium pertoliatum L			Ekili Akan, Yamaç. Step			
Lepkium latifolium L	Kerdeme		Bataklık, Eki Alan Kenan			
Cordana araba (L) Desv. Ssp. draba	Kediotu		Ekili Alan			
Cardona draba (L) Desv. Ssp. chalepensis	Kedtotu		Ekili Alan			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

(L) O.E. Schulz						
Isatis cappadocica Desv. Ssp. subradiata (Rupr.) Davis var. gudrunensis (Boiss.) Davis		tan-Turan	Kayalık			
Isatis aucheri Boiss.	ÇıvıtOtu	ran-Turan	Yamaç	Y	nt	
Isatis buschiana Schischkin		ran-Turan	Curale Man			
Ibens attica Jord.		D. Akdeniz	famaç			
Ibens acutioba Bertol.			ramaç. Tarta Kenan			
Aethionema heterocarpum J. Gay		1	kireçtaşı Tepe, Taşlık tamaç, Tarla			
Aethionema arabicum (L) Andre, ex De.		Tarla, Taşbk Yamaç				
Ihlaspi perfoiatum L		1 Ekili Alan. Step				

TÜR	TÜRKÇE İSİM	RC BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİK E SINIFI	
Thlaspi densiflorum Boiss. et Kotschy	-		Yamaç	B	R	
Bofeava orientale Jaub. et Spach	Snnot		Tarla, Yol Kenan			
Nesia apiculata Fisch., Mey. et Ave-LaiL	-		Tarla, Yol Kenan			
Peltana angusttfofia Dc.	-		Yamaç. Ekil Alan			
Fibigia clypeata (L.) Medik.			Yamaç			
Fi bigia enocarpa (Dc.) Boiss.			Yamaç. Çc; ılık Orman			
Alyssum jnioJium Steph. ex Wild, var linitolkjm			Step			
Aryssum styl ere (Boiss et Bal.) Boiss.	Kevke	İran-Turan	Boş Tarta, Step			
Alyssum desertorum Stapt. var d eser lorum			Ekil Alan, Step			
Aryssum strictum Wild.	Kevke	İran-Turan	Ekil Atan, Yamaç			
Aryssum szowitsianum Fisch. et Mey..	•i rvke		Fkil Alan			
Aryssum strigosum Banks et Sol. ssp. strigosum			Bozuk Alan			
Aryssum xanthocarpum Boiss.	Kevke		Yamaç. Orman			
Alyssum constela tum Boiss.	-		Step, Boş Tarta			
Alyssum condensatum Boiss. et Hausskn. ssp. condensatum	Kumar		Step			
Aryssum condensatum Boiss. et Hausskn. ssp. Hexibile (Nyar.) Dudley	*		Yamaç, Orman			
Draba brunitola Stev. ssp. bruniifoia	-		Yamaç			
Erophila minima CA. Mey.	-		Step, Tarla			
Arabis sagittata (Bertoi.) Dc.	-		Kreçtası Kayalık			
trahis nova Vili	-		Taşlık Atan			
Arabfeaucheri Boiss.			Tarla, Ekil Alan			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Barbarea vulgaris R. Br.	-		Su Kenan			
Barbarea ptaginea Dc.	-		Su Kenarı, Çaylık			
Hesperts steveniana Dc.	-		Yamaç			
Hesperts pendula Dc.	Gece Menekşesi		Tarta. Kireçtaşı			
Matao)mta africana (L) R. Br.			Yol Kenan, Boş Alan			
Makx*T*3 crenutata (Dc.) Boiss.		İran-Turan	Nadas Tarta. Ek» Tarta			
Erysimum repandum L	-		Yamaç. Tarla, Step			
Sisymbrium altissimum L	-		Eki Atan. Step			
Sisymbrium septula turn Dc.			Nadas Tarta. Ekil Alan			
Sisymbrium loeselñ L.			Yamaç. Yol Kenan, Ekil Atan Yakını			
Cameina rumeica Vel.	-		Yamaç, Tarta Kenan			
RESH3ACEAE						
Reseda lutea L var. lutea	Kuzuotu		Yol Kenan, Tarla, Çukur			
Reseda lutea L var. mutans Boiss.	Kuzuotu		Yol Kenan. Tarla. Çukur, Yamaç			
CI5TACEAE						
Cistus aeticus L	Karahan	<kdenc	Orman Açıklığı, fangın Gören Mantarda			
Hefianthemum tedifoium (L) Mier var. leditoium			(urak Kalkerli Alan, Camaç. Çaldık			

TÜR	TÜRKÇE İSİM	RC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİ KE SINIR	
Hefianthemum ledifolium (L) Mler var. tasioarpum (Wik.) Bornm.	-	-	Kurak Kalkerli Alan Kayalık Yamaç			
Fumana arabica (L) Spach var. arabica	-	-	Çam Ormanı	-	-	
Pumana ocipbytila Boiss.		kan furor	Step	-	-	
VİOLACEAE						
Vieta modesta Fenzl.	Menekşe	-	Yamaç	-	-	
POLYGALACEAE						
Polygala pruinosa Boiss. ssp. pruinosa	Sütotu	-	var-o, lege	-		
Polygala anatofica Boiss. et Heidr.	Yılan yoncası		Yamaç	-		
CARYOPHYLLACEAE						
Minuartia montanra L ssp. wiesneri (Stapf) Mcneil	-	İran-Turan	Yamaçla	-	-	
Minuartia anatolca (Boiss) Woton. var. polymorpha Mcnel	-	-	Taşlı Yerler	-	-	
Minuartia corymbulosa (Boiss et Bal.) Mcneil va. corymbulosa	-	İran-Turan	Step	B	nt	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Minuartia mesogitana (Boiss) Hand.-Mazz. ssp. mesogitana	-	D. Akdeniz	Taşlı ve Kumlu Yerler	-	-	
Minuartia hybrida (VU.) Schischk. ssp. turcica Mcneil	-		Tarla	-	-	
Cerastium pert datum L	-	-	Ekili Alanlar	-	-	
Sagina procumbens L	-	-	Çorak Yerler	-	-	
Dianthus floribundus Boiss.	Yabanikaianfil	İran-Turan	Yamaçta, Step		-	
Dianthus orientate Adams			Yamaçla		-	
Dianthus calocephalus Boiss.	-	-	Volkanik Ve Kireçtaşı Yamaçla. Step. Tarlala. Açık Orman Arazieá Kayalar	-	-	
Saponaria tridentata Boiss.	-	İran-Turan	Yamaçla. Nadas T ortalıan	-	-	
Phryna ortegoides (Rsch. Et Mey.) Pax et Hoffm.	-	İran-Turan	Taşlı Yamaçla	B	R	
Gypsophia sphaerocephala Fenzl ex ichihat. var. cappadocica Boiss.	Çöven	İran-Turan	Kuru Yamaçla, Kireçtaşı Kayoç	Y	nt	
Gypsophila libanotica Boiss.	Çöven	D. Akdeniz	Kayalık Yamaçla			
Gypsophila pallida Stapf	Çöven	İran-Turan	Step, Kuru Kayalık Yamaçla	-	-	
Vocearia pyramidata Medik. var. grandiflora (Fisch. Ex De.) Cullen	-	-	Tarlala. Step	-	-	
Silene italica (L) Pers.	Salkım çiçeği	-	Orman Açıkfcğı	-		
Silene armena Boiss. var. armena	il-' i e .i	-	Step, Yamaçlar	-	-	
Sitene chlorifolia Sm.	Salkım çiçeği	tan-Turan	Yamaçla, Tepe Kenarları	-	-	
Silene otites (L.) Wibel	Salkım çiçeği		Step, Tarlala			
Silene spargulitola (Dest.) Bieb.	Salkım çiçeği	ran-Turan	ÇağıHar. Yamaçla. Step	-	-	
Silene compacta Fischer	Salkım çiçeği		Yamaçla, Orman Açıklığı	-		

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FC BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİK E SINIR	
Silene oegyptiaca (L.) L ft. ssp aegyptiaca	SoJkm çiçeği		Yamaçkj. Tarlala Yol Kenarları	r		
Silene aegyplioco (L) L Fi. ssp. ruderali: Coode et Cullen	Salkım çiçeği		Yamaçlar			
Sitene dichotoma Ehrh. ssp. dichotoma	Salkım çiçeği		Yamaçkj. Step			
Agrostemma gracilis Boiss.	-	D. Akdeniz	Tariakr, Yamaçlar			
ILLECEBRACEAE						
Scleranthus annuus L ssp. annuus			Orman ve Kültü Arsızlan			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Habrosia spinuliflora (Ser.) Fenz)		İran-Turan	Quercus Çalılığı Step, EkiE Tarla			
POLYGONACEAE						
Rumex acetosella L.	Kuzukulağı	Kozmopolit	Tortala, Çorak Yerler			
Rumex scutellatus L.	Ekşikulak		Yamaçla. Tarlalar			
Rumex tuberosus L. ssp. horizontalis (Koch) Recti.	Kuzukulağı		Yamaçla, Tarlala Çiçekte			
Rumex patientia L.	Kuzukulağı		Yamaçla. Totolar, Yol Kenarı			
Rumex dentatus L. ssp. haloccyi (Rech. Pat.) Rech. Fil.			Költür Arazileri			
CHENOPODIACEAE						
Atriplex laskntha Boiss.			Step. Tarla			
TAMARICACEAE						
Tamarix smyrnensis Bunge	Ilgın		Dere Kenarı			
GUTTIFERAE						
Hypericum spectabile Jaub. et Spach	Binbirdelikotu	İran-Turan	Nadas Talan Ve Tarlaları Kenarları	B	nt	
Hypericum etongatum Ledeb. ssp. etongatum	Kantaron	İran-Turan	Yamaçla			
Hypericum ebngatum Ledeb. ssp. apiculatum Robson	Kantaron	İran-Turan	Kaydık Yamaçla. Orman Açıklıkları			
Hypericum tyarum Boiss.	Kantaron		Yamaçla, Pnus Korulukla			
Hypericum refusum Aucher	Kantaron	İran-Turan	Step Ve Tepe Kenarları, Tarla Kenarları			
Hypericum oSvieri (Spach) Boiss	Binbirdelikotu	İran-Turan	Kalkerli Yamaçla			
Hypericum thymbraefolium Boiss. et Noe	Binbirdelikotu	İran-Turan	Kalkerli Step	B	R	
Hypericum copitatum Choisy var. uteum Robson	Kantaron	İran-Turan	Yamaçla. Step			
Hypericum scabrum L.	Binbirdelikotu	İran-Turan	Yamaçla, Step			
Hypericum confertum Choisy ssp. stenobotrys (Boiss.) Holmboe	Kantaron		Çam ve Meşe Ormanı			
Hypericum olympicum L.	Kantaron	D. Akdeniz	Kaya Araları			
Hypericum perforatum L.	Binbirdelikotu		Step			
MALVACEAE						
Malva sylvestris (L) Jaub. et Spach	-		Yarıda			
Alcea hohennackeri (Boiss et Huel) Boiss	Hırcı Çiçeği		Yamaçlar, Nadas, Fırtına, Step. Orman			
Alcea pallida Walld. et Kit.	Hatmi		Yarıda, Fırtına, Step			

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİK E SINIR	
Atropa officinalis L.	Tıbbi hatmi		Yarıda, Fırtına, Step			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

UNACEAE						
Unum muaonatum Bert ol. ssp. muaonatum	-	İran-Turan	Yamaçlar, Nadcc Torlak!, Step			
Unumnodiftofum L.	Ketenotu	Akdeniz	Nadas Tarlala			
Unum hrsutum L ssp. pseudoaoatoicum Davis		İran-Turan	Step, Nuui Tarlalar, Açık Meşe Çalkan	Y	nt	
Unum pubescens Banks et Sol. ssp. pubescens	-	D. Akdeniz	Tepe Kenartan Ve Nadas Tarlalar			
GERANIACEAE						
Geranium lucidum L	İgneSk		Kireçtaşı Kayalıkla ig'nde			
Geranium pyrenaicum Burm. H.	İgneik		Korulukla, Yamaçlar, Derele			
Er odium acaule (L) Becherer et Thell.	Tara kotu	Akdenc	Açık Çalılar			
ZYGOPHYLLACEAE						
Peganum harmala L	Üzerlik		Step			
RHAMNACEAE						
Rhamnus oleotaes L ssp. graecus (Boiss. et Reut.) Holmboe	Kör diken	D. Akdeniz	Yamaçla			
ANACARDIACEAE						
Cotinus coggyria Scop.	Pamuklu sumak		Ormanlar			
FABACEAE						
Genista albida Wid.			Pinus brutia Orman			
Lupinus varius L	Acı bakla	Akdeniz	Tarlala			
Astragalus hamosus L	Geven		Yol Kenartan			
Astragalus densrfo(us lam.	Geven	km ı ran	Ormanlık Yerler, Bozkr, Kireçtaşı Yamaçları	Y	nt	
Astragalus caraggnae 1 isch. et Mey.,	Geven	ran-Turan	Step			
Astragalus christianus L	Geven		Bozkr, Yolkenarlan			
Astragalus gummiifer Lab.	Ak geven	İran-Turan	Ormanlar, Bozkr, Tepe Yamaçları			
Astragalus elbistanicus Huber-Morath et Chamberlain	Geven	İran-Turan	Step	B	R	
Astragalus cephalotes Banks et Sol. var. cephalotes	Geven		Ekilmiş Tarlalar			
Astragalus maaocendus Willd. ssp. finitimus (Bunge) Chamberlain	Geven	İran-Turan	Meşe Altında, Step			
Astragalus schizopterus Boiss.	Geven	D. Akdeniz	Pinus Ve Quercus Artı, Bozulmuş Zeminler	Y	nt	
Astragalus elonggtus Wild. ssp. elongatus	Geven	İran-Turan	Meşe Çağı. Bozkr	Y	ni	
Astragalus elongatus Willd. ssp. nudeiferus (Boiss.) Chamberlain	Geven	İran-Turan	Meşe ÇaWtai. Bozkr			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Gtocyrrhiza aspera Pall.	Meyan		Tahıl Tanalannın Kenartan			
Vida grandifkxa Scop. var. granaTflaa	Burçak	Çoklu Element	Orman, Tarlala, Volkenarion			

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FC. BÖLGE	HABİTAT	END.	TEHLİK E SINIR	
Vicia sativa L. ssp. incisa (Bieb.) Arc. var. cordata (Wutfen ex Hoppe) Arc.	Arpa fiği		Meşe Çolağı Kayalık Yamaçla Tahd Ve Nada; Tarlaları, Tarlala			
Lens orientais (Boiss) Hand.-Mazz			Meşe Çedığı. Çam Ormanı, Tahrip Edilmiş Bozlar. Nadas Tarlatan	-		
Lathyrus variabiüs (Boiss et Ky.) Mary		D. Akdeniz	Ormanla, Meşe Çailo			
Lathyrus spathulatus Cet.	-	D. Akdeniz	Pmus brutia Orman			
Lathyrus cassius Boiss.	-	D. Akdeniz	P hus Brutia Ormanı			
Lathyrus chkxanthus Boiss.		İran-Turan	Dere Yakınındaki Çaldıkla, Tarlala			
Lathyrus aphaca L. var. bitta us Post	Mud ümük		Tarlata (Arse Otarak). Batak Arazi, Tahrip Edilmiş Bozkr, YoBcenalai			
Lathyrus aphaca L. var. modestus P. H. Davis		D. Akdeniz	Kireçtaşı Yamaçları, Nadas Tarlalan			
Ononis spinosa L. ssp. leiosperma (Boiss.) Sri.			Fajk Yamaçla, Ekiilmiş Arazi			
Trifolium specksum Wild.	Üçgül		Ormanla			
Trifolium physodes Stev. ex Bieb. var. psiocalyx Boiss.	Üçgül	D. Akdeniz	Meşe Çalılığı			
Trifolium hirtum AIL	Üçgül	Akdeniz	Yamaçla. Yotkenarian			
iiih.H .m avants L. va. aryen»	Üçgül		Step			
Trifolium purpureum Lois. var. purpureum	Üçgül		Tarlala. Yolkenarlan			
Trifolium leucanthum Bieb.	Üçgül		Yamaçla. Orman AçddıkJan			
Trifoium scutatum Boiss.	üçgül	D. Akdeniz	Tarlala, Çalılıkla Arasında			
Melotus alba Desr.		-	Tahrip Edilmiş Yerler. Tarta Kenarı			
Trigonella picata (Boiss et Bai.) Boiss.	Çayrıtılı	D. Akdeniz	Taşı Yerler. Prius Brutia Ormanı. Meşe Çalılık	B	nt	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Trigonella tenuis Fisch.	Çaytrfı	İran-Turan	Yamaçla. Step			
Trigonella monantha C. A. Meyer ssp. Noeana (Boiss.) Hub.-Ma.	Çaytrfılı	İran-Turan	Ekilmiş Tarlala			
V't dicano adata L	Cevrince	ıran iura-:	Step			
Medicago lupulina L	Çevrince	-	Tarlala			
Medicago falcata L.	Medik	-	Orman Aykığı			
Medicago rigidula (L) All. va. agrestis Burniat	Çevrince	-	Yolkenarlan. Step			
Dorycnium pentaphyBum Scop. ssp. haussknechti (Boiss.) Gams	•	İran-Turan	Pınus brutia altında	Y	nt	
Caonilla parvrflaa Wild.		D. Akdeniz	Kireçtaşı Üzerinde. Sabit Kumulla Ve Ekilmiş Yerler			
TÜR	TÜRKÇESİ	FTC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİK E SINIH	
Coronilla grandiflora Boiss.	-	D. Akdeniz	Yamaçlar	Y.	nt	
Hippocrepis unisiquosa L. ssp. unisiquosa			Tarlalardaki Açık Zeminler			
Hedysarum Kotschy Boiss.		İran-Turan	1 rectas Bozla			
Hedysarum candidissimum Freyn		İran-Turan	Kdkerf Bario Nadas Tarlatan	B	R	
Onobrychis aequidentata (Siblh. et Srn.) D'urv.		Akdeniz	Yamaçlar, Meşe CaMığı			
Onobrychis gracilis Besser			Nadas Toriata Step			
Onobrychis armena Boiss. et Huet	Korunga		Yamaçlar, Yolkenarlan			
Onobrychis argyrea Boiss. ssp. argyrea	Korunga	İran-Turan	Bozkr, Yamaçlar	Y	nt	
ROSACEAE						
Cerasus miaocarpa (C. A. Meyer) Boiss ssp. tortuosa (Boiss. et Hausskn.) Brovvicz	Kiraz! Yabam)	ıran-1 uran	Meşe Ormanları			
Amygdalus arabica Oliv.	Badem	İran-Turan	Seyrek Meşe Ormanları			
Rubus sanctus Schreber	Böğürtlen		Seyrek Çattk, Dere Kıyılan, Yol Kenan			
Rubus canescens De. var. glabrarus (Godron) Davis et Merkte	Böğürtlen	Avrupa-Sibirya	Seyrek Ormanlar, Çaldıklar, t ip Etekleri, Dere Kıyısı			
Geum rivale L	.Su karanfili		Dere Kenarlan			
Agrimonia repens L			Dereler			
Rosa phoenida Boiss.	Kuşburnu	D. Akdeniz	Yol Kenan			
Rosa canina l.	Kuşburnu		Yamaçlar. Ormanlar ve Açıklıktan			
Crataegus orientais PaHas ex Bieb. var. orientate	Abç		Olmanla!			
LYTHRACEAE						

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Lythrum junceum Banks Ve Sol.	-	Akdeniz	Dere Kenarları			
Ammannia verticellata (Ard.) Lam.	-		Dere Kivi ar			
ONAGRACEAE						
Epilobium anatolicum Hausskn. ssp. anatolicum	Yakıotu		Dereler			
CUOJRBFTACEAE						
Ecballium elaterium (L.) A. Rich.	Eşek hıyarı	Akdeniz	Yol Kenarları, Dere Kıyıları			
DATISCEAE						
Datisca cannabina L.	Renkotu		Açık Ormanlar. Dere Kıyıları			
CRASSIACEAE						
Sedum caespitosum (Cav.) De.	-	Akdeniz	Açıklık Yerler			
AHA, E Ah						
Anthriscus nemorosa (Bieb.) Sprengel			Koniter Ormanlar. Kayalık Yamaçlar			
Scandix stellata Banks et Sol.	Kışkış		Yolkenarları. Tahıl Tarlatan			
Scandix iberica Bieb.	Kışkış		Yamaçla. Step, Ek Alanlar			

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FTC. BÖLGE	HABITAT	END. J	TEHLİK E SINIR	
Scandix australe L ssp. grandiflora (L. Thetl.	Kışkış	-	Yamaçla, Step Tarta. Yolkenarları		-	
Coriandrum sativum L	Kışniş	-	Tarlalar	—		
Bifora testiculata (L.) Sprengel e> Cshuttet		-	Meşe Çalılığı, Tarta Kenarları	1		
Pimpinella corymbosa Boiss.	-	İran-Turan	Yamaçla. Step	—		
Sium sisarum L. va. lancitoliim	Su kazayağı		Yaş Yerler, Dereler		m	
Prangos ferulacea (L.) Lindl.	-	-	Kayalıkta aasında	—		
Bupleurum croceum Penzl	-	İran-Turan	Yamaçla	—		
Bupleurum lophocarpum Boiss. et Bal.	-	D. Akdeniz	Çam Ormanları	Y	nt	
Bupleurum odontites L		-	Dere Kenarları	m		
Bupleurum kurdicum Boiss.	-	İran-Turan	Ormanlar, Tarlalar Yamaçla	-	•	
Falcaria vulgaris Bernh.	Kazayağı	-	Dere Kıyıları. Nadas Tortala	**		
Cnidium sinense (Jacq.) Stenonkai ssp. orientale (Boiss.) Turin	-	-	Kuru Dere Yataktan	-	-	
Ferulago pauciradiata Boiss. et Helar.	Kuzu Kışnişi	İran-Turan		Y	nt	
Malabaila secacul Banks et Sol.	Koyunemeği	-	Meşe Altı			
Zosima absinthifolia (Vent.) Link	Peynir Otu		Step	—		

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Tonte avensis (Huds.) Link ssp. avensis	-	-	Yamaçla, Step			
Toriis leptophylla (L) Reichb.	-	-	Yamaçla, Tolda	-		
Astrodaucus orientalis (L) Drude	-	İran-Turan	Tarlala, Yamaçtar, Bozkf, Yol Kenan	-	-	
Exoocantha heterophylla Lab.	-	D. Akdeniz	Yol Kenarları, Meralı	-	-	
VALERIANACEAE						
Valerianella orientate (Schlecht.) Boiss. et Bal.	-	D. Akdeniz	Orman	-	-	
Valerianella discoidea (L.) Lois.	-	Akdeniz	Tarta Kenatan	-	-	
Valerianella dentata (L) Pol.	-	-	Ekil Alanla	-		
DIPSACACEAE						
Dipsacus lacrnkjtus L	Fesçitaagı		Yolkenarian, Dere Kıyırk. Tarlalar	-	-	
Cephalaria syriaca (L) Schröder	PeJemr	-	Tarlala	-		
Scabioso micrantha Dest.	Uyuzotu	-	Tepeler	-	ı	
Pterocephalus plumosus (L.) Coulter	-	-	Yamaçla, YoTkenalı	-	-	
ASTERACEAE						
Bidens tripartita L	-	-	Su Kenalı	-		
Inula acaufc Schott et Kotschy ex Boiss var. acaufc			Çıplak Nemi Kaya, Bataklık Yamaç	-	-	
Inula oculus-christi L	Cayaandeotu	Avrupa-Sibirya	Orman Açddığı	-		
Pulicaria dysenterica (L.) Bemb.			Su Kıyısı			
Cymbolaena griffithS (A. Gray) Waqenitz		ran-Turan		-		
Senecio molte Wild.	Kanaryaotu	ran-Turan	Dere Kenan, Nemli Man	-		
Anthémis aetica L ssp. pon tica (Wid.) Grierson	"apatya		ıramaçla		-	
Anthémis aetica L ssp. tenuiloba (De.) 1 Grierson	'apatya	1	ıtep, Yolkenan, 3er e Kenalı	-	-	

TÜR	TÖRKÇEİSİ M	FC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİK E SİNİH	
Anthémis kotschyana Boiss. va kotschyana	Papatya		Pinus ve Quercuí Ormanları. Step. Ekil Yamaç		"	
Anthémis pungens Yavin	Papatya	-	Ekin Tortası	B	R	
Achiftea magnifica Hub.-Mor.	Civanperçemi	İran-Turan	Step	B	R	
Tanacetum armenum (De.) Schultz Bip.	-	-	Seyrek Konıfeli Ormanı		-	
Tripleurospermum oreades (Boiss) Rech. RI va. tchihatchewi (Boiss.) E. Hossain	-	-	Yamaç, Akarsu	-	-	
Artemisia absinthium L	Pefinotu	-	Akarsu Kenan. Tarta Yamaç. Step	-	-	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Artemisia spictaera C. Koch	Yavşan	İran-Turan	Yamaçla, Step	-	-	
Gundelia tournefortii L. var. tenuisecta Boiss.	Kenger	İran-Turan	Step. Orman Açıklığı, Nadas Tarla	-	-	
Gundelia tournefortii L. var. armata Freyn et Sint.	Kenger kahvesi	İran-Turan	Yamaç, Step. Orman Açıklığı, Nadas Tarla			
Cousinia canescens De.	-	İran-Turan	Yamaç, Step, Nadas Tarla	-	-	
Cousinia eriocephala Boiss. et Hausskn.	-	İran-Turan	Yamaç	Y	nt	
Onopordum anatolicum (Boiss) Eia.	-	İran-Turan	Step, Nadas Tarta	Y	nt	
Cirsium vulgare (Savi) Ten.	Su diken		Pinus Orman İçi Ottatımı Alan, Yolkenan, Yamaç, Akarsu Kenan			
Cirsium aeticum (Lam.) D'urv. ssp. gaillardoti (Boiss.) Davis et Parris	-	D. Akdeniz	Nemli Alan	-	-	
Cirsium libanortum De. ssp. arachnoideum Davis et Parris	Kazankulpu	İran-Turan	Akarsu Yam	-	-	
Ptilostemon afer (Jacq.) Greuter ssp. eburneus Greuter	-	-	Kuru Dere Yatağı	Y	nt	
PWostemon aiacantha (Lab.) Greuter ssp. turcicus Greuter	-	D. Akdeniz	Pinus Orman Açıklığı	-	-	
Carduus pycnocephalus L. ssp. albidus (Bieb.) Kazmi	i"	-	Tarta, Pinus brutia Or mam	-	-	
Serratula cerinthifolia (Sm.) Boiss.		-	Pinus brutia Ormanı	-	-	
Serratula serratutoides (De) Takht.	-	İran-Turan	Pinus Brutia Orman Açıklığı Kıyısı	-	-	
Centaurea balsamita Lam.	Peygamberçi çeği	İran-Turan	Step, Nadas Tarta	-	-	
Centaurea aggregata Fisch, et Mey., ex De. ssp. aggregata		-	Orman	-	-	
Centaurea vrgata Lam.	Peygamberçi çeği	İran-Turan	Step	-	-	
Centaurea cheilopha (Fenzl) Wagenitz		D. Akdeniz	Quere us ve Pinus Ormanı. Step	-	-	
Centaurea sclerolepis Boiss.		Iran-Turan	Step	B	nt	
Centaurea babytonica (L.) L	Peygamberçi çeği	D. Akdeniz	Pinus Orman. Tarla Kenan	-	-	
Centaurea urvillei De. ssp. urviei		1 Akdeniz	Pinus Orman Açıklığı	-	-	
Xeranthemum annuum L. Karanfil	ı Dağ		Step	-		
Xeranthemum inapertum (L.) Miler			Pinus Orman Acıktığı	-		

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FTC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİK E SINIR	
-----	-------------	------------	---------	------	----------------	--

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Siebera pungen (Lam.) J. Gay	-	İran-Turan	Step. Pinus brutio Ormanı	-	-	
EcHnops rilo ;,	Topuz	-	Step. Nehr Yataktan	-	-	
Echinops viscosus Dc. ssp. bithynicus (Boiss.) Rech. RI.	Topuz	-	Step, Pinus Ormantaa Yolkenan		-	
Cichorium intybus L	Hindiba	-	Eldi Tarla	-	-	
Scorzonera cana (C. A. Meyer) Hotfm. var. jacquiniana (W. Koch) Chamberlain	Bırçakk	-	Tarla Kenan	-	-	
Scorzonera eriophora DC.	Bırçahk		Pinus Altı	Y	nt	
Helminthotheca echioides (L) Holub	-	-	Tarla	-		
Sonchus asper (L) Hill ssp. gtaucescens (Jadan) BaH	Eşekgevreği	-	Orman Açığı, Ekü i arla	-	-	
Pilosella verruculata (Link) Sojak	-	-	Step. Orman	-	-	
Cicerbrta mutaedioides (Schultz Bip. ex vis. et Pane.) Beauverd	-	-	Çam Ormanı	-	-	
Scariola viminea (L) F. W. Schmidt	-		Yolkenan, Tarla Kenan	-	-	
CAMPANULACEAE						
Campanula trachefium L ssp. athoa (Boiss. et Heldr.) Hayek	Çıngırakotu	Avnjpa-Sibrya	Ormanla	-	-	
Campanula involucrara Aucher ex A. Dc.	Çıngırakotu	İran-Turan	Seyrek Ormanlar	-	-	
Campanula slrigjlusa Boiss.	Çıngırakotu	D. Akdeniz (Dağ)	Kreçtaşı Ve Serpantin Kayalıklar Üzeri	B	R	
Campanula stricto L. vor. stricta	Çançkpeği	İran-Turan	Kayalıkla, Taşlı Yamaçlar	-	-	
Campanula strigosa Banks et Sol.	Çıngırakotu	D, Akdeniz	Yamaçlar, Nadas Talalan, Yol Kenartan			
Campanula rapunculus L. var. rapunculus	Çıngırakotu	-	Ormanlar	-	-	
Legousia falcata (Ten.) Ritsch	-	Akdeniz	Bozkr. Yol Kenartan	-		
PRIMULACEAE						
Primula auriculata Lam.	Çuhaçıçeği	İran-Turan	Derele Kenartan	-	-	
Androsace maxima L.	-	-	Step		-	
Cyclamen persicum Mie»	Ala yaprak	D. Akdeniz	Pinus Bruira İçinde	-	-	
LysimacNa vulgaris L	-	-	Dere Kenartan	-	-	
AnagaKs arvensis L var. caerulea (L) Gouan	-	-	Ekilmiş Arazi, Yamaçla	-	-	
STYRACACEAE						
Styrax officinais L	Tespihçaksı	-	Pinus brutta Ormanı	-		
OLEACEAE						
Fraxinus angustifolia Vahi ssp. angustifoia	-	-	Dere Kenan	-	-	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Raxinus angustifolia Vahl ssp. syriaca (Boiss.) Yalt.	-	İran-Turan	Derelerde	-	-	
APOCYNACEAE						
Vicia herbacea Waldst. et Kit.	Cezayir menekşesi		Step	-	-	
GENTIANACEAE						
Centaurium spicatum (L) Fritsch	Kırmızı Kantaron		Ekilmiş Arsadaki Arsız Bitki	-	-	
CONVOLVULACEAE						

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FTC. BÖLGE	HABİTAT	END.	TEHÜKE SINIR	
Convolvulus orvensis L	Kahkahaçiçe		Dere Kenarı	-		
CUSCUTACEAE						
Cuscuta ptaniflora Ten.	Bostanbozan		Çeşitli Üzerinde Parazit Yaşayan Bitkiler Üzerinde, Büyük Otlar Veya Bodur Çalılar	1 ■		
BORAGINACEAE						
Heliotropium bovei Boiss.	Siğirtarı	D. Akdeniz	Tortula. Yo Kenarları	1 -		
Lappula squarrosa (Retz.) Dumort.	-		Bozkr. Yamaçlar			
Paracaryum hirsutum (De.) Boiss.	-	İran-Turan	famackj			
Sotennanthus stamineus (Desf.) Wettst.			Yol Kenarları Derelerde			
Echium glomeratum Poiet		D. Akdeniz	Tarlalar, Yo Kenarları	-		
Onosma nanum DC.	Emzikotu	D. Akdeniz	Yamaçta	Y	nt	
Onosma mole DC.	Yalancıhavacı ya	İran-Turan	Yamaçla, Bozkr.			
Cerinth minor L ssp. auriculata (Ten.) Domoc	Mum Çiçeği		Yamaçla, Tatatar, Talo-Kenarları. Yo Kenarları			
Anchusa undulata L ssp. hybrida (Ten.) Coutinho	Sığirdii	Akdeniz	Pinus brutia Ormanı			
Anchusa azurea Miler var. azurea	Güriz		Tarlalar. Bozkr.			
Nonea moerosperma Boiss. et Hefc*.		İran-Turan	Nadas Tarlatan, Yol Kenarları, Bozkr.	Y	nt	
Nonea stenolen Boiss. et Bai.		İran-Turan	Tarlalar, Yo Kenarları. Bozkr.	Y	nt	
SOLANACEAE						
	Banotu		Tatatar, Yol Kenarları. Çalılar Yerler			
SCROPHULARIACEAE						
Verbascum natioicum (Rsch. et Mey.) Hub.-Ma.	Sığirkuyruğu	İran-Turan	Yamaçla, Bozlar	Y	nt	
Verbascum agrimonifolium (C. Koch) Hub.-Mor. ssp.	Sığirkuyruğu	İran-Turan	Dere Kenarı, Islak Yerler			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

aarimonrrfolum						
Verbascum btattaria L	S . jrkuyñ ä		Yol Kenatan,			
Verbascum phoeniceum L	Sıgıkuyruğu		QuercusÇaÉo			
Verbascum sinuatum L var. adensepalum Murb.	50rbuyıuS	D. Akdeniz	Yol (enartanjatatar. Bozlar			
Verbascum gafilaeum Boiss.	Sıgıkuyruğu	D. Akdeniz	^ınus Ormanlan. Suğday Tartalan, Yol Cenarian			
Verbascum splendidum Boiss.	Sıgıkuyruğu	D. Akdeniz < 1	^ınus Orman!©. 3uercus Çalılığı, artatar			
scrophularia lucida L		\kdeniz 1	Curu Dere Yataktan			
Jnaria genistifoia (L) Miler ssp. proeatta Boiss.) Davis	^evruzotu 1	D. Akdeniz (1	auercvs ÇaHıgı. 3reçtaşı Yamaçla, Jere Yataktan	B	nt	

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FTC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİK E SINIR	
Kickxio lanigera (Desi) Hand-Mazz.	-	Akdeniz	Nadas Tarlatan			
Veronica bozakmanii M. A. Fischer	-	İran-Turan	Pinus Ormanları			
Veronica reuterana Boiss.		İran Turan	Bozkrtar. Dere Kenalı Nadashıkla	-		
Veronica arvensis L		Avrupa-Sibirya	Seyrek Ormanla Yamaçla. Yo Kenataı, Dere Kıyıları			
Veronica polita Fries			Seyrek Ormanladaki Çıplak Toprakla Bozkr. Ekimiş Arazi Yol Kenarlcı			
Veronica leiocarpa Boiss.		D. Akdeniz	Quercus ve Pinus Ormantan Ve Çalılıktan			
Pedicularis comosa L var. sibthorpii JBotss.) Boiss.			Yamaçla. Ormanları Kenarı			
OROBANCHACEAE						
Orobancha purpurea Jacq.	Canova Otu		Antherms, Achillea Üzerinde			
Orobancha efcrfior Sutton	Canavar Otu		Centaurea Ve Ecnınops Üzerinde			
VERBENACEAE						
Verbena officinalis L		0	Kuru Dere Yatakları. Orman			
LAMIACEAE						
Ajuga orientalb L	Yer Çam	0	Ormanla, Yamaçla			
Teucrium orientale L va. puberulens T. Ekim	Kirveotu	İran-Turan	Yamaçla, Tálala Ve Yol Kenarları			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Phlomis pungens Wild. Va. hirta Velen.			Step. YoJkenatan, Yamaçla, Pinus Orman			
Phbmis viscosa Poret		D. Akdeniz	Yamaçla			
Lami um gaganicum L. ssp. reniforme (Montbret et Aucher ex Bentham) R. Mi	Ballıbaba		Dere Kenarı			
Lamium amplexicaute L	Ballıbaba	Avrupa-Sibrya	Bozkr. Ekimiç Arazi, Yol Kenalı			
Marubium pavifiurn Fisch, et Mey., ssp. porvrfkxum		İran-Turan	Totola, Step			
Marubium astrocanicum Jacq. ssp. astacanicum	Boz Ot		Yamaçla, Ormanlık Yerler, Yol Kenartan			
Sideritis tbanotica Labili, ssp. kurdica (Banm.) Hub.-Mor.	Dağ Çayı	İran-Turan	Kuru Kayahk Yamaçla, Manta Çalılığı, Bozkr			
Sideritis pert olata L	Dağ Çayı	D. Akdeniz	^nus Ormanları			
Stachys bngispicata Boiss. et Kotschy	Dağçayı	İran-Turan	Nemi Yerler			
Stachys iberica Bieb. ssp. iberica var. iberica	Dağçayı	İran-Turan	Yamaçla, Dere <yılları			
Melissa officinalis L ssp. inodora (Bomm.) Bommn.	Oğulotu	D. Akdeniz	A.çtk Ormanla famaçla, Dere (enonai. Yol Kenarı			

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FTC BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİK E SINIR	
Nepeta nuda L. ssp. albiftara (Boiss.) Gams	Arı Otu	-	Dere Kenarı	-	-	
Prunella orientalis Bornm.	-	-	Dere Kenarları Pinus Ormanları		-	
Mentha aquatica L	Dere nanesi	-	Dere Kenartan			
Salvia tomentosa Miller	Adaçayı	Akdeniz	Pinus brutta ormanı	-		
Salvia pinnata L	Adaçayı	Akdeniz	lalalar	-	-	
Salvia hypargeia Frsch. et Mey.	Adaçayı	İran-Turan	Pinus brutia. Nadas Turaları	Y	nt	
Salvia cicica Boiss. et Kotschy	Adaçayı	-	Pinus Arası	B	R	
Salvia vigata Jacq.	Adaçayı	İran-Turan	Tanda. Yd Kenartan	-	-	
PLUMBAGINACEAE						
Acanthofrnon venestum Boiss. var. ven ustum	Mercanköşk	İran-Turan	Yamaç, Step, Pinus Ormanları	-	-	
Acantholimon armenum Boiss. et Huet. var. armenum	Pişik geveni	İran-Turan	Yamaçlar	-	-	
PLANTAGINACEAE						
Plantago lanceolata L	Bağ	-	Dere Kryıkn	-	-	
ELAEAGNACEAE						
Elaeagnus angustitela L	İğde	-	Dere Kıyılan	-	-	
EUPHORBIACEAE						

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Andrachne telephioides L	-	-	Orman Açıklığı, Nadas Tarlala	-	-	
Euphorbia petiolata Banks et Sol.	Sütleg�n	İran-Turan	Yd Kenartan. Step, Ekii Tarlalar	-	-	
Euphorbia ptatyphyllos L	S�tleg�n		Dere Yataklan, Yol Kenartan, Ekli Atanla			
Euphorbia maaostegia Boiss.	S�tleg�n	-	Orman. Yama�lar			
PLATANACEAE						
Platanus orientalis L.	Doğu�ınan, �ınar	-	Dere Kenartan. K�lt�r	-	-	
FAGACEAE						
Quercus brantii Lindlev	Sa�ıme�e	İran-Turan	Diğer Quercus T�rleri Ve Pinus Brutia, Styrax, Palurus ile Beraber			
Quercus cerris L var. cenis	Sa�ı me�e	-	Diğer Quercus t�rleri j� be-rab� -i	-	-	
SAUCACEAE						
Sa�x pentandra L	S��pl	Avrupa-Sibrya	Dere Kenartan	-	-	
Populus euphratica Oiv.	Fırat kavağı	-	i lere I iyi ti	-	-	
Populus nigra L ssp. caudina (Ten.) Bugola	Kara kavak	-	Akarsu Kenartan	-	-	
RUBIACEAE						
Crucia neia moaostochya Boiss.	-	D. Akdeniz	Step, lartatar	-	-	
Cruciartela iaJtoSa L	-	Akdeniz	Orman A�ıklıktan	-	-	
Asperula stricta Boiss. ssp. stricta	-	D. Akdeniz	Kuru Dere Yataklan	-	-	
Asperula orientais Boiss. et Hohen.	-	İran-Turan	Step, Tarlala		-	
Asperula arvensis L		Akdeniz	loriala	-	-	
GaSum rivale (Sm.) Griseb.		Avrupa-Sibirya	lete Kıyıları	-	-	
Gaium rivale (Sm.) Griseb.		Avrupa-Sibirya	Dere Kıyılan	-		
Gaium verum LSD. vwum	Yođurlotu	Avrupa Sibirya	Dere Yatakları			
Gaium album Mier ssp. amani Ehrend, et Sch�nb. - Iem.			Orman A�ıklıktan Yolkenarlan, dere kur ırları			
ARACEAE						
Arum detruncatum C. A. Meyer detruncatum	Yılanyastığı		Step, Yolkenarlan			
UUACEAE						
Asphodeine globitera J. Gay ex Baker	�iri�otu	D. Akdeniz	Pinus Ormanlan Orman A�ıkk�l�			
AsphodeSne damascena (Boiss) Baker ssp. damascena	�iri�otu	İran-Turan	Stepler, Oman A�ıklıktan. Dere Kıyılan	-		
Allu mı pani, ılatum I ssp. paruri ılatum	-	Akdeniz	Pinus Ormanlan			

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Alium pollens L. ssp. pallens		Akdeniz	Pinus Ormanlan. Dere Kenarlan			
Alium orientate Boiss.	-	D. Akdeniz	Yamaçlar			
Muscari armeniacum Leichttin ex Baker	Dağ sümbülü		Pinus brulia Ormanlan			
Colchicum szovital Rsch. et Mey..	Katr çiğdemi	İran-Turan	Stepler, Pinus Orman Kenarları			
Colchicum cf. acum (Boiss) Dammer	Deli Salep	D. Akdeniz	Pinus Orman			
IRIDACEAE						
Iris aenlalis Miter	Barba	D. Akdeniz	Nemi alanlar			
Iris germanica L	OH sOsm		Tarlalar, Eki Arazi ve Yakınları			
Crocus biflorus Miller ssp. pseudonubigena Mcrthew		İran-Turan	Yamaçlar	Y	nt	
Ooculus cancellatus Herbert ssp. damascenus (Herbert) Mathew	Çiğdem	İran-Turan	Yamaçlar			
TYPHACEAE						
Typha latifolia L	Kamış		Su Kenarları			
Typha domingensis Pers.	Kamış		Dere Kenan			
JUNCACEAE						
Juncus bufonius L	-		Islak Habitatlar			
Juncus alpinus V. ssp. alpinus	-		ıslak Yerler			
CYPERACEAE						
Cyperus glaber L.	Kazayağı		Dere Yatakları. Kenarlan			
Rmbristyc bisumbellata (Forsskal) Bubani	-		Irma*- Kiyfcfl			
Fimbristyc steberiana Kunth			Dere Kıyılan. Yol' Kenanndaki Islak Yerler			
Schoenoplectus supinus (L.) Paia			A4 reda			
Carex melanostachya Bieb. ex Wild.			Akarsu Kıyıları Ormanlık Yamaçları			
Carex diluta Bieb.	-	Iran-Turan	Step			
POACEAE						
Agropyron cristatum (L) Gaertner ssp. pectinatum (Bieb.) Tzvetev var. pectinatum	Aynkotu		Step			
Elymus hispidus (Opiz) Moldoris ssp. podpyrooe (Nab.) Melderis		Iran-Turan	Vamaçtar, Step, (uru Dere Kıyılan, vteşe Çalıbğı			

TÜR	TÜRKÇE İSİM	FTC. BÖLGE	HABITAT	END.	TEHLİK E SINIR	
Agropyron cristatum (L) Gaertner ssp. pectinatum (Bieb.) Tzvetev var. pectinatum	Aynkotu		Step			
Aegiops speltotaes Tausch va. spetoides	-	-	Meşe Çalığı	-	-	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Aegiops speltoides Tausch va. ligustica (Savignone) Bomm.	-	-	Meşe Çalığı, Ekil Arazi Kenan	-	-	
Aegiops umbellulata Zhukovsky ssp. umbellulata		İran-Turan	Step'de, Meşe ve Kalçam Açıklıklarında			
Aegiops columnaris Zhukovsky	-	İran-Turan	Step		-	
Bromus alopecuroides Poir. ssp. alopecuroides	-	Akdeniz	Tarla Kenarı	-		
Bromus danthoniae Trin.	Brom		Yamaçla ve Araziler, Sulanan Arazilerde Yabancı Ot Olarak			
Bromus sterilis L.			Yamaçla, Tarım Arazilerinde Ara Bitki			
Bromus cappadociensis Boiss. et Bal. ssp. cappa docicus	-	-	Meşe Ormanı. Step	-	-	
Rastraria cristata (L.) Tzvetev va. cristata	-		Yamaçla		-	
Phalaris amabilis L.	-	-	Dere Kenarları	-		
Alopecurus amabilis Poir.	Tilkikuyruğu	Avrupa-Sibya	İşlenmiş Arazi. Yol Kenarı	-	-	
Alopecurus myosuroides Hudson var. tonsus (Balanche ex Boiss.) R. Mill	Tilkikuyruğu	Avrupa-Sibya	Meşe Ormanı	-	-	
Phleum boissieri Benth.	-	İran-Turan	Nödas Tarla	-		
Festuca jeunperrii (St.-Yves) F. Makgraf Apud Hayek ssp. jeunperrii	Yumakotu	D. Akdeniz	Çam Ormanı	-	-	
Lolium temulentum L. va. temulentum	Delice	-	Yol Kenarları	-	-	
Poa trivialis L.	-	•	Step	-	-	
Eremopoa capillaris R. Mill	-	D. Akdeniz	Kızılcık Ormanı. Kuru Dere Yatağı	-	-	
Dactylis glomerata L. ssp. hispanica (Roth) Nyman	-	-	Ormanlar, Step, Tarlalar, Yol Kenarları	-	-	
Briza media Bieb.		-	Çam ve Meşe Koruluğundan	-	-	
Echinata capitata (L.) Desf.	-	-	Yamaçlar, Step	-		
Melica elagalis Boiss.	-	D. Akdeniz	Kızılcık Ormanı	-		
Glyceria picata (Fries) Fries	-	-	Dere Çevresi	-	-	
Stipa bromoides (L.) Dörtlü	-	Akdeniz	Çalılık Açıklıklar, Kırcağı Üzerinde	-	-	
Cynodon dactylon (L.) Pers. va. dactylon	Domuz ıyığı	-	Yamaçla. Akarsu Kenarları	-	-	
Sorghum halepense (L.) Pers. var. halepense	-		Akarsu Cıvan	-	-	
Sorghum halepense (L.) Pers. va. muticum (Höckel)	-		Akarsu Cıvan, Nödas Tarla	-	-	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Grossh.						
Bothriachtoa tschaemum (L.) Keng			Dere Yataktan, Meşe, Artemisa Stebirv de, Tarlala, Yol Kenan			

D.5- FAUNA

Habitat ve Toplulukları Tüii'lerve Populasyonları

TÜR	TÜRKÇE İSMİ	HABİTAT	AV.KOM.KARA RI	be ris* sözl.	red data	stati:
AMPHİBİA=AMFİBİ						
BLTONİDAE						
Bufo viridis	Gece Kurbağası	Bahçe ve açık arazilerdeki taş altları		II		
REP TILLAOS ÜRÜNGENLER						
TESTUDINIDAE						
Te suido graeca	Tospağa	Taşlık, kuru ve kumlu verler		II		
GEKKONIDAE						
Cyrtopodion he tero cernis	Mardiu kelen	Taş binalar ve taşlık kısımlar		m		
Cyrtopodion ko s tchyi	İnceparmak lı keler	Taş binalar ve taşlık kısımlar		II		
S teño clac ty lus grandiceps	Tombul keler	Az bitkili kayalık ve taşlıklar		m		
AGAMİDAE						
Agama stellio	Dikenli keler	Kayalık ve taşlıklar		m		
Agama rudrata	Bozkır kelen	Çöl veya yarı çölümsü taşlı kısımlr		m		
LACERTIDAE						
Lacerta cappadocica	Kayseri kertenkelesi	Seyrek bitkili taşlık ve kayalıklar		m		
Lacerta triliieata	Büyük yeşil kertenkele	Sık çalılıklar ve dere kenarları		m		
Oplusops elegans	Tarla kertenkelesi	Az bitkili açık ve taşlık step arazi		m		
colupridae						

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Coluber ravergien	Kocabaş yılan	Az bitkili taşlık kısımlar		m		
Coluber scluniditi	Kırınızı vıla n	Dere kenarları, taşlık yamaçlar		m		
Eirems mode im s	Uysal yılan	Az bitki taşlık kısımlar		m		
t e le sc opus fallax	Kedıgözlü vıla n	Güneşli taşlık yamaçlar		m		
aves = kuşlar						
ciconiidae						
Ciconia nigra	Kara leylek	Sulak ormanlar, göç sırasında kuru ortamlarda da	2	II	a.2	G,t
Ciconia ciconia	Leylek	Açık alanlar, yuva genellikle yapılar üzerinde veya yakınında	2	II	a.2	Y,GJ

TÜRLER	TÜRKÇE İSMİ	HABİTATI	AV.KOM. KARARI	BERN SÖZL.	RED. DATA	STATU
ACCIPITRIDAE						
Keop;ron perctiop teros	Küçük	Yerleşim yerleri				
	akbaba	yakınındaki açık arazi	2	II	A.3	G
COLUMBIDAE						
Columba li via	Kaya	Tarımsal alanlar,				
	güv ercim	yerleşim yerleri, kayalıklar	1	m		Y
Strep top e lia decaocto	Kumru	Tüm insan				
		yerleşimleri,	2	m		Y
		kayalık ve ağaçlık				
		tarım alanları				
STRIGIDAE						
Otus scops	İshakkuşu	Tarımsal alanlar,				
		meyva b a İlçeleri	2	II	A.3	Y
APODIDAE						
Apus apus	Ebabil,	İnsan yerleşimleri				
	Kara çağa il			III	A4	G. T
MERO PID AE						
Merops apiaster	Arıkıuşu	Tarım alanları, Kum Ocakları	2	II	A4	G
UPOPLDAE						
Upupa epops	İbibik	Açık ağaçlıklar,				
		tarım alanları,	2	II	A.2	G
		otlaklar, meyva bahçeleri, yaş çayırlar.				

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

ALAUDIDAE						
Melanocorypha calandra	Boğmaklı	Tarım alanları				
	toygır		2	II		Y

TÜRLER	TÜRKÇE İSMİ	HA BİTAT	AV KOM. KAR.	BERN SÖZ.	II RED DAT/	v STATÜ
Melanocorypha bimacutata	Küçük boğmaklı toygır	Bozkr. gevşek kullanılan tonm alanlon	2	III		Y,G
Calandrella brachydacMa	Bozkr toygır	Kuru, taşlı arazi, bozkr, kumullar, tonm alanlon	:	II	A.3	G
Calandrella rufescens	Çorak toygır	Kuru, taşlı arazi, bozkr gölleri ve bataklık çevresindeki çorak tuzlu alanlar	2	II	A.3	Y.G
Galerida cristata	Tepeli toygır	Bozulmuş alanlar, kumullar, kuru dere yataktan, inşaat alanları, yerleşimlerin içi ve çevresi	2	III		Y
HIRUNDINIDAE						
Riparia riparia	Kum kırlangıcı	İrmak kenarlarında, çakıl ve kum ocaklar	2	II		G
H rundo rustica	Kır kırlangıcı	İnsan yerleşimleri	2	II		G
Delichon urbica	Ev kırlangıcı	İnsan yerleşimleri	2	II	A.4	G
MOTACILUDAE						
Anthus richardi	Mahmuzlu incirkuşu	Açık arazi		II	A.3	G
Motacilla flava	Sarı kuyruksallayan	Tatlı sulu ve hafif tuzlu bataklıklar	2	n		G
Motacilla alba	Ak kuyruksallayan	Çoğunlukta suya yakın açık arazi	2	II	A.4	Y
TURDIDAE						
Phoenicurus phoenicurus	Kızılkuşuk	Yaprak döken ve karışık ormanlar, parklar	2	II		Y
Oenanthe isabellina	Boz kuyrukkan	Bozkr	2	II		Y
Oenanthe oenanthe	Kuyrukkan	Gevşek kullanılan tonm alanları, taşlı yamaç, kum, çakıl oaktan	2	II	A.3	G
SYLV1DAE						
Sylvia communis	Akgerdanlı ötlegen	Dikenli çit, tarta ve orman kenan	2	II		G
CORVIDAE						

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Garrulus glandarius	Alakarga	Her türlü ormanlar, büyük bahçeler	3			Y
Pica pica	Saksağan	Her türlü ağaç ve çalılar Dışarı açık arazi, meyva bahçeleri	3			Y

TÜRLER	TÜRKÇE İSMİ	HABİTAT	AV KOM. KAR.	BERN SÖZ.	RED DATA	STATÜ
Cc/vus monédala	Kıçöfc tearge	Seyrek ormanlar, meyva bahçeleri, yıkıntılar	3			Y
STURNIDAE						
StAjrnus vulgaris	Sığırcık	Her türü ağaçlıklar, parklar, bahçeler, tarım alanları	2			Y
PASSERIDAE						
Passer domesticus	Serçe	insan yerleşimleri	2			Y
FRINGILUDAE						
Carduefis carduelis	Saka	Meyva bahçeleri, park, inşaat alanı, bozulmuş arazi	2	II	A.4	Y
EMBERIZIDAE						
Miliaria calandra	Tarta kirazkuşu	Tarımsal arazi, çayır, bozkır, çalılık alan	2	III		Y
MAMMALIA=MEMELİLER						
ERINACEIDAE						
Hemiechnus auritus	Uzunkulaklı kipi	Step alanları	2			
SORICIDAE						
Crocidura leucodon	Sivriburunlu tarta iaresi	Açık arazi, çalılık alanlar		III		
Crocidura leucodon ssp. persica	Tarla faresi	Açık arazi, çalılık alanlar		III		
LEPORIDAE						
Lepus europaeus	Kır tavşanı, yaban tavşan	Her türlü habitat		III		
CRICETIDAE						
Cricetulus migratorius	Cüce avurtlak	Yaylalar, kültür arazisi				
Mesocricetus auratus	Kocaavurtlak	Step, çayır				
Mesocricetus crandti	Avurtlak	Step, çayır, tarta sınıları				
Microtus guentheri ssp.guentheri		Her türü kültür arazisi ve step, meyva bahçeleri				

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Microtus guentheri ssp.rydius		Her türü kültür arazisi ve step, meyva bahçeleri				
Merbnes tristrami	Türkiye çöl açanı	Step ve kültür arazileri, vadiler				
Meriones tristrami ssp.lycaon	Türkiye çöl sıçanı	Step ve kültür arazileri, vadiler		1__		

TÜRLER	TÜRKÇE İSMİ	HABİTAT	AV KOM. KAR.	BERN SÖZ.	RED DATA	STATÜ
Meriones tristrami ssp.intraponticus	Türkiye çöl sıçanı	Step ve kültür arazileri, vadiler				
SPALACIDAE						
Spalax leucodon	Kör fare	Mera, tarla, çayır ve yüksek yayla				
Spalax leucodon ssp.cilicicus	Kör fare	Mera, tarla, çayır ve yüksek yayla				
Spalax ehrenbergi	Güney kör faresi	Ova ve step alanlar				
MU R I D A E						
Apodemus mystacinus	Kaya faresi	Ormonici ve açıklıktaki kayalar				
Apodemus sylvaticus	Adi tarta faresi	Bol otlı yerler, çalı altları				
Rattus rattus	Ev sıçanı	Genelde iç kısımlarda meskun yer ve dere kenarı				
Mus musculus	Ev faresi	Meskun yer ve çevresi, açık arazi				
Acomys cilicicus	Kirpi fare	Kalkerli kayalık yerler				
GLIRIDAE						
Dryomys nitedula	Ağaç faresi, Cevizkran	Her türlü habitat		III		
Ahactaga williamsi		Yayla ve step		III		
HYSTRICIDAE						
Hystrix indica	Oklu Kırpi	Orman, funda, çalı, sebze ve meyva bahçesi				
CANIDAE						
Canis lupus	Kurt	Orman, step. yayla	3	II		
Canis aureus	Çakal	Sık aman, maki ve fundalık	3			
Vulpes vulpes	n-	Her türlü habitat	1			
MUSTEUDAE						

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Mustela nivaís	Gelincik	Değişik habitatlar, orman, bağ, bahçe meskun yerler	2	III		
Meles meles	Porsuk	Orman, step	2	III		
SUIDAE						
Sus scrofa	Yaban domuzu	Yapraklı ve kanşık orman, sık bitki örtülü göl, bataklık	3	III		

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

İl sınırları içerisinde bulunan Tabiat Parklarından, Tabiat Anıtlarından, Tabiatı Koruma Alanları vs, isimleri ve alanları (ha) olarak belirtilerek, fotoğraflar verilerek Tabiat Varlıklarını koruma çalışmalarına değinilmelidir.

2010 yılında, 29 adet Kültür Varlığının tescili yapılmıştır.

<u>Açıklama</u>	<u>Toplam</u>
Höyük	3
Sivil Mimari	2
Kale	1
Nekropol Mezar	5
Çeşme	-
Cami	-
Han Kalıntısı ve Sarnıç	2
Yapı Kalıntısı	3
Mozaik Alanı	5
Hamam	-
Örenyeri	-
Antik Kent	1
Arkeolojik Alan	4
Yazıt ve kabartma	2
Köprü	1

GENEL TOPLAM 29

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Turizm ve çevre ortak bir ilişkiyi simgeleyen kavramlardır. Çevre bir turizm kaynağı olma özelliğini taşıırken, turizmin var olması için çevrenin yaşaması gerektiği, doğanın ve çevrenin aleyhine gelişen bir turizmin kendi kaynağını tüketceği açıktır. Başarılı bir turizm faaliyeti için temiz ve düzenli çevreye ihtiyaç vardır. Turistlerin doğa koruma ve çevre sorunlarına gittikçe daha duyarlı oldukları gözlemlenmektedir. Dolayısıyla, alternatif turizmde yerel örf ve adetlere saygı gösterilirken, çevre ve doğa korumasında da özen gösterilmelidir.

Tabi ki, çevrenin korunmasına dikkat edilirken turizmden elde edilecek karın da maksimize edilmesine çalışılmalıdır.

Eko turizm sayesinde çevresel değerler korunurken kırsal ve endüstrileşmiş bölgelerde ekonominin çeşitlilik kazanması, eko turistlerin kalış sürelerinin uzaması ile harcadıkları döviz miktarlarının artması ve ekonominin gelişmesi gerçekleşecektir. Yerel ekonomiyi canlandıracak mal ve hizmete sahip olan talep artarak, konaklama tesislerinin gelişmesine imkân verecektir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

“Kirleten Öder” prensibi benimsenerek, yerel halk ve yatırımcı da ekoturizme entegre edilmelidir. Turizmden elde edilen gelir vergilendirme yoluyla özellikle altyapı, çevre koruması ve kamu hizmetlerinin temininde kullanılmaya yönlendirilmelidir.

Kaynaklar

- Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü,(2012)
- ÇŞİM(2012)
- Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü(2012)
- Kahramanmaraş Doğa Koruma Şube Müdürlüğü(2012)

E. ARAZİ KULLANIMI

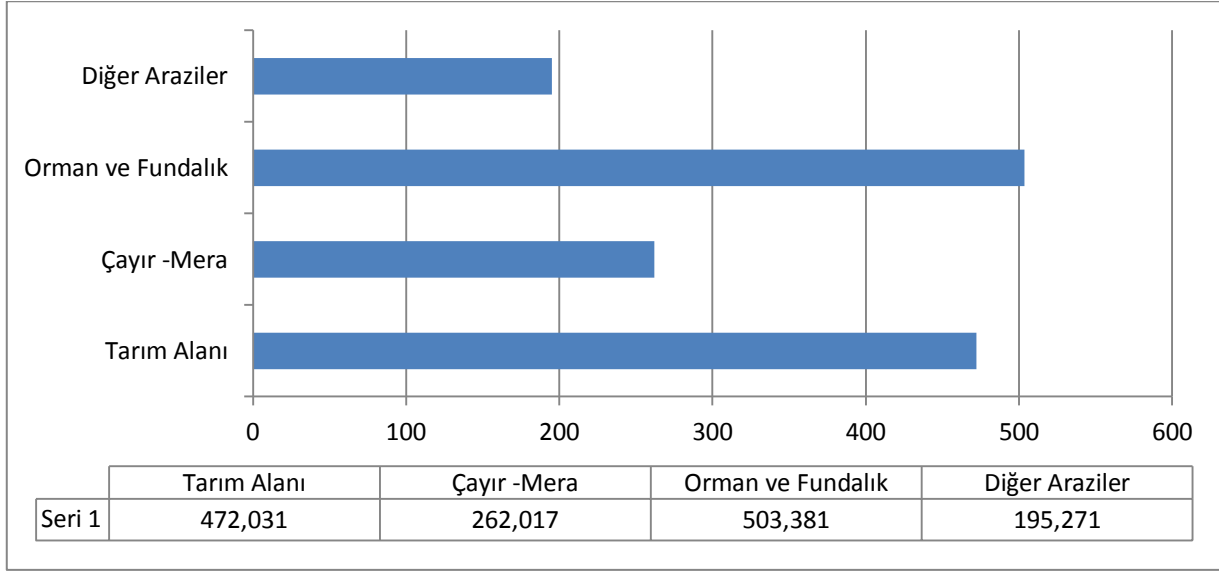
E.1. Arazi Kullanım Verileri

Çizelge E.1- Kahramanmaraş İli ve İlçeleri Arazi Kullanım Değerleri

İlçeler	Tarım Alanı (ha)	İl Yüzölçümündeki Oranı (%)	Çayır Mera (ha)	İl Yüzölçümündeki Oranı (%)	Orman ve Fundalık (ha)	İl Yüzölçümündeki Oranı (%)	Diğer Araziler (ha)	İl Yüzölçümündeki Oranı (%)	Yüzölçümü (ha)
Merkez	91,708	6	5,141	0	188,159	13	8,592	1	293,600
Pazarcık	71,197	5	41,000	3	41,887	3	716	0	154,800
Türkoğlu	19,232	1	5,000	0	26,212	2	18,356	1	68,800
Afşin	63,750	4	15,000	1	31,458	2	28,991	2	138,700
Elbistan	127,577	9	67,391	5	245	0	37,487	3	232,700
Andırın	15,509	1	7,000	0	80,805	6	13,987	1	117,800
Göksun	47,210	3	50,733	4	68,018	5	25,939	2	191,900
Çağlayancerit	8,215	1	24,677	2	23,566	2	7,742	1	64,200
Ekinözü	24,249	2	20,372	1	16,010	1	27,369	2	88,000
Nurhak	3,384	0	25,703	2	27,021	2	26,092	2	82,200
K.Maraş Geneli	472,031	33	262,017	18	503,381	35	195,271	14	1,432,700

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Grafik E.1- Kahramanmaraş İli ve İlçeleri Arazi Kullanım Değerleri (Ha)

Kahramanmaraş ilindeki topraklar eski sınıflandırma sistemine göre 13 büyük grupta yer almaktadır. Bunlar, Kireçsiz kahverengi orman, Kireçsiz kahverengi, Bazaltik, Kestanerengi, Kahverengi, Kahverengi Orman, Kırmızı kahverengi, Kırmızı Kahverengi Akdeniz, Kırmızı Akdeniz, Aluviyal, Koluviyal, Hidromorfik ve Organik topraklardır.

Çizelge E.2. Kahramanmaraş İl Genelindeki Toprak Grupları

TOPRAK GRUPLARI	ALAN (HA)	%
ALUVİYAL TOPRAKLAR	73018.05	5.62
BAZALTİK TOPRAKLAR	42663.57	3.28
HİDROMORFİK TOPRAKLAR	151.17	0.01
KAHVERENGİ ORMAN TOPRAKLARI	363746.50	27.99
KAHVERENGİ TOPRAKLAR	213690.30	16.44
KESTANE RENGİ TOPRAKLAR	2792.10	0.21
KİREÇSİZ KAHVERENGİ ORMAN TOPRAKLARI	148091.30	11.40
KİREÇSİZ KAHVERENGİ TOPRAKLAR	154025.30	11.85
KIRMIZI AKDENİZ TOPRAKLARI	40857.15	3.14
KIRMIZI KAHVERENGİ AKDENİZ TOPRAKLARI	125577.80	9.66
KIRMIZIMSİ KAHVERENGİ TOPRAKLAR	39977.72	3.08
KOLUVİYAL TOPRAKLAR	91943.81	7.08
ORGANİK TOPRAKLAR	3013.44	0.23
TOPLAM	1299548.20	100.00

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Büyük toprak gruplarına göre il arazisinin büyük bir kısmı, % 27,99' luk kısmı kahverengi orman topraklarından, % 16,44 'ü kahverengi topraklardan, % 11,85' i kireçsiz kahverengi topraklardan ve % 11,40'ı kireçsiz kahverengi orman topraklarından oluşmaktadır.

Mutlak tarım arazileri diyebileceğimiz birinci derecede önemli tarım arazileri, orman ve fundalık araziler hariç 1. ve 2. sınıf araziler ile diğer sınıflardaki yeterli sulama arazilerini içine almaktadır. İlde 1. sınıf arazilerin toplamı 247.703 hektarlık yüzölçümü ile %17.24'lük bir alanı kaplamaktadır. İkinci derecede önemli tarım arazileri orman ve fundalık araziler hariç arazi kullanma kabiliyeti 3. sınıf olan araziler ile yetersiz sulama yapılan arazilerdir. Bu grup ilde 61.710 hektarlık yüzölçümü ile %4.30'luk bir alanı kaplamaktadır. Üçüncü derecede önemli tarım arazileri ise 1.,2. ve 3. sınıftan başka sınıflarda yer alan tesis edilmiş bağ, bahçe ve özel ürün arazilerini kapsamaktadır. Bu grup araziler 39.773 hektarlık yüzölçümü ile %2.77'lik bir alanı kaplamaktadır. İlçelere göre arazi sınıflarının miktarları ve dağılımları aşağıdaki tabloda ve grafikte verilmiştir.

Birinci sınıf toprakların tarım alanının en fazla olduğu Elbistan ilçesinde yoğunlaştığı görülmektedir. Elbistan ilçesini Afşin ilçesi onu da Pazarcık ilçesi izlemektedir. İl genelinde toprağın VII. Sınıf toprak sınıfında yoğunlaştığı görülmektedir.

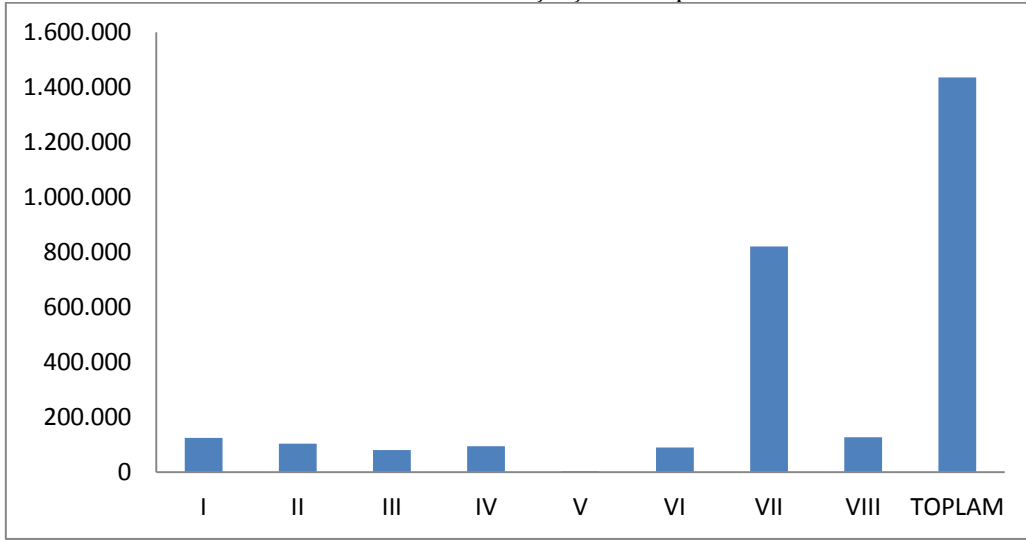
Çizelge E. 3. Kahramanmaraş İlçeleri Toprak Sınıfları

İlçeler	Toprak Sınıfları								Toplam
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Merkez	16.419	9.654	13.364	25.127	113	18.124	243.310	20.138	346.249
Afşin	26.678	16.658	8.943	7.565	-	12.153	60.302	15.109	147.408
Andırın	7.481	7.651	5.166	3.259	-	3.996	84.933	5.379	117.865
Elbistan	34.866	34.066	24.676	21.126	1.319	19.469	182.427	58.084	376.033
Göksun	9.194	8.606	7.432	10.222	-	11.310	109.516	20.950	177.230
Pazarcık	18.318	20.909	14.103	23.724	528	20.173	106.565	5.459	209.200
Türkoğlu	11.009	5.937	4.783	3.174	83	3.208	33.066	855	62.115
Toplam	123.965	103.481	78.467	94.197	2.043	88.433	820.119	125.395	1.436.100

Not: Çağlayancerit ilçesi Pazarcık ilçesi içinde, Ekinözü ve Nurhak ilçeleri ise Elbistan ilçesi ile beraber gösterilmiştir.

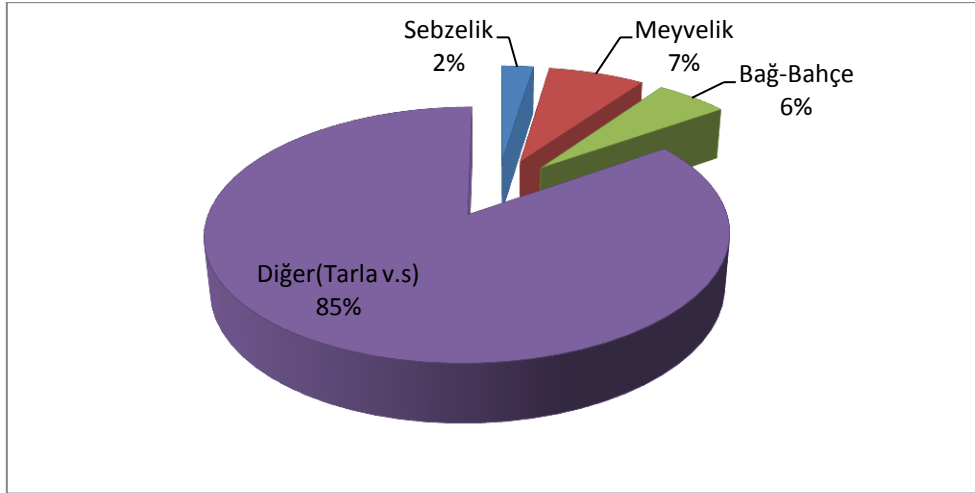
KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Grafik E.2- Kahramanmaraş İlçeleri Toprak Sınıfları

Kaynak : Çevre Düzeni Planı(2011)

Grafik E.3- Arazilerin Niteliklerine Göre Dağılımı Tablosu

Çizelge E.4- İşlenen Arazinin Kullanım Durumu

Kullanım Şekli	Alanı (Hektar)	Oranı %
Sebzelik	10.346 Ha	2
Meyvelik	31.263 Ha Sulu	7
Bağ – Bahçe	23.362 Ha	5
Diger (Tarla vs.)	361.496 Ha	86
TOPLAM	426.467 Ha	100

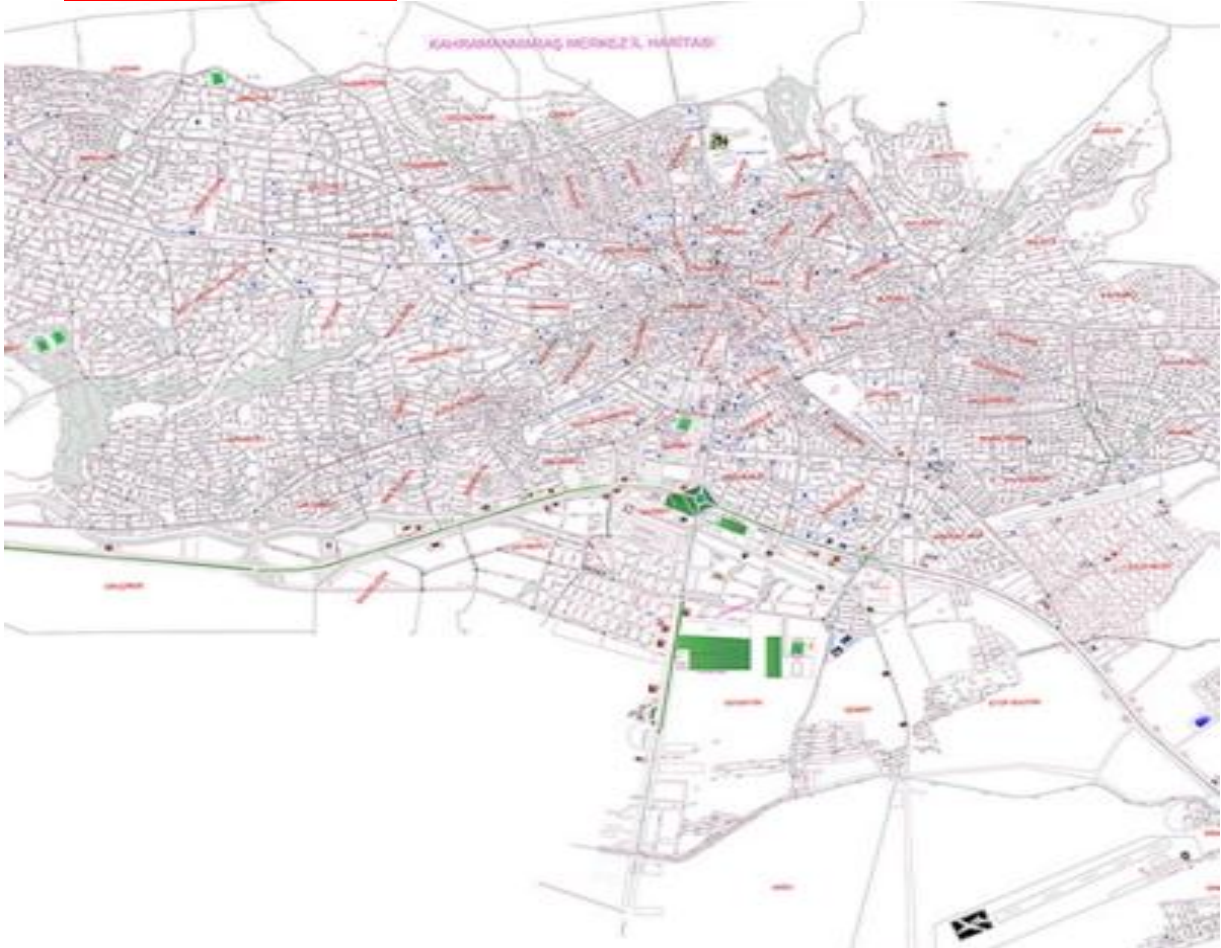
KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge E.5 – (2011) Yılı İlimizin Arazilerinin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması

Arazi SINIFI	Alanı (ha)	(%)
1. Sınıf Araziler	123.965	20
2. Sınıf Araziler	103.481	17
3. Sınıf Araziler	78.467	13
4. Sınıf Araziler	94.197	15
5. Sınıf Araziler	2.043	00
6. Sınıf Araziler	88.433	14
7. Sınıf Araziler	125.395	20
TOPLAM	1.310.705	100

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre düzeni planı

Çevre düzeni planı; Ülke ve bölge plan kararlarına uygun olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanılması kararlarını belirleyen plandır. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununda; “İl çevre düzeni plânı; valinin koordinasyonunda, Büyükşehirlerde Büyükşehir belediyeleri, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi ile birlikte yapılır. İl çevre düzeni plânı belediye meclisi ile il genel meclisi tarafından onaylanır.” denilmektedir.

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 13. maddesi kapsamında, tarım dışı amaçlı arazi kullanım için, 2010 yılı içerisinde, resmi kurum ve kuruluşlar ile özel kişi ve tüzel kişiliklerce İl Müdürlüğümüze yapılan toplam 52 adet müracaatta, 2133,1862 ha. alanla ilgili Etüt çalışması yapılmıştır. Bunlardan 846,0718 ha.'lık kısmı tarım dışı amaca tahsis edilmiş, 1287,1144 ha.'lık kısmı ise tarımsal amaçlı kullanılması gerektiği belirtilerek uygun görülmemiştir.

Ayrıca tarımsal amaçlı yapılar için toplam 43 adet müracaat değerlendirilerek sonuçlandırılmıştır.

Bununla birlikte, söz konusu kanunun 5. maddesi gereği kurulan İl Toprak Koruma Kurulu, 2010 yılı içerisinde 6 kez toplanmış, 587,8443 ha. alanın tarım dışına çıkarılması uygun görülmemiş, 1544,4950 ha. alanın tarım dışına çıkarılması kararı alınarak Bakanlığımıza gönderilmiştir.

5403 Sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanımı Kanunu Kapsamında Yapılan Başvurulara Ait Liste

2010 YILI	Başvuru Sayısı	İzin Verilen Alan (ha)							İzin Verilmeyen Alan (ha)	İrtifak Hakkı Verilen (ha)	Kanun Kapsamı dışında Bulunan (ha)	GENEL TOPLAM (ha)	
		MT		TA		OT		DT					Toplam
		SMT	KMT	STA	KTA	SOT	KOT						
TOPLAM	52				766,6118			79,4600	846,0718	1287,1144		2133,1862	

MT : Mutlak Tarım Arazisi
SMT : Sulu Mutlak Tarım Arazisi
KMT : Kuru Mutlak Tarım Arazisi
TA : Marjinal Tarım Arazisi
STA : Sulu Marjinal Tarım Arazisi
KTA : Kuru Marjinal Tarım Arazisi
OT : Özel Ürün Arazisi
SOT : Sulu Özel Ürün Arazisi
KOT : Kuru Özel Ürün Arazisi

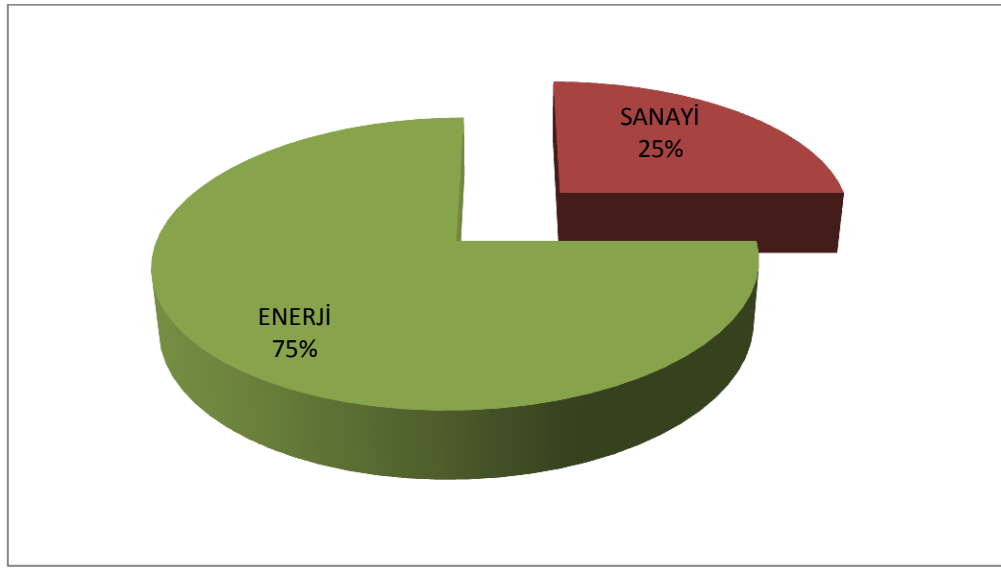
KAYNAKLAR:

- 1- www.kahramanmaras.gov.tr.
- 2- İl Özel İdaresi.
- 3- Tarım İl Müdürlüğü.

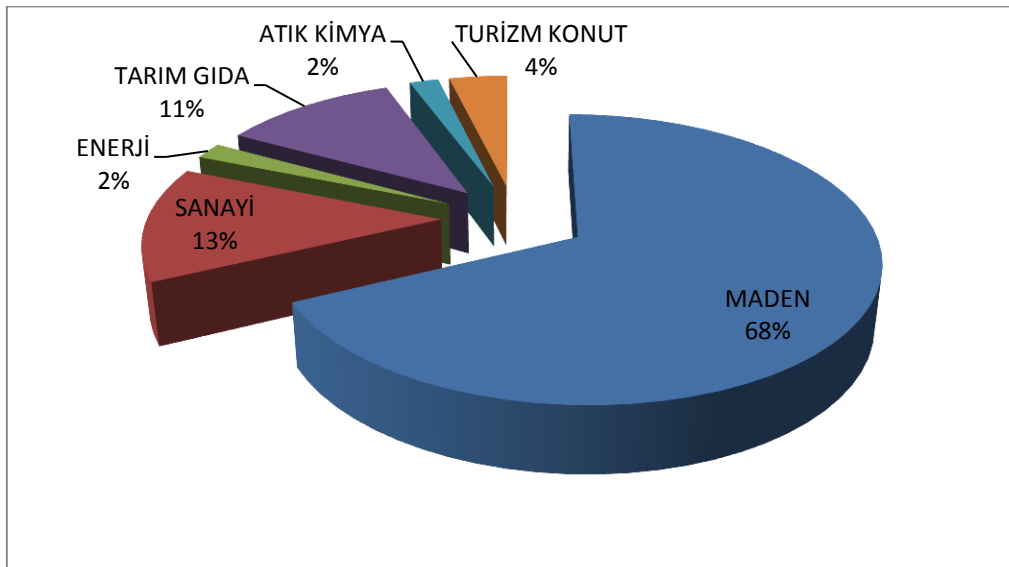
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ**F.1. ÇED İşlemleri**

Çizelge F.1 – İlimizde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından (2012) Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (ÇŞİM,2012yılı)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	36	1	7	6	1	-	2	53
ÇED Olumlu Kararı	-	3	1	-	-	-	-	4

Grafik F.1 – İlimizde (2012) Yılı ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (ÇŞİM, 2012)

Grafik F.2 – İlimizde (2012) Yılı ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (ÇŞİM, 2012)

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

2012 Çalışma yılı içinde Çevre İzni kapsamında Ek-1 kapsamında 1 firmaya GFB verilmiştir, yine aynı firma Çevre İzni Listesi verilmiştir.

İl Müdürlüğümüze Ek-2 kapsamında 62 adet firma tarafından GFB başvurusunda bulunulmuş, bu firmalardan 8 adetine GFB verilmiş, 1 adetine Çevre İzni verilmiştir.

Çizelge F.2 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları(ÇŞİM,2012)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	1	8	9
Çevre İzini	1	1	2
Lisans	1	-	1
TOPLAM	3	9	12

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

2012 Çalışma yılı içinde Çevre İzni kapsamında Ek-1 kapsamında 1 firmaya GFB verilmiştir, yine aynı firma Çevre İzni Listesi verilmiştir.

İl Müdürlüğümüze Ek-2 kapsamında 62 adet firma tarafından GFB başvurusunda bulunulmuş, bu firmalardan 8 adetine GFB verilmiş, 1 adetine Çevre İzni verilmiştir. Çalışmalar devam etmektedir.

Kaynaklar:

- ÇŞİM(2012)

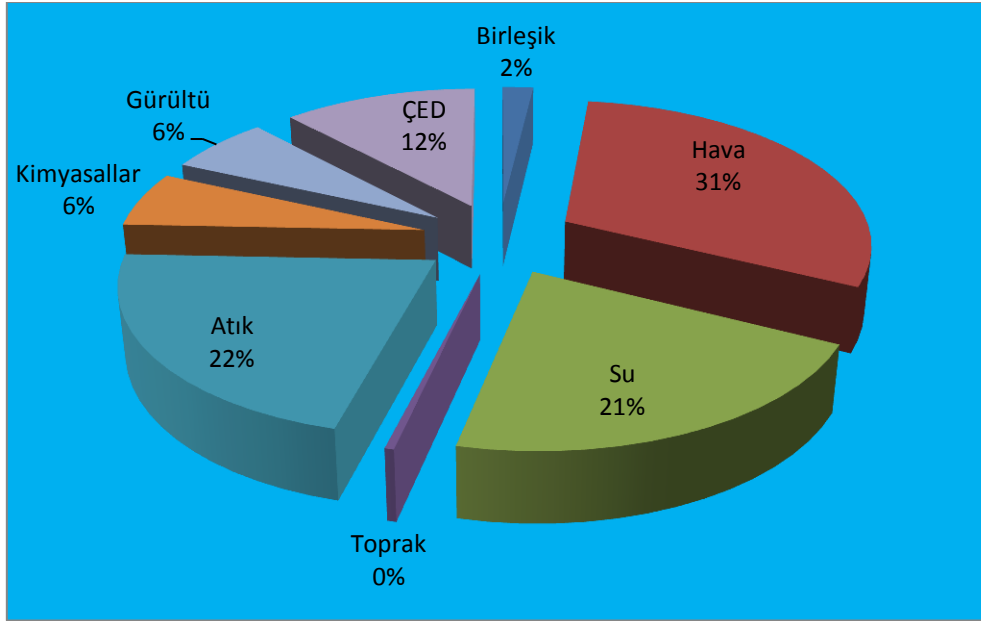
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI**G.1. Çevre Denetimleri**

Çizelge G.1 -İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı

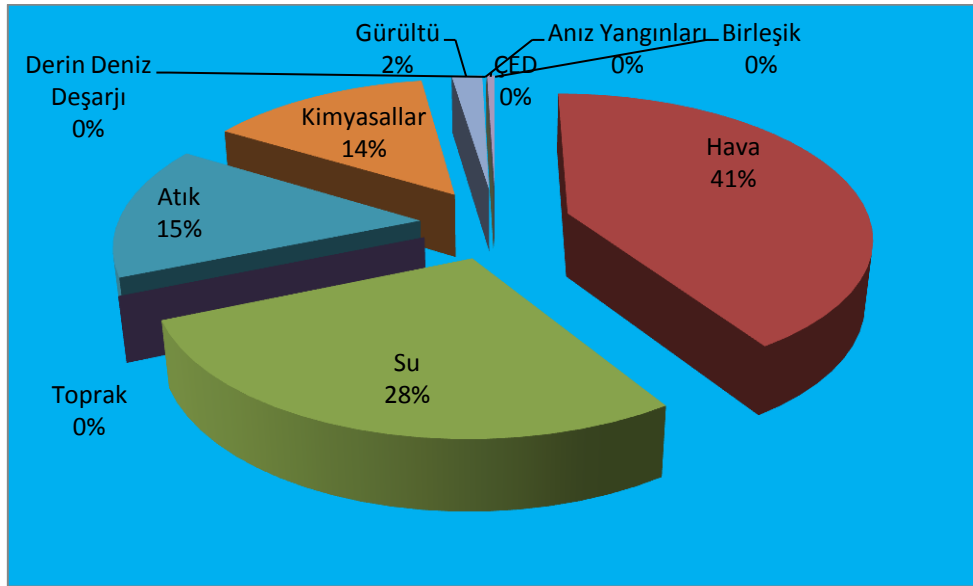
Denetimler	Birleşik	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimya-sallar	Gürültü	ÇED	İzin	Toplam
Planlı denetimler	22	145	101	2	103	29	30	57	10	499
Ani (plansız) denetimler										225
Genel toplam										724

Çizelge G.2-Kahramanmaraş Valiliği Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü
2012 Denetim Ve İdari Yaptırım Verileri

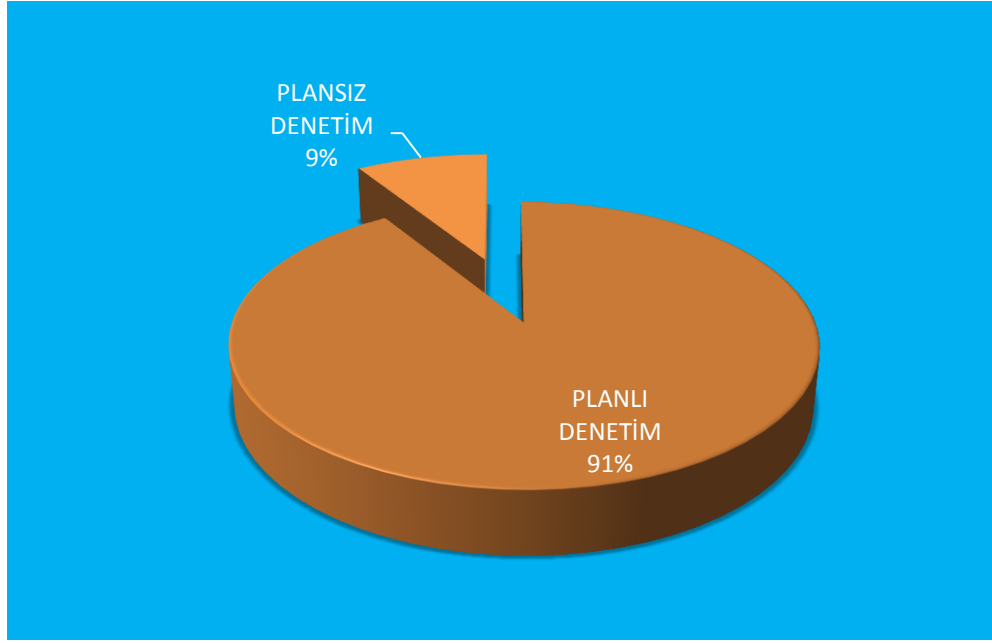
Denetim Türü	Denetim sayısı	Uygulanan Ceza Miktarı	Kapatma Cezası
Birleşik	9		
Hava	145	117.780 TL	
Su	101	188.448 TL	
Toprak	2		
Atık	103	456 TL	
Kimyasallar	29		
Gürültü	30		
Derin Deniz Deşarjı	-		
Anız Yangınları		6.034,72 TL	
ÇED	57	109.935 TL	
Toplam	476	422.654 TL	

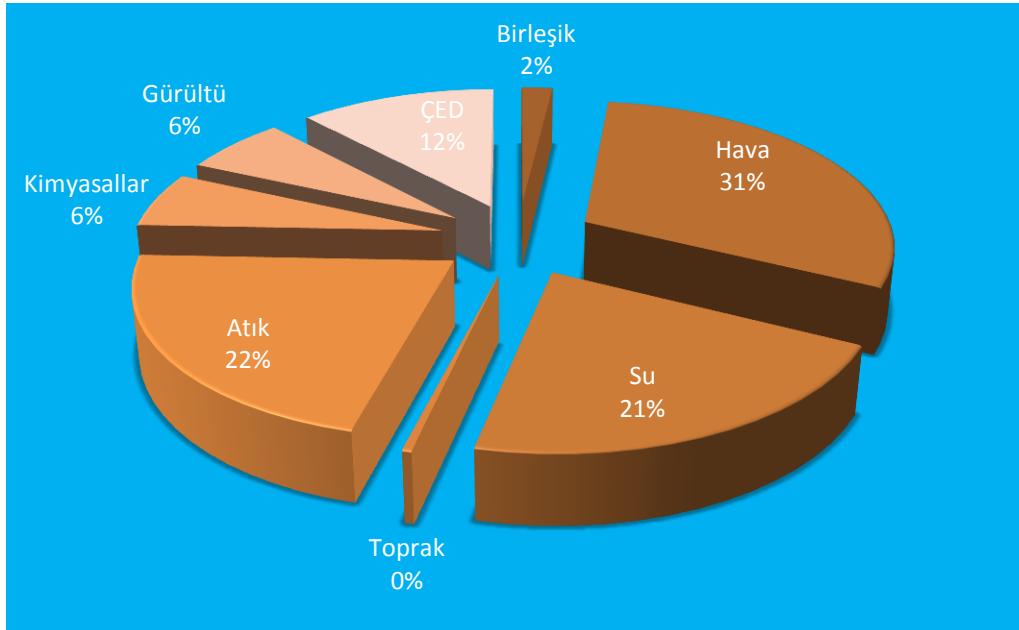
Grafik G.1 - İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı(ÇŞİM, 2012)

Grafik G.2 – İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı(ÇŞİM, 2012)

Grafik G.3– İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı(ÇŞİM, 2012)

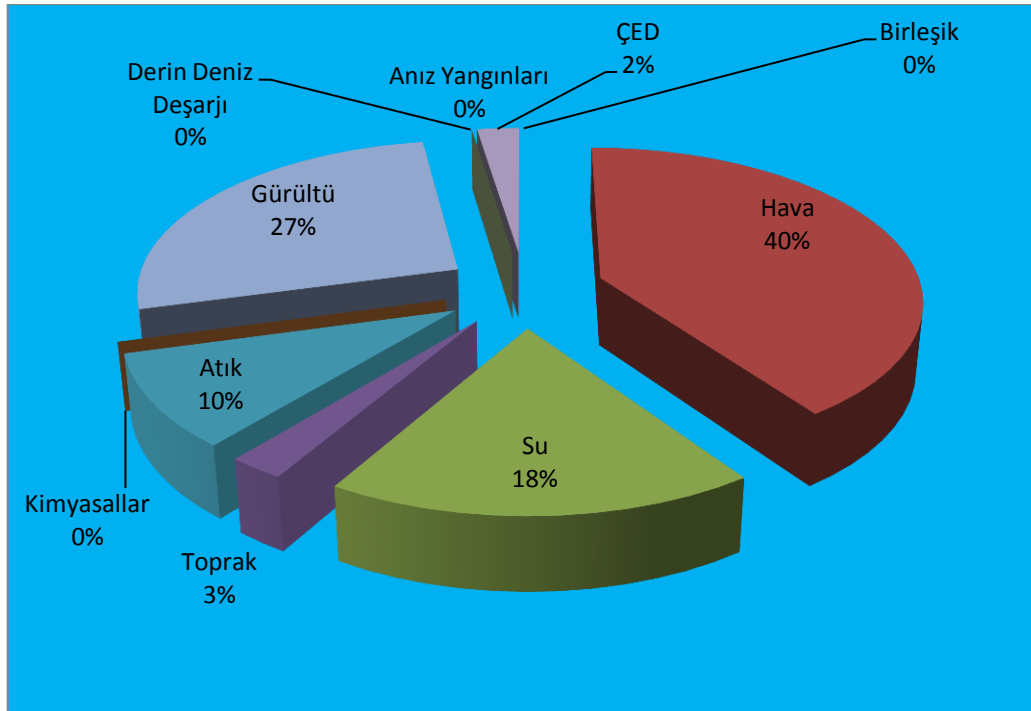

Grafik G.4– İlimizde ÇŞİM Tarafından (2012) Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı(ÇŞİM, 2012)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.3 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM’e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları(ÇŞİM, 2012)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	33	15	2	8	0	22	2	82
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	33	15	2	8	0	22	2	82
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)								100

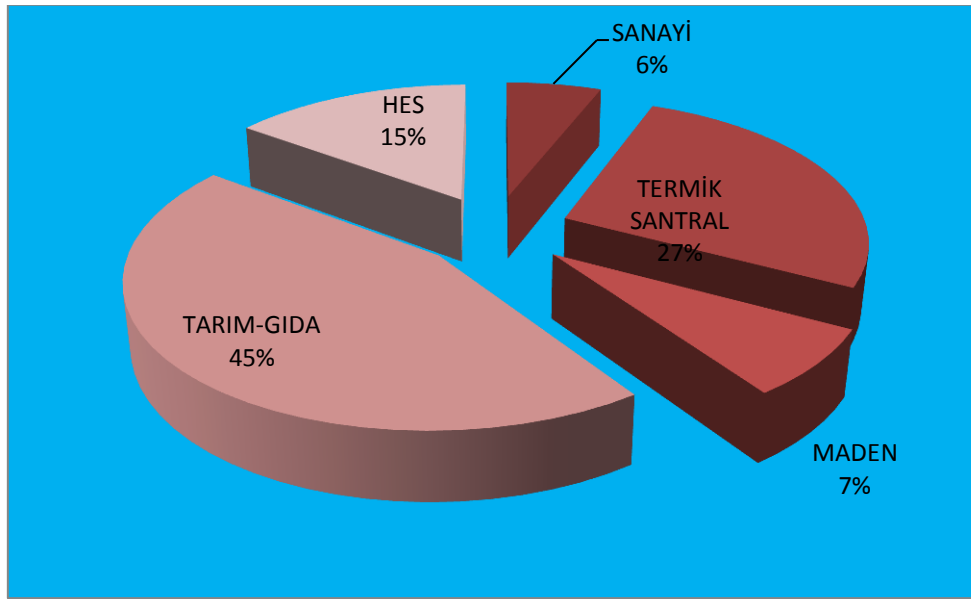

Grafik G.5 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı(ÇŞİM,2012)

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.4 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı(ÇŞİM,2012)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimya-sallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	225.251,00	132.820					62.820,00		420.891,00
Uygulanan Ceza Sayısı	6	6					4		16

Grafik G.6 – İlimizde (2012) Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı(ÇŞİM, 2012)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

Not: İlde 2012 yılında tesislere verilen faaliyeti durdurma/kapatma kararı bulunmamaktadır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Çevre mevzuatı uyarınca ilimizde planlı, ani ve şikayet üzerine denetimler yapılmaktadır. Bu denetimler neticesinde çevre kirliliğine sebep olan işletmeler ve şahıslar uyarılmakta olup gerekli iyileştirmeyi yapmayanlar hakkında 2872 sayılı Çevre Kanunun ilgili hükümleri uyarınca idari yaptırım uygulanmaktadır.

Geçmiş yıllara göre hızla artan sanayi tesisleri dikkate alındığında çevre mevzuatına uyum oranının arttığı, vatandaş ve sanayicinin bilinçlendiği gözlemlenmektedir.

Kaynaklar:

-ÇŞİM (2012)

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

Kamu Kuruluşlarının Çevre Eğitimi İle İlgili Faaliyetleri:

Bakanlığımız ile Milli Eğitim Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı arasında yapılan protokoller doğrultusunda çevre eğitimi konusunda İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve İl Müftülüğü ile işbirliği yapılarak çeşitli programlar yapılmaktadır. Bunların başlıcaları; pilot okullar belirlenerek buralarda eğitim verilmesi, imamların çevre konusunda bilgilendirilmesi ve Cuma Hutbelerinde çevre konusunda vaaz verilmesi gibi.

Ayrıca özel gün ve haftalarda çeşitli kurum / kuruluşlarla işbirliği yapılarak çevre yönünden katkıda bulunmaktadır. 5 Haziran “Dünya Çevre Günü”, “Dünya Su Günü”, “Ormancılık Haftası” gibi.

5 Haziran Dünya Çevre Günü ve Çevre Haftası münasebetiyle Kahramanmaraş Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından hazırlanan etkinlikler programı dahilinde 5 Haziran Salı günü şehrimizin en işlek caddesi olan Trabzon Caddesinde, "Çevre Yürüyüşü" yapıldı. Şehrimizin ana arteri olan Trabzon Caddesindeki yürüyüş Hafız Ali Meydanında başlayıp, Kıbrıs Meydanından devamla Atatürk Meydanında son bulmuştur.

Çevre Yürüyüşüne; başta Çevre ve Şehircilik İl Müdürü Sayım ATA, müdür yardımcıları, şube müdürleri olmak üzere Müdürlüğümüz personelinin tamamı ile birlikte, çevre ile ilgili sivil toplum kuruluşları, okullardaki çok sayıdaki öğretmen ve öğrenci katılmıştır. Çevre Yürüyüşü esnasında gerek yürüyüşe katılanlara ve gerekse cadde üzerindeki diğer vatandaşlara Kahramanmaraş Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından hazırlanan broşürler dağıtılmıştır.

5 Haziran Dünya Çevre Günü ve Çevre Haftası münasebetiyle Kahramanmaraş Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından hazırlanan etkinlikler programı dahilinde 6 Haziran Çarşamba ilimizde faaliyet göstermekte olan sanayi tesislerinden olan Kahramanmaraş Kağıt Sanayi A.Ş. kağıt fabrikası ziyaret edildi.

Kahramanmaraş Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü personelinin katıldığı, atık kağıttan geri dönüşüm ile tekrar kağıt üretiminin yapıldığı sanayi tesisi gezisinde; fabrikadaki uygulanan prosesler yerinde incelenmiş, fabrikanın işleyişi başından sonuna kadar yerinde incelenerek

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

yetkililerden bilgi alınmıştır. Aynı zamanda fabrikanın atık su arıtma tesisi de yerinde incelenmiştir. Atık su arıtma sisteminin işleyişi kontrol edilerek yetkililerden bilgi alınmıştır.

Oldukça faydalı geçtiğine inandığımız sanayi tesisi gezisine katılan ve tesisin işleyişini baştan sona kadar detaylı bir şekilde personelimize aktaran sanayi tesisi sahiplerine teşekkür ediyoruz.

Türkiye'nin En Temiz İkinci Köyü Seçilen Hacıağalar Köyünde Tören Düzenlendi

Kahramanmaraşın merkeze bağlı Hacıağalar köyü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından düzenlenen "Temiz Türkiye" yarışmasında ilimizin en temiz birinci ve ülkenin en temiz ikinci köyü seçildi.

İl Özel İdaresi ve KÖYDES Kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılmasıyla tüm alt yapı hizmetleri tamamlanan Hacıağalar Köyü, çevre düzenlemesi, cadde ve sokaklarının temizliği ile Türkiye'ye örnek oldu. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 5 Haziran Dünya Çevre Günü

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

dolayısıyla düzenlediği yarışmada ikinci en temiz köy unvanını alan Hacıağalar Köyüne, düzenlenen törenle çevre beratı takdim edildi.

Saygı duruşunda bulunulması ve İstiklal Marşının okunmasıyla başlayan törende, ilköğretim öğrencileri tarafından çevre andı okundu. Törende konuşan Kahramanmaraş Valisi Şükrü Kocatepe, kentteki örnek köylerin sayısının her geçen gün arttığını söyledi. "Biz köylerimizi şehirleştirmeye çalışıyoruz" diyen Kocatepe, şöyle konuştu:

"Bununla ilgili güzel örneklerde her geçen gün birer birer artıyor. Bundan sonra artık köylerimiz köy olmaktan çıkarak, onlara sağlanan alt yapı hizmetleri, köylümüzün kendi gayreti, kendi imkânlarıyla konutlarını, evlerini tarımsal tekniklerini geliştirmesiyle artık köylerimiz şehirleşiyor. Her gün buna yeni bir örnek ekleniyor. Hükümetimizin ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın temel prensibi de, temel hareket noktası da köylerimizin şehirleşmesi yönünde. Zaten Kahramanmaraşımız da yakında büyükşehir olacak ve köy tabirimizde geçmişte kalan nostaljik bir isim ve ifade olarak kalacak Hacıağalar köyümüz için. Bu köyümüzde Kahramanmaraşın bir semti olarak yaşamını daha kaliteli bir şekilde devam ettirecek."

Çevre ve Şehircilik İl Müdürümüz Sayım Ata ise, gelecek nesillere daha güzel yaşam alanları bırakmak için herkesin sorumlu hareket etmesi gerektiğini belirtti. Ata, "Bu güzel memleket bizim. Havasını bizler soluyor, suyunu bizler içiyor, toprağında bizler tarım yapıyor, doğasında ve ormanlarında bizler geziyoruz. Dolayısıyla bu güzelliklere ve nimetlere de bizlerin sahip çıkması lazım" diye konuştu.

Konuşmaların ardından Vali Kocatepe tarafından köy muhtarı Hacı Taşdemir e çevre beratını verdi. İlimizin En temiz birinci köyü Hacıağalar, İkinci köyü Kapıçam ve üçüncü köyü Çiğli

köyleri muhtarlarına teşekkür plaketi verildi. Kocatepe, İl Özel İdaresindeki başarılı çalışmaları dolayısıyla da Vali Yardımcısı ve İl Özel İdaresi Genel Sekreteri Servet Güngör e plaket ve teşekkür belgesi verdi. Araştırmacı Yazar ve Çevre Derneği Başkanı Serdar Erdoğan Yılmaz ise çevre temizliğinin okullardan ve camilerden başlayacağını belirterek temiz köyün oluşmasına katkı sağlayan köy imamına altın taktı.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

5 Haziran Dünya Çevre Günü Münasebetiyle Düzenlenen Resim Ve Şiir Yarışmasında Dereceye Giren Öğrencilere Ödülleri Verildi

5 Haziran Dünya Çevre Günü ve Çevre Haftası münasebetiyle Kahramanmaraş Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından hazırlanan etkinlikler programı dahilinde ilköğretim öğrencileri arasında resim ve şiir dallarında ayrı ayrı düzenlenen "Temiz Türkiye, Temiz Çevrem" yarışmasında dereceye giren öğrencilerin ödülleri 5 Haziran Dünya Çevre Gününde İlimiz Atatürk meydanında düzenlenen tören ile sahiplerine verildi.

Dereceye giren resimlerin sergilendiği ve şiirlerin okunduğu ödül töreninde; öğrencilere teşekkür belgesi ile birlikte diğer ödülleri; Çevre ve Şehircilik İl Müdürü Sayım ATA, Müdür Yardımcısı V. Adnan BEKTAŞOĞLU, Çevre Yönetimi Şube Müdürü Hasan TOPAK ile ÇED Hizmetleri ve Çevre İzinleri Şube Müdürü Yakup KOZAK tarafından verildi.

Törene Müdürlüğümüz personeli, çok sayıda öğretmen ve öğrenci ile dereceye giren öğrencilerin aileleri katılmıştır.

I. İL BAZINDA ÇEVRESEL GÖSTERGELER

1. GENEL

1.1. NÜFUS

NÜFUS						
GÖSTERGE: 1.1.1. Nüfus artış hızı						
TANIM: Belirli bir dönemde, İl için nüfus büyüklüğünün ortalama yıllık artışıdır.						
Kaynak: TÜİK						
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 2007-2012 dönemi İl nüfus artış hızı (%), Nüfus yoğunluğu (kişi/km ²)						
Durum ve eğilimler;						
Veri formatı						
Yıllar	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nüfus (Milyon Kişi)	1.004.414	1.029.298	1.037.491	1.044.816	1.054.210	1.063.174
Nüfus Artış Hızı (%)	25,1	7,9	7,0	9,0	8,6	11,7
Değerlendirme ve Sonuçlar <i>Türkiye’de nüfus artış hızı 1990 yılında %17 iken, 2005 yılında %12,3’e gerilemiştir. Ancak toplam nüfus artmaya devam etmiştir. 2008 yılı verilerine göre toplam nüfus 71.079.000 kişi, nüfus artış hızı ise %11,5’tir.</i> <i>Toplam nüfus artmaya devam etmektedir. Nüfusun kentsel alanlarda yoğunlaşması, bu alanlarda çevre üzerinde baskının artması anlamına gelmektedir.</i>						

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

NÜFUS																		
GÖSTERGE:1.1.2 Kentsel nüfus oranı																		
TANIM: Belirli bir tarihte kentsel alan olarak tanımlanmış 20.001 ve üzeri nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki oranıdır.																		
Kaynak: TÜİK																		
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2012 dönemi yıllık (1927, 1950 ve 1980 yılları da olacak şekilde) kırsal ve kentsel nüfus oranı (%),Türkiye geneli oranlarıyla karşılaştırılması																		
Durum ve eğilimler:																		
Veri formatı																		
<table><tr><th></th><th>İl ve İlçe Merkezleri (%)</th><th>Belde ve Köyler (%)</th></tr><tr><td>1990</td><td>46</td><td>54</td></tr><tr><td>2000</td><td>53</td><td>47</td></tr><tr><td>2010</td><td>61</td><td>39</td></tr><tr><td>2011</td><td>62,3</td><td>37,7</td></tr><tr><td>2012</td><td>63,5</td><td>36,5</td></tr></table>		İl ve İlçe Merkezleri (%)	Belde ve Köyler (%)	1990	46	54	2000	53	47	2010	61	39	2011	62,3	37,7	2012	63,5	36,5
	İl ve İlçe Merkezleri (%)	Belde ve Köyler (%)																
1990	46	54																
2000	53	47																
2010	61	39																
2011	62,3	37,7																
2012	63,5	36,5																
Değerlendirme ve Sonuçlar																		
Ülkemizde 1990 yılında %51,32 olan kentsel nüfus oranı 2000 yılında %59,25'e yükselmiştir. Hızlı kentleşme ile birlikte sosyal, ekonomik, demografik ve çevresel sorunlar ortaya çıkmıştır. Plansız kentleşme ve gecekondulaşma ile hizmet sunumu bakımından sorunlu kentler oluşmuş ve çevre sorunları hızla büyümüştür. Ülkemizde artan kentsel nüfus oranına paralel olarak kentlerde yaşanan çevre sorunlarının da artması olasılığı vardır. İl, ilçe, belediye ve köylere göre nüfuslar belirlenirken; Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü (NVİGM) tarafından, ilgili mevzuat ve idari kayıtlar uyarınca Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT)'nda yerleşim yerlerine yönelik olarak yapılan; idari bağlılık, tüzel kişilik ve isim değişiklikleri dikkate alınmıştır.																		

1.2 SANAYİ

SANAYİ
GÖSTERGE: 1.2.1. Sanayi Bölgeleri
TANIM: Sanayinin belli alanlarda yapılanmasını sağlamak, kentleşmeyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek gibi amaçlarla mal ve hizmet üretim bölgeleri olarak hizmet sunmayı amaçlayan organize sanayi bölgeleri vb. sanayi bölgelerinin sayısının, toplam alanlarının ve ildeki planlı sanayileşme oranının zaman serisinde ifade edilmesidir.
Kaynak: Sanayi İl Müdürlükleri, İl Sanayi Odası
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde bulunan sanayi kuruluşlarının sayısı, sektörlerine göre sanayi bölgelerinin (Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Endüstri İhtisas Bölgesi ilan edilmiş alanlar, Büyük Sanayi Siteleri vb.) sayısı, kapasitesi, alanı (ha), OSB ve diğer sanayi alanlarında yeralan sanayi kuruluşlarının sayısının ildeki tüm sanayi kuruluşları sayısına oranı (%)
Kahramanmaraş nüfusu ve endüstrisi hızla büyüyen büyük şehirlerimizden birisidir. İlimizde son 30 yılda kaydedilen hızlı değişim, tarihi ve kültürel zenginliğinin yanı sıra, bilim ve teknolojik gelişmelere açık bir kent olarak da adından söz ettirmektedir. İlimizdeki nüfus artışı, sanayileşme ve teknolojik gelişmeler yaşanmaktadır.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kahramanmaraş ta gerçek anlamda sanayi 1965 yılında faaliyete geçen Sümerbank pamuklu dokuma fabrikası ile başlamıştır. 1970’li yıllarda çırçır işletmeciliği ve 1980’li yıllarda hızlı bir kalkınma politikası izlenerek teşvik tedbirlerinin de yardımıyla birçok sektörde yatırımlar gerçekleşmiş; verilen teşviklerin % 70’i tekstil sektöründe kullanılmıştır. Alınan teşvikler % 96’lık bir oranda yatırıma dönüştürülmüştür.

Kahramanmaraş ilinde gıda, dokuma giyim eşyası ve deri sanayi sektörlerindeki firma sayılarının toplam sanayideki firma sayılarına oranı yüzde 50’den fazladır. Bu sektörlerde toplam 322 firma bulunmaktadır. Bu sektörleri diğer sanayi sektörü olarak sınıflandırdığımız hediyeelik eşya krom ve çelik mutfak eşyası takip etmektedir. Bu sektörlerde ise 99 firma bulunmaktadır. Bu sektörlerin ardından 54 firma ile taş ve toprağa dayalı sanayi, 46 firma ile metal eşya makine ve teçhizat ulaşım aracı, ilmi ve mesleki ölçme aletleri sanayi ve 22 firma ile kimya-petrol, kömür, kauçuk ve plastik ürünleri sanayi gelmektedir.

Kahramanmaraş ilinde, dokuma giyim eşyası ve deri sanayi sektörü yüzde 72,3’lük pay ile istihdam yaratmada ilk sırada gelmektedir. Bu sektörde toplam 25.672 kişi istihdam edilmektedir. Bu sektörün yüzde 7,3’lük pay ile gıda sektörü ve yüzde 7,5’lik pay ile kimya-petrol, kömür, kauçuk ve plastik ürünleri sanayi sektörleri izlemektedir. Taş ve toprağa dayalı sanayi, krom ve çelik mutfak eşyaları sanayi bölgede istihdam yaratmada öne çıkan diğer sektörlerdir.

İlde Kahramanmaraş Merkez, Elbistan ve Türkoğlu olmak üzere üç adet organize sanayi bölgesi bulunmakta olup bu organize sanayi bölgelerinden sadece biri faaldir.

Kahramanmaraş’ta 11 adet küçük sanayi sitesi bulunmakta olup bunlardan sadece 5 tanesi faaldir. Bu küçük sanayi sitelerinde 2.745 işyeri bulunmakta olup toplam istihdam edilen kişi sayısı 9.896’dır.

Kahramanmaraş ilinde istihdam edilen nüfusun % 14,51’i sanayi sektöründe istihdam edilmektedir. 2001 yılı verilerine göre ilin GSYİH’nın % 27’si sanayi sektöründen sağlanmaktadır.

Durum ve eğilimler; *(Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)*

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İlimizde sanayi tesisleri plansız bir şekilde, Adana yolu, Gaziantep yolu ve Kayseri yolu üzerinde dağınık bir vaziyette konuşlandırılmıştır. İhtiyaca binaen Adana, Gaziantep yolu ve Kılılı kasabasında ıslah Organize Sanayi Bölgesi çalışmaları başlatılmıştır. Bahsi geçen bölgelerde meskun mahal ile sanayi tesislerinin iç içe olması hava kirliliğini ve etkilerini çözümsüz hale getirmiştir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

SANAYİ
GÖSTERGE: 1.2.2. Madencilik
TANIM: Bu gösterge, İlde yer alan farklı ruhsatlandırma grubuna göre verilen bir yılda kayıt altına alınmış maden ocakları, zenginleştirme tesisleri ve depolama alanlarının miktarının yıllara göre değişimini gösterir.
Kaynak: İl Özel İdare, MİGEM
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Türlerine göre maden ocağı ve tesisi sayısı, alanları (ha) ve yıllara göre değişimleri (%),
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

2. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: 2.1. Sıcaklık
TANIM: Gösterge, ildeki yıllık ortalama sıcaklık değişimi ve Türkiye ortalamalarıyla karşılaştırılmasını ifade etmektedir.
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1963-2012 yılları arası yıllık ortalama sıcaklık değerleri (°C), Türkiye Ortalama Değerleri

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri formatı

Kahramanmaraş İlinin Yıllık Ortalama sıcaklık değişimi ve Türkiye ortalamalarıyla karşılaştırılması

	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Türkiye ort. sıcaklık														
İlin ort. sıcaklık	16.5	15.6	16.5	16.6	16.3	15.8	16.4	16.7	17.3	16.2	17.1	15.9	15.7	16.4
	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Türkiye ort. sıcaklık														
İlin ort. sıcaklık	16.6	17.0	16.1	16.2	16.3	17.0	16.2	15.2	16.4	17.7	16.8	17.0	16.0	
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Türkiye ort. sıcaklık														
İlin ort. sıcaklık	17.9	17.1	17.8	17.0	16.9	17.2	16.9	17.5	17.9	17.7	17.2	18.9	16.8	17.0

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: 2.2. Yağış

TANIM: Birim alana düşen ortalama yağış miktarının zaman serisinde ifade edilmesidir.

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970-2012 yılları arası yıllık ortalama yağış miktarları (kg/m²)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri formatı:

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kahramanmaraş İli 1971-2012 Yılı Arası Birim alana düşen ortalama yağış miktarı Miktarı

Yılı	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
ortalama (kg/m2)	522.8	504.5	468.1	661.8	727.3	1080.8	569.7	783.2	573.1	747.0	888.6	480.1	650.7	623.0
Yılı	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
ortalama (kg/m2)	646.8	765.5	893.9	1009.3	695.2	537.8	891.4	618.9	576.7	799.0	744.2	1169.0	702.0	876.8
Yılı	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ortalama (kg/m2)	442.7	680.3	677.2	606.3	857.5	721.5	642.1	653.3	690.5	589.8	1059.3	829.1	777.5	1156.3

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: 2.3. Deniz suyu yüzey sıcaklığı

TANIM: Bu gösterge, deniz suyu yüzey sıcaklığının 1975'ten bu yana yıllık değişimini ifade eder.

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Denize kıyısı olan iller için 1975'ten bu yana uzun yıllar ortalama deniz suyu yüzey sıcaklığı değerleri (°C)

İlimizin Denize Kıyısı bulunmamaktadır.

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri formatı

	1975					2010	2011	2012
Yıllık Ortalama								

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

3. HAVA KALİTESİ

HAVA KALİTESİ
GÖSTERGE: 3.1. Hava Kirleticileri C.2. Havayı Kirleticisi Gazlar ve Kaynakları C.2.1. Kükürtdioksit (SO₂) Konsantrasyonu ve Duman: Son yıllarda, Kahramanmaraş'ta hızlı nüfus artışı sonucunda çarpık kentleşme, gecekondulaşma, motorlu araç sayısı ve sanayi tesislerinin sayısında artış gözlenmektedir. Kentlerde ısınmadan kaynaklanan kirlilik kadar, nüfus artışı ve gelir düzeyinin yükselmesine paralel olarak artan motorlu taşıtların neden olduğu zararlı egzoz gazları, özellikle nüfus ve trafiğin yoğun olduğu merkezlerde, hava kirliliğini artıran faktörlerin başında gelmektedir. Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında kirlilik derecelerine göre Kahramanmaraş Merkez, Afşin ve Elbistan I. Grup Kirli İlçeler, diğer ilçeler ise II. Grup Kirli İlçeler şeklinde gruplandırılmıştır. Bu gruplandırma, ilgili yönetmelik çerçevesinde her yıl yenilenmektedir. Kahramanmaraş ilinde hava kirliliğine neden olan etmenleri şu şekilde sıralayabiliriz; elektrik santralleri, endüstriyel işlemler sonucu tüm sanayi kuruluşlarının bacalarından çıkan üretim atıkları, endüstri ve ısınma için kullanılan yakıtlar vasıfsız yakıtların kullanılması, tüm motorlu taşıtların egzoz gazları, orman ve anız yangınları, endüstriyel ve evsel katı atıkların yakılması, açık arazideki hayvan ve bitki örtülerinin bozulması, katı atık depolama alanları, akaryakıt dolum istasyonları, rüzgâr erozyonu, madencilik faaliyetleri ve tarımsal ilaçlamadır.
TANIM: Bu gösterge; havadaki SO₂ ve PM₁₀ konsantrasyon miktarını göstermektedir. (SO₂ yakıtların doğal olarak yapısında bulunan kükürt bileşiklerinin yanma esnasında açığa çıkmasıyla oluşan kirlenici, boğucu, renksiz ve asidik gazdır. Partikül maddeler, gaz halindeki emisyonların kimyasal dönüşümü ve yığın halinde şekillenmesi ile oluşur. 5-10 mikrometre çaplı partiküller, asılı partikül olarak tanımlanır. Genel olarak heterojen karışımları içerir ve karakteristikleri bir yerden bir başka yere önemli değişiklik gösterir. Çapı 10 mikrometre altındaki partikül maddelere PM₁₀ denir.)
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde oluşan SO₂ ve PM₁₀ miktarları ortalamalarının yıllara göre değişimi ve yıllık olarak aşım gün sayısı değişimi (İldeki ölçüm istasyonlarının kurulma tarihinden itibaren)

Hava Kirliliği Bakanlığımızca “Hava Kirliliğini İzleme Ağı” kapsamında İlimize tesis edilen Hava Kalitesi İzleme İstasyonu 24.02.2005 tarihinde faaliyete geçmiştir. Hava kirliliğinin izlenmesi amacıyla; İlimizde merkezde kurulu sabit istasyon ile hava kirliliği takip edilmektedir. 2012 yılında yapılan ölçümlerde yıllık SO₂ ortalama değeri 6 µg/m³,

Elbistan İlçesinde kurulu bulunan sabit istasyonda yapılan ölçümlerde ise yıllık SO₂ ortalama değeri 14 µg/m³ olarak ölçülmüştür.

Yapılan ölçümlerde Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğinde belirtilen sınır değerlerin aşılmadığı görülmüştür.

Partikül Madde (PM) Emisyonları:

Bakanlığımızca “Hava Kirliliğini İzleme Ağı” kapsamında İlimize tesis edilen Hava Kalitesi İzleme İstasyonu 24.02.2005 tarihinde faaliyete geçmiştir. Hava kirliliğinin izlenmesi amacıyla; İlimizde merkezde kurulu sabit istasyon ile kirlilik ölçümleri takip edilmektedir. 2012 yılında yapılan ölçümlerde yıllık partikül madde ortalama değeri 69 µg/m³,

Elbistan İlçesinde kurulu bulunan sabit istasyonda yapılan ölçümlerde ise yıllık partikül madde ortalama değeri 75 µg/m³ olarak ölçülmüştür.

Yapılan ölçümlerde Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğinde belirtilen sınır değerlerin aşılmadığı görülmüştür

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

MERKEZ İLÇE	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*
Ocak	4		70							
Şubat	6		91							
Mart	5		61							
Nisan	6		63							
Mayıs	4		51							
Haziran	6		50							
Temmuz	4		76							
Ağustos	4		61							
Eylül	7		62							
Ekim	6		63							
Kasım	7		85							
Aralık	7		95							
ORTALAMA	6		69							

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

Son yıllarda yapılan çalışmalar neticesinde İlimiz Merkez İlçede doğalgaz kullanımına başlanılmış olup, yeni sanayi sitesi, Gaziantep - Adana ve Kayseri yolu üzerinde bulunan bir çok sanayi tesisi ve meskenlerin % 40'ı doğaldaz kullanmaktadır.

İlimizde yıllık; Merkez İlçede 145 000 ton, diğer ilçelerde 101 500 ton, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından 31 000 ton olmak üzere toplam 277 500 ton kömür kullanılmaktadır. Bu kömürler büyük oranda ithal kömürdür.

İlimizde hava kirliliğini azaltmak ve kontrol altında tutabilmek amacıyla Bakanlığımız genelgeleri doğrultusunda alınan Mahalli Çevre Kurulu Kararı ile katı ve sıvı yakıt özellikleri ve satış şekilleri her yıl yeniden belirlenmektedir.

Merkez İlçenin tamamına doğal gaz verme imkanı oluştuğunda hava kirliliği açısından daha güzel, daha yaşanır bir kent görünümüne kavuşacaktır.

4.SU-ATIKSU

GÖSTERGE: 4.1.Su Kullanımı

TANIM: Bu gösterge belediye, sulama, içme ve kullanma, sanayi olmak üzere sektörel bazda kaynaklardan çekilen toplam su miktarını gösterir.

Kaynak: DSİ, TUİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

	1990		2004		2008		2012		2030
	milyar m ³	%	milyar m ³	%	milyar m ³	%	milyar m ³	%	milyar m ³
Toplam									
Sulama									
İçme-Kullanma									
Sanayi									

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

SU-ATIKSU					
GÖSTERGE: 4.2.Belediye İçme Kullanma Suyu Kaynakları					
TANIM: Belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu temin edilen baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve gölet olmak üzere çekilen suyun kaynaklarına göre oranını ifade etmektedir.					
Kaynak: TUİK					
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde 1990 ve sonrasında, baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve göletlerden çekilen su miktarı, toplam çekilen su miktarı, (%)					
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)					
Veri Formatı					
Belediye İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İçin Kaynaklara Göre Çekilen Su (1000 m ³ /yıl)					
	Baraj	Kuyu	Kaynak	Akarsu	Göl-Gölet
2006		12.632	61.047	3.106	
2008	-	9.229	52.087	8.297	-
2010		7.875	52.022	5.847	
2012					
Değerlendirme ve Sonuçlar.					
İlimiz merkez içme ve kullanma suyu Pınarbaşı Mevkiinde bulunan Büyükgöz, Kırkgöz ve Baharpınarı adı ile bilinen kaynak suları, Kahramanmaraş Belediyesince yaptırılan Andırın ilçe merkezinin 15 km. doğusunda Gökgedik köyü sınırları içerisindeki Karasu İsale Hattı ve Kahramanmaraş Ovasında bulunan iki terfi merkezinden ve beslenmektedir. Pınarbaşı Mevkiindeki kaynak sularının bir kısmı cazibe ile diğer bir kısmı ise terfi vasıtası ile şebekeye verilmektedir. Karasu İsale Hattı ile kentin 2035 yılına kadar içme suyu ihtiyacı karşılanabilecektir. Ayrıca yapımı devam eden Ayvalı Barajı ile şehrin su ihtiyacı 2050'ye kadar giderilecektir. İle verilen Temiz Su Kaynakları : Karasu : 1500 lt/sn Pınarbaşı : 500 lt/sn Kuyular : Yedek (gerekirse 600 lt/sn) Ayvalı Barajı ve Arıtma Tesisi : 1000 l/sn [İhtiyaç halinde kullanılacak (kuraklık, arıza vb)] Su Şebeke Uzunluğu : 789.252 mt					

SU-ATIKSU	
GÖSTERGE: 4.3.Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler	
TANIM: Bu gösterge atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren belediye sayısını ve atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfusun yüzdelik oranını ifade eder.	
Kaynak: TUİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfus, tüm il nüfusu, oranları (%)	
Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet veren Belediye Bulunmamaktadır.	

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012
Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediye Sayısı									
Arıtma Tesisine Bağlı Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)	<u>Not: Belediyelerin, İlimizde Atıksu Arıtma Tesisi bulunmamaktadır.</u>								

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: 4.4.Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayıları ve nüfusu

TANIM: Bu gösterge 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)

Kaynak: TUİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)

Kahramanmaraş ilinin kanalizasyon sisteminin 3 kısımda incelenmesi gerekmektedir.

1-Evsel atık suları olan kanalizasyon sistemi;

Bu sistem şehrimizin % 99'unu kapsayacak şekilde yapılmış olup Sır Baraj Gölüne deşarj olmaktadır. 2010 yılının nüfus kriterlerine göre projelendirilip 5000 litre./sn. su debisine göre hesaplanıp yapılmıştır. 480,577 mt.şebeke hattı, 7,947 adet parsel bacası ve 9,497 adet muayene bacası ile hizmet etmektedir. Bunların dışında daha önceleri yapılmış olan tahmini 300,000 mt. boyunda şebeke hattı bulunmaktadır. Bu hatlar yeni sistemle entegreli olarak çalışmaktadır.

2-Yağmur suyu alan – Yağmur suyu kanalizasyon sistemi;

Bu şebeke % 25 oranında evsel atık su ile bileşik sistem oluşturmaktadır. Şehrimizin ana arterlerinden geçen 20 km. uzunluğunda 3X2 mt. ebadında tonozlara bağlantılı olarak yağmur sularını toplayıp horozun deresine deşarj etmektedir. Toplam şebeke uzunluğu bileşik sistem olarak 308,402 Mt. Şebeke hattı 20 Km. tonoz olmak üzere şehrimizin % 50'sini kapsayacak şekilde hizmet etmektedir.

3- Arıtma tesisi ;

K.Maraş (Merkez) metropoliten alanı dâhilinde kaynaklanan evsel atık suların çevreye ve insan sağlığına zarar vermeden tekrar temiz su olarak tabi hayata döndürülmesi amacıyla atık su arıtma tesisinin 1993 yılında proje ihalesi yapılmış olup, 1995 yılında da tamamlanmıştır. İnşaatın yapılması için girişimlerimiz devam etmektedir. İller Bankasının 2000 yılı yatırım programında bulunmaktadır. Alman Kalkınma Bankası ile görüşmeler devam etmektedir.

Bu projeye göre sadece biyolojik arıtma yapılacak yalnız şehrin evsel atık suyu arıtmaya tabi

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

tutulacaktır. Atıksu arıtma tesisi projesi yapılmış olup, inşaatı ihale aşamasındadır.

İlimizde genel olarak ayırık sistem kullanılmaktadır.

Bileşik Sistem Şebeke Uzunluğu : 149 000 mt

Kanalizasyon Şebeke Uzunluğu : 956 976 mt

Yağmursuyu Şebeke Uzunluğu : 192 184 mt

Atıksu Arıtma Tesisi için ÇED belgesi tamamlanmıştır. Çevre Bakanlığı tarafından koordine edilen IPA kapsamında yapım ihalesi çalışmaları devam etmektedir.

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2011	
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı									
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)									

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İlimizdeki su kirliliğinin sebeplerinin başında yerleşim yerlerindeki evsel atıksuların arıtılmaması, büyük sanayi kuruluşların atıklarının su kaynaklarına karışması, küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması, zirai mücadele ilaçlarının kullanımı, kimyasal gübre kullanımı yer almaktadır.

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: 4.5. Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı

TANIM: Bu gösterge yıllar itibariyle sanayi faaliyetlerinden kaynaklanan atıksu miktarları, atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren sanayi bölgeleri ve oluşan atıksuyun arıtılma oranını ifade eder.

Kaynak: TUİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ildeki sanayi bölgelerinden ve diğer sanayiden kaynaklanan atıksu miktarı, arıtma tesisi sayısı ve arıtılan atıksuyun kısmının toplam atıksu miktarına oranı (%)

İLİMİZDEKİ SANAYİ TESİSLERİNE AİT ATIKSU ARITMA TESİSİ VE KAPASİTELERİ

	TESİSLER	AAT KAPASİTESİ
1	ARSAN DOKUMA BOYA SAN.	4500 m ³ /gün
2	ABA KUMAŞ BOYA SAN.	1200 m ³ /gün
3	ALTEKS BOYA KASAR	2000 m ³ /gün
4	B TERMİK SANTRAL	440 m ³ /gün

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

5	BİLKUR TİC. SAN	2000 m ³ /gün
6	ÇABASAN TEKSTİL BOYA SAN.	1200 m ³ /gün
7	ÇMS ÇAVUŞ METAL SAN. TİC. A.Ş.	4500 m ³ /gün
8	DOKUBOY KUMAŞ BOYAMA SAN.	2000 m ³ /gün
9	ÖZÇELİK İPLİK DOK. TEKS.SAN.VE TİC.A.Ş.	400 m ³ /gün
10	HASBOY MENSUCAT SAN. VE TİC. A.Ş	1000 m ³ /gün
11	K.MARAŞ KAĞIT SAN. VE TİC. A.Ş	5000 m ³ /gün
12	KRAL TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş.	2000 m ³ /gün
13	KİPAŞ MENSUCAT A.Ş.	11000 m ³ /gün
14	MATESA TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş. 1	1300 m ³ /gün
15	MATESA TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş. 2	5500 m ³ /gün
16	NET TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş.	1100 m ³ /gün
17	ŞİRİKÇİOĞLU MENSUCAT SAN. VE TİC. A.Ş.	1050 m ³ /gün
18	TÜRKHAN TEKSTİL SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.	1100 m ³ /gün
19	DOĞAN TEKSTİL LTD. ŞTİ.	1500 m ³ /gün
20	CİHAN ET KOMBİNASI	50 m ³ /gün
21	BAFA SU ÜRÜNLERİ	320 m ³ /gün
22	BEY-DAĞ TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş	800 m ³ /gün
23	DOK YAĞLARI	50 m ³ /gün
24	ELBİSTAN MEZBAHANESİ	36 m ³ /gün
25	KARBOY TEKSTİL SAN.VE TİC.A.Ş.	1300 m ³ /gün
26	HİLTEKS TEKSTİL SAN. VE TİC. LTD.ŞTİ	400 m ³ /gün

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Toplam : 48.096 m³/gün

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Su kirliliği yönünden ilimizin en önemli sorunu şehir kanalizasyonunun ve Organize Sanayi Bölgesindeki atık suların hiçbir bir arıtma işlemine tabii tutulmadan Sır Barajına dökülmektedir. Kahramanmaraş Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisleri Çed onayı yapılmış ve Organize Sanayi Bölgesi Atıksu Arıtma Tesisleri proje onay aşamasındadır.

İşletmeler tarafından alıcı ortama verilen atıksular işletmelere ait atıksu arıtma tesislerinde fiziksel, kimyasal ve biyolojik arıtma işlemlerine tabii tutularak alıcı ortama verilmektedir. Kahramanmaraş ili ve Organize Sanayi Bölgesi atıkları Kahramanmaraş Belediyesi tarafından toplanmaktadır. İlçelerdeki tesislerden kaynaklanan atıklar ilçe belediyeleri tarafından toplanıp depolama alanlarında bertaraf edilmektedir. Proses atıkları ise Bakanlığımızca lisanslandırılmış tesislere verilmektedir.

5. ARAZİ KULLANIMI

GÖSTERGE: Arazi Kullanımı							
TANIM: Bu gösterge CORINE Arazi Örtüsü kategorilerine göre göreceli arazi örtüsü dağılımını gösterir.							
Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı, TÜİK							
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990, 2000 ve 2006 yılları arazi kullanımlarının miktarı (ha) ve değişim oranı (%).							
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)							
Veri Formatı							
Arazi Sınıfı	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ						ALANDA ARTIŞ(+) /AZALIŞ (-)
	1990		2000		2006		(m ²)
	km ²	%	km ²	%	km ²	%	
1.Yapay Bölgeler	102,4646	0.71	122.62	0.85	131.8719	0,9	+9247300
2.Tarımsal Alanlar	6166.87	43.17	6099.80	42.7	6111.9509	42,7	+121430
3.Orman ve Yarı Doğal Alanlar	7950.83	55.66	7922.54	55.47	7896.5805	55,28	-259653
4.Sulak Alanlar	11.2741	0.07	10.1611	0.07	7.3066	0,05	-28545
5.Su Yapıları	50.8427	0.35	127.14	0.89	134.7723	0,9	+762540
TOPLAM	14282,28	100	14282,2	100	28564,5	100	9843072
Değerlendirme ve Sonuçlar. Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.							

6. TARIM

TARIM
GÖSTERGE: 6.1. Kişi Başına Tarım Alanı 0,353 ha.
TANIM: Toplam ekilebilir tarım arazisinin, toplam nüfusa oranı olarak ifade edilir.
Kaynak: TÜİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Ekilebilir arazi toplamı (ha) ve toplam nüfus (kişi), kişi başına tarım arazisi (ha/kişi)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İlin temel sektörü durumundaki Tarım'da üretim 4 ekolojik alt bölgede yapılmaktadır. Merkez İlçe, Pazarcık ve Türkoğlu'nun oluşturduğu I. Alt Bölge ilin güneyinde tüm alanın % 36.09'unu; Afşin ve Elbistan'ın oluşturduğu II. Alt Bölge ilin kuzeyinde tüm alanın % 25.92'sini; Andırın ve Göksun'un oluşturduğu III. Alt Bölge ilin kuzeybatısında tüm alanın % 21.62'sini; Çağlayancerit, Ekinözü ve Nurhak'ın oluşturduğu IV. Alt Bölge tüm alanın % 16.37'sini kaplamaktadır.

İlde tarıma dayalı sanayinin, potansiyelleri gözönünde bulundurulduğunda ve çevre illerle kıyaslandığında tam manasıyla gelişmiş olduğu söylenemez. Özellikle hayvancılık ve meyvecilik konularında entegre tesislerin eksikliği gözlemlenmektedir. Bununla beraber ilde faaliyet gösteren irili ufaklı 690 adet tarımsal sanayi kuruluşu bulunmaktadır.

Kahramanmaraş ilinde polikültür tarım yapılması sebebiyle hayvansal ürünler de dahil olmak üzere 82 çeşit ürün elde edilmektedir. Su ürünleri de dahil edilecek olursa bu sayı 92'ye ulaşmaktadır. Ürün deseni çok farklı olan ilde öncelikle ana kalemlerine göre tarımsal ürünler, daha sonra ayrıntılı olarak tüm ürünler incelenmiştir.

TARIM

GÖSTERGE: 6.2. Kimyasal Gübre Tüketimi

Gübre Tüketimi (Ton)		
Saf N	Saf P	Saf K
31.965	10.393	1.761

TANIM: Tarımsal alanlarda kullanılan gübre miktarını ve hektar başına kullanılan mineral azot, fosfor ve potas miktarını gösterir.

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TUİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam gübre tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına kullanılan gübre ve mineral azot, fosfor ve potas miktarı (ton/ha)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

TARIM

GÖSTERGE: 6.3. Tarım İlacı Kullanımı

Toplam İlaç Miktarı : 233 Ton

İlaç kullanımında toplam ve birim alan başına düşen miktar; bitki türü, ekolojik ve meteorolojik değişiklikler, etkili madde içeriği ve formülasyonu v.b etmenlere bağlı olarak geniş bir spektrumda olabilir.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TANIM: Toplam tarım ilacı kullanımını (ton birimiyle aktif bileşen) ve hektar başına düşen tarım ilacı miktarıdır.

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TUİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam tarım ilacı tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına düşen tarım ilacı (ton/ha)

Durum ve eğilimler; (*Şekil, çizelge ya da grafik yer alır*)

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Plansız kentleşme, tarımda kullanılan **ilaçlar**, gübreler, sanayi atıkları, yağmur suları ile havadaki asitlerin toprağa inmesi ve erozyon toprağın kirlenmesine yol açar. Hızlı nüfus artışı önemli bir sorundur. İnsanların büyük kentlere göç etmesiyle çarpık kentleşme olmaktadır. Endüstri atıklarının toprağa karışması, yeşil alanların tahrip edilmesi ve **tarımda kullanılan çeşitli ilaç** ve gübreler toprağın kirlenmesine neden olur. Ayrıca nükleer enerji ve radyoaktif maddeler önemli bir sorundur.

Toprak kirliliğinin önlenmesi için;

- Evsel atıklar toprağa zarar vermeyecek şekilde toplanmalı ve imha edilmelidir.
- Verimli tarım alanlarına sanayi tesisleri ve yerleşim alanları kurulmamalıdır.
- Sanayi atıkları arıtılmadan toprağa verilmemelidir.
- Tarım ilaçlarında ve gübrelemede yanlış uygulamalar önlenmelidir.
- Ambalaj sanayiinde cam, karton gibi yeniden kullanılabilir maddeler seçilmelidir.
- Toprağı yanlış işleme ve yanlış sulama uygulamaları durdurulmalıdır.
- Otlak ve ormanlar korunmalı ve çoğaltılmalıdır.
- Nükleer santraller toprağa zarar vermeyecek yerlere kurulmalıdır.
- Ağaç sevgisi ve ormanların korunması konusunda insanlar eğitilmelidir.

TARIM

GÖSTERGE: 6.4. Organik Tarım

Organik Tarım

Yıllar :	Toplam Üretim Alanı (da) :
2006	449
2007	3.267
2008	3.834
2009	3.166
2010	4.850
2011	5.400
2012	29.886

Not : Üretim alanındaki değişimler, yıl içinde sisteme giren/çıkan üreticilere bağlı olarak dalgalanma gösterebilir.

TANIM: Toplam kullanılan tarımsal alanın oranı olarak organik tarım alanı (organik olarak ekilen mevcut alanların ve organik tarıma geçiş sürecinde olan alanların toplamı) payıdır.

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Organik alanların toplam alanı (ha), Toplam tarım alanına oranı (%), Türkiye toplam organik tarım alanı içerisindeki oranı (%), Organik Tarım Alanında Toplam Üretim Miktarı (ton)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

Yıllar	Toplam üretim		Üretim miktarı	
	Alan (Ha)	Artış* (%)	Miktar (ton)	Artış* (%)
2006	449	-		-
2007	3.267	7		
2008	3.834	1,1		
2009	3.166	0,8		
2010	4.850	1,5		
2011	5.400	1,1		
2012	29.886	5,5		
*Artışlar 2002 yılı baz alınarak hesaplanmıştır.				

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Üretim alanındaki değişimler, yıl içinde sisteme giren/çıkan üreticilere bağlı olarak dalgalanma gösterebilir.

7. ORMAN

ORMAN

GÖSTERGE: Ormanlık Alanlar

TANIM: Orman alanlarının toplam büyüklüğünü ve yıllara göre değişimini ifade eder.

Kaynak: Orman Bölge Müdürlükleri

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

İlimiz ormanlık alan olarak Türkiye’de 11. Sırada olup %35’i ormanlarla kaplıdır. Topoğrafik yapı değişken ve kırıktır. Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu ve Akdeniz Coğrafi Bölgelerinin birleşme noktası üzerinde bulunmaktadır. Bu nedenle ilimizde bitki türü zenginliği görülmektedir. Kahramanmaraş, Andırın işletmelerimiz deniz ikliminin etkisinde olup; reliik olarak bulunan kayın dahil çok çeşitli bitki topluluklarının bulunduğu ormanlara sahiptir. Göksun Orman İşletme Müdürlüğümüz ile Kahramanmaraş ve Andırın İşletme Müdürlüklerimizin kuzeyi, karaçam - sedir zonunda yer almaktadır.

İlin Orman Envanteri:

İlimizde hakim ağaç türü kızılçam olup, 88.735 ha alanda yayılış göstermektedir.Bunu karaçam, sedir, göknar ve diğer türler takip etmektedir. İlimiz sınırları içerisindeki tüm ormanlar devlet ormanıdır.

İlimizde hakim ağaç türü kızılçam olup, 88.735 ha alanda yayılış göstermektedir.Bunu karaçam, sedir, göknar ve diğer türler takip etmektedir. İlimiz sınırları içerisindeki tüm ormanlar devlet ormanıdır.

Kahramanmaraş İlindeki 501.980 Ha ormanlık alanın 152672 Ha’ı Normal Koru, 306389 Ha’ı Bozuk

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Koru, 6498 Ha'ı Normal Baltalık ve 36421 Ha'ı Bozuk Baltalıktır.

İlimiz orman alanı önceki envantere göre 504435 Ha iken , 505822 ha 'çıkmişti ve % 0,27 'lik bir artış sözkonusuydu. Bunun nedeni yapılan ağaçlandırma çalışmaları idi. Ancak 3842 Ha ormanlık alan Osmaniye Düziçi İşletme Şefliğine aktarıldığından alan 501980 Ha'a düşmüştür.

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

8. BALIKÇILIK

BALIKÇILIK

GÖSTERGE: Balıkçılık

TANIM: Her yıl, denizlerde avcılığı yapılan balıklar (denize kıyısı olan iller için), kabuklu deniz ürünleri ve yumuşakçalar ile iç sularda avlanan tatlı su ürünleri ile yetiştiricilik ürünleri olmak üzere üretilen balık miktarını gösterir. Üretime ilişkin veri yakalandığı zamanki ağırlığı olan canlı ağırlık ile ifade edilir.

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Kıyı şeridi uzunluğu (km), deniz alanı ve iç su alanı (ha), Su ürünleri üretimi (bin ton) ve yıllara göre değişimi (%), Balık türlerinin dağılımı (%)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

YILLAR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
İç su Avcılığı	186,110	145,500	137,775	192,240	310,575	390,330	394,920	408,785	507,220	408,630	402,000
Deniz Balıkları Avcılığı											
Yetiştiricilik Ürünleri	204,025	210,650	403,650	462,020	642,50	785,00	2.625,50	4.040	3.945	3.770,94	2.730,00

(birim:bin ton)

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

9. ALTYAPI VE ULAŞTIRMA

ALTYAPI VE ULAŞTIRMA											
GÖSTERGE: 9.1. Karayolu ve Demiryolu Ağı											
TANIM: İldeki toplam karayolu (otoyollar, devlet yolları, il yolları) ve demiryolu gelişimi ve uzunluğunu ifade eder.											
Kaynak: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bölge Müdürlükleri											
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre karayolu ve demiryolu uzunlukları (km)											
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)											
Veri Formatı											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Karayolu Ağ Uzunluğu (km)											
Demiryolu Ağ Uzunluğu (km)											
Değerlendirme ve Sonuçlar. Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.											
ALTYAPI VE ULAŞTIRMA											
GÖSTERGE: 9.2. Motorlu Kara Taşıtı Sayısı : İl Geneli 166.229adet, İl Merkezi 106.576 adettir.											
TANIM: İldeki Otomobil (arazi taşıtı dahil), Minibüs, Otobüs, Kamyonet, Kamyon, Motosiklet, Özel Amaçlı Taşıtlar, Yol ve İş Makinaları ve Traktör toplamından ibaret motorlu kara taşıt sayısını ifade eder											
Kaynak: TÜİK-İl Emniyet Müdürlüğü											
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre motorlu kara taşıtı sayısı, taşıt kategorileri ve toplam araç sayısı içerisindeki oranları (%), İldeki kişi başına düşen araç sayısı											
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)											
Değerlendirme ve Sonuçlar. Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.											

10. ATIK

10. ATIK

GÖSTERGE: 10.1 Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı

TANIM: Bu gösterge, il içinde, belediyeler tarafından ya da belediyeler adına toplanan katı atıkların miktarı ve düzenli depolama oranını ifade eder. Belediye atıklarının en önemli miktarı haneler tarafından üretilen atıklardır. Ayrıca alım-satım ve ticaret kuruluşları, ofis binaları, kurum ve küçük işyeri atıklarını da kapsamaktadır

Kaynak: TÜİK

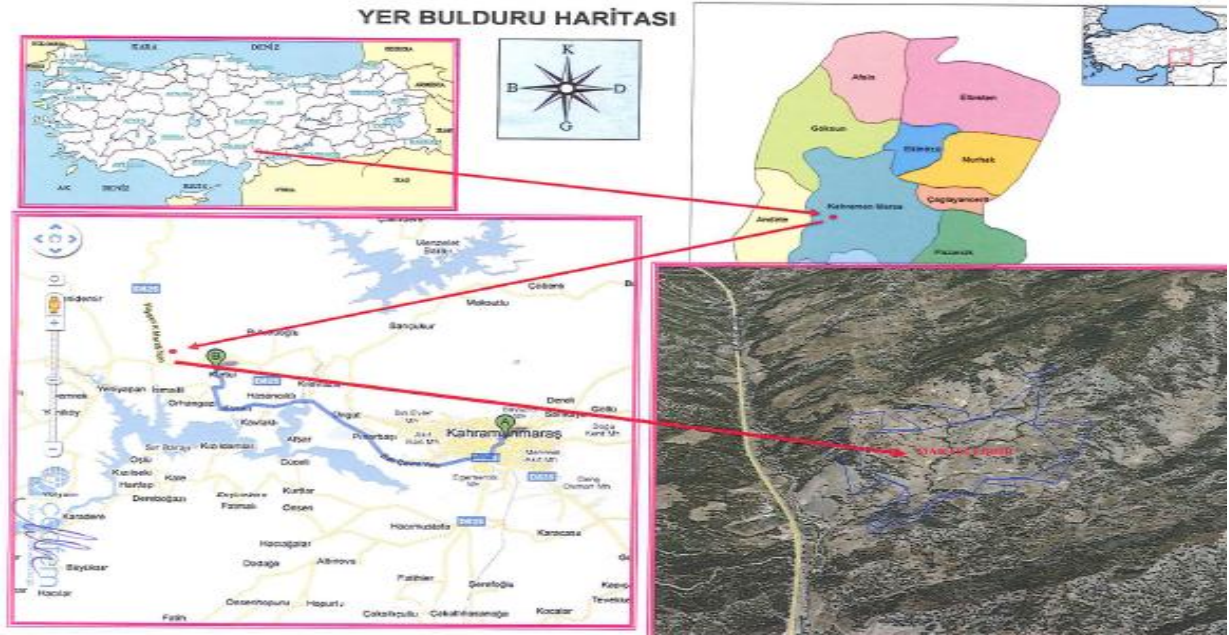
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık olarak belediyelerce ya da belediye adına toplanan katı atıklar (Ton), Düzenli Depolanan Katı Atık Miktarı (ton) ve oranı (%)

2012 yılı içerisinde Aksu-Erkenez mevkiinde Vahşi Depolama yapılmaktaydı. 2013 yılının Mayıs ayında Kürtül' de kurulan Düzenli Depolama Tesisi açılarak düzenli depolama yapılmaktadır.

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

2013 yılı için;

Kahramanmaraş İli, Merkez İlçesi, Kürtül Kasabası, Eyüp Sultan Mahallesi, Deli Ömer Mevkii, M37-d2 paftada 532.920,51 m²'lik (53,29 ha) alanda MARAŞÇEBBİR (Kahramanmaraş Belediyesi ve Çevre Belediyeler Katı Atık Bertaraf Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği) tarafından Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi kurulmuştur.

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

ATIK
GÖSTERGE: 10.02.Katı Atıkların Düzenli Depolanması
TANIM:İldeki katı atık tesisi sayısı ve hizmet verilen nüfus oranını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki katı atık tesis sayısı, katı atık düzenli depolama hizmeti veren belediye sayısı ve nüfus, hizmet verilen nüfusun tüm il nüfusuna oranı (%) 565. 621 Kişi için katı atık düzenli depolama tesisi (1 adet) İl Geneli nüfusu; 1.063.174 toplam nüfusun oranı % 53
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE: 10.03. Tıbbi Atıklar
TANIM: İl için, Ayrı olarak toplanan tıbbi atık miktarlarının yıllık olarak belirtilmesi ve toplanan tıbbi atıkların bertaraf yöntemlerinin oransal olarak ifade edilmesidir
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Toplanan tıbbi atık miktarı (ton), yöntemlerine göre bertaraf oranları (%) ve bertaraf tesisi sayısı 1adet Tıbbi atık bertaraf tesisi bulunuyor. 584.136kg tıbbi atık oluşuyor, tamamı bertaraf ediliyor.
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE: 10.04.Atık Yağlar
TANIM: İl içinde toplanan atık yağların miktarını ve geri kazanım ya da bertaraf oranlarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%) 78.838ton atık yağ toplanarak bertaraf edildi. (%90 oranında)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

ATIK
GÖSTERGE: 10.05.Bitkisel Atık Yağlar
TANIM: İl içinde toplanan bitkisel atık yağların miktarını ve geri kazanım-bertaraf oranlarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan bitkisel atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%) 17 ton atık yağ (bitkisel) toplanarak geri kazanım tesislerine gönderiliyor, özellikle evlerden olmak üzere ilimizde bitkisel atık yağ toplanamıyor.
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE: 10.06. Ambalaj Atıkları
TANIM: İl içerisinde oluşan ambalaj atıklarının miktarlarını ve geri kazanımına ilişkin bilgileri içerir.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre; Üretilen toplam ambalaj atık miktarı ve ambalaj cinsi (ton), geri kazanılan toplam ambalaj atık miktarı (ton), piyasaya sürülen ambalaj miktarı (ton), hedeflenen geri kazanım oranları (%), geri kazanılması gereken miktar (ton), ve <u>Üretilen ambalaj atık miktarı;</u> Plastik : 8.803ton Geri kazanım miktarı :1.703 ton Karton:28.343ton Geri kazanılan miktar :1.852 ton Hedeflenen geri kazanım %40 Piyasaya sürülen :15.587 ton kayıtlı ekonomik tesis sayısı: 217 Lisanslı tesis sayısı: 3
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

ATIK
GÖSTERGE: 10.07. Ömrünü Tamamlamış Lastikler
TANIM: Ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları, geri kazanım tesisleri ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları ve geri kazanım tesislerinde ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarları (ton)
İlimizde ömrünü tamamlamış Lastikler Çimento fabrikalarına gönderilmemektedir.
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE: 10.08. Ömrünü Tamamlamış Araçlar
TANIM: İl genelinde yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısını vb. bilgileri ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısı
İlimizde ömrünü tamamlamış araçlara ait 10 adet teslim yeri bulunmaktadır.
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>
ATIK
GÖSTERGE:10.09.Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar
TANIM: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları ve işleme tesis sayılarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarı (ton) ve işleme tesis sayısı
İlimizde bu konu ile ilgili bir müracaat bulunmamaktadır.
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

ATIK
GÖSTERGE:10.10.Maden Atıkları
TANIM: İl genelinde, cevher tiplerine göre, zenginleştirme tesisi sayısı ve zenginleştirme proses atıklarının dağılımını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle cevher tiplerine göre zenginleştirme tesisi sayısı, zenginleştirme proses atıkları miktarları (ton) Atık oluşumu yok.
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE:10.11.Tehlikeli Atıklar
TANIM: İl genelinde, yıllar itibariyle toplanan tehlikeli atıkların miktarı ile geri kazanımı, yakma ve nihai bertaraf edilenlerin miktarlarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl içinde toplanan tehlikeli atıkların miktarı (ton), ara depolama geri kazanım, yakma ve nihai bertaraf miktarları (ton) ve geri kazanım türlerine göre oranları (%) 640,965 kg tamamı bertaraf ediliyor.
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

11.TURİZM

TURİZM				
Yabancı Turist Sayıları				
TANIM: Bu gösterge, il düzeyinde bir yılda giriş çıkış yapan yerli ve yabancı turist sayısının yıllara göre değişimini ifade eder				
Kaynak: TÜİK, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü				
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl düzeyinde 2000 yılı ve sonrasındaki yıllarda giriş yapan yerli ziyaretçi sayısı (kişi), yabancı ziyaretçi sayısı, bu sayıların yıllara göre değişimi (%), bir önceki yıl için ziyaretçi sayısının aylara göre dağılımı				
Yabancı Turist Sayıları				
YILLAR	OTEL ADI	YERLİ	YABANCI	TOPLAM
2000	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş Oteli	39.279	1.571	40.850
2001	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş Oteli	25.202	2.215	27.417
2002	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş Oteli	36.558	3.279	39.837
2003	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş Oteli	36.418	3.070	39.488
2004	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş Oteli	40.906	4.000	44.906
2005	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş Oteli	41.347	3.844	45.191
2006	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş Oteli	46.909	3.729	50.638
2007	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş, Arsan, Grand Elbistan Oteli	62.683	8.308	70.991
2008	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş, Arsan, Grand Elbistan Oteli	67.817	7.772	75.589
2009	Belli, Kazancı, B.Maraş, Yimpaş, Arsan, Grand Elbistan, Ramada Oteli	61.618	4.784	66.402
2010	Belli, Kazancı, B.Maraş, Saffron, Arsan, Grand Elbistan, Ramada, Sword, Samanyolu Oteli	78.828	5.586	84.414
2011	Belli, Kazancı, B.Maraş, Saffron, Arsan, Grand Elbistan, Ramada, Sword Oteli	88.600	8.092	96.692
2012	Belli, Kazancı, B.Maraş, Saffron, Arsan, Grand Elbistan, Ramada, Sword Oteli	88.584	8.444	97.028
Kaynak: Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Bakanlığımızdan Belgeli tesislerin İstatistikleri.				
Değerlendirme ve Sonuçlar. Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.				

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

TURİZM
Mavi Bayrak Uygulamaları
TANIM: (Denize Kıyısı Olan İller İçin) Gerekli standartları taşıyan nitelikli plaj ve marinalara verilen uluslararası bir çevre ödülü olan mavi bayrağın, Türkiye’de 1997 yılından itibaren verildiği plaj ve marinaların yıllar itibari ile toplam sayılarının belirtilmesidir.
Kaynak: Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, mavi bayrak almaya hak kazanmış plaj ve marina sayıları
Durum ve eğilimler; <i>(Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)</i>
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

EK-1: 2012 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ANKET FORMU

BÖLÜM I.HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

	SO ₂	NO ₂	CO	O ₃	PM ₁₀
Hava Kalitesi İndeksi	1saatlik ortalama [µg/m ³]	24saatlik ortalama [µg/m ³]	24 saatlik ortalama [µg/m ³]	1 saatlik ortalama [µg/m ³]	24 saatlik ortalama [µg/m ³]
1 (Çok İyi)	0 -50	0 - 45	0 – 1,9	0 - 35	0 - 25
2 (İyi)	51-199	46 - 89	2,0 – 7,9	36 - 89	26-69
3 (Yeterli)	200-399	90 - 179	8,0 – 10,9	90 - 179	70-109
4 (Orta)	400-899	180 - 299	11 – 13,9	180 - 239	110-139
5 (Kötü)	900-1499	300- 699	14,0 - 39,9	240 - 359	140-599
6 (Çok Kötü)	>1500	> 700	> 40,0	> 360	> 600

I.1.1. İlinize ait yıl içindeki aylık ortalama ölçüm değerlerini yukarıdaki Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, aşağıdaki çizelgede uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

AYLAR	SO ₂						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
OCAK	x							x				
ŞUBAT	x								x			
MART	x							x				
NİSAN	x							x				
MAYIS	x							x				
HAZİRAN	x							x				
TEMMUZ	x								x			
AĞUSTOS	x								x			
EYLÜL	x							x				
EKİM	x							x				
KASIM	x								x			
ARALIK	x								x			

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)

Kaynak: Hava Kalitesi İzleme İstasyonları WEB Sitesi

I.1.2. İlinize ait Kış sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2012 yılı Ekim- 2012Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kış sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın bir önceki yılının Ekim ayı ile raporu hazırlanan yılın Mart ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa "X" ile işaretlemeniz istenmektedir.

	SO ₂						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Kış Sezonu (Ekim-Mart)	x								x			

*Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)

Kaynak: Hava Kalitesi İzleme İstasyonları WEB Sitesi.1.3. İlinize ait Yaz sezonu ortalama ölçüm değerleri

	SO ₂						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)	x							x				

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)

Kaynak: Hava Kalitesi İzleme İstasyonları WEB Sitesi

1.2. İlinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

1.2.'de ilinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,.... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. Varsa "e. Diğer Sanayi Faaliyetleri" ve "g. Diğer Kaynaklar" ın ne olduğu ayrıca belirtilmelidir. Çevre Durum Raporunun "Hava" bölümündeki SO₂, PM, NO_x, CO gibi ölçüm sonuçlarının il bazındaki aylık ortalaması veya konsantrasyonu en yüksek olan istasyonun aylık ortalama değerleri esas alınır.

KAYNAK	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ ⁶	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Eysel ısınma	1	1	
b. İmalat Sanayi İşletmeleri	2	2	Sanayi şehri olmasından dolayı sanayi tesisinin fazla olması, Şehirle Sanayinin iç içe olması
c. Maden İşletmeleri			
d. Termik Santraller	3	3	
e. Diğer Sanayi Faaliyetleri (Belir)			
f. Karayolu Trafik	4	4	
g. Diğer Kaynaklar : Topoğrafik Durum, nüfus ve Şehir Merkezinin Yapılanma Durumu	5	5	İl Merkezinin Çanak Konumunda Olması, Keza; Sanayi Tesisleri İle Meskenlerin İç içe Olması

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

I.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirleri “X” ile işaretleyiniz.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
İL MERKEZİ	1.Merkez								x	
	2.		x							
	3.					x				
	4						x			
	5			x						
	6.	x								
İLÇELER	1.								x	
	2.		x							
	3.					x				
	4.						x			
	5.			x						
	6.	x								

Kaynaklar: ÇŞİM

Tedbirler:

a. Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
b. Doğalgaz kullanımı
c. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
d. Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
e. Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
f. Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
g. Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
h. Denetim
i. Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

I.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırasına göre rakam ile belirtiniz.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ*	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması			
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması	2	2	
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması	1	1	
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar			
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler			
f. Toplumda bilinç eksikliği	4	4	
g. Meteorolojik faktörler	3	3	
h. Topografik faktörler	5	5	
i. Diğer (Plansız yapılaşma ve çarpık kentleşme.....)	6	6	

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

BÖLÜM II.SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl sınırları içerisinde bulunan su kaynaklarının kalite değerlendirmesi

II.1.1. İl sınırlarında bulunan yüzey sularının kalite sınıflarını Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzey Suyu Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)
Karaçay					3		1		2				
Aksu Çayı					3		1		2				

II.1.2. İl sınırlarında bulunan yeraltı sularının kalite sınıflarını Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)
Karaçay			x	4	5	1	3	2				
Aksu Çayı			x	4	5	1	3	2				

Kaynaklar: *DSİ Bölge Müdürlüğü*

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

II.1.3. İl sınırlarında bulunan yüzme sularının kalite sınıflarını Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri							
	Va r	Yo k	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g	
							Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göller Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)	
İlimizde Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj bulunmamaktadır														

(*) A sınıfı çok iyi/mükemmel, B sınıfı iyi kalite, C sınıfı kötü kalite ve D sınıfı çok kötü kalite/yasaklanması gereken olarak kalite kategorilerini temsil etmektedir.

Kaynaklar: Verinin nereden alındığı

II.2. Yıl İçinde, İl sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol açtığı kirlenmenin nedenlerini uygun seçenekleri "X" ile işaretleyerek belirtiniz.

Yerleşim Yerinin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri												
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
İl Merkezi	1.Merkez		x		x					x	x			
İlçeler	1.Elbistan		x	x	x					x	x			
	2.Afşin		X	X	X					X	X			
	3.Türkoğlu		x	x	x					x	x			
	4.Andırın		x	x	x					x	x			
	5.Göksun		x	x	x					x	x			
	6.Pazarcık		x	x	x					x	x			
	7.Çağlayancerit		x	x	x					x	x			
	8.Nurhak		x	x	x					x	x			
	9.Ekinözü		x	x	x					x	x			

Kaynaklar: İşaretlemeye ilişkin verinin nereden alındığı

Kirlilik Nedenleri:

- Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
- Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı
- Kimyasal gübre kullanımı
- Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

- j. Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
 k. Hayvancılık atıkları
 l. Maden atıkları
 m. Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).
 n. II.3. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını çizelgede (x) işareti koyarak belirtiniz.

II.3. 'de, su kirliliğinin önlenmesi amacıyla her bir alıcı su ortamı için, çizelgenin altında belirtilen maddelerin dikkate alınarak tedbirlerin çizelgede işaretlenmesi istenmektedir.

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
Göller									
1. Menzelet Baraj Gölü			x		x				
2.Sır Baraj Gölü	x				x				
3.Kartalkaya Baraj Gölü	x				x				
Akarsular									
1.Ceyhan Nehri									
2.Aksu Çayı									
3.									
.									
.									
Havzalar									
1.Ceyhan				x	x		x	x	
2.									
3.									
.									
.									
Yeraltı Suları									
1.									
2.									
3.									
.									
Jeotermal Kaynaklar									
1.Ilıca(Süleymanlı)									
2.Hartlap									
3.Döngele									
.									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.									
2.									
.									

Kaynaklar: Çevre Yönetimi Şb. Müd.

Alınan Tedbirler:

- a. Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
 b. Arıtma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
 c. Yerleşim merkezinde foseptik kullanılması
 d. Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
 e. Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
 f. Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

- g. Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması
- h. Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
- i. Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlükleri en önemliden az önemliye doğru numara vererek (1,2,3,...) işaretleyiniz.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	4	4	
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması	1	1	
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler	2	2	
d. Toplumda bilinç eksikliği	3	3	
e. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,...şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam ile işaretleyerek* belirtiniz.

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı	3	3	
b. Madencilik atıkları	7	7	
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar	4	4	
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar	5	5	
e. Plansız kentleşme	2	2	
f. Aşırı gübre kullanımı	6	6	
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı	1	1	
h. Hayvancılık atıkları	8	8	
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: ÇŞİM

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ *	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSA NIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması	1	1	
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi	5	5	
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması	4	4	
d. Erozyon mücadele çalışmaları	2	2	
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları	3	3	
f. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM IV.ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

IV.1. Aşağıdaki Konu Başlıklarını Dikkate Alarak, yıl sonu itibarıyla, İl Sınırları İçinde Görülen Çevre Sorunlarını Önem ve Önceliklerine Göre Rakam (Önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,5,..... şeklinde numaralandırınız) Vererek Sıralayınız. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir.

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ *	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSA NIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği	1	1	
b. Su kirliliği	2	2	
c. Toprak kirliliği	3	3	
d. Atıklar	4	4	
e. Gürültü kirliliği	5	5	
f. Erozyon	7	7	
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)	6	6	

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

KAHRAMANMARAŞ İL ÇEVRE DURUM RAPORU

IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1’de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak; Yukarıda IV.1’de Belirlemiş Olduğunuz Öncelik Sırasına Göre;

IV.2’de, IV.1’de sıralanan her bir öncelikli çevre sorunları dikkate alınarak;

- a) Çevre sorununun nedenlerini,
- b) Bu nedenlerde daha çok hangi faktör veya sektörlerin etkili olduğunu,
- c) Çevreye vermiş olduğu olumsuz etkilerini
- d) Bu sorunların giderilmesinde karşılaşılan güçlüklerini,
- e) Bu sorunları gidermek amacıyla alınan, alınması planlanan veya alınması gereken tedbirlerin neler olduğunu,
- f) Ayrıca bu başlık altında yer almasını istediğiniz diğer görüşlerinizi belirten bilgi notunu,

sistematiik ve yeterli seviyede açıklayınız.

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

1 - Hava Kirliliği:

İlimizin birinci öncelikli çevre sorununun şehir merkezindeki, özellikle kış aylarında yoğun hava kirliliği olduğunu söyleyebiliriz. Gerçekten de, kış aylarında, sabah vakitlerinde şehrin üzerine çöken kesif sis ile birlikte atmosferdeki kirliliği (Kükürtdioksit SO₂, askıdaki katı maddeyi PM) gözlemek mümkündür. İlimizin hava kirliliğinde birinci öncelikli iller arasında yer aldığı görülmektedir. Ancak, son yıllarda doğalgaza geçiş, kömür denetimlerinin yaygınlaşması ve ithal kömür kullanımının artmasıyla Kahramanmaraş İl Merkezi ve genelinde hava kirliliğine yol açan SO₂ ve PM’nin düştüğü gözlemlenmiştir. Son yıllarda kirliliğin artmasında, İl’deki sanayi faaliyetlerinin gelişmesi kadar, kent in yerleşik konumunun da etkili olduğu açıktır. Zira, İl Merkezi Ahır Dağının eteklerinde kurulu olup hava akımı bakımından da kuzey kısmının kapalı olması, şehrin rüzgara açık yerlerinde de plansız bir biçimde bazı binaların yapılmış olması, bu binaların arasında hava akımını sağlayacak aralıkların olmaması hava kirliliğini artırıcı etkindir. Ayrıca, İl’de hava kirliliğine yol açan bir başka etken de, konutların ısıtılmasından (yakma sistemi ve yakıtlardan) ve motorlu taşıt trafiğinden kaynaklanmaktadır. Bu konuda da, ciddi denetim uygulanmakta ve egzoz gazı ölçümleri yapılmaktadır.

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

2- Su Kirliliği:

Su kirliliği bakımından da, sanayi atıklarına muhatap olan Erkenez Çayı ve Aksu Irmağı hergeçen gün kirlenmektedir. Öte yandan yüzeysel su kaynakları (Sır, Menzelet, Kartalkaya, Ayvalı, Barajları gibi) bakımından oldukça zengin olan, hatta bu kaynakların bazılarının (Kartalkaya Barajı gibi) şehir içme suyu olarak da kullanıldığı dikkate alınarak, bu değerlerin Şehir ve OSB’nin Arıtma Tesisinin olmaması sebebiyle şehir kanalizasyon atıklarına, sanayi atıklarına maruz kalmaktadır. Şehrin muhtelif yerlerinde yer alan özellikle tekstil sanayi tesisi olan işletmeler ciddi oranda su kullanmakta ve arıtma tesislerinde arıtılarak deşarj edilmektedir. Şehrin atıksularının arıtılacağı arıtma tesisi ihale aşamsında olup bu tesisin faaliyete geçmesiyle ciddi bir problemde çözülmüş olacaktır.

III. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU**3 - Gürültü Kirliliği:**

Bu kirlilik kapsamında, şehir merkezinde egzozundan oldukça fazla ses çıkararak trafikte seyreden sepetli motosikletleri ve denetimsiz olarak sokak ortalarında yapılan düğün, nişan töreni gibi eğlenceleri, sokak aralarında satış yapan seyyar satıcıları sayabiliriz.

4 -Tarım Topraklarının Azalması:

Şehir merkezinde önemli bir kirlilik türü de, 1. sınıf tarım topraklarının sanayiye açılmasıdır. Bu konuda ciddi tedbir alınarak şehir sanayisinin çorak araziye kaydırılması icap eder.

KAHRAMANMARAŞ'IN ÇEVRE SORUNLARINA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1 – Kararlı ve gecikmeksizin yapılan denetimler:

2 – Şehir merkezlerinin ve OSB'nin atıksu arıtma tesislerine kavuşturulmalıdır.

3 – Ağaçlandırma çalışmaları: Şehir etrafında yeşil kuşak oluşturulmalıdır. Böylece, huzurlu ve sakin ortam sağlanmalıdır. Bu konuda özellikle Belediyelere ve vatandaşlara büyük görev düşmektedir.

4 – Halkın bilinçlendirilmesi için eğitim ve yayın faaliyetleri: Çevre konusunda halkın bilinçlendirilmesinin önemi büyüktür. Bu nedenle eğitim ve yayın faaliyetlerine ağırlık verilmelidir. Bu hususta da halkla birebir diyalogları olan belediye yönetimlerine büyük görevler düşmektedir.

SONUÇ:

İlimiz Çevre değerleri açısından oldukça zengindir. İlimizin topraklarının büyük kısmı Akdeniz bölgesinde yer almasına rağmen, kuzey kesiminde Doğu Anadolu Bölgesi, güneyinde ise Güneydoğu Anadolu Bölgesi iklim ve coğrafya şartları geçerlidir. Üç bölgenin özelliklerini taşıması çevre açısından oldukça güzellikler ve zengin değerler sağlamaktadır. Kahramanmaraş'ın doğal zenginlikleri olarak bir çırpıda, ormancılık, akarsular, yeraltı suları, tarım potansiyelini sayabiliriz. Bu potansiyeli heba etmeden yararlı ekonomik faaliyetlere çevirmek, sanayileşmek, ancak, tüm bunların yanında çevreyi geliştirmek, korumak ve çevre kirliliğini önlemek olmalı, bu amaç doğrultusunda çalışılmalıdır.

Kahramanmaraş'ın çevre değerlerinin bozulmaması, zengin çevre varlıklarının hergün artması dileğimizdir. Bunun için herkese görev düşmektedir.

Zira, çevre konusu herkesi ve her vatandaşı ilgilendirmektedir.

Yaşamı derinden etkilemektedir. Bunun için hem Kamu'nun hem de özel sektörün duyarlı olup, konuya bilinçli yaklaşması gerekir.

TEŞEKKÜR EDERİZ...